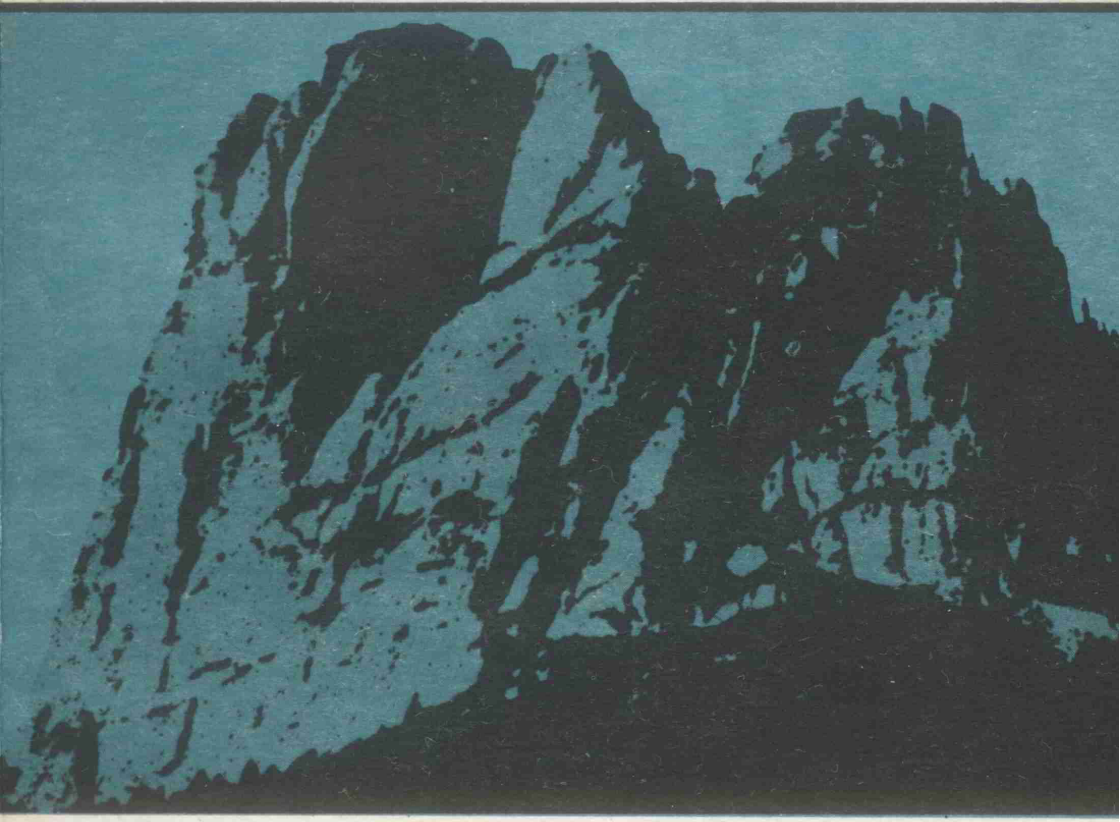
MONOGRAFII MONTANE

Mihail Gabriel Albotă

MUNȚII CEAHLĂU

CUPRINS

Cuvînt înainte (4)
Munții Ceahlău – harta turistică 1992 (6)
1. Cadrul natural (7)
1.1. Masivul Ceahlău în cadrul Carpaților Orientali (7)
1.2. Structura geologică şi formele de relief (10)
1.3. Clima (17)
1.4. Rețeaua hidrografică (21)
1.5. Vegetația şi solurile (36)
1.6. Fauna (43)
2. Populația şi aşezările (48)
2.1. Locuitorii (48)
2.2. Localitățile (54)
3. Toponimia (70)
4. Ocrotirea naturii (76)
4.1. Rezervații naturale (78)
4.2. Monumente ale naturii (83)
4.3. Ocrotirea naturii (84)
5. Descrierea oro-hidrografică a munților (97)
6. Scriitorii despre Ceahlău (106)
7. Turismul în Muuții Ceahlău (126)
7.1. Din începuturile turismului în masiv (128)
7.2. Ghiduri şi hărți turistice (133)
7.3. Potențial turistic (138)
7.4. Monumente istorice şi de arhitectură. Muzee (143)
7.5. Căi de acces (150)
7.6. Locuri de cazare (159)
7.7. Poteci şi marcaje turistice (172)
7.8. Turism de iarnă (182)
8. Trasee turistice (185)
8.1. Trasee de pe malul Lacului Izvorul Muntelui (188)
8.2. Trasee de pe Valea Bicazului (209)

8.3. Trasee de pe Valea Bistricioarei (228)
8.4. Trasee din stațiunea turistică Durău (239)
8.5. Trasee pornind de la cabana Izvorul Muntelui (259)
8.6. Trasee pornind de la cabana Fîntînele (280)
8.7. Trasee cu punct de plecare cabana Dochia (284)
9. Trasee alpine. Peşteri (305)
Glosar (310)

Dragilor mei copii, Selena, Marius şi Genţiana, care m-au însoţit în multe din drumetiile montane.

CUVÎNT ÎNAINTE

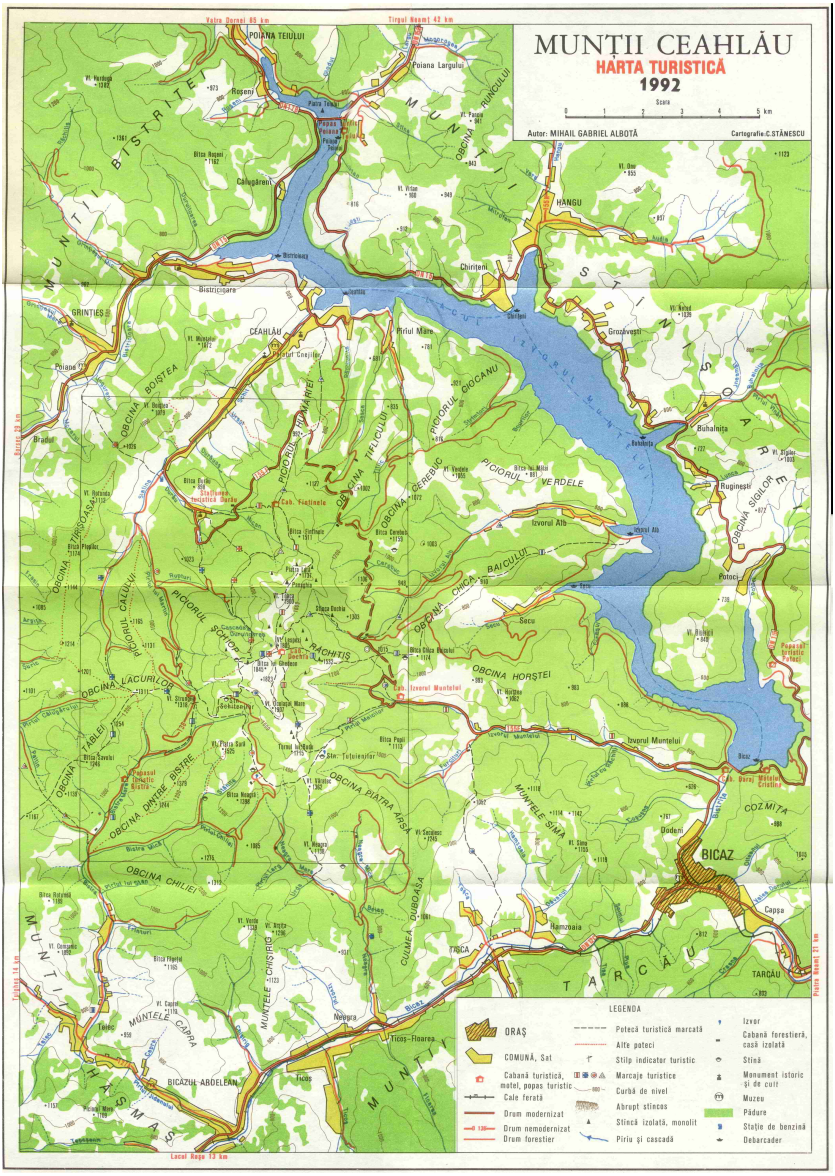
În cartea de faţă ne propunem să prezentăm cititorilor un teritoriu montan restrîns, dar bine cunoscut, ce reprezintă leagănul drumeţiei moldoveneşti. Un spaţiu geografic deosebit de important pentru turismul românesc, în general. Suprafaţa Ceahlăului reprezintă doar cu puţin mai mult de a mia parte din suprafaţa României, însă, cu toate acestea, natura a creat aici numeroase şi variate frumuseţi. Ceahlăul nu este numai un munte. Este măreţie, cutezanţă, poezie, este natura complexă şi frumoasă. El însumează pe teritoriul lui un bogat tezaur de obiective de atracţie turistică, fiind cel mai circulat masiv montan din Moldova, numărîndu-se, în acest sens, şi printre primele din ţară. Este primul munte din România care a intrat în literatură (1716), primul masiv din Carpaţii româneşti care a fost urcat în scopuri turistice (1809) şi primul pentru care s-a scris un ghid, o călăuza turistică (Iaşi, 1840). Este muntele cel mai des menţionat şi cîntat de scriitori. În literatura noastră, întîlnim deseori Ceahlăul ca subiect sau loc de desfăşurare a unei acţiuni.

În lucrarea de acum am cautat să adunăm laolalta - desigur, în limitele spaţiului acordat - cam tot ce se cunoaşte în prezent cu privire la acest masiv montan. In principal însă, cartea se vrea şi este o sinteză utilă drumeţilor, în cuprinsul ei accentul punîndu-se pe descrierea obiectivelor turistice ce vor fi întîlnite pe parcurs. Dar cum împărtăşim ideea că orice acţiune turistică, orice drumeţie trebuie să constituie şi un act de

cultură, în prezentarea Munților Ceahlău, în afară de investigarea făcută la fața locului, pe teren, am ținut seama și de literatura consacrată, de-a lungul timpului, acestora. Am avut în vedere atît literatura științifică, cît și literatura populară sau beletristică. Am urmărit, pe cît a fost posibil, să aducem întotdeauna, ca mărturie în afirmațiile noastre, documentele. Menționăm că bibliografia lucrării cuprinde titlurile consultate ori studiate în profunzime. N-avem pretenția, totuși, că am inventariat tot ceea ce s-a scris despre Ceahlău. Ar fi fost și foarte greu s-o facem, deoarece despre acest masiv montan există o nesfîrșită listă de informații și de lucrări publicate anterior. În literatura pentru turism, totuși, Munții Ceahlău sînt mai slab reprezentați.

Precizăm, de asemenea, că, fără a eluda descrierile mai vechi de trasee turistice, ne-am străduit, cu toată admirația pentru înaintași, să facem o prezentare personală. Cartea n-a fost scrisă pentru a fi citită dintr-o dată, de la început pînă la sfîrșit, ci pentru a oferi excursioniștilor cîte un traseu turistic separat, treptat, în funcție de drumețiile propuse. Astfel se explică unele repetări la cîteva capitole. Informațiile din text sînt susținute și completate de o hartă a Munților Ceahlău. In felul acesta, considerăm că lucrarea noastră, care este destinată, în primul rînd, turiștilor se va dovedi de un real interes pentru toți iubitorii muntelui numit odinioară, de către Dimitrie Cantemir, Pionul Moldovei.

Autorul
August 1988

MUNȚII CEAHLĂU
HARTA TURISTICĂ
1992
Scara
0 1 2 3 4 5 km
Autor: MIHAIL GABRIEL ALBOȚĂ
Cartografie: C. STĂNESCU
MUNȚII BISTRIȚEI
MUNȚII RUNCULUI
MUNȚII HĂȘMAȘ
MUNȚII TARCĂU
MUNȚII CEAHLĂU
LACUL IZVORUL MUNTELUI
LACUL STÎNCA COSTEȘTI
POIANA TEIULUI
Poiana Largului
Rețeni
Calvăgărești
Bistricioara
GRINTIEȘ
CEAHLĂU
Vf. Ceahlău 1907
Poiana
Bradu
Hangu
Chirițeni
Grozăvești
Buhalnița
Ruginești
Poloci
Sacu
Izvorul Alb
Izvorul Muntelui
Bicaz
BICAZ
COZMÎȚA
Dodești
Capșa
Ramnoaia
TARCĂU
TRICA
Trios-Fînarea
Neagra
BICAZUL ARDELEAN
Lacul Roșu 13 km
Vatra Dornei 85 km
Tîrgul Neamț 42 km
Piatra Neamț 31 km
Toplița 45 km
Sovata 70 km
PIOARELE BISTRIȚEI
PIOARELE BOISTEA
PIOARELE SCORȚA
PIOARELE RACHITIȘ
PIOARELE CERBULUI
PIOARELE BOTOȘANA
PIOARELE BUCIUMENI
PIOARELE HELCIUDI
PIOARELE GIOCANU
PIOARELE VERDELE
PIOARELE CHICA BAICULUI
OBCINA LACURILOR
OBCINA JGHEABU
OBCINA DINTRE BISTRE
OBCINA CHILIEI
OBCINA PIATRA ARSĂ
OBCINA HORȘTEI
OBCINA SIGILOR
CULMEA DUBOAȘA
MUNȚII CIMPROI
MUNȚELE CAPRA
MUNȚELE SIMA
Vf. Ocolașul Mare 1907
Vf. Toaca 1900
Vf. Piatra Șoimului 1859
Vf. Piatra Arsă 1853
Vf. Cucurbăta Mare 1792
Vf. Cucurbăta Mică 1776
Vf. Ocolașul Mic 1755
Vf. Piatra Mare 1727
Vf. Ocolașul Mijlociu 1725
Vf. Ocolașul Mic 1755
Vf. Ocolașul Mare 1907
Vf. Toaca 1900
Vf. Piatra Șoimului 1859
Vf. Piatra Arsă 1853
Vf. Cucurbăta Mare 1792
Vf. Cucurbăta Mică 1776
Vf. Ocolașul Mijlociu 1725
Vf. Piatra Mare 1727

1. CADRUL NATURAL

1.1. MASIVUL CEAHLĂU ÎN CADRUL CARPAȚILOR ORIENTALI

Față de unitățile de relief din jur, Ceahlăul prezintă un aspect morfologic individual, bine conturat şi clar delimitat, iar văile adînci şi evoluate care îl înconjură aproape pe toate laturile contribuie la evidențierea ca masiv izolat. Albiile văilor ce mărginesc această unitate montană reprezintă cea mai joasă treaptă de relief, aşa încît limitele sale geografice pot fi uşor de indicat.

Munții Ceahlău sînt situați în grupa centrală a Carpaților Orientali, la intersecția meridianului de 26° longitudine estică cu paralela de 47° latitudine nordică (mai exact: coordonatele geografice ale ,,centrului de greutate" a suprafeței acoperite de ei, situat în zona cabanei Dochia, sînt 25°57' longitudine estică şi 46°58' latitudine nordică). Împreună cu munții Giumalău, Rarău, Bistriței, Giurgeu şi Hăşmaş fac parte din subunitatea geografică numită zona mediană înaltă a grupei centrale.

Rîurile Bistricioara, Bistrița şi Bicaz, prin văile lor adînci, creează pe trei laturi adevărate culoare depresionare de altitudine, care separă Ceahlăul de unitățile montane vecine. Munții Ceahlău sînt înconjurați pe toate laturile de alte unități montane. Spre nord-vest - Muntii Bistriței cu înălțimi, maxime în vîrfurile Pietrosul Bistriței (1794 m) şi Budac (1859 m); la nord, nord-est şi est se întind Munții Stînişoarei, înalți cu puțin peste 1500 m, vîrful cel mai înalt fiind Bivolul (1530 m); la sud şi sud-est se găsesc Munții Tarcău cu şase vîrfuri de peste 1600 m, cel mai înalt fiind Grinduş (1664 m); spre sud-vest şi vest se ridică Munții

Hăşmaş, cu înălţimi sub 1800 m şi vîrful dominant în Hăghimaşul Mare (1792 m). Prin cele două vîrfuri maxime ale Munţilor Ceahlău, Ocolaşul Mare (1907 m) şi Toaca (1900 m) ca şi prin zona dintre acestea, situată aproape în întregime la peste 1750 m, masivul domină munţii învecinaţi.

Limitele Munţilor Ceahlău (fig. 1) sînt stabilite de Rîul Bistricioara, între confluenţa acestuia cu Pîrîul Pintic şi vărsarea în lacul de acumulare pe o distanţă de 14 km, la vest şi nord-vest; lacul de acumulare Izvorul Muntelui de pe Bistriţa, la nord şi nord-est; Lacul Izvorul Muntelui şi Rîul Bistriţa, între baraj şi confluenţa cu Bicazul, la est; Pîrîul Jidanului (5 km) şi Rîul Bicaz (17 km), de la confluenţa cu acesta pînă la vărsarea în Rîul Bistriţa, la sud; culoarul morfologic natural drenat de Pîrîul Bistra (6 km), afluent al Pîrîului Jidanului şi Pîrîul Pintic (7 km), afluent al Rîului Bistricioara, la sud-vest şi vest.

Munţii Ceahlău ocupă o suprafaţă de 289 Km^2 suprafaţă cu mult restrînsă decît a fiecăreia dintre cele patru unităţi montane cu care se învecinează iar perimetrul acestora este de aprox. 80 Km; întreaga suprafaţă a munţilor este situată în cadrul judeţului Neamţ.

Fig. 01 - Aşezarea geografică şi limitele Munţilor Ceahlău

1.2 STRUCTURA GEOLOGICĂ ŞI FORMELE DE RELIEF

Munții Ceahlău au o constituție geologică foarte variată. Fac parte din zona flişului Carpaților Moldovei, fiind alcătuiți, în cea mai mare parte, din rocile flişului intern, roci sedimentare detritice (marne, argile, şisturi argiloase, grosii şi conglomerate): straturi de Sinaia / straturi de Bistra, straturi de Ceahlău, straturi de Palanca şi de Cotumba, straturi de Audia. În extremitatea de sud-est se întîlnesc rocile flişului palcogen, reprezentate prin gresia de Tarcău[1]. Aceste unități geologice se compun din straturi dispuse în fîşii paralele, cu grosimi şi durități diferite. Rocile din care sînt formate au apărut în marea cretacică şi paleogenă (deci sînt, în majoritate, de vîrstă mezozoică şi doar în parte terțiară) prin depunerea materialelor desprinse din rocile existente anterior; în unele zone, peste marne s-au depus gresii şi peste acestea, conglomeratele.

Straturile de Sinaia, formate din roci marno-calcaroase, se gasesc în zona de vest a munților, unde se desfăşoară pe o fîşie orientată în direcția nord-sud, lată de 4-6 km. Cele doua orizonturi care au fost identificate în cadrul acestora au compoziții oarecum diferite: în orizontul inferior se întîlnesc şisturi argiloase, marnocalcare, calcare litografice, gresii calcaroase şi conglomerate; în orizontul superior şisturi argiloase, gresii calcaroase şi marno-calcare[2]. Din astfel de roci sînt formate jumătatea de sud a Obcinei Boiştea, Obcina Tîrşoasa, Obcina Tablei şi Obcina dintre Bistre. Straturile de Bistra se desfăşoară la est de

[1] E. Pop ş.a. "*Monumente ale naturii din România,* p. 52.
[2] I. Stănescu, *Masivul Ceahlău. Studiu fizico-geografic,* p. 22

straturile amintite anterior, pe o fîşie paralelă, şi sînt formate din şisturi argiloase, gresii calcaroase şi conglomerate poligene. Din asemenea roci sînt constituite jumatatea de nord a Obcinei Boiştea, Piciorul Humăriei, Piciorul Poienii, Obcina Lacurilor şi Obcina Chiliei.

Straturile de Ceahlău au o răspîndire insulară şi sînt formate, din partea inferioară spre cea superioară, din argile şi marne, gresii grosiere, conglomerate cu intercalaţii de gresii şi blocuri de calcare. Din aceste roci sînt alcătuite platoul superior cu vîrfurile Toaca şi Ocolaşul Mare, precum şi grupul stîncos Piatra Sură. Straturile groase de conglomerat (de aproximativ 500 m) alternează cu straturi de gresie (Vîrful Lespezi) şi au păstrat masive stîncoase de calcarce ies uneori la iveală (Piatra cu Apă şi altele mai mici de la nivelul Ocolaşului Mic). Aceste prime trei straturi formează pînza de Ceahlău, care se suprapune, la est, peste stratul următor. Între cele două insule de conglomerate, Piatra Sură şi platoul Ceahlăului, apare o falie longitudinală locală în zona Poiana Stănile - Poiana Bîtca Neagră, posibil a fi lărgită de acţiunea reţelei hidrografice.

Unitatea geologică ce continuă spre est, este compusă din straturi de Toroclej, alcătuite din şisturi argiloase negre cu intercalaţii de gresii calcaroase, din straturi de Palanca, formate din şisturi argiloase cenuşii-verzui şi gresii micacee cenuşii, din straturi de Cotumba, conţinînd gresii calcaroase, şi din straturi de Lutul Roşu, avînd compoziţia din marne şi argile roşii şi verzi. Din aceste roci sînt alcătuite următoarele formaţiuni pozitive de relief: Piciorul Ciocanului, Obcina Ţiflicului, Piciorul Verdele, Bîtca Cerebuc, Obcina Chica Baicului, Obcina Piatra Arsă în extremitatea sa de sud şi Vîrful Secuiesc.

Straturile de Audia, compuse din şisturi argiloase negre, gresii calcaroase şi gresii silicioase, ca şi gresia de Tarcău, care reprezintă rocile flişului paleogen, se întîlnesc în porţiunea de sud-est a munţilor. Din aceste roci sînt formate Obcina Horştei şi Muntele Sima. Cu excepţia zonei acoperite cu straturi de conglomerate, în rest se constată o compoziţie litologică foarte eterogenă, fapt evidenţiat pregnant în structura morfologică a văilor şi versanţilor. Aceste straturi se caracterizeaza prin friabilitate (slabă rezistenţă la eroziune) şi cutare strînsă. Conglomeratele de Ceahlău s-au păstrat mai bine datorită grosimii mari şi durităţii lor tot mari, ceea ce a permis o cutare mult mai largă.

Toate rocile ce intră în componenţa Masivului Ceahlău fac parte din categoria rocilor sedimentare. Predomină însă rocile sedimentare detritice, apărute prin redepunerea unui material ros din alte roci, existente anterior. Rocile detritice sînt răspîndite în întreg lanţul Carpaţilor Răsăriteni sub denumirea de zona flişului. In funcţie de dimensiune, acestea pot fi: marne (constituite din fragmente ce nu pot fi observate cu ochiul liber), argile (cu constituţie similară), gresii (alcătuite din fracţiuni mai mari) şi conglomerate (formate din fracţiuni mai mari, de la 2 mm la cîţiva metri). Fracţiunile din cadrul conglomeratului, care seamănă cu un beton ciclopian rău omogenizat, sînt legate printr-un ,,ciment" greso-calcaros sau argilo-gresos.

Conglomeratul, roca de bază în realizarea fantasticului şi impunătorului relief din zona înaltă a Ceahlăului, formează abrupturile Ocolaşului Mare, Ocolaşului Mic şi Stănilelor, cele două forme proeminente, Toaca şi Panaghia, precum şi micul grup stîncos şi izolat,

Piatra Sură. Aşezarea acestor straturi în etaje, marne cu gresii, gresii şi, în final, conglomerate este caracteristică atît Ceahlăului, cît şi altor unităţi montane din zona flişului intern. Într-o traversare a munţilor de la est la vest, turiştii vor întîlni toate aceste roci. O exemplificare pentru traseul Izvorul Muntelui - Lutul Roşu - Piatra cu Apă - Detunatele - cabana Dochia - Cascada Duruitoarea - staţiunea Durău - Pîrîul Slatina (sau Curmătura La Scaune) - Obcina Tablei[1]: pe Valea Izvorul Muntelui se trece, aproximativ 7 km, printr-o zonă cu gresii de Tarcău, apoi peste o fîşie de 100-200 m cu şisturi negre şi argile roşii, în continuare 3-4 km pe argile şi gresii cenuşii, pînă la Curmătura Lutul Roşu, unde se traversează o altă fîşie îngustă, de aproximativ 200 m, de argile roşii (stratul de Lutul Roşu); mai departe, zona în urcuş pe Culmea Răchitiş este acoperită cu gresii (stratul de Bistra) în straturi groase din care ţîşnesc, rar, stîncile albe de calcar (Piatra cu Apă) şi, în sfîrşit, după altitudinea de 1400 m, se trece prin zona conglomeratelor (stratul de Ceahlău), în care, pentru început, se reliefează Detunatele; traversînd zona înaltă spre Durău, se continuă deplasarea prin zona conglomeratelor, pe la Poliţa cu Ariniş şi Cascada Duruitoarea, acestea păstrîndu-se pînă pe la 1000 m altitudine, se traversează din nou zona straturilor de Bistra (în care predomină gresiile) şi, de la Valea Slatina, peste Obcina Boiştea sau, mai la sud, peste Obcina Tablei vom trece prin zona straturilor de Sinaia (cele mai vechi din zona flişului intern).

Din punct de vedere geologic, geneza şi evoluţia Munţilor Ceahlău ar fi, pe scurt, următoarea: Ceahlăul este un munte tînăr şi formarea sa, ca şi lanţul Carpaţilor

[1] S. Nicolau ş.a., *Ceahlăul şi Lacul de la Bicaz,* p. 32

Răsăriteni, în ansamblu, a avut loc în ultima perioadă (cretacică) a erei mezozoice, cu aproximativ 200 milioane de ani în urmă. Pe aceste locuri se întindea marea cretacică, iar spre vest existau cîteva insule alcătuite din roci mai vechi, formate în era paleozoică şi prima parte a mezozoicului. Zona dintre ţărmul de est al mării şi insule s-a scufundat încetul cu încetul şi a acumulat o serie de materiale produse prin erodarea zonei costiere şi prin depunerea unor schelete de vieţuitoare marine, zona Munţilor Ceahlău primind mai mult materiale din prima sursă. Aceste materiale constituie originea marnelor, argilelor, gresiilor şi conglomeratelor. La începutul cretacicului au luat naştere straturile de Sinaia sub forma unor nămoluri şi nisipuri foarte fine, apoi au apărut straturile de Bistra. Faza de formare a zonei a continuat în condiţiile creşterii eroziunilor şi materialele mai mari compuse din pietrişuri şi bolovănişuri au fost transportate, depuse, apoi închegate, dînd naştere straturilor de Ceahlău (conglomeratelor). Depunerea argilelor roşii a avut loc la sfîrşitul cretacicului. Prin uscare şi presare, materialele s-au legat (cimentat) formînd rocile detritice menţionate. De la poziţia orizontală, unele au căpătat poziţii înclinate (unele straturi cu peste 45°), ca urmare a cutărilor şi falierilor cu încălecare. Depunerile din faza marină s-au ridicat peste suprafaţa apei şi au creat relieful, din ce în ce mai pronunţat. În straturi au fost gasite urme fosile de vieţuitoare marine (chiar în apropiere de cabana Dochia, situată la 1750 m altitudine). După formare, a început un proces de modelare, prin eroziune eoliană, pluvială sau datorită altori factori naturali sau antropici, proces care continuă şi astăzi.

Analizînd în prezent formele de relief din cadrul

Munţilor Ceahlău (fig. 2) se poate constata existenţa distinctă a două subunităţi[1]: una centrală, înaltă şi alta exterioară, joasă, cea de a doua fiind extinsă pe o suprafaţă mult mai mare decît prima (cca 10%, respectiv 90%).

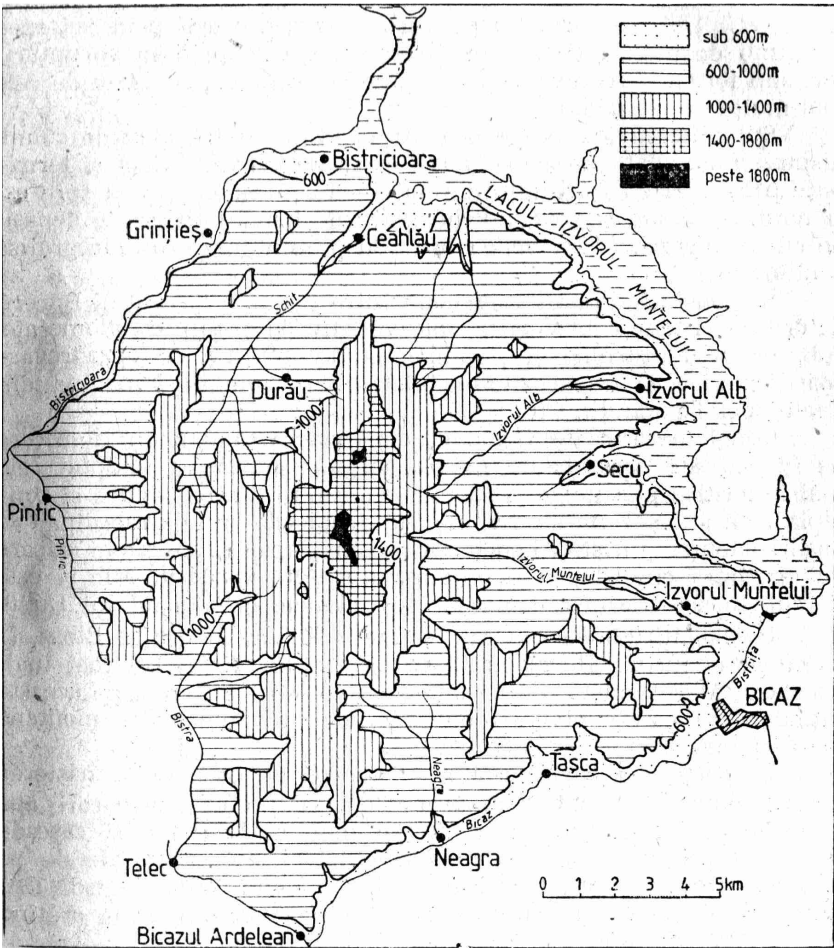

Fig. 2 - Harta hipsometrică a Munţilor Ceahlău.

[1] în lucrarea lui T. Toader ş.a., *Invitaţie la drumeţie,* p. 145-146, sînt acceptate trei trepte de relief.

Subunitatea înaltă se ridică cu 600 - 700 m față de culmile din jur, datorită, în primul rînd, rezistenței mari a păturii groase din care este alcătuită; conglomeratele de Ceahlău. Gresiile şi calcarele care străbat această pătură nu au un caracter semnificativ. Ne aflăm, de fapt, în fața unui platou limitat de vîrfurile Ocolaşul Mare şi Toaca, şi ondulat, ca urmare a existenței vîrfurilor mult mai mici Bîtca lui Ghedeon şi Lespezi, la extremitatea căruia abrupturile impresionante coboară pînă la înălțimea celei de a doua subunități (1200 - 1300 m). Abrupturile se înşiră în jurul subunității înalte şi doar existența obîrşiilor a numeroase văi pînă la marginea platoului, continuate deseori cu jgheaburi, le mai fragmentează.

În zona abrupturilor a apărut un microrelief de turnuri, coloane, stîlpi, jgheaburi şi rîpe care se accentuează prin acțiunea eroziunii de natură torențială. Grohotişurile de la baza abrupturilor, sub formă de conuri şi pînze, au fost acoperite şi fixate de cele mai multe ori de pădure.

Subunitatea joasă este constituită dintr-un complex de culmi, dispuse radial față de zona înaltă, separate de văi adînci şi terminate prin bîtci cu altitudini de 800 - 1000 m, în special spre est şi nord. Spre sud şi vest, nivelul general al înălțimilor este depăşit de cîteva vîrfuri. (A se vedea prezentarea orohidrografică a munților).

Se constată o mare asemănare între Ceahlău, Ciucaş - Bucegi, datorită existenței blocurilor masive stîncoase din conglomerate, sub formă de turnuri şi piramide cu microrelief de dezagregare fizico-chimică şi de eroziune eoliană (de exemplu Panaghia din Ceahlău şi Tigăile din Ciucaş). Conglomeratul de Ceahlău, cum este cunoscut în literatura de specialitate acest beton natural în care natura a

sculptat cele mai fantastice plăsmuiri, predomină la limita dintre pădure şi zona alpină, cît şi în zona alpină, oferind drumeţilor un extraordinar de bogat potenţial turistic. Din masa acestuia apar cunoscutele calcare de la Piatra cu Apă, obîrşia Izvorului Alb, Ocolaşul Mic şi cele de sub masivul stîncos cunoscut sub numele de Turnul lui Budu.

De la altitudinea cea mai scăzută (425 m în oraşul Bicaz, la confluenţa rîurilor Bicaz cu Bistriţa) pînă în vîrful cel mai înalt (Ocolaşul Mare) există o diferenţă de nivel de 1482 m şi pe această întindere se găsesc niveluri de relief ce aparţin zonelor montane joase şi înalte.

În porţiunea superioară a cursurilor de apă, după naşterea lor din zona de abrupt, s-au format chei şi praguri, prin care apa se strecoară în căderi mai mici sau mai mari: cheile şi cascada Bistrei Mari, cheile şi cascadele Stănilelor, micile cascade de pe pîraiele Izvorul Muntelui şi Furcituri, ca şi cunoscuta Cascadă Duruitoarea de pe Pîrîul Rupturi, numele acestuia din urmă arătînd clar relieful din albia sa.

1.3. CLIMA

Munţii Ceahlău se încadrează în limitele climatului temperat-moderat-continental, caracteristicile sale climatice fiind influenţate de altitudine (se produc pe verticală). În zona înaltă apare un climat montan relativ aspru. O trăsătură a climatului în această zonă o formează schimbarea neaşteptată a vremii. Acţiunea factorului antropic este, de asemenea, evidentă în cazul lacului de acumulare Izvorul Muntelui de pe rama de nord şi est a munţilor. Influenţa climatică a lacului se poate observa foarte uşor prin prezenţa ceţurilor şi norilor care acoperă

întinderea de apă în fiecare dimineață.
Pe baza observațiilor meteorologice efectuate la cele trei stații existente în perimetrul munților (Ceahlău-Toaca, situată la altitudinea de 1897 m, cabana Fîntînele, la 1200 m, şi Ceahlău-sat, la 646 m) şi a măsurătorilor realizate la cinci posturi pluviometrice. au putut fi precizate principalele caracteristici ale climei din zona masivului montan.

Temperatura medie anuală a aerului variază între 0,7°C în zona înaltă şi 7,2°C la baza munților, dar temperaturile m,edii lunare maxime şi minime au următoarele valori pentru aceleaşi zone: **+** 9°C în luna iulie şi **-**9,5°C în luna ianuarie pe vîrf, respectiv +23,4°C şi -0,4°C la poale. Au fost atinse, totuşi, şi temperaturi maxime foarte ridicate chiar în zona înaltă a masivului. Astfel, la stația meteorologică de pe vîrful Toaca, la aproape 1900 m altitudine, în perioada de primăvară s-au semnalat temperaturi de 16,6°C în martie (1957), 22,4°C în aprilie (1956) şi 27,4°C în mai (1958), iar pentru perioada de vară, de 27,6°C în iunie (1957), 29,6°C în iulie (1956 şi 1957) şi 30,5°C în august (1957). Totodată, semnalăm înregistrarea celei mai scăzute temperaturi pentru luna septembrie (-6,6°C în 1959) la aceeaşi stație, deşi această lună este bună pentru practicarea turismului, iar temperatura medie a lunii septembrie în masiv este de aproape +7°C. La fel, putem menționa temperaturile absolute extreme înregistrate de-a lungul timpului la stația meteorologică din satul Ceahlău de la poalele munților: **-**26,8°C şi +34,4°C (maximul înregistrat în țara noastră a fost de 44,5°C, în județul Brăila, la 10 august 1951). Se constată, în mod curent, inversiuni de temperatură pe văi şi în depresiuni şi, ca urmare a acestora, se observă frecvent

formarea cețurilor dimineața pe fundul văilor şi existența, în timpul iernii, a unei umezelii mai reduse în zona înaltă decît pe văi şi depresiuni. Aceste fenomene se datorează fragmentării reliefului şi energiei mari a acestuia.

În zona înaltă se constată diferențe nu prea mari între temperatura din timpul zilei şi cea din timpul nopții, dar valorile sînt pozitive şi negative şi acest fapt explică, în parte, procesul intens de dezagregare a rocilor.

Numărul zilelor de îngheț în masiv este de 192, apariția primului îngheț producîndu-se, de obicei, în jur de 1 octombrie, iar a ultimului în jur de 1 mai. Zăpada se păstrează, în locuri adăpostite, pînă în lunile iunie şi chiar iulie. Lacul Izvorul Muntelui are o acțiune moderatoare, atenuînd înghețurile în special toamna. Cantitatea mare de apă stocată în spatele barajului face ca acumularea însemnată de rezerve de căldura să fie cedată lent. Astfel, înghețul începe dinspre coada lacului, la adîncimi mai mici, unde sînt colectate apele reci ale Bistriței şi Bistricioarei. Pe lac, primul îngheț apare tîrziu, în zilele din apropierea limitei lunilor ianuarie şi februarie. Se afirmă că lacul de acumulare are un rol moderator termic în zonă, influența sa făcîndu-se simțită la distanță de cca 1000 m de țărm pe orizontală şi cca 100 m pe verticală[1].

Nebulozitatea este destul de ridicată în Ceahlău şi creşte o dată cu altitudinea. Se vor constata înnorări frecvente iarna şi primăvara, în anotimpurile mai reci, iar în perioada iulie-octombrie creşte numărul zilelor senine, maximul fiind atins în octombrie. Deseori, după o scurtă perioadă ploioasă, vor exista zile cînd vizibilitatea este deosebită, drumețul putînd să admire o perspectivă foarte

[1] I. Stănescu, *op, cit.,* p. 30.

largă şi îndepărtată.

Cantitatea anuală de precipitaţii ce cade în Munţii Ceahlău este de peste 700 mm (nu a depăşit niciodată 1000 mm), iar din aceasta aproape 75o/$_0$ se înregistrează în perioada de primăvară şi vară. Numărul zilelor cu precipitaţii pe an se ridică la aproximativ 200, din care peste jumătate sînt precipitaţii sub formă de ninsoare. În masiv se înregistrează frecvent precipitaţiile sub formă de averse. În zona platoului, precipitaţiile sub formă de ninsoare se pot produce în tot timpul anului, dar zăpada nu se menţine, în medie, decît 165 zile (la altitudini mai mici aproximativ 100 zile). Cel mai gros strat de zăpadă poate fi întîlnit în zona înaltă la sfîrşitul lunii februarie şi începutul lunii martie.

Un fenomen destul de frecvent întîlnit în Ceahlău este ceaţa, care se produce în aproximativ 70°/o din zilele anului.

În zona înaltă a masivului, direcţia dominantă a vînturilor este dinspre vest, cu o pondere la staţia meteorologică de pe vîrful Toaca de 46%, iar calmul nu reprezintă decît 1,9% (comparativ cu 38,3% la staţia meteorologică din satul Ceahlăul). Direcţia vînturilor la altitudini mai mici este şi în funcţie de orientarea văilor. Vînturile ating viteza medie de 6 - 8 m/s vara şi 12 - l4 m/s iarna, dar, uneori, pot ajunge la 40 - 45 m/s. Iarna, vînturile dominante împrăştie zăpada de pe platou şi o stochează în zona abrupturilor de est, astfel că, primăvara, de aici pornesc, de regulă, avalanşele. Brizele de munte, determinate de circulaţia atmosferică locală, apar, curent, ziua dinspre bazinul Bistriţei spre zona înaltă a munţilor şi seara invers.

În concluzie, în Munţii Ceahlău şi chiar în zona sa

înaltă, turismul poate fi practicat tot timpul anului (turism de vară sau turism de iarnă), perioada cea mai bună pentru drumeția de vară fiind în lunile mai-octombrie. In tabelul I, grupate pe perioade caracteristice de timp, sînt prezentate cîteva date climatice foarte sugestive, valabile pentru zona înaltă a Ceahlăului, unde tind să ajungă toți iubitorii acestui îndrăgit masiv montan.

1.4. REȚEAUA HIDROGRAFICĂ

Toate apele curgătoare care mărginesc sau străbat Munții Ceahlău sînt tributare Bistriței, direct, ca afluenți de ordinul 1, sau prin intermediul unor emisari (de ordinul 2-4). În urmă cu mai puțin de trei decenii, Ceahlăul era înconjurat, la baza sa, de trei colectori principali: Rîul Bistricioara (cu afluentul său Pîrîul Pintic), Bistrița, rîul cu cel mai lung curs montan din țara noastră, şi Rîul Bicaz (cu afluentul său Pîrîul Jidanului, care colectează, la rîndul său, apele Pîrîului Bistra), primul şi ultimul fiind afluenți direcți, pe dreapta, ai celui de al doilea. După crearea lacului de acumulare Izvorul Muntelui de pe Bistrița, acesta a luat locul rîului pentru a limita munții spre nord, nord-est şi est, exceptînd doar o porțiune mică de numai 3 km, în aval de baraj, unde albia aproape seacă a Bistriței mai contribuie la întregirea limitei spre est. Dacă facem descrierea perimetrului Munților Ceahlău, pornind de la vest şi în sensul acelor de ceasornic, urmărind cursurile de apă, vom întîlni următoarele ape: Pintic, Bistricioara, Lacul Izvorul Muntelui, Bistrița, Bicaz, Pîrîul Jidanului şi Bistra. Doar cca 2 km ai limitei de vest a masivului se desfăsoară pe o formă pozitivă de relief, această porțiune făcînd legătura între primul şi ultimul pîrîu şi închizînd circuitul.

Avînd în vedere că nu de multă vreme apele Bicazului şi ale Izvorului Muntelui au fost captate şi trimise prin tunel în cuveta lacului de acumulare, se poate afirma că toate apele curgătoare din cuprinsul Ceahlăului sînt tributare Lacului Izvorul Muntelui. Întreaga reţea a apelor curgătoare (cele două rîuri, Bistricioara şi Bicaz, precum şi toate pîraiele principale), reţea ce va fi prezentată în continuare, are debit permanent. Aceasta atinge nivelul maxim primăvara, deoarece în acest anotimp se suprapun perioada ploioasă cu cea a topirii zăpezilor din zona înaltă a masivului, unde zăpada continuă să persiste pînă tîrziu. Primăvara se înregistrează, de obicei, scurgerea unui volum de apă ce depăşeşte 40% din volumul total al scurgerii anuale (Bistriţa 41,9%, Bistricioara 39,8%, Izvorul Muntelui 41,4%, Bicazul 42,l%). În timpul marilor viituri, Bistriţa aduce în lacul de acumulare Izvorul Muntelui aproape 1000 m^3/s, un debit apreciabil. Debitul solid transportat de rîuri este destul de mic, datorită acţiunii de eroziune reduse asupra rocilor.

TABELUL 1.

PRINCIPALII INDICATORI METEOROLOGICI ŞI IMPORTANŢA LOR ÎN PRACTICAREA TURISMULUI ÎN MUNŢII CEAHLĂU (după I. STĂNESCU, 1976)

Principalii indicatori meteorologici luaţi în considerare	Lunile anului											Anual	
	I	F	M	A	M	I	I	A	S	O	N D		
Durata de strălucire a soarelui (ore)	83,4	105,6	137,0	161,2	194,0	174,0	209,8	207,4	195,0	192,0	101,8	73,4	1834,6
Nebulozitatea totală (zecimi)	7,2	7,6	6,9	7,1	6,9	7,1	6,5	6,2	6,0	5,2	6,7	7,3	7,1
Temperatura medie	-9,5	-8,0	-6,0	-0,5	5,1	7,2	9,0	8,8	6,6	3,2	-0,4	-6,9	0,7
Umezeala relativă (%)	84	88	83	83	82	86	85	85	84	76	82	85	83
Nr. de zile cu precipitaţii 0,1 min	16,8	17,2	19,4	16,4	18,8	23,4	19,4	16,2	13,6	13,8	15,2	17,8	208,8
Cantitatea de precipitaţii (mm)	63,5	56,5	62,0	40,9	66,1	107,5	93,8-	90,4	47,0	34,3	33,5	42,6	738,4

Principalii indicatori meteorologici luați în considerare	Lunile anului											Anual
	I	F	M	A	M	I	I	A	S	O	N D	
Grosimea stratului de zăpadă (cm)	20,6	27,6	28,3	18,9	2,7	0,1	-	-	0,1	0,4 - 3,5	11,1	-
Stări caracteristice ale timpului	Timp rece cu furtuni de zăpadă şi cer închis		Timp rece instabil şi cu ninsori frecvente		Timp relativ cald, dar ploios, uneori cu ninsori de scurtă durată		Timp călduros cu ploi de scurtă durată	Timp răcoros, uscat, cu cer puțin acoperit şi vizibilitate foarte mare		Timp rece, instabil şi cu ninsori frecvente, nebulozitate ridicată		
Tipurile de turism (determinate de starea timpului)	Turism de iarnă				Turism de vară					Turism de iarnă		

Lacul Izvorul Muntelui[1]**.** In trecut, s-a observat că la nivelurile cele mai scăzute Rîul Bistrița avea un debit de 6-8 m^3/s, că la niveluri mari, primăvara, debitul creştea de cîteva sute de ori, adeseori viiturile devenind catastrofale (1080 m^3/s în 1930, 1150 m^3/s în 1970), rîul luînd proporțiile unui fluviu. Datorită debitelor satisfăcătoare şi constante, cît şi datorită pantei propice, Bistrița a fost, din timpuri mai vechi, folosită pentru plutărit. Potențialul său hidroenergetic era nefolosit însă. In scopul folosirii acestuia, Dimitrie Leonida (1883-1965)[2] prezentase, în anul 1908, în cadrul lucrării de diplomă pentru titlul de inginer energetician, proiectul unei construcții hidroelectrice cu baraj de 24 m înălțime la Izvorul Muntelui, cu un tunel de aducțiune, avînd diametrul de 5 m, pe sub Muntele Botoşanu şi o uzină la Stejarul sau Pîngărați. S-ar fi realizat, conform proiectului acesta, o acumulare de 10 milioane m^3, o cădere de apă de 95 m şi s-ar fi obținut o putere minimă de 47.500 cai putere. Perseverînd în ideea sa, în anul 1915, acelaşi inginer a elaborat un nou proiect, care prevedea amplasarea barajului la Cîrnu şi hidrocentrala la Stejaru, unde sînt plasate acum. Se asigura o diferență de nivel de 85 m, iar barajul propus avea dimensiuni de 2,5 ori mai mici decît cel realizat în prezent. Locul de amplasare oferea condiții bune: valea mult îngustată, gresii masive şi dure, eocene (gresie de

[1] Denumirea Lacul Bicaz nu este corectă, deoarece, conform uzanțelor, un lac de acumulare primeşte numele locului în care este amplasat barajul, în cazul de față la confluența Pîrîului Izvorul Muntelui cu Rîul Bistrița. Se cunoaşte că oraşul Bicaz este situat la o distanță de peste 3 km, în aval de baraj.

[2] Fost profesor la Şcoala Politehnică din Timişoara, apoi la Bucureşti. A proiectat şi a condus construcția termocentralei de la Grozăveşti şi a întemeiat Muzeul Tehnic din Bucureşti, situat în prezent în Parcul Libertății. Muzeul poartă numele creatorului său.

Tarcău), cotul pronunţat al rîului în aval, asigurarea unei căderi de apă corespunzătoare ş.a. Discuţiile purtate în anii 1923 şi 1942 pentru aplicarea proiectului nu s-au finalizat, apreciindu-se că investiţiile erau foarte mari şi amortizarea cheltuielilor prea lentă. Proiectul a fost considerat nerentabil.

Construcţia actualului gigant hidroenergetic din România a durat aproape 10 ani (1951-l960) şi în spatele colosului din beton armat (baraj de greutate) a fost realizată cea mai mare acumulare de apă din ţară de pe rîurile interioare, atît ca suprafaţă, cît şi ca volum acumulat. După ce scurgerea apelor Bistriţei a fost oprită în totalitate la baraj (1 iulie 1960), cuveta lacului a început să se umple, luciul de apă întinzîndu-se, treptat, din Poiana Cîrnului (amplasamentul barajului) pînă la Poiana Teiului. Nivelul normal de retenţie (NNR) al lacului îl reprezintă cota de 513 m. In condiţii normale de funcţionare, nivelul apei creşte din luna mai pînă în august şi scade din septembrie pînă în aprilie, diferenţa dintre nivelul maxim şi minim fiind de 26 m.

Volumul de apă al lacului la NNR este de 1,23 miliarde m^3 din care 0,93 miliarde volum util, 0,1 miliarde volum de protecţie împotriva inundaţiilor şi 0,2 miliarde volum de apă sub nivelul de intrare în tunelul de aducţiune. Pentru acest lac sînt specifice variaţiile mari de nivel, de la o zi la alta şi de la o perioadă a anului la alta, nu atît datorită oscilării debitelor emisarilor lacului, cît regimul de exploatare la hidrocentrala de la Stejaru. Aşa se explică de ce, la mijlocul anului 1986 de exemplu, lungimea lacului scăzuse cu aproximativ o jumătate. Este cunoscut că dimensiunile lacului sînt variabile în funcţie de modificarea nivelului apei.

În lac sînt adunate apele rîurilor şi de pe versanţii unui bazin de recepţie de peste 4.000 km^2, la care numai Bistricioara contribuie cu cca. o cincime. Priza de apă de la capătul amonte al tunelului de aducţiune este amplasată pe versantul de vest al Muntelui Botoşanu, situat în cadrul unităţii montane Munţii Stînişoarei. Conform proiectului, apele sînt captate la o variaţie de nivel în lac de 46 m. Tunelul de aducţiune închide marea buclă de 15 km, pe care Bistriţa o face între Bicaz şi Stejaru. Pentru realizarea aducţiunii, în, diametru de 7 m, a fost necesară excavarea în subteran a 615 mii m^3 de rocă, turnarea a 400 mii m^3 beton şi injectarea a 15 mii tone de lapte de ciment. S-a asigurat o cădere brută de 55 m, la care se adaugă 94 m ce se obţin prin ridicarea apei în lac, la baraj; se asigură, în final, o cădere totală de 149 m. Centrala hidroelectrică este una ,,de vîrf", pentru că debitul Bistriţei, cu afluenţii săi, totalizează în medie 50 m^3/s, iar debitul ce trece prin tunel este mai mare, cum s-a văzut mai sus; deci, apa scade în timpul funcţionării hidrocentralei.

Principalele caracteristici morfometrice ale Lacului Izvorul Muntelui, la nivel maxim (respectiv nivel minim), sînt: suprafaţa - 29,5 km^2 (16,4 km^2), lungimea - 29,48 km (19,10 km), lăţimea maximă - 1,85 km (1,48 km), adîncimea maximă - 85 m (59 m), cota absolută - 513 m, la NNR (487 m)[1]. S-a constatat că evaporaţia pe lac este mai mare decît cantitatea precipitaţiilor căzute în zona lacului. La debuşarea afluenţilor în lac, ca şi la coada lacului, se formează depozite importante de sedimente. Deşi cuveta

[1] Pentru comparaţie, celelalte două mari lacuri de acumulare din ţară, au suprafaţa şi volumul după cum urmează: Lacul Vidraru, realizat în 1966 (8,93 km^2 şi 465 milioane m^3) şi Lacul Vidra, realizat în 1972 (16,35 km^2 şi 340 milioane m^3).

lacului se colmatează datorită debitelor solide transportate în lac (suspensii în apă sau material grosier adus în timpul viiturilor) şi eroziunii, malurilor, hidrologii au calculat şi au prognozat că o colmatare completă a lacului ar fi posibilă abia peste cîteva sute de ani (cca 1% din volumul de apă/an). În luna august, temperatura este de 25°C la suprafaţa apei şi scade sub 10°C la 45 m adîncime. Fenomenul de îngheţ, sub forma unui pod parţial de gheaţă, ţine, în general, de la mijlocul lunii ianuarie pînă în martie. Regimul termic al apei lacustre exercită influenţe climatice locale.

Pentru realizarea barajului şi a lacului de acumulare a fost necesară mutarea a 2.291 gospodării cu un număr de 18.760 locuitori din 20 de sate. Majoritatea locuitorilor (13.196 localnici) au preferat să se mute mai sus, pe versanţi. În anul 1979, pe sub Obcina Horştei, au fost introduse în lac şi apele Izvorului Muntelui, care se vărsau în Bistriţa, în aval de baraj; ele au fost captate la distanţă de 1,5 km amonte de confluenţa celor două cursuri de apă. Tot pentru sporirea volumului de apă din lac, în anul 1980, au fost captate din Rîul Bicaz (la Taşca) apele acestuia, care, după un drum prin tunelul lung de 9,7 km, pe sub Muntele Sima şi Obcina Horştei, unindu-se cu apele Izvorului Muntelui, se varsă în cuveta acumulării Izvorul Muntelui. In prezent, plutele ce coboară pe Bistriţa pînă la coada lacului sînt trase de remorchere pînă la Potoci, unde sînt încărcate pe autocamioane.

Izvoarele pîraielor principale din cadrul Munţilor Ceahlău sînt dispuse la baza platoului central de mare altitudine, în partea inferioară a abrupturilor, cu excepţia Pîrîului Rupturi, care îşi are izvorul chiar pe platou, la Fîntîna Rece, din apropierea, cabanei Dochia. Toate

pîraiele cu obîrşia în interiorul masivului furnizează un debit cumulat mai mare de 4 m^3/s.

In *Atlasul cadastrului apelor din România* sînt inventariate 13 cursuri importante de apă aflate în cuprinsul Munţilor Ceahlău, sau care îi desparte de munţii învecinaţi. Aceste ape îndeplinesc condiţia, stabilită în atlas, de a avea minimum 5 km lungime şi 10 km^2 suprafaţa bazinului de recepţie. Pentru lucrarea de faţă, considerăm că trebuie să avem în vedere încă 13 afluenţi mai mici ai acestora, mai ales că ei au debite permanente şi importanţă economică locală.

Cîteva date morfo-hidrografice privind această bogată reţea hidrografică din cadrul munţilor sînt prezentate în tabelul 2.

Bistriţa. Avîndu-şi izvoarele tocmai în Munţii Rodnei, rîul îşi poartă apele repezi printr-o vale neasemuit de frumoasă (pe la poalele munţilor Suhard, Obcina Mestecănişului, Căliman, Giumalău, Rarău, Bistriţei şi Stînişoarei) şi, după aproximativ 150 km, le varsă în Lacul Izvorul Muntelui, acumulare creată de mîna omului tot în albia sa. Prin foştii săi afluenţi direcţi - Bistricioara, Schit, Răpciunița, Ţiflic, Izvorul Alb şi Secu - în prezent tributari ai lacului de acumulare, Rîul Bistriţa adună apele din jumătatea de nord a Ceahlăului. Intre baraj şi confluenţa cu Rîul Bicaz, albia sa este aproape seacă şi, în mare parte, înierbată. Puţinele ape ce mai sînt transportate de Izvorul Muntelui (cea mai mare parte a debitului este transferată prin tunel în lac) şi de micul Pîrîu Coşuşna au permis gospodarilor din Bicaz să creeze, la numai 3 km în aval de marele lac de acumulare, la confluenţa cu Bicazul, o mică acumulare pentru agrementul locuitorilor din oraş. Volumul de apă acumulat din Bistriţa şi din afluenţii săi

pînă la baraj este transportat, pe sub munte şi folosit la centrala hidroelectrică de la Stejaru, după care, reintră în albia rîului şi trece, prin alte zece acumulări şi centrale hidroelectrice mai mici, pînă la Bacău, unde este definitiv transferat în Siret.

Bistricioara. Pînă la limita Munţilor Ceahlău, la confluenţa cu afluentul său Pîrîul Pintic, Bistricioara se desfăşoară pe o lungime de peste 40 km şi recepţionează apele unui bazin hidrografic de 617 km^2. Pe cei 12 km, care au mai rămas pînă la vărsarea în lacul de acumulare Izvorul Muntelui, rîul constituie limita despărţitoare dintre Ceahlău şi Munţii Bistriţei. Pe acest tronson final, pe care este însoţită de şoseaua naţională venind de la Borsec, Bistricioara traversează localităţile Bradu, Poiana şi Grinţieş. Intre confluenţele pîraielor Grinţieşul Mare şi Grinţieşul Mic, ce coboară din Munţii Bistriţei, sînt executate (pe ambele maluri) ample lucrări hidrotehnice de protecţia malurilor. Din perimetrul Munţilor Ceahlău, Bistricioara primeşte Pinticul şi alte cîteva pîraie de mai mică importanţă.

TABELUL 2

PRINCIPALELE CURSURI DE APĂ DIN CADRUL MUNȚILOR CEAHLĂU ŞI CÎTEVA DATE MORFO-HIDROGRAFICE

Cursul de apă	Codul din Atlasul cadastrului apelor din Romania	Date privind cursul de apă şi bazinul său hidrografic				
		Lungimea (km)	Suprafața (km^2)	Panta Medie [%]	Altitudinea medie (m)	Debit Mediu
Bistricioara*	XII - 1.53.40	12				
Pintic*	.40.13	8		76		
Schit	.41	13	44	53	980	450
Pîrîul lui Martin*	.41.1	5	12	112	1200	
Rupturi		4	4			
Durău		3	7			
Răpciunița		4	6	134	890	40
Țiflic	.42	8	14	107	880	97
Sasca		4	4			
Izvorul Alb	.45	11	21	90	940	160
Cerebuc		3	4			
Secu		3	10	96	950	60
Izvorul Muntelui	.47	13	34	- 69	940	280
Pîrîul Maicilor		2	3			
Furcituri		5	10			
Coşuşna		4	3	165	850	20
Bicaz*	.48	16				
Pârâul Jidanului*	.48.7	4				
Bistra	.48.7.1	13	38	71	1060	300
Bistra Mică	.48.7.1.1	6	10	98	1140	

Cursul de apă	Codul din Atlasul cadastrului apelor din Romania	Date privind cursul de apă şi bazinul său hidrografic				
		Lungimea (km)	Suprafaţa (km^2)	Panta Medie [%]	Altitudinea medie (m)	Debit Mediu
Ghişirig		4	8	158	860	60
Neagra	.48.8	8	19	76	960	150
Neagra Mică		3	8			
Taşca		2	5			
Hamzoaia		4	8	147	780	50

* Numai pentru zona aferentă Munţilor Ceahlău

Pinticul îşi adună apele de sub Bîtca Rotundă şi Vîrful Chicera de la limita dintre munţii Hăşmaş şi Ceahlău, trece printre puţinele gospodării împrăştiate ale satului Pintic, după care îşi întregeşte apele cu cele ale micilor săi afluenţi de pe dreapta: *Tîrşoasa, Şuricu* şi *Arşiţa,* aceştia izvorînd de sub culmile împădurite ale Obcinei Tablei şi Obcinei Tîrşoasa.

Schitul. Este cel mai mare pîrîu, dintre cele cu întregul bazin de recepţie situat în interiorul limitelor Ceahlăului, ca lungime, bazin de recepţie şi debit mediu (*vezi tabelul 2).* Işi are obîrşiile sub Obcina Lacurilor, la cca 1150 m altitudine, numindu-se, pe o lungime apreciabilă, *Slatina,* datorită izvoarelor sărate, care îl alimentează, de pe Obcina Tîrşoasa. Slatina primeşte, pe dreapta, un afluent important, *Pîrîul lui Martin,* care are obîrşia sub platoul central şi Gardul Stănilelor în Jgheabul lui Vodă. Acesta, la rîndul său, primeşte apele cunoscutului pîrîu *Rupturi,* celebru din două motive: are izvorul la Fîntîna Rece, pe platou, la cota de aproximativ 1750 m, şi

„găzduieşte" cunoscuta cascadă Duruitoarea. După ce pîrîul Slatina se uneşte cu *Durăul,* care vine din staţiunea turistică eponimă (şi acesta întregit cu apele pîraielor *Fîntînii* şi *Nican),* cursul de apă nou format capătă numele de Schit şi străbate, în lungime, întreaga localitate Ceahlău, sediul administrativ al comunei, pînă la vărsarea în lacul de acumulare Izvorul Muntelui. Pe parcurs, în interiorul satului (pe malul drept), mai colectează apele pîraielor *Durăuaş, Găşteni* şi *Ursu.* Pe Pîrîul Schit este amenajată o mare păstrăvărie.

Pîraiele principale menţionate - Slatina, Pîrîul lui Martin, Rupturi, Durău şi Schit - au o mare importanţă turistică şi au, în lungul cursurilor lor, trasee turistice marcate. De sub pantele de nord-est ale munţilor, ce coboară de sub Bîtca Fîntînele, izvorasc alte două pîraie, *Răpciuniţa* şi *Ţiflicul,* ce-şi cedează apele lacului de acumulare, ultimul avînd ca afluent, pe stînga, Pîrîul *Sasca.*

Izvorul Alb. Are izvoarele sub Piciorul Sihastrului, în Poiana La Izvoare, situată la întîlnirea dintre Jgheabul cu Hotaru şi Jgheabul Mare, chiar de sub Stînca Dochia. Pîrîul este cel de al patrulea curs de apă ca mărime (lungime, suprafaţă şi debit) dintre cele situate integral în cadrul munţilor. Colectează, pe stînga, apele pîrîului *Cerebuc,* după care traversează, pe toată lungimea, satul Izvorul Alb şi se varsă în lacul de acumulare. Un alt mic pîrîu, care este tributar marii acumulări, şi ultimul din Munţii Ceahlău, este *Secu.*

Izvorul Muntelui. Este unul dintre principalele cursuri de apă din Ceahlău. Are obîrşiile în Fundul Ghedeonului, în abrupturile de est ale munţilor, se strecoară printre Obcina Horştei şi Muntele Sima şi se varsă în Bistriţa, la cîteva sute de metri în aval de barajul

lacului care i-a preluat şi numele. Ca şi Pîrîul Schit, oferă o principală cale de acces spre zona montană înaltă, avînd o deosebită importanţă turistică. Pe această vale sînt situate satul şi, mai sus, cabana turistică, cu acelaşi nume. Pîrîul are doi afluenţi importanţi pe dreapta, *Pîrîul Maicilor şi Pîrîul Furcituri*; de-a lungul acestora există trasee turistice marcate. *Coşuşna* este un mic pîrîu tributar Bistriţei, fiind situat între confluenţa acesteia cu Izvorul Muntelui şi Bicazul.

Bistra. Izvoarele Bistrei se găsesc la baza abruptului de sud-vest al Ceahlăului. Pîrîul este format prin unirea *Bistrei Mari* cu *Bistra Mică,* acestea două fiind separate de Obcina dintre Bistre şi Piatra Sură, fiecare formînd chei şi cascade pitoreşti. Bistra Mare are doar trei afluenţi mai importanţi: *Largu* şi *Biruinţa,* pe dreapta, *Mangalaria,* pe stînga, iar Bistra Mică ia naştere după unirea pîraielor *Stănile şi Chiliei.* Toate aceste ape străbat zone deosebit de interesante din punct de vedere turistic.

După contopirea apelor celor două Bistre, pîrîul devine limită a Munţilor Ceahlău spre vest, are ca tributar, pe stînga, *Pîrîul Frînturi* şi se varsă, în satul Telec, în *Pîrîul Jidanului.* Şi acesta din urmă face parte din limita munţilor pînă la vărsarea sa în Rîul Bicaz în localitatea Bicazul Ardelean.

Bicazul. După ce îşi adună primele ape din Munţii Hăşmaş, găzduieşte cel mai mare lac de baraj natural din ţară, Lacul Roşu format în 1837, în ţară existînd 12 asemenea lacuri), lîngă care s-a dezvoltat o frumoasă staţiune turistică. În continuare, Rîul Bicaz formează cele mai adînci chei din ţară (400 m), ce se întind pe o lungime de 7,5 km, şi desparte unitatea montană a Hăşmaşului în două părţi aproape egale. După depăşirea cheilor, valea se

lărgeşte luînd aspectul unui bazin intramontan. In amonte de confluența cu Neagra, suferă o îngustare pronunțată, se lărgeşte apoi din nou şi, întîlnind rezistența gresiei de Tarcău versanții se apropie mult unul de celălalt şi formează defileul de la Hamzoaia. Pe versanți se constată procese de alunecare şi eroziune torențială.

Începînd de la confluența cu Pîrîul Jidanului, care a adunat şi apele Bistrei, în localitatea Bicazui Ardelean, pe ultimii aproximativ 16 km pînă la vărsarea în Bistrița, Rîul Bicaz constituie limita de separare dintre munții Ceahlău, la nord, şi Tarcău, la sud. În acest tronson, rîul trece prin localitățile Neagra, Taşca şi Hamzoaia, întinse pe pantele sudice ale Ceahlăului. Pe valea sa, în amonte de Neagra, locuitorii produceau cîndva varul (cuptoarele de var părăsite atestă informația), pe care-l schimbau, în zona agricolă a Moldovei, cu cereale.

Din Munții Ceahlău coboară următorii patru afluenți mai importanți (pe stînga) ai Rîului Bicaz: *Chişirig, Neagra,* care se formează prin unirea celor două Negre *(Neagra Mare, cu* obîrşiile sub Turnul lui Budu şi Poiana Bîtca Neagră, şi *Neagra Mică*, ce izvorăşte de sub Vîrful Văratec şi Obcina Piatra Arsă), micul pîrîu *Taşca* şi *Hamzoaia.* Confluența rîurilor Bicaz şi Bistrița are loc în centrul oraşului Bicaz. În aval de satul Taşca, o parte din apele Bicazului sînt captate şi trecute, pe sub munte, în lacul de acumulare Izvorul Muntelui.

Zona Munților Ceahlău se caracterizează prin umiditate relativ bogată pentru o zonă montană, cu care fenomene de secare ce se manifestă mai mult spre vest (Pintic şi Bistra) decît în est. Văile cu scurgere temporară sînt dezvoltate doar în zona abrupturilor.

Rețeaua hidrografică are o dispunere divergentă

(radială), datorită formei munţilor, dar este destul de densă. Lungimea totală a reţelei hidrografice permanente[1] este de cca. 200 km, iar densitatea medie a acesteia de 0,7. km/km^2.

1.5. VEGETAŢIA ŞI SOLURILE

Vegetaţia Munţilor Ceahlău este specifică ramurii răsăritene a Carpaţilor româneşti, geosistemul numit Carpaţii Orientali, cu particularităţile introduse de climă, compoziţia rocilor şi a solurilor şi, în special, de altitudine. În flora Ceahlăului se vor putea întîlni cîteva relicte - terţiare şi cuaternare, cît şi endemisme carpatice, această unitate montană bucurîndu-se de o bogăţie şi o varietate floristică deosebită, egalată doar de Munţii Bucegi şi, după cum menţionam, foarte mult dependentă de factorii pedo-climatici. Botanişti considerau, pînă prin anii '70, ca în Ceahlău există aproape un sfert din speciile floristice ale ţării. Cercetări mai recente au permis însă identificarea, în această zonă, a aproximativ 1.100 specii, ceea ce reprezintă o treime din speciile constituind flora României (după calcule mai exacte: 33,2%[2]). Datorită diferenţei mari de nivel ce există pe o suprafaţă restrînsă (între cota cea mai scăzută şi altitudinea maximă sînt aproape 1500 m) etajele vegetale sînt altitudinale. Cele patru etaje prezente în Carpaţii României (alpin, subalpin, boreal şi nemoral) se găsesc şi în Ceahlău. Pădurile acoperă aproximativ 80% din suprafaţa Ceahlăului şi, de regulă, sînt situate la

[1] Fără lungimea cursurilor de apă care stabilesc limita munţilor (de pe perimetru).
[2] I. Stănescu, *op. cit.,* p. 67.

altitudini cuprinse între 450 m şi 1700 m.

Etajul nemoral (al pădurilor de foioase) şi cel **boreal** (al pădurilor de molid) se întrepătrund, aşa că se identifică trei grupe de păduri: de foioase, în amestec şi de molid. Pădurile de foioase se întind pînă la altitudinea de 650-700 m, în componenţa lor intrînd în principal fagul *(Fagus silvatica)* şi carpenul *(Carpinus betulus),* dar se întîlnesc şi frasinul *(Fraxinus ornus),* mesteacănul *(Betula verrucosa),* jugastrul *(Acer campestre),* paltinul de cîmp *(Acer platanoides),* paltinul de munte *(Acer pseudoplatanus)* în arborete pe Valea Bistrei, ulmul *(Ulmus montana),* alunul *(Corijlus avelana)* şi, mai rar, teiul *(Tillia cordata)* şi scorușul de munte *(Sorbus aucuparia).*

Pădurile în amestec de foioase şi conifere se extind în altitudine pînă pe la 1200 - 1300 m şi sînt formate, în principal, din fag, carpen şi brad *(Abies alba).* In cuprinsul lor pot fi întîlnite şi alte foioase dar numai sub formă de componente de ordin secundar. Uneori, fagul predomină pînă la altitudini mai mari decît molidul (Piciorul Humăriei).

Pădurile de molid *(Picea excelsa)* sau molidişurile îşi au limita superioară pînă pe la altitudinea de 1700 m, dar, din diferite cauze orografice, pot rămîne şi mai jos. Arboretele de molid, de exemplu, se opresc la baza pereților abrupți ai Ocolaşului Mare sau la Detunate, cote mult inferioare limitei normale de extindere. În partea inferioară a acestui etaj forestier se vor întîlni, în asociere, molidul şi bradul, iar spre limita superioară - molidul şi laricele sau zada *(Larix decidua* ssp. *carpatica),* uneori în amestec cu tisa *Taxu baccata).* Zada creşte doar pe versantul de est al Ceahlăului, mai mult însorit şi ferit de vînturile dominante din vest. Aici se găsesc cele mai

frumoase exemplare de zadă din Romania, cunoscut şi sub numele local de *crin;* sînt exemplare izolate în amestec sau în mici arborete compacte în cadrul cunoscutei Polițe cu Crini ocrotită ca rezervație naturală. Aceasta este una dintre cele 23 specii de plante ocrotite în țară în cadrul unor rezervații. De pe piscuri şi din alte puncte înalte, covorul forestier apare ,,pătat" de exemplarele izolate sau în arborete de zadă, un conifer cu frunză căzătoare ale cărui frunze apar primăvara într-o culoare verde ca de grîu, în contrast cu molidul de culoare închisă; toamna, înainte de a fi lepădate pe sol, frunzele (acele) zadei au o culoare galbenă aurie. În zonele amintite, cît şi pe versanții crenelați ai Pietrei Sure vom descoperi, în amestec cu zada, exemplare de pin *(Pinus silvestris),* un relict glaciar.

Covorul vegetal forestier este deseori întrerupt de poieni şi fînețe în care se pot identifica numeroase specii caracteristice de vegetație ierboasă. Astfel, în Poiana Stănile, Poiana Bîtca Neagră, Poiana Vesuri, Poiana Maicilor ş.a. vom întîlni păiuşul *(Festuca rubra* şi F. *supina),* iarba cîmpului *(Agrostis tenuis),* firuța *(Poa pratensis)* ş.a. În pădurile de foioase şi mixte cresc socul de munte *(Sambucus racemosa);* măcieşul de munte *(Rosa pendulina),* feriguța *(Polypodium vulgare)* şi, mai sus, în molidişuri, vulturica *(Hieracium transsilvanicum),* sor cu frate *(Melampyrum silvaticum),* măcrişul *(Oxalis acetosella)* s.a.

Vara şi toamna, cei interesați vor putea recolta multe specii de ciuperci comestibile, cele mai căutate fiind hribul *(Boletus edulis),* creasta cocoşului *(Clavaria flava),* rîşcovul *(Lactorius deliciosus)* şi buretele galben *(Cantharellus cibarius).*

Cel de al treilea etaj, subalpin, nu are o extindere

prea mare în Ceahlău. Este compus din jneapăn *(Pinus montana)* ienupăr *(Juniperus communis* şi *J. sibirica)* şi salcie pitică *(Salix retusa).* Acest etaj se întinde pe cîțiva zeci de metri altitudine pînă la limita inferioară a etajului următor, cel alpin.

Etajul alpin cuprinde doar zona platoului central, deasupra abrupturilor marginale, extinzîndu-se pînă la altitudinea maximă, la Vîrful Ocolaşul Mare (1907 m). Aici cresc afinul *(Vaccinium myrtillus) şi* merişorul sau coacăzul de munte *(Vaccinium vitis idaea),* foarte apreciate de turişti. Acest etaj face parte, în întregime, din rezervația stiințifică Ceahlău.

În Ceahlău pot fi întîlnite, de asemenea, şi plante care nu cresc conform etajelor vegetale altitudinale, ele fiind răspîndite în funcție de orografie, de condițiile locale existente. Astfel, vom putea găsi o vegetație suplimentară specifică văilor, ca salcia *(Salix alba),* arinul *(Alnus viridis),* piciorul cocoşului *(Ranunculus ocris),* brusturele *(Lappa maior)* ş.a., turbăriilor sau stîncăriilor. Aşa sînt muşchii, lichenii sau anumite specii ierboase. In zonele cu pădure tăiată se dezvoltă repede plantele ce produc apreciatele fructe de pădure: zmeurul *(Rubus idaeus)* şi murul *(Rubus hirtus).*

Din flora Munților Ceahlău nu lipsesc plantele relicte, ele amintind de frămîntările geologice şi climatice care au avut loc în trecutul acestor ținuturi. Dintre relictele terțiare păstrate, menționăm iarba surzilor *(Saxifraga aizoon),* coada iepurelui *(Sesleria coerulans),* şi micsandra sălbatică *(Erysium wittmannii),* iar dintre cele provenind din perioada glaciară - arginţica *(Dryas octopetala),* gîscariţa *(Arabis alpina),* rogozul *(Carex sempervirens),* firuța, vioreaua *(Viola biflora),* ceapa *(Allium victorialis)* şi

bumbăcărița *(Eryophorum vaginatum).*

In perimetrul Munților Ceahlău vegetează şi numeroase plante endemice carpatice. Dintre acestea au fost identificate nu mai puțin de 30 specii, iar dintre plantele endemice locale (descoperite pînă în prezent numai în această unitate montană) - cel puțin 10 specii[1]. Dintre endemismele locale sînt amintite: vulturica de stîncă *(Hieracium pietroszene* var. *ocolaschense şi H. xerythrocarpum* var. *ceahlavicum), Cymbella bistriţae şi Leptostromella juncian),* iar dintre endemismele carpatice - omagul *(Aconitum moldavicum),* identificat în Jgheabul lui Vodă.

Amintim faptul că din zona centrală a Ceahlăului lipsesc ghiocelul *(Galanthus nivalis)* şi rododendronul, smirdarul sau bujorul de munte, cum i se mai spune *(Rhododendron kotschyi).* Este prezentă, în schimb, acea umbeliferă rară ce creşte în crăpături de stîncă, în locuri greu accesibile, numită schinduc *(Conioselinum fischeri),* foarte căutată de localnici, căreia i se atribuie numeroase calități medicinale (afecțiuni ale ficatului, stomacului, inimii ş.a.). Rădăcina sub formă de rizom se macerează în rachiu. De amintit şi stirigoaia *(Veratrum album),* plantă mult răspîndită în apropierea stînelor de munte, care a creat oronimul Bîtca Stirigoaiei de pe Obcina Cerebuc.

In Munții Ceahlău vegetează cinci specii dintre florile declarate monumente ale naturii (floarea de colți, papucul doamnei, sîngele voinicului, bulbucii de munte şi ghințura galbenă). Alte şapte specii sînt ocrotite în mod special în zonă (tulichina, crucea voinicului, foaie grasă, ruscuța de primăvară, vuitoarea, barba ungurului şi pinul).

[1] M. Ciobanu ş.a., *Monumentele naturii din județul Neamț,* p. 34-35.

Acestora li se acordă o atenție specială în alt capitol.

Am lăsat, pentru sfîrşitul acestui subcapitol, intenționat, prezentarea florilor din Masivul Ceahlău. Am procedat astfel deoarece covorul floral de aici este neasemuit, el datorîndu-se, deopotrivă, condițiilor pedoclimatice descrise în paginile anterioare, diversității rocilor, situării față de soare, existenței văilor adînci, stîncăriilor, zonelor de abrupt şi diferențelor mari de nivel ce există într-un spațiu restrîns. Le vom prezenta în funcție de anotimpuri, cum a procedat şi Ovidiu Bojor[1], din care luăm, în parte, şi informațiile necesare.

Primăvara, în pădurile de foioase, de regulă în prima parte a lunii martie, apar viorelele *(Scilla bifolia),* brebeneii *(Corydalis capnoides),* părăluțele *(Bellis perennis),* spînzul *(Helleborus purpuraficenttes),* iar mai sus, pe obcini, floarea paştilor *(Anemone nemorosa)* şi oițele *(Anemone sylvestrix) şi* altele. Spre sfîrşitul primăverii, drumeții vor întîlni ciuboțica cucului *(Primula officinalis),* ciuboțica ursului *(Cortusa matholi)* mai sus de 1000 m, apoi stînjeneii pitici *(Iris ruthenica)* şi diferite varietăți de gențiene sau alte specii de flori. Gențienele răsar primăvara, dar se păstrează proaspete toată perioada de vară şi pînă toamna tîrziu ! Sînt colorate albastru închis-catifelat şi sînt răspîndite pe întreg teritoriul masivului. Tot primăvara, vor mai putea fi găsite liliacul sălbatic *(Daphne mezereum),* cu flori roz, parfumate, şi colțişorii *(Dentaria bulbifera, D. glandulosa),* avînd florile colorate în diferite nuanțe de violet.

Vara se vor întîlni căldăruşele *(Aquilegia nigricans),* gladiolele sălbatice *(Gladiolus imbricatus),* în locuri umede

[1] O. Bojor, *Flori din Ceahlău.*

- orhideele şi pe stîncării - campanule, garofiţele de stîncă *(Dianthus carthu-sianorum),* cu flori albe, parfumate, şi argiţica *(Dryas octopetala*). La înălţimi mai mari ne întîmpină curpenul de munte *(Clematis alpina)* şi floarea de colţi *(Leontopodium alpinum),* prin aceste locuri numită albumeală, ce are, după cum arată specialiştii, un ,,polimorfis floral rar întîlnit în alţi munţi". În văile alpine şi jgheaburile adînci, cu multă umbră, ca şi pe malurile pîraielor, se dezvoltă omagul, cu flori galbene *(Aconitum anthora A. velutinum)* sau cu flori mov-albăstrui *(A. callibotryon, A. moldavicum).*

Apariţia *toamnei* este anunţată de brînduşele de toamnă *(Colchicum autumnalis).* Frumoasele specii din florile rare, endemice sau ocrotite prin lege sînt prezentate, pe larg, la subcapitolul 4.3. În ordinea în care înfloresc, acestea sînt: tulichina, crucea voinicului, foaie grasă, ruşcuţa de primăvară, vuitoarea, papucul doamnei, bulbucii de munte, ghinţura galbenă, barba ungurului, sîngele voinicului şi floarea de colţi. De curînd, iubitorii naturii au încercat plantarea puieţilor de rododendron *(Rhododendron kotschyi),* numit şi smirdar, aduşi din alte zone montane. Totodată, au fost împrăştiate seminţe de floarea de colţi pe brîne mai puţin accesibile din Ocolaşul Mic şi Piatra Sură.

Întreaga vegetaţie a Munţilor Ceahlău, de la altitudinile cele mai scăzute pînă la cele mai ridicate, se dezvoltă pe soluri montane de diferite tipuri. În funcţie de altitudine, de la regiunile joase la cele înalte, se întîlnesc trei mari categorii de soluri: (1) podzoluri şi soluri brune şi brune podzolice de pădure, (2) podzoluri de destrucţie cu humus brut, soluri brune acide podzolice şi brune acide în zonele mai înalte şi (3) soluri de pajişti alpine, de jnepenişuri şi turbării pe platou.

1.6. FAUNA

Resturile fosile găsite în perimetrul Munților Ceahlău atestă prezența unei faune bogate încă din timpurile cele mai îndepărtate. Printre animalele vînate de omul primitiv se găseau renul, cerbul şi bourul, după cum rezultă din cercetările arheologice întreprinse cu aproximativ trei decenii în urmă în zonele Curmătura La Scaune şi Dealul Bofu (lîngă Bistricioara).

În zilele noastre, în această unitate montană viețuiesc cca 30 de specii de mamifere dintre cele aproape 100 care trăiesc în România, cca 60 de specii de păsări (permanente sau ca oaspeți) din cele aproximativ 350 şi cca 12 specii de reptile şi batracieiie dintre cele 40 de specii cunoscute în țară[1]. Dintre cele 32 specii de viețuitoare ocrotite de lege pe întreg teritoriul României, în Ceahlău trăiesc două mamifere (rîsul şi capra neagră), cîteva dintre cele 26 specii de păsări şi una dintre cele două specii de peşti (lostrița).

Pădurea de foioase şi de conifere, clima şi relieful variat asigură faunei condiții prielnice de adăpost şi de trai, iar crearea rezervației ştiințifice Ceahlău îmbunătățeşte condițiile de viață ale acesteia. Cîteva specii de mamifere sînt indiferente față de altitudine şi pot fi întîlnite pe întreg teritoriul munților, de la poale pînă pe platou. Acestea sînt lupul, vulpea şi iepurele. În pădurile de foioase şi în cele de amestec de foioase şi conifere mamiferele găsesc mai uşor condiții bune de viață, de adăpost şi hrană, aşa că răspîndirea lor este mai mare în aceasta zonă. Multe dintre ele urcă şi în pădurile de molid, în jnepenişuri, pînă la

[1] M. Ciobanu ş.a., *op. cit.,* p. 46-50.

marginea platoului.

Vegetaţia variată a atras numeroase specii de păsări care populează intens toată aria Munţilor Ceahlău; este vorba de speciile autohtone, dar şi de cele aflaţe în trecere prin ţara noastră poposind aici vremelnic. Fauna variată a Ceahlăului numără insecte, viermi, melci, păianjeni, broaşte, şerpi, păsări şi mamifere.

Mamiferele sînt reprezentate prin urs *(Ursus arctos),* cel mai puternic animal din zonă, care îşi petrece viaţa în pădure şi în poieni, făcîndu-şi bîrlogul prin locuri neumblate, de obicei în jgheaburile de la obîrşiile Izvorului Alb, în Fundul Ghedeonului şi sub Piatra Lată din Ghedeon, pe sub Piatra Ciobanului sau pe Piciorul Scurt, pe Bistre sau în apropiere de Pintic. Ursul nu atacă omul decît dacă este provocat sau se simte în pericol. Cerbul *(Cervux elaphus* var. *carpathicus)* este ocrotit de lege în Ceahlău. Mistreţul *(Sus scrofa)* este un animal de noapte, puternic, ce poate atinge 350 kg; poate fi întîlnit prin locuri umede, de-a lungul pîraielor, pe Neagra Mare şi Neagra Mică, Bîtca Neagră, pe pîraiele Stănile, Chiliei, Bistra Mică şi Bistra Mare, pe pîraiele Izvorul Alb şi Cerebuc, Ţiflic şi Răpciunița; ziua fuge de om şi stă ascuns, dar trebuie evitat. Lupul *(Canis lupus)* îndeplineşte rol de regulator important al echilibrului ecologic, fapt puţin cunoscut de om, care este singurul său duşman. Vulpea *(Vulpes vulpes)* trăieşte mai mult la poalele masivului, în apropierea localităţilor. Căprioara *(Capreoleus capreoleus),* zveltă şi cu o coloraţie diferită vara şi iarna, se întîlneşte pretutindeni unde terenul este acoperit de pădure. Pisica sălbatică *(Felis silvestris)* e răspîndită, cu precădere, în zona de vest a munţilor, pe la izvoarele Bistrelor şi pe Pîrîul lui Martin. Jderul de pădure *(Martes martes)* poate fi

întîlnit mai mult în zona Bîtca Neagră, pe Pîrîul Rupturi sau pe Obcina Tîrşoasa. In Munţii Ceahlău vteţuiesc şi alte animale: veveriţa *(Sciurus vulgaris);* iepurele *(Lepus europaeus),* cel mai mare rozător din ţara noastră; pîrşul de alun *(Muscardiniis avellanarius);* pîrşul comun *(Glis glis);* nevăstuica *(Mustela nivalis),* în zona pîraielor Izvorul Alb şi Secu; vidra *(Lutra lutra),* întîlnită la vărsarea pîraielor Răpciuniţa, Ţiflic, Izvorul Alb, şi Secu în Lacul Izvorul Muntelui; soarecele scurmător *(Cletrionomys glareolus);* şoarecele subpămîntean *(Pitymus subterraneus);* şoarecele de umbră *(Microtus agrestis);* şoarecele de pădure-gulerat *(Apodemus flavicollis);* chiţcanul de pădure *(Sorex araneus);* cîrtiţa *(Talpa europaea);* ariciul *(Erinaceus roumanicus)* ş.a.

In anul 1967, pe Pîrîul lui Martin, aproape de confluenţa acestuia cu Pîrîul Slatina, a fost observat un exemplar de bizam *(Ondatra zibethica*).[1] Trebuie menţionate şi cele două mamifere ocrotite de lege, rîsul *(Lynx lynx)* şi capra neagră *(Rupicapra rupicapra).* Aceasta din urmă, aclimatizată în Munţii Ceahlău de cîţiva ani, s-a stabilit prin zone alpine şi subalpine. Datorită altitudinii, în etajele alpin şi subalpin nu se poate observa o concentraţie faunistică prea mare şi frecventă; doar păsări, reptile şi lepidoptere apar printre înălţimile stîncoase.

În pădurea de foioase şi în cea mixtă, păsările sînt reprezentate prin numeroase specii: privighetoarea *(Sylvia atricapilla);* mierla *(Turdus merula);* ciocîrlia de pădure *(Lullula arborea);* fîsa de pădure *(Anthus trivialis);* muscarul gulerat *(Fricedula glabricollis);* muscarul mic *(Fiacedula parva);* botgrosul *(Coccothraustes*

[1] P. Decei, *Străbătînd văile carpatine,* p. 228.

coccothraustes); ciocănitoarea pestriță *(Dendrocopos major);* ierunca *(Tetrastes bonasia);* ciocănitoarea sură *(Picus canus);* huhurezul de pădure *(Strix uralensis);* acvila țipătoare *(Aquila pomarina);* gaița *(Garrulus glandarius);* măcăleandrul *(Erithacus rubecula);* sturzul *(Turdus philomelus);* cinteza *(Fringilla coelebs);* pitulicea fluierătoare *(Phylloscopus trochilus);* pițigoiul mare *(Parus major)* ş.a.

Urcînd cît mai sus pe munte, în pădurea de molid, vom putea întîlni: cocoşul de munte *(Tetrao urogallus),* femela lui fiind ocrotită de lege (vezi p. 78), cea mai mare pasăre din Ceahlău; ciocănitoarea neagră *(Dryocopus martius),* cea mai mare ciocănitoare din țara noastră; ciocănitoarea cu trei degete *(Picoides tridactylus);* cucuveaua de brădet *(Glaudicium passerinum);* mugurarul *(Pyrrhula pyrrhula;* pițigoiul de brădet *(Parus ater);* pițigoiul de munte *(Parus montanus);* auşelul *(Regulus regulus),* cea mai mică pasăre din România; scatiul *(Carduelis spinus);* brumărița de munte *(Prunella modularis);* mierla gulerată *(Turdus torquatus);* forfecuța *(Loxia curvîrostra),* specie endemică pentru zonă ş.a. Unele specii care trăiesc curent în molidişuri trec şi în zona subalpină, iar altele locuiesc în mai multe zone, ca: buha *(Bubo bubo),* cucul *(Cuculus canorusj,* şorecarul *(Buteo buteo)* şi ciuful de pădure *(Asio otus).*

Pe platoul Ceahlăului şi în zona de abrupturi şi stîncării se întîlnesc cîteva specii de păsări: corbul *(Corvus corax)* şi pajura *(Aquila chrysaetos),* două specii ocrotite de lege, codroşul de munte *(Phoenicurus phoenicurus),* brumărița alpină *(Prunella collţiris),* cinteza alpină *(Monttfrigella nivalis)* ş.a. .

Ca urmare a apariției marelui lac de acumulare de pe

Valea Bistriței, s-a îmbogățit avifauna: mătăsarul *(Bombycilla garrulus),* pescăruşul verde *(Alceolo atthis)* şi lebăda cîntătoare *(Cygnus cygnus)* sînt păsări care poposesc temporar, în timp ce prundăraşul *(Charadrius dubius)* şi rața mare *(Anas platyrhynchos)* încearcă a se adapta condițiilor de mediu din zona lacului.

Batricienele şi reptilele sînt reprezentate de broasca cafenie *(Rana temporaria),* broasca rîioasă cafenie *(Bujo bufo),* tritonul *(Triturus montandotti)* şi salamandra *(Salamandra salamandra),* Intîlnită prin locuri umede şi umbroase; năpîrca *(Angvis fragilis),* şopîrla de munte *(Lacerta vivipara),* în zona Vîrfului Lespezi. Vipera *(Vipera berus)* poate fi întîlnită rar pe platoul Ceahlăului şi mai mult pe Piatra Sură, fiind uşor de identificat această reptilă trebuie evitată.

Mamiferele de importanță cinegetică sînt căprioara, mistrețul ursul, jderul, lupul, vulpea şi iepurele, iar dintre păsări cocoşul de munte. Pîraiele care coboară de pe Ceahlău adăpostesc păstrăvul. Înainte de crearea marelui lac de acumulare Izvorul Muntelui fauna piscicolă a Rîului Bistrița era formată din 16 specii: păstrăv indigen, lipan, lostriță, scobar, clean, mreană, moioagă. mihalț, obleț, porcuşor, boiştean, beldiță, grindel, zglăvoacă, cîră şi chetrar. Cantitativ, existau 80% scobar, 17% clean, 1% mreană şi 2% salmonide (lostriță, lipan, păstrăv)[1]. După apariția lacului, acesta a fost populat cu noi specii (în perioada 196l-l966), fiecare avînd un rol bine definit: plătică, păstrăv curcubeu, păstrăv indigen, coregon din Rusia, specie planctonofagă, păstrăv de lac, lostriță, lipan şi babuşcă.

[1] P. Decei, Lacuri de munte. Drumeție şi pescuit, p. 58-59.

Inventarierea făcută la începutul anilor '80 a evidenţiat 13 specii în lac, din care nouă autohtone reprezentînd 87,7% şi patru aclimatizate - 12,3%. Scobarul *(Chondrostoma nasus)* era specia dominantă (50%), cu lungimea sub 50 cm şi greutatea pînă la 1 kg, foarte rezistent şi în ape mai poluate. Dintre speciile aclimatizate, cel mai bine s-a dezvoltat babuşca *(Rutilus rutilus carpathorossicus),* cu ponderea de 5-12% iar coregonul n-a mai fost semnalat.

În fauna piscicolă actuală domină scobarul, urmat de mreană *(Barbus meridionalis)* şi clean *(Leudscus cephalus),* specii omnivore, de mici dimensiuni (20-28 cm) şi în greutate de cca 150-200 grame. Deşi rar, se întîlneşte şi lostriţa *(Hucho hucho),* răpitor din familia păstrăvului; este ocrotită de lege. Crescătoria (păstrăvăria) din satul Ceahlău din albia Pîrîului Schit a fost realizată special pentru producerea salmonidelor necesare populării anuale a lacului de acumulare. Perioada de pescuit în lac este 1 aprilie - 31 octombrie piscicultura fiind gospodărită de AJVPS Neamţ.

2. POPULAŢIA ŞI AŞEZARILE

Teritoriul geografic marcat de Ceahlău, populat din cele mai vechi timpuri, prezintă numeroase urme de viețuire continuă şi progresiv dezvoltată, atestînd prezenţa omului pe aceste meleaguri din vremuri străvechi.

2.1. LOCUITORII

Urme din paleoliticul superior (40 000 - 8 000 î.e.n.) au fost identificate în cîteva puncte din vecinătatea

localităţii Ceahlău de pe unele terase ale Bistriţei (locuinţe, vetre, resturi de case, unelte şi arme din silex sau din rocă locală). De menţionat locurile numite Bofu, Lutărie, Dîrţu, Padis, Cremenis şi Cetăţica. De asemenea, lîngă oraşul Bicaz, la Piatra Şoimului. Prezenţa omului în perimetrul Munţilor Ceahlău se constată încă din mezolitic (8 000 - 5 600 î.e.n.), demonstrînd că locuitorii de atunci, ce traiau pe aceste meleaguri, au urmărit vînatul pînă în zona cea mai înaltă. Săpăturile arheologice efectuate în Curmătura La Scaune (1247 m) au scos la iveală vestigii dovedind că vînătorii paleolitici şi-au stabilit aici tabere, în jurul vetrelor fiind găsite unelte precum răzuitoare, toporaşe, dăltiţe, lame şi vîrfuri de săgeţi (de tip swiderian), confecţionate din silex sau din piatră provenind din partea locului. În afară de mamut şi rinocer lînos, care, cum se cunoaste, era vînat pe Valea Bistriţei, omul primitiv vîna renul, cerbul şi bourul, animale întîlnite în prezent sau în trecutul apropiat (bourul) şi care îşi au originea în fauna neogenă. Urme lăsate de vînătorii acelor vremuri au fost găsite şi mai sus, în apropierea cabanei Dochia (1750 m).

La Hangu, pe Valea Bistriţei, au fost găsite resturi de ceramică pictată (cultura Cucuteni) provenind din neolitic (5 600 – 1 700 î.e.n.). Se pastrează, de asemenea, urme din epoca bronzului (1 700 - 150 î.e.n.) şi din epoca fierului (1 150 - sec. I î.e.n.) la Hangu, Piatra Şoimului şi Dochia. O continuitate a prezenţei elementului uman a existat şi pe aceste meleaguri. Vechii locuitori ai regiunii preistorice au ales, pentru aşezările lor, spaţii protejate, în primul rînd, de calamităţi naturale şi, în al doilea rînd, departe de căile pe care umblau, de obicei, populaţiile din afara teritoriului lor. Migraţia localnicilor din zonele de şes spre cele montane a fost frecventă.

În timpul creării statului feudal Moldova existau deja, în văile montane şi în depresiunile intramontane, zone bine populate. Multe documente provenind din secolul al XV-lea menţionează asemenea aşezări umane la poalele Ceahlăului (Ceahlău, Schit, Hangu, Buhalniţa, Bicaz); sînt, îndeobşte, documente de cancelarie, care întăresc proprietăţile unor mai vechi aşezăminte monahale (schituri, mănăstiri).

Ocupaţiile locuitorilor din zona montană erau creşterea vitelor şi munca la pădure, iar în văile Bistriţei, Bistricioarei şi Bicazului se făcea şi puţină agricultură. Plutăritul pe Bistriţa era practicat din timpuri străvechi, sătenii din Poiana Teiului, Hangu şi Buhalniţa fiind specializaţi în această ocupaţie. Pe văile rîurilor Bistrita şi Bistricioara existau importante drumuri comerciale, pe care se desfăşura continuu o intensă activitate economică. Mai tîrziu, prin secolul al XVIII-lea, s-a înregistrat un fenomen de migrare a oierilor mărgineni, numeroşi “ungureni" stabilindu-se acum pe Valea Bistriţei sau pe Valea Bistricioarei şi pe teritoriul comunei Ceahlău (se păstrează toponime care atestă aceste fapte). Populaţia transilvăneană venită aici a plecat din locurile ei natale din cauza persecuţiilor religioase şi sociale.

În anul 1803 în ţinutul Neamţului, din care făceau parte şi Munţii Ceahlău, existau 54 sate boiereşti, 47 sate mănăstireşti şi doar 23 sate răzăşesti. In spatiul montan, repartiţia populaţiei, în prezent, este neuniformă, existînd aglomerări demografice pe văile Bistriţei, Bicazului, Bistricioarei, Schitului ş.a. Satele sînt amplasate în lungul căilor de comumcaţie,icare la rîndul lor, sînt, de cele mai multe ori, aşezate în lungul văilor (exemplu: Bicazul Ardelean, Ceahlău ş.a.). Se păstrează numeroase forme de

locuire temporară, în “odăi" folosite în perioada caldă a anului în zonele cu pajişti, fîneţe şi păşuni sau, în zona montană mai înaltă, la stîne, pe pajiştile sub-alpine şi, pentru locuiri ocazionale, în surle.

Locuitorii din aşezările cu funcţii agricole legate de activitatea centrelor urbane (Taşca, Neagra, Bicazul Ardelean ş.a.) furnizează produse agroalimentare şi, parţial, forţă de muncă. Cei din aşezările cu funcţii predominant agricole (Ceahlău, Grinţies ş.a.) se ocupă de creşterea animalelor şi practicarea culturilor limitate. Există în prezent şi aşezări cu funcţii turistice ca Ceahlău şi Durău. O mare parte din actualii locuitori ai satelor montane îşi orientează activitatea spre munca la pădure, pentru exploatarea lemnului.

Crearea lacului de acumulare a dus la mutarea unor gospodării din 20 de sate.

Descoperirile arheologice, izvoarele documentare şi monumentele istorice şi de artă atestă, aşa cum s-a arătat, o continuitate de locuire, cultură şi civilizaţie pînă în zilele noastre, în zona joasă a Munţilor Ceahlău. Ocupaţiile de bază ale locuitorilor din zona aceasta continuă, în linii generale, ocupaţiile tradiţionale. În activitatea de creştere a oilor, de exemplu, poate fi urmărită încă şi azi forma de asociere colectivă, a ,,ciobanilor pe seamă", obicei perpetuat din vremuri de demult O activitate veche, practicată şi astăzi, este cea a vărăritului. Se ocupă de ea mai ales oamenii din Bicazul Ardelean. În împrelurimile localităţii se întîlnesc de aceea cuptoare de ars varul, numite aici ,,gropi de var", vărarii folosind varul ca obiect de schimb pentru obţinerea, de la şes (din alte părţi ale Moldovei şi Transilvania), a produselor agricole. Ocupaţii şi forme tradiţionale de muncă se mai întîlnesc şi în satele

Telec şi Ticos, unde se practică străvechiul sistem de lucrare a pămîntului ,,în răzoare". Tehnicile străvechi se pastrează şi în procesul de obținere a produselor lactate, la stînele de pe păşunile situate nu departe de sat. Pînă nu de mult se cunoştea vechiul sistem de asociere pastorală ,.pe măji", specific zonei.

Dar, dincolo de preocupările tradiționale. locuitorii din preajma Ceahlăului au îmbrățişat, în ultimele decenii, şi meserii moderne. Astfel, mulți dintre locuitorii tineri ai satelor de aici au devenit constructori de drumuri, de obiective industriale şi sociale, muncitori în fabricile de ciment şi azbociment, muncitori în cariere, lucrători în transporturi. O parte dintre localnici, cum am amintit deja, lucrează în industria turismului, la Durău.

Portul popular din zona Ceahlău-Hangu se evidențiază prin suplețe şi eleganță, varietate cromatică şi ornamentală. Imbrăcămintea femeilor este formată din cămaşă cu altița, fotă (catrință) prinsă la miiloc cu bîrneață îngustă (bete) şi maramă. Nu lipseşte o piesă foarte importantă, bondița (vestă scurtă, fără mîneci, din pînză groasă captuşită şi împodobită cu motive florale stilizate, culorile predominante fiind negrul, verdele şi roşul). Imbrăcămintea bărbaților este formată din iței, cămaşă cu guler lat împodobită cu benzi de cusături mărunte colorate), bondiță şi căciulă.

În localitatea Bicazul Ardelean se constată influența transilvăneană, în special în vestimentația femeilor; tulpanele de catifea înlocuiesc marama, fusta este dintr-o singură bucată, iar bondița este împodobită doar pe spate, pe piept şi în lungul marginilor.

Tot din zona Bicazului Ardelean se cunosc două obiceiuri de iarnă deosebit de pitoreşti, practicate şi în

prezent: *jocul caprei*[1] (alături de ,,capră" iau parte la joc vornicul, căpitanul, mirele, mireasa, domnişoarele de onoare şi un cîntăreţ din fluier); *Anul nou şi Anul vechi* (alai de măşti la care mai participă şi alte personaje ca: Nunul mare, Nuna mare, mirele, mireasa, Druşca şi vornicul).

Anual, în a doua duminică a lunii august, în poiana Durăului, are loc întîlnirea prilejuită de petrecerea cîmpenească numită *Sărbătoarea Ceahlăului* sau *Sărbătoarea Muntelui.* Cu acea ocazie, vin locuitori din întreg ţinutul Neamţului şi din alte locuri din ţară să participe la o sărbătbare care îşi păstrează încă autenticitatea. Formaţii şi solişti de cîntece şi dansuri din zonă se întîlnesc la un festival al cîntecului şi dansului. La data amintită aici se adună, pentru a urmări sărbătoarea, turişti de pretutindeni. Această manifestare folclorică, plină de originalitate şi pitoresc, reeditează, într-un fel, ,,nedeia" de odinioară. În cîteva sate de la poalele Munţilor Ceahlău (Ceahlău, Telec, Grinţies) au fost organizate colecţii muzeale etnografice.

În zona lacului de acumulare de pe Valea Bistriţei, pe teritoriul celor 20 de sate afectate, încă înainte de apariţia acumulării, un colectiv larg de cercetători a efectuat studii complexe asupra culturii materiale şi spirituale din această ,,oază de viaţă patriarhală", rezultatele fiind publicate (1973) în ampla lucrare *Etnografia Văii Bistriţei.*

[1] Spre deosebire de alte sate din Moldova, unde capra se joacă în picioare, aici avem de-a face cu jocul ,,caprei pe brînci".

2.2. LOCALITĂȚILE

În trecutul apropiat, înainte de apariția lacului antropic Izvorul Muntelui, limita munților, la nord-est şi est, se întindea pînă în albia Bistriței. Localitățile de pe malurile rîului constituiau fiecare un punct de plecare în drumeție. Acum, pe malul drept al lacului au rămas satele Bistricioara, Pîrîul Mare (fost Răpciuni), Izvorul Alb şi Secu, unii dintre săteni mutîndu-se în alte localități iar alții ridicîndu-şi gospodării tot în perimetrul localității, dar mai sus, mai spre munte. Ocupația acestora este, în prezent, creşterea vitelor şi munca la pădure.

Cîteva mici localități ce se găseau în actuala cuvetă a lacului au dispărut. Aşa s-a întîmplat, de exemplu, cu satele Fîrțigi, de la confluența Pîrîului Strîmtori cu Bistrița, şi Cîrnu, situat puțin în amonte de baraj, dacă ne vom referi numai la cele din interiorul perimetrului Munților Ceahlău. În lucrarea noastră, localitățile actuale din zona munților sînt prezentate în ordine, pornind de la Bicaz şi continuînd cu cele aşezate pe văile Bistrița, Bistricioara şi Bicaz. Menționăm că, excepție făcînd satele Secu, Izvorul Alb, Pintic şi Telec, toate localitățile sînt străbătute de căi rutiere modernizate, accesul spre ele fiind uşor. Toate aceste aşezări sînt udate de cursuri de apă mai mari sau mai mici.

Vom furniza, pentru fiecare, informații privind mărimea, aşezarea şi accesul spre ele, istoricul şi evoluția lor în timp, dotările sociale şi turistice, traseele turişti ce care pornesc din ele.

Bicaz. Oraş cu peste 11.000 locuitori, aşezat pe terasele inferioare ale rîurilor Bistrița şi Bicaz, în zona lor de confluență, la altitudinea medie de 420 m. Este un

important nod de circulaţie rutieră, situat la 26 km de municipiul Piatra Neamţ, pe şoseaua naţională 15, la intersecţia cu şoseaua 12 C, ambele făcînd legătura dintre Moldova şi Transilvania. În oraş se sfîrşeşte linia de cale ferată nr. 509, staţia fiind la 86 km de Bacău şi 389 km de Bucureşti. Aşezarea localităţii la limitele a trei zone montane - Ceahlău, la nord-vest, reprezentat în imediata vecinătate de Muntele Sima (1155 m), Tarcău, la sud, cu Bîtca Stegea (1317 m), şi prelungirile Munţilor Stînişoarei, la nord-est, cu Cozmiţa (1015 m) - îi oferă şi o importantă poziţie turistică.

Oraşul se întinde pe ambele maluri ale celor două rîuri, în trei cartiere (Mărceni, Cartierul Nou şi Piatra Corbului) şi are trei localităţi componente[1]: Dodeni, la nord, şi Capşa, la sud-est, vecine şi Izvorul Muntelui, la o distanţă de 4 km (fig. 3). De oraş mai aparţin satele Izvorul Alb şi Secu, situate în perimetrul Muntelui Ceahlău, pe malul drept al Lacului Izvorul Muntelui şi Potoci, malul stîng.

Zona pe care este amplasat oraşul Bicaz a fost populată din timpuri străvechi, din paleolitic, şi a continuat să fie locuită fără întrerupere, pînă în zilele noastre. Iniţial, a fost constatată existenţa unor grupuri de vînători (în epoca swideriană).

Prima atestare a locului a fost făcută într-un document din 1611 de la Constantin Movilă (1606, 1607-1611). La 10 ianuarie 1625, într-un act al cancelariei lui Radu Mihnea (1616-1619 şi 1623-1626), în care este menţionată Poiana de la Gura Bicazului, se întăresc hotarele terenurilor proprietate a mănăstirii Bisericani.

[1] Prin legea nr. 2/16 februarie 1968.

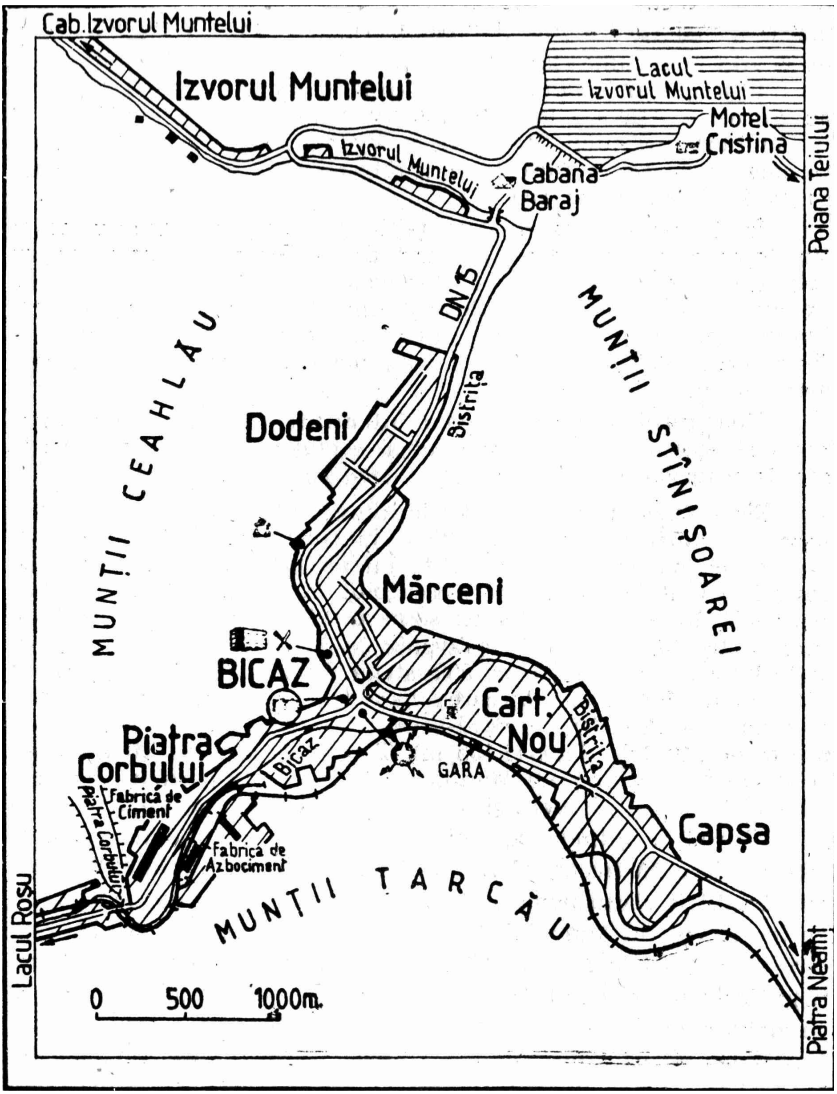

Fig. 03- Schița oraşului Bicaz (după I. Donisă ş.a., 1968)

Peste două decenii, într-un alt document, păstrat de la Alexandru Iliaş(1620-1621 şi 1631-1633), datat 15 iunie 1632 este menționată *Poiana Bicazului* ca punct în

descrierea hotarului unei proprietăți.

Aşezarea rurală se pare că a luat ființă la sfîrşitul secolului al XVII-lea. Avînd o bună poziție comercială, cîndva fiind loc de vamă pentru trecătoarea Bicaz, localitatea s-a extins, spre mijlocul secolului al XIX-lea. prin construirea de locuințe în zonele Mărceni, Ciungi, Piatra Corbului şi Dodeni. Prin hristovul domnitorului Grigore Ghica, dat mănăstirii Bisericani în anul 1855, s-a aprobat înființarea tîrgului Ciungi-Bicaz. Pînă la secularizarea averilor mănăstireşti din anul 1863, cînd a intrat în proprietatea statului, aşezarea, terenurile şi pădurile din jur erau în stăpînirea aşezămîntului monahal amintit. La împroprietărirea din anul 1864 erau consemnate un număr de 58 bordeie.

La sfîrşitul secolului al XIX-lea, gospodăriile se întindeau de la confluența celor două rîuri, în lungul văilor lor, apărînd astfel cartierele Dodeni, Mărceni şi Ciungi, pe Rîul Bistrița, şi Piatra Corbului, pe Rîul Bicaz. A fost intensificată exploatarea lemnului, s-au folosit gatere care utilizau forța apei şi a luat ființă fabrica de cherestea „Piatra Corbului", cu aproape 100 de muncitori.

Pînă în anul 1950, cînd s-a hotărît punerea în aplicare a proiectului inginerului Dimitrie Loonida de construire a barajului, lacului de acumulare şi a hidrocentralei de pe Bistrița, localitatea era o aşezare rurală neînsemnata, evoluția ei fiind modestă: în anul 1927 era sediul unei comune cu 3317 locuitori ce aparținea de plasa Piatra, avea ocol silvic şi în ea funcționa aceeaşi fabrică de cherestea; în localitate trăiau aproximativ 1 300 locuitori în anul 1930 şi 1 800 locuitori în anul 1932; ocupațiile oamenilor erau munca la pădure, creşterea vitelor şi plugăritul; populația era săracă.

O dată cu începerea lucrărilor pregătitoare pentru marea construcție hidroenergetică şi cu desfăşurarea acestora, au fost construite calea ferată, blocurile de locuințe pentru muncitori (1952), termocentralele, fabrica de ciment (1955). În anul 1960 localitatea rurală Bicaz a devenit oraş, numărul locuitorilor atingînd cifrele de 12.270 (1961) şi aproximativ 13.000 (1964), stabilizîndu-se apoi, după finalizarea lucrărilor de construcții hidroenergetice, la aproximativ 10.000 de locuitori.

În trecut, Rîul Bistrița era unul dintre cele mai capricioase cursuri de apă din țară şi provoca mari calamnitați. Indeplinea însă o funcție economică importantă: lemnul transportat pe apa lui, sub formă de plute sau cherestea pe plute, ajungea la Piatra Neamț şi mai departe, apoi, pe Siret, la Galați, oraş cunoscut şi ca port al cherestelei, de unde era exportat (de multe ori şi în Imperiul Otoman). Prin HCM din 13 noiembrie 1950 s-a legiferat construirea hidrocentralei, acțiune reprezentînd, la acea vreme, în România, prima lucrare hidroenergetică de amploare şi, astfel, factorul economic a transformat Bicazul dintr-o aşeeare neînsemnată într-un centru economic, dar şi turistic, cum se va vedea.

Fabrica de ciment, construită în perioada 195l-1952 pentru producerea materialului necesar marelui baraj de greutate de pe Bistrița, la aproximativ 3 km nord de oraş, a fost ridicată, pe locul gaterului de la Piatra Corbului, pe malul stîng al Rîului Bicaz. In anul 1956, platforma industrială s-a extins prin realizarea Fabrcii de azbociment (se produc plăci de acoperiş şi tuburi pentru apă) şi a unui poligon de prefabricate.

Calcarul necesar producerii cimentului în fabrică se extrage din apropierea Cheilor Bicazului din carierele

Torasca şi Surduc, iar marna din cariera de la Ţepeşeni, situată între Bicazul Ardelean şi Bicaz-Chei, ambele fiind aduse pe calea ferată tehnologică ce însoţeşte Rîul Bicaz cale de 23 km. Celelalte materii prime, zgura de furnal se obţine de la Hunedoara şi gipsul de la Teleajen şi de la Tîrgul Ocna. Drept combustibil, este folosit gazul metan. Se mai produc ciment special şi clincher.

În anii din urmă a fost construită o fabrică de ciment şi mai mare, la Taşca (5 km în amonte de prima, pe Rîul Bicaz). Toate aceste unităţi industriale, înglobate în Combinatul de Lianţi şi Azbociment, reprezintă principalul obiectiv economic al oraşului Bicaz, ca şi al unor sate de pe valea cu acelaşi nume. La sfîrşitul deceniului opt al secolului nostru se realiza aici cca 18% din producţia de ciment a ţării, cu export în peste 25 de ţări.

Construcţia barajului gigant, amplasat între munţii Gicovanu şi Obcina Horştei, a început în anul 1951 şi s-a încheiat în anul 1961. La 1 iulie 1960 a început acumularea apei în cuveta lacului artificial. Date mai complete cu privire la baraj şi lacul de acumulare au fost prezentate la p. 22. În continuare, vom enumera doar cîteva cifre care exemplifică enorma muncă depusă aici de constructorii nodului hidroelectric, de muncitorii din Bicaz, de cei din împrejurimi şi din alte zone ale ţării.

Barajul este înalt de 127 m, lung de 435 m, lat, la bază, de aproximativ 100 m şi are fundaţia la 20 m sub albia rîului. Au fost excavaţi cca 170.000 m^3 de stîncă şi 350.000 m^3 de aluviuni. In corpul barajului au fost înglobaţi 1.625.000 m^3 de beton, există trei niveluri de galerii, patru deversoare şi patru goliri de fund. Din interior şi de afară, prin măsurători geodezice, este supravegheată tot timpul comportarea sa. Lacul creat are, la nivelul

normal de retenţie, lungimea de aproximativ 30 km, acumulînd un volum de apă de peste un miliard m^3, adîncimea lui la baraj fiind de cca 90 m. La timpul realizării sale, acumularea reprezenta cel mai mare lac artificial intramontan din Europa. Tunelul de aducţiune spre centrala de la Stejaru este construit lateral faţă de baraj şi are lungimea de aproximativ 5 km. Puterea instalată a centralei este de 210 MW.

O dată cu realizarea acestor lucrări de investiţii, edilii oraşului au ridicat numeroase blocuri de locuinţe în zona centrală şi, mai recent, în localitatea componentă Dodeni. S-au ridicat, de asemenea, un liceu, un spital şi un hotel. Parte dintre locuitorii unor sate demolate ca urmare a creării lacului de acumulare s-au mutat în localitatea componentă Capşa. Localnicii au construit un mic baraj în vechea albie a Bistriţei, în zona centrală a oraşului, care opreşte puţinele ape ale Izvorului Muntelui într-un lac destinat agrementului.

În localitate funcţionează o staţie de cale ferată cu o frumoasă şi spaţioasă clădire a gării, o autogară, o staţie PECO, un muzeu şi cîteva mici întreprinderi industriale locale sau ale cooperaţiei meşteşugăreşti.

Situat la limita de sud-est a Munţilor Ceahlău, oraşul Bicaz a devenit şi un important centru turistic, pe aici trecînd mare parte dintre turiştii care abordează masivul montan de pe văile Bistriţei, Bicazului sau Bistricioarei. Încă din anul 1932, Bicazul era recomandat drept o staţiune climaterică foarte frecventată şi avînd tot confortul necesar (camere bune de închiriat, restaurant, medic, farmacie, electricitate). Importantă bază de plecare spre masivul montan, localitatea se găseşte aproape şi de alte obiective turistice din afara ariei Munţilor Ceahlău: 24 km pînă la

Peştera Toşorog, 25 km pînă la Cheile Bicazului, 30 km pînă la Lacul Roşu, 86 km pînă la staţiunea Borsec, 133 km pînă la Vatra Dornei ş.a.m.d.

La ieşirea din Bicaz, spre Cheile Bicazului, după Fabrica de ciment situată pe dreapta şoselei, ne întîmpină o stîncă înaltă, cenuşie şi colţuroasă; este Piatra Corbului, despre care oamenii locului cunosc o frumoasă legendă avînd ca personaj principal pe Maria Corbului sau Corbiţa, care, se spune, ar fi trăit aici prin secolul al XVII-lea.

... Intr-o căsuţă din apropiere trăia un plăieş bătrîn, numit Corbu, împreună cu Maria, singura lui fată. Iubitul fetei a plecat "la vale" să lupte cu turcii, dar a căzut pe cîmpul de luptă. Duşmanii au ajuns la casa bătrînului, l-au omorît şi au încercat s-o prindă pe Maria. Urmărită, nemaiavînd scăpare, s-a aruncat de pe stîncă în Valea Bicazului. Există obiceiul ca, în timpul coacerii fragilor, să se adune în acest loc fetele din satele învecinate. Ele cîntă povestea Mariei Corbiţa, împletesc cununi de flori şi le aruncă în apele Bicazului.

Izvorul Muntelui. Localitate componentă a oraşului Bicaz, situată la 4 km de acesta, întinzîndu-se, în continuare, pe ambele maluri ale Pîrîului Izvorul Muntelui, pe o lungime de 6 km. Gospodării izolate ale aşezării există şi mai sus de punctul la Furcituri, spre cabana Izvorul Muntelui. Cele aproape 150 de gospodării ale satului sînt amplasate între 470 m şi 670 m altitudine. Prin localitatea străbătută de DJ 155 F (asfaltat în sat) trece traseul turistic 4 iar prin locul numit la Furcituri, capătul liniei de autobuze ce face legătura cu oraşul (cinci curse pe zi), trece traseul turistic 8. La limita de vest a satului este amplasată

cabana turistică Izvorul Muntelui, una dintre principalele baze de cazare ale Munților Ceahlău şi important loc de pornire în drumeție pe mai multe trasee turistice. Există posibilități de găzduire la locuitorii satului.

Secu. Sat ce aparține administrativ de oraşul Bicaz, situat pe malul drept al Lacului Izvorul Muntelui şi în lungul Pîrîului Secu, între Obcina Horştei, la sud, şi Obcina Chica Baicului, la nord, la altitudini cuprinse între 510 m şi 650 m. Locuitorii trăiesc acum în aproximativ 70 de gospodării, dar înainte de crearea acumulării satul se întindea pînă în albia Bistriței. O parte dintre locuitorii actuali s-au strămutat din zona inundată. Pe teritoriul vechiului sat (acum aflat sub ape) au fost descoperite urme de viață paleolitică şi feudală.

Legătura cu zona exterioară s-a făcut, un timp, numai pe calea apei, dar în prezent există un drum forestier cu legătură la DJ 155 F şi altul cu DN 15. Pe calea rutieră terestră sînt 22 km (respectiv 14 km) pînă în oraşul Bicaz. Există un drum de legătură şi cu satul Izvorul Alb. Din sat porneşte traseul turistic 3 (vezi p. 156), ducînd, pe Obcina Ghica Baicului şi Culmea Răchitiş, la cabana Dochia.

Izvorul Alb. Sat ce aparține, administrativ, de oraşul Bicaz, aşezat pe ambele maluri ale pîrîului eponim, de la vărsarea sa în Lacul Izvorul Muntelui în amonte aproximativ 4 km, între Obcina Chica Baicului, la sud, şi Obcina Verdelui, la nord. Cele aproximativ 130 de gospodării sînt amplasate la altitudini de 500 m - 650 m. Înainte de realizarea lacului de acumulare aici era sediul unei comune, apoi o parte dintre oamenii care au trăit în zona înaltă a satului au plecat în alte localități, iar alții s-au mutat în amonte, pe aceeaşi vale. Există trei căi de acces în localitate: pe calea apei, cu vaporaşul ce face curse regulate

(cîndva era singura legătură cu zona exterioara); pe drumul de legătură ducînd pe firul văii şi pe pantele inferioare ale Obcinei Chica Baicului pînă la DJ 155 F, pînă în oraşul Bicaz fiind 21 km; pe noul drum forestier, pe la baraj (16 km).

In anul 1814, pe Valea Izvorul Alb funcţiona un fierăstrău acţionat hidraulic.

Din sat, de la debarcader, porneşte traseul turistic 2, pe vale, şi traseul 3, pe Obcina Chica Baicului, spre zona înaltă a Munţilor Ceahlău. Se poate apela, pentru cazare, la locuitorii satului.

Ceahlău. Sat, sediul comunei cu acelaşi nume, aşezat pe malul drept al Lacului Izvorul Muntelui, la vărsarea Pîrîului Schit şi în amonte pe acesta (5 km). Cu cele peste 600 de gospodării ridicate pe ambele maluri ale văii, este, după Telec, cea mai populată aşezare rurală de la baza Munţilor Ceahlău. Altitudinea sa este cuprinsă între 520 m şi 680 m. În trecut, a purtat numele pîrîului care îl străbate în lung, Schit. In anul 1927, în comuna Ceahlău, ce aparţinea de plasa Ceahlău, conviețuiau 1.906 locuitori. Cu patru decenii mai tîrziu, localitatea însuma 2.548 locuitori. De comună aparţin satele Pîrîul Mare, situat la est, şi Bistricioara, aşezată la nord-vest, ambele pe malul acumulării. Localitatea este străbătută de drumul judeţean modernizat 155 F, cu legătură la DN 15. De la staţiunea turistică Durău, amplasată la numai 2 km de liziera satului, există curse auto zilnice pentru călătorii la Piatra Neamţ şi Borsec. La debarcaderul de pe malul lacului acostează, în sezonul favorabil, cursele regulate de vaporaşe (21 km pînă în portul Bicaz, lîngă baraj). Comuna are spital.

In localitate există patru obiective de interes turistic: *Palatul cnejilor*, *biserica Schitu din lemn*, ambele

monumente istorice şi de arhitectură, un *muzeu sătesc, păstrăvăria.*

Păstrăvăria Ceahlău este situată în imediata vecinătate a Pîrîului Schit, la extremitatea din amonte a satului Ceahlău, pe DJ 155 F la km 9,7 (150 m amonte de ultimul pod peste Schit, la confluenţa pîraielor Duroaş cu Schit). Construcţia ei a fost încheiată în anul 1963 şi dispune de 22 bazine dreptunghiulare, două circulare, o casă a incubatoarelor (casa de vînătoare din Poiana Cerebuc, demontată, adusă şi reconstruită aici) cu o capacitate de 1,5 milioane icre, în două serii, pentru păstrăv indigen, păstrăv curcubeu şi lostriţă. Ca sursă pentru alimentarea cu apă, se foloseşte Pîrîul Schit şi un izvor din apropiere. Din anul 1976 păstrăvăria are sarcina de a produce, în principal, puiet de lostriţă pentru repopularea rîurilor de munte din care specia a dispărut[1]. În satul Bistricioara, situat pe DJ 155 F, se află o *biserică veche din lemn* monument de arhitectură.

Localitatea Ceahlău este un important punct de plecare în drumeţii spre diferite zone ale masivului montan. De aici pot fi abordate traseul turistic 1, de la debarcader, pe Piciorul Humăriei la cabana Fîntînele şi mai sus; traseul turistic 16, pe Pîrîul lui Martin la Curmătura La Scaune şi, în continuare, pe platoul din zona înaltă; traseul turistic 17, pe Valea Slatina la Obcina Tablei şi, mai departe, pe aceeaşi direcţie; traseul turistic 18, peste Obcina Boiştea la Grinţieş şi, eventual, în Munţii Bistriţei. Locuitorii satului oferă găzduire turiştilor în trecere sau celor care doresc să practice un turism staţionar.

Durău (altitudinea 780 - 800 m). Tînără staţiune

[1] P. Decei, *Străbătînd văile carpatine,* p. 226.

turistică (climatică, de odihnă) de interes general, situată la poalele Munţilor Ceahlău, pe valea Pîrîului Durău, sub Piciorul lui Bucur, la aproximativ 1,5 km de confluenţa acestuia cu Pîrîul Schit. Climatul de munte, cu veri răcoroase şi ierni reci, cu zăpadă abundentă (temperatura medie a lunii iulie 15,5°C şi a lunii ianuarie -5°C) oferă următorii factori naturali terapeutici: bioclimat tonic stimulent, caracterizat printr-o presiune atmosferică joasă, aer curat, lipsit de praf şi alergeni, bogat în radiaţii ultraviolete". Cura climatică este indicată pentru nevroză astenică, stări de debilitate, surmenaj fizic şi intelectual, afecţiuni endocrine şi respiratorii.

In staţiune se ajunge:

(1) din DN 15, pe drumul modernizat DJ 155 F, trecînd prin localităţile rurale Bistricioara şi Ceahlău (distanţă de parcurs - 12 km);

(2) de la debarcaderul Bicaz, în apropiere de baraj, pe apele lacului de acumulare Izvorul Muntelui pînă la debarcaderul Ceahlău, apoi 8 km pe drumul modernizat menţionat anterior, trecînd prin satul Ceahlău, reşedinţă de comună;

(3) pe DJ 155 F ce se formează din DN 15 între oraşul Bicaz şi barajul acumulării, drum modernizat în bună parte (doar 9 km nu sînt încă asfaltaţi), trecînd prin satul Izvorul Muntelui, pe la cabana turistică cu acelaşi nume, peste Curmătura Lutul Roşu şi Piciorul Humăriei (distanţă de parcurs - 28 km);

(4) din DN 12 C, prin localităţile Bicazul Ardelean şi Telec, urmînd DC 138 nemodernizat de pe Valea Bistrei, traversînd zona înaltă în Curmătura La Scaune şi coborînd pe văile Pîrîului lui Martin şi Slatina.

Cu peste un secol şi jumătate în urmă, la începuturile

turismului în masivul montan, majoritatea drumeţiilor îşi aveau punctul de plecare mănăstirea Durău, unde excursioniştii puteau beneficia de găzduire. Ulterior s-au mai adăugat cîteva case ţărăneşti. Dacă privim înapoi, numai cu aproximativ un deceniu, constatăm că la Durău existau doar aşezămîntul monahal, o cabană turistică şi cîteva vile. Acum Durăul a devenit o individualitate turistică, o staţiune climatică mult solicitată în tot cursul anului. Cadrul natural deosebit de pitoresc şi elementele antropice din ce în ce mai dezvoltate situează staţiunea la cel mai înalt nivel. Capacitatea ei de cazare, în hoteluri, vile, case de odihnă, căsuţele celor două popasuri turistice, ş.a. este destul de mare. In staţiune există şi alte dotări: sală polivalentă (la hotel Durău) cu jocuri mecanice, biliard, popicărie electronică, aparate de gimnastică şi saună; terenuri asfaltate pentru tenis, volei, baschet şi handbal; patinoar artificial; pîrtie de schi. Există intenţia construirii unui telescaun sau teleferic pînă pe Muntele Lespezi, lîngă cabana Dochia, în prezent modernizată.

La Durău funcţionează un dispecerat de cazare, un dispensar medical, magazin alimentar şi comercial, cofetărie. Mănăstirea Durău este pictată de Nicolae Tonița şi elevii săi. In împrejurimi - obiectivele turistice din satele Ceahlău şi Bistricioara, întregul masiv montan Ceahlău şi *rezervaţia naturală complexă*.

Din staţiune pornesc numeroase poteci turistice marcate, acestea fiind grupate în capitolul consacrat traseelor turistice, spre cele două vîrfuri dominante ale masivului: Vîrful Toaca (1900 m) şi Vîrful Ocolaşul Mare (1907 m). În fiecare an, în a doua duminică din luna august, la Durău are loc o mare manifestare folclorică “Sărbătoarea Muntelui Ceahlău".

Grînţieş. Sat aşezat pe malul stîng al Rîului Bistricioara, la limita dintre munţii Ceahlău şi Bistriţei, sediul comunei cu acelaşi nume, ce înglobează cele peste 200 de gospodării ale satului Poiana şi cele aproape 300 de gospodării ale satului Bradu, situate pe acelaşi rîu, în amonte. Localitatea este amplasată la aproximativ 550 m altitudine medie. Cele trei localităţi rurale sînt străbătute în lung de DN 15, care face legătura între Moldova şi Transilvania pe lîngă lacul de acumulare Izvorul Muntelui. În localitate există *un muzeu şcolar de etnografie şi o biserică veche din lemn*. Din localitate începe traseul turistic 11, ducînd spre Masivul Ceahlău, peste Obcina Boiştea la Durău. Tot de aici din faţa primăriei, un indicator ne invită să drumeţim în Munţii Bistriţei, spre cabana silvică Păltinis (1½ - 2 ore) şi în continuare, la Şaua Ţibleş (8½ - 9 ore), pe ,,drumul ieşenilor" marcat cu cruce roşie.

Pintic. Este singura localitate de la baza Munţilor Ceahlău situată în afara judeţului Neamţ, în judeţul Harghita, aparţinînd de comuna Tulgheş. Micul sat, cu aproximativ 40 gospodării, amplasate pe pîrîul eponim la altitudinea medie de 680 m, este cea mai puţin populată localitate de la poalele munţilor. Este accesibil pe DN 15, fiind un punct de pornire în drumeţie dinspre Transilvania. Din localitate porneste traseul turistic 10 prin Obcina Tablei şi Curmătura La Scaune spre zona înaltă a munţilor.

Telec. Sat ce aparţine de comuna Bicazul Ardelean, situat la limita dintre munţii Ceahlău şi Hăşmaş, la confluenţa Pîrîului Bistra cu Pirîul Jidanului şi desfăşurat încă 2-3 km în amonte şi aval pe acestea. Altitudinea medie a aşezarii este de 680 m. Cele peste 700 de gospddării de pe actualul teritoriu al satului îi atribuie statutul de cea mai

populată localitate rurală de la poalele Ceahlăului. În trecut au existat patru sate mai mici - Bistra (Valea Bistrei), Valea Jidanului, Pîrîul Caprei şi Valea Bradului **-** care au fost grupate în actualul teritoriu sătesc. Localnicii mai folosesc încă denumirile de demult.

De la Bicaz spre Telec, accesul se face pe DN 12 C şi DJ 127 A (nemodernizat, 20 km) iar de la Tulgheş pe DN 15 (11 km). Urmînd DC 138 (nemodernizat) pe Valea Bistrei distanţa de la Telec pînă în staţiunea turistică Durău este de 22 km. In drum vom întîlni micul *popas turistic Bistra*. Iarna, în satul Telec se practică obiceiul ,,Anul nou şi Anul vechi" (vezi p. 40). Aici poate fi vizitată *colecţia etnograjică* de la şcoala din fostul sat Pîrîul Caprei. În apropiere, dar în Munţii Hăşmaş, la 2½ ore de mers, se găseşte *Peştera Toşorog,* căreia oamenii locului îi mai spun şi Jgheabul cu Gaură. La aproximativ 3 km depărtare de Telec, spre Tulgheş, se îmbuteliază apele minerale carbogazoase ale izvoarelor din zona Pîrîului Borviz.

Prin sat trece traseul turistic 5, venind de la Bicazul Ardelean, pe Valea Bistrei, şi ducînd spre cabana Dochia.

Bicazul Ardelean. Sat, sediul comunei cu acelaşi nume care înglobează şi alte două sate de veche tradiţie, Telec şi Ticoş, situate pe malul drept al Rîului Bicaz, în afara limitei Munţilor Ceahlău (în perimetrul Munţilor Tarcău). Cele aproape 600 de gospodării existente sînt amplasate pe malul stîng al Rîului Bicaz şi pe ambele maluri ale Pîrîului Jidanului, la confluenţa dintre cele două cursuri de apă. Altitudinea medie a localităţii este de 575 m.

Atestată documentar printr-un act de la Vasile Lupu (1634-1653), aşezarea a fost întotdeauna un important centru economic, etnografic şi folcloric. Sediu de comună şi în anul 1927 (aparţinea de plasa Piatra), avea atunci 7

864 locuitori (cu satele componente), pe teritoriul ei funcţionînd şi un ocol silvic. Aici se practicau, pînă nu de mult, ocupaţii tradiţionale străvechi ca “agricultura în răzoare", asocierea pastorală ,,pe măji" şi obţinerea varului în “gropi de var". În prezent, ocupaţia locuitorilor este munca la pădure şi în carierele de calcar şi marnă din apropiere, creşterea vitelor şi oilor, lucrul la cele două mari fabrici de ciment din Bicaz şi Taşca.

Azi, în sat funcţioneaza un dispensar, o şcoală elementară, un complex comercial. Pe teritoriul localităţii are loc, săptămînal, un tîrg tradiţional, se practică şi în prezent obiceiuri specifice de iarnă, iar costumul popular este îmbrăcat încă, de linii ţărani, şi în zilele de lucru, nu numai la sărbători. Prin localitate trece DN 12 G (16 km pînă la Bicaz şi 14 km pînă la Lacul Roşu), din care se formează DJ 127 A ducînd spre Telec (4 km) şi Tulgheş (în DN 15, 15 km). Din Bicazul Ardelean începe traseul turistic 5, pe Valea Bistrei, ducînd spre Curmătura la Scaune şi cabana Dochia.

Neagra. Sat component al comunei Tasca, aşezat la confluenţa rîului Neagra cu Rîul Bicaz, la km 46,5 (centrul localităţii) pe DN 12 C, la 10 km de oraşul Bicaz. Locuitorii trăiesc în aproape 200 de gospodării la altitudinea medie de 530 m. Din localitate pornesc traseele turistice 6 şi 7, ce urmează drumul forestier de pe pîraiele Neagra şi Neagra Mare, ducînd, peste Vîrful Văratec, la zona înaltă a Munţilor Ceahlău.

Taşca. Sat, sediul administrativ al comunei cu acelaşi nume. E aşezat la altitudinea medie de 500 m, la confluenţa Rîului Bicaz cu pîrîul eponim. Localitatea are aproximativ 350 de gospodării.

In ultimii ani s-a dezvoltat vertiginos prin

construirea (1979) aici a unei fabrici de ciment aparţinînd de Combinatul de Lianţi şi Azbociment din Bicaz, fabrică ce realizează cea mai mare parte din producţia sa pentru export. Satul Taşca are asigurată legătura cu localităţile învecinate prin DN 12 C, el aflîndu-se la 6 km de Bicaz şi la 24 km de Lacul Roşu. Menţionăm că, din punct de vedere administrativ, comunei Taşca îi sînt subordonate satele Neagra şi Hamzoaia, situate pe malul stîng al Rîului Bicaz. Din localitatea Taşca porneste traseul turistic 8, care duce la cabana Izvorul Muntelui, cu traversarea Muntelui Sima. Tot în legătură cu satul Taşca, precizăm că pe Rîul Bicaz, în aval de localitate, a fost creat un mic lac de acumulare; printr-un tunel, apele lui sînt transportate (după ce li s-au adăugat şi cele ale Izvorului Muntelui), pe sub Muntele Sima şi Obcina Horştei, în cuveta Lacului Izvorul Muntelui.

3. TOPONIMIA

Numele formelor de relief, al apelor şi localităţilor din Munţii Ceahlău au apărut în cadrul vieţii sociale a locuitorilor din zonă, datorită relaţiilor acestora cu mediul înconjurător; s-au transmis din generaţie în generaţie prin viu grai şi, mai tîrziu, cu ajutorul documentelor scrise. Primii străini de zonă, care au cules sistematic toponimia acestor locuri şi au înregistrat-o, au fost cei care construiau hărţile - topografii. Hărţile turistice au preluat toponimia hărţilor topografice, corectată şi completată şi atunci cînd scara hărţii a fost mai mare a crescut şi posibilitatea înregistrării a cît mai multor toponime, a celor mai importante dintre acestea. Se ştie că este imposibil a se înregistra pe o hartă toate denumirile topice existente într-o

zonă studiată.

Toponimia Munților Ceahlău este foarte bogată, variată şi sugestivă. Locuitorii acestor meleaguri, cu înțelepciunea caracteristică moldovenilor de la munte, au ştiut cu multă iscusință - după cum vom vedea în continuare - să numească foarte plastic fiecare formă de relief, stîncă, pîrîu sau vale, fiecare loc pe care l-au străbătut şi cunoscut. Este îndeobşte cunoscut că o hartă cu orice fel de tematică, dar, în mod deosebit, o hartă turistică, fără toponimie este - după cum spun specialiştii - o hartă mută, iar dacă conținutul toponimic este incomplet şi sărac documentul este parțial mut.

La elaborarea lucrării de față, şi în special la realizarea hărților, a fost acordată o atenție deosebită culegerii şi înregistrării toponimelor, atît pentru stabilirea lor cantitativă, cît şi, în special, pentru preluarea lor corectă. În acest scop, au fost cercetate numeroase hărți topografice şi tematice, precum şi toate hărțile şi schițele turistice ale Ceahlăului publicate pînă în prezent. Cele două hărți turistice din cadrul lucrării conțin trei categorii principale de toponime: oiconime (numele aşezărilor omeneşti, localitățile), oronime (numele formelor de relief) şi hidronime (numele văilor, jgheaburilor, cursurilor de apă şi lacurilor), la care se adaugă cîteva denumiri de locuri.

Vechimea multor toponime importante din cadrul Munților Ceahlău, ca şi păstrarea lor nealterată, poate fi demonstrată cu numeroase documente istorice păstrate, acte de danie sau de întărire a proprietăților. Dintre acestea vom menționa doar cîteva:

- *documentul de la Alexandru Iliaş, din 25 mai 1632,* prin care se întăreşte mănăstirii Bisericani braniştea sa în Ceahlău:

„Şi începe hotarul braniştei lor de la Rîul *Bistriţa* şi de la pîrîul care este mai sus de capul poienii bisericii lui Iosif, iar de acolo pe loc drept la nişte izvoare care curg din muntele Boul şi peste culmea Boului, pe izvorul Hălmului care se numeşte *Horşturi* şi în sus pe izvor, la un drum şi pe drum la deal, pînă la culmea *Simei* şi pe culmea Simei în sus pînă la Piciorul Ungurului, pînă la gura *Pîrîului Negru,* la Rîul *Bicaz* şi rîul în sus, pînă la gura *Jidanului* şi pe Jidan în sus, pînă la gura *Bistrei...*";

- *documentul provenind din cancelaria aceluiaşi domn, din 15 iunie 1632,* prin care se întăresc mănăstirii Pîngăraţi sate, mori şi braniştea sa:
„. ..pe drumul Hangului pînă la *Bistriţa,* în jos, pînă la *Poiana Bicazului...";*

- *documentul emis de Moise Movilă, din 3 septembrie 1633,* prin care întăreşte mănăstirii Bistriţa braniştea cea veche cu două poieni la Ceahlău:
„... şi două poieni între *Ceahlău,* peste *Bistriţa,* la Jorcoaia, la piscul *Baicului* şi pe sub Ceahlău, la Chiiajd . .."

Astfel, numai din cele trei documente citate s-au identificat 13 topice care se folosesc şi în prezent; oronimele Ceahlău, Baicu şi Sima, hidronimele Bistriţa, Bicaz, Bistra, Pîrîul Jidanului, Pîrîul Neagra, Horştea şi Poiana Bicazului, precum şi locul de confluenţă a unor pîraie (gura Pîrîului Neagra, Bistrei, Pîrîului Jidanului). Trebuie reţinut că toponimul Ceahlău a fost identificat pentru prima dată într-un document din 1458, prin care era făcută o hotărnicie pentru mănăstirea Bistriţa. În încercarea de a preciza originea şi sensul unor toponime cu circulaţie

mai largă din cadrul acestei zone montane, s-a constatat că denumirile topice care au luat naştere din caracteristicile sau înfăţişarea obiectului numit sînt cele mai stabile în timp.

Oronimul *Ceahlău,* care stabileşte numele unităţii montane, are un caracter onomatopeic şi originea lui se găseşte în numele unei specii de vulturi, cu denumirea ştiinţifică *Gypaetus barbatus,* cel mai mare din ţară, pe care locuitorii îl numesc vulturul mieilor, cilihoi, sorliţa sau, numele dat în Transilvania, ceahlău. Există un loc în zona înaltă a munţilor, sub Vîrful Toaca, ce se numeşte Tăbăra vulturilor sau Scăldătoarea Vulturilor, fapt ce confirmă existenţa pe aici, cîndva, a multor vulturi. Intr-o altă ipoteză, originea topicului Ceahlău ar fi în termenul ţiclău sau ţiglău, cu sensul cunoscut de vîrf stîncos şi ascuţit, curn se vede de la distanţă Vîrful Toaca şi, lîngă el, stînca Panaghia.

Originea topicului *Toaca* rezultă, într-o primă versiune, din faptul că, din depărtare, silueta Vîrfului Toaca şi cu stînca Panaghia seamănă cu acoperişul unei biserici cu turn şi, de aceea, localnicii i-au dat acest nume. In a două versiune, menţionată la 1840 - în prima lucrare turistică despre Munţii Ceahlău[1], se afirmă că pe Vîrful Toaca, numit de autor Ţicău, greu de urcat, există o cruce şi o toacă din fier cu care sînt anunţaţi pustnicii că a sosit ceasul de rugăciune. Locul era numit ,,La Toacă".

Piatra Arsă, oronimul obcinei situate la sud de Pîrîul Furcituri, îşi are originea, probabil, de la acţiunea de defrişare prin incendiere, practicată cu mult timp în urmă,

[1] G. Asachi, *Dochia şi Traian, după zicerile populare a românilor cu itinerarul muntelui Pionul*

pentru creşterea suprafeţelor cu păşuni şi fîneţe într-o zonă în care locuitorii se ocupau cu creşterea vitelor.

Toponimul *Văratec,* ales de localnici pentru poiana largă şi Vîrful Văratec, se referă la zona ce pare că are un topoclimat mai blînd, ferit de vînturile dominante din vest de către abrupturile sudice ale Ceahlăului, fiind expusă mai mult timp la soare datorită orientării sud-est.

Începînd cu aceasta zonă montană spre nord, în cadrul Carpaţilor Orientali, se foloseşte destul de des termenul *bâtcă* pentru definirea unui vîrf de munte sau deal, rotunjit şi nu prea înalt, situat pe o obcină. In Munţii Ceahlău apelativul bîtcă abundă (Bîtca lui Ghedeon, B. Fîntînele, B. Neagră, B. Chica Baicului, B. Savului, B. Cerebuc, B. Popii, B. Făgeţel, B. Plopilor, B. Durău ş.a.), fiind întîlnit în toată zona.

Arşiţă este toponimul răspîndit în zonă pentru partea dinspre miazăzi, cea mai expusă la soare, a unei forme pozitive de relief, care nu este stearpă şi face o bogată vegetaţie ierboasă. Asemenea arşiţe se pot întîlni în zona localităţii Ceahlău (Arşiţa Boiştea, A. Lungenilor, A. Ciucanilor), în apropiere de Izvorul Alb (Arşiţa Priporului) şi lîngă satul Pintic (Piciorul Arşiţei, Arşiţa Ascunsă, A. lui Toader, A. Şuricului). Toponimul este sinonim în zonă cu văratec şi în nici un caz cu arsura.

Termenul *curmătură* are sensul, ca şi în alte zone montane, de loc bun de trecere (şa) peste un munte, o obcină, printre două înălţimi (exemple locale: Curmătura La Scaune, C. Lutul Roşu ş.a.).

În Munţii Ceahlău sînt numeroase toponimele care provin din înfăţişarea formei de relief, a văii, a cursului de apă sau a locului. Oronimele *Bâtca Neagră* se datorează formei de relief întunecate, acoperită cu pădure de molid

pînă în vîrf; *Piatra Sură* - stîncilor cenuşii; *Curmătura Lutul Roşu* şi *Piciorul Humăriei* - argilelor roşii existente în zonă; *Piciorul Scurt* - lungimii sale reduse; hidronimul *Pîrîul Rupturi* - căderilor în trepte, pragurilor pe care le are valea; *Izvorul Alb* - culorii stîncilor de la obîrşia sa. Se mai pot da şi alte exemple în acest sens: *Vîrful Verde, Pîrîul Neagra, Pîrîul cu Răchiţi, Piciorul Verdele,* ca şi numeroasele formaţiuni stîncoase cu forme caracteristice.

O altă categorie de toponime întîlnită în zonă sînt cele cu origine patronimica sau onomastică: *Bîtca lui Ghedeon, Chica Baicului, Muntele Sima, Pietrele lui, Baciu, Bîtca Savului, Piciorul lui Bucur, Turnul lui Budu, Jgheabul lui Traian, Pîrîul lui Martin, Pîrîul lui Apostol, Pîrîul lui Stan, Pîrîul lui Marcoci* ş.a.

La originea multor toponime din cuprinsul Ceahlăului au stat numeroasele locuri de retragere a călugărilor, în desişurile cîndva de nepătruns ale codrilor şi în abrupturile pereţilor stîncoşi, la schituri şi sihăstrii care au dispărut. Cîteva exemple în acest sens: Piciorul Sihastrului, Turnul Sihastrului şi Şipoţelul Sihastrului, Pîrîul Maicilor, Piciorul Maicilor şi Poiana Maicilor, Obcina Chiliei, Pîrîul Chiliei şi La Chilii, Pîrîul Schit, Pîrîul Călugărului, Bîtca Popii, Vîrful Toaca.

Se semnalează cazuri, nu puţine, în care toponimele stabilite în timpuri îndepărtate să fie transmise deformat, documentele cartografice înregistrînd greşit multe dintre acestea. Astfel, s-au semnalat variantele: Ciribuc şi Cerebuc, Pintec şi Pintic, Butu şi Budu, Strigoaie şi Stirigoaie (evident corect pentru că se (referă la acea plantă întîlnită curent în apropierea stînelor). Numai pentru Poiana Vesuri din apropierea Durăului au fost întîlnite încă şase variante, în hărţi şi lucrări turistice, evident, greşite:

Vezure, Vezuri, Viezuri, în Vezuri, In Vesuri şi chiar In Versuri!

Locuitorii acestor zone mai obişnuiesc să numească anumite locuri în funcţie de activităţile desfăşurate acolo. Astfel, vom putea întîlni toponimele: La Bouărie, La Invîrtitoarc, La Niţătoare, La Arsuri, La Coşere ş.a. În continuare este prezentat un inventar al principalelor toponime care se folosesc în această zonă montană, cu localizarea şi explicarea lor.

4. OCROTIREA NATURII

Dintre numeroasele fiinţe care populează planeta noastră, omul a produs cele mai multe schimbări în mediul înconjurător. Lui i se datorează atîtea fapte măreţe, de conservare a naturii, dar şi altele ce au dus la degradarea ei. În principal, influenţa dăunătoare a oamenilor asupra mediului înconjurător se manifestă prin poluarea solului, apei şi a aerului. Alţi factori care deteriorează natura, care distrug echilibrul biologic şi produc dispariţia sau reducerea îngrijorătoare a unor exemplare din fauna şi flora existentă sînt degradarea vegetaţiei şi a unor terenuri, defrişările neraţionale sau care nu sînt urmate de reîmpăduriri, exterminarea unor păsări răpitoare sau animale, introducerea unor specii în afara arealului lor natural ş.a. Din păcate, oamenii mai păstrează mentalitatea că trebuie să profite fără restricţii de tot ce le oferă natura, fără să fie preocupaţi de urmările pe care le-ar putea produce exploatarea fără chibzuinţă a resurselor naturale. Cîţi dintre semenii nostri nu gîndesc, spre exemplu, că din pădure pot lua orice şi în pădure pot arunca orice?

Turismul, activitate din ce în ce mai necesară omului

modern, dorința de evadare în mijlocul naturii produc în dese cazuri un nou gen de poluare, *poluarea turistică,* avînd efecte nefaste asupra mediului ambiant (munte, pădure, mare ş.a.). Astfel, sînt aruncate sau lăsate cu prea mare uşurință resturi de ambalaje de hîrtie, metal sau folii din plastic, multe dintre acestea nefiind nici măcar biodegradabile în timp.

Tot prin acțiuni nesăbuite, omul a făcut să dispară numeroase specii din fauna montană sau a pădurilor noastre. Cu foarte mulți ani în urmă, din fauna țării noastre au dispărut bourul *(Bos primigenius),* zimbrul *(Bison priscus),* marmota alpină *(Arctomys marmota),* brebul sau castorul *(Castor jiber)* - păstrat totuşi prin toponime - antilopa de stepă *(Saiga tartarica) şi* zăganul sau vulturul cu barbă *(Gypaetux barbatus).* În zona de mare altitudine a Masivului Ceahlău, pe stîncăriile greu accesibile ale Vîrfului Toaca, cîndva era întîlnit vulturul, fapt atestat de toponimul Tabăra Vulturilor sau Scăldătoarea Vulturilor. Acum, această pasăre nu mai există. Din zona alpină a masivului lipseşte cu desăvîrşire smirdarul/rododendronul *(Rhododendron kotschyi).* N-a existat niciodată sau a fost distrus ?

Pentru prima dată în România, mediul înconjurător a fost ocrotit prin legea din 1930 referitoare la protecția monumentelor naturii, iar în 1933 a fost stabilită conducerea activității de ocrotire a naturii. Aceste legi au fost urmate, în 1950, de cea cu privire la ocrotirea monumentelor naturii şi, în 1973, de cea cu privire la criteriile pentru protecția mediului ambiant. În prezent, în România, în cadrul acțiunii de protejare a mediului înconjurător, sînt ocrotite prin lege pe întreg teritoriul țării, 11 specii de plante şi 32 specii de viețuitoare (două de

mamifere, 26 de păsări, două de peşti şi două de broaste ţestoase). Alte 23 specii de plante sînt ocrotite în cadrul unor rezervaţii naturale.

În lucrarea sa *Înainte ca natura să moară,* profesorul Jean Dorst scria: *,,Ocrotirea naturii sălbatice trebuie să fte preconizată şi pe baza altor argumente, în afara celor impuse de interesul nostru imediat. Un om demn de condiţia umană nu trebuie să privească numai latura utilitară a lucrurilor. Natura sălbatică nu trebuie ocrotită numai pentru faptul că ea reprezintă cel mai bun mijloc de salvare a omenirii, dar şi pentru că este frumoasă".*

4.1. REZERVAŢII NATURALE

Parcul Naţional Ceahlău. In dorinţa de a pune sub ocrotire elementele cadrului natural care prezintă o deosebită importanţă ştiinţifică, turistică şi economică, Consiliul Popular al Judeţului Neamţ a hotărît obiectivele care sînt rezervaţii naturale în cadrul judeţului. Conform deciziei nr. 290 din 20 iunie 1971 au fost nominalizate 20 de rezervaţii naturale. În perimetrul Munţilor Ceahlău se găsesc două asemenea rezervaţii naturale: Parcul Naţional Ceahlău şi Poliţa cu Crini, în interiorul acestuia.

Cea mai mare este, fără îndoială, Parcul Naţional Ceahlău, cu o suprafaţă totală de 5 800 ha, din care 5 200 ha reprezintă suprafaţa forestieră şi 600 ha suprafaţa golului alpin cu păşune. În acest parc este înglobată şi rezervaţia de larice avînd o suprafaţă de 363,9 ha, numită Poliţa cu Crini, protejată de lege cu aproape o jumătate de secol în urmă.

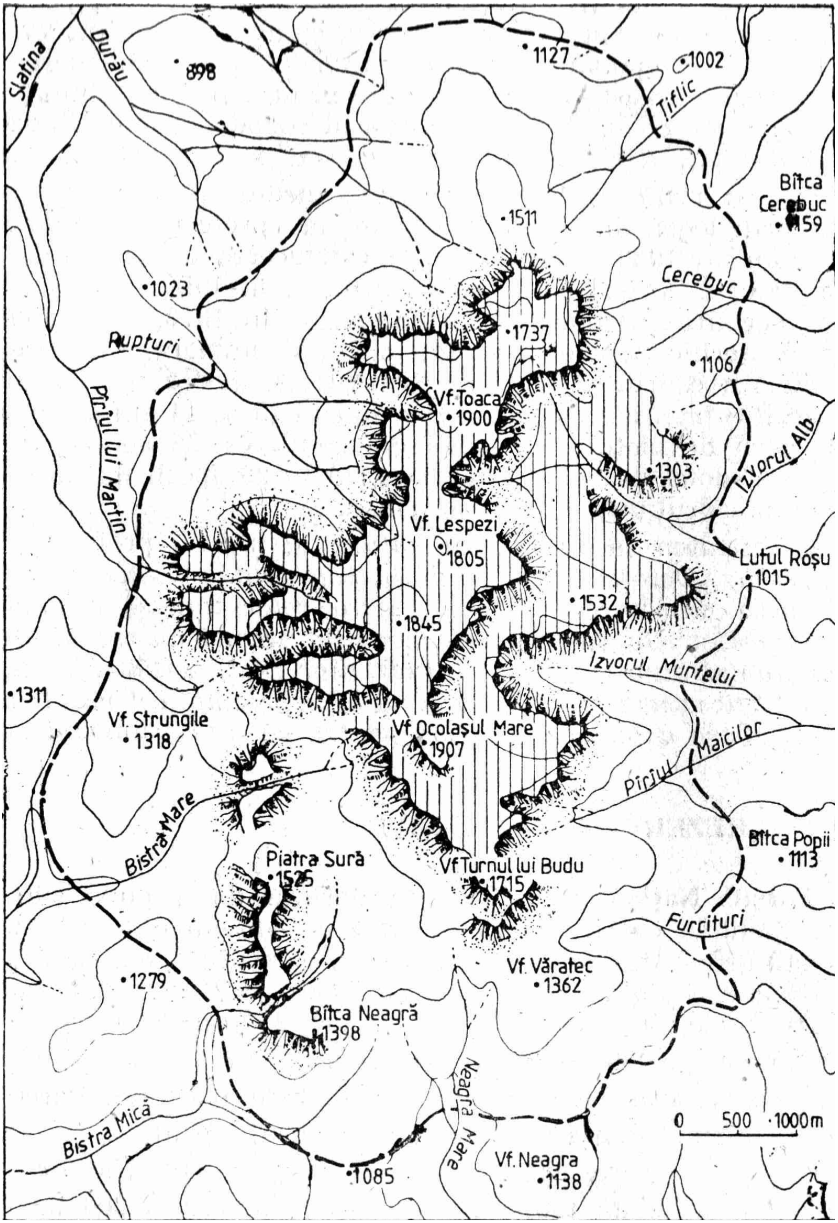

Fig. 04 - Rezervatia stiinţifică Ceahlău şi limita zonei forestiere tampon (după M. Ciobanu ş.a., 1972)

Rezervaţia ştiinţifică din cadrul parcului are o suprafaţă de 1.877 ha (în anul 1976), din care 1.277 ha pădure şi 600 ha păşune şi stîncării[1]. Delimitarea acesteia este următoarea (fig. 4):

(1) *rezervaţia ştiinţifică* cuprinde zona înaltă a masivului montan, de peste 1300 - 1500 m, care înglobează (de la nord spre sud) Piatra Lată, Piciorul Crestăturii, Vîrful Toaca (1900 m), Panaghia, Piciorul Sihastrului, obîrşia Pîrîului Izvorul Alb cu jgheaburile sale, Vîrful Lespezi (1805 m), Culmea Răchitiş cu Detunatele şi Piatra cu Apă, Piciorul Şchiop, Bîtca lui Ghedeon (1845 m), Gardul Stănilelor, Crestătura Pălăriei, Vîrful Ocolaşul Mare (1907 m), Ocolaşul Mic şi Turnul lui Budu (1715 m);

(2) *zona forestieră tampon,* avînd o sarcină complexă, de protecţie a rezervaţiei stiinţifice, are limitele marcate de următoarele puncte/obiective: traversează Piciorul Humăriei mai sus de Poiana Coacazului, urmareşte aproximativ şoseaua judeţeană 155F pînă la Curmătura Lutul Roşu, apoi se desfăşoară peste Piciorul Scurt, prin şaua dintre Piciorul Maicilor şi Bîtca Popii, prin şaua de pe Obcina Piatra Arsă, la nord de Vîrful Neagra (1138 m), la sud de Bîtca Neagră, (1398 m), la sud-vest de Piatra Sură şi Piciorul cu Strungile, pe Pîrîul Largu, peste Obcina Lacurilor, la vest de Piciorul Şchiop, la sud-est de staţiunea turistică Durău, la nord-vest şi nord de Padina Fîntînele. Limita zonei forestiere tampon urmăreşte aproximativ curba de nivel de 1000 m, exceptînd trecerea peste Obcina dintre Bistra şi Obcina Lacurilor.

Această rezervaţie complexă, ce cuprinde zona înaltă a Masivului Ceahlău, este una dintre zonele montane cele

[1] T. Toader ş.a., *Invitaţie la drumeţie,* p. 146.

mai originale şi interesante din ţară în ceea ce priveste aspectul geologic şi geomorfologic, floristic şi faunistic, peisagistic şi turistic. Parcul Național Ceahlău posedă un bogat inventar floristic şi faunistic, numeroase plante, animale şi păsări ocrotite, multe dintre ele declarate monumente ale naturii, precum şi cunoscuta rezervație forestieră naturală Polița cu Crini. Datorită florei bogate şi caracteristice, deosebit de importantă din punct de vedere ştiinţific prin elementul carpatic şi cel endemic local, şi faptului că pădurile din Ceahlău au o mare importanţă pentru protecția solului, fiind deci neexploatabile sau puțin exploatabile (în anumite zone), s-a urmărit extinderea rezervației stabilite inițial.

Polița cu Crini. In Munții Ceahlău **laricele** sau **zada** *(Larix decidua* var. Carphatica) apare destul de des, individual, în pîlcuri sau arborete destrămate, aşezat pe brîne şi între stînci, în locuri bine luminate, în bazinul superior de recepție al Pîrîului Izvorul Muntelui, în următoarele zone: pe Culmea Răchitiş, pe Piciorul Scurt şi polițele ce îmbracă Fundul Ghedeonului şi în alte părți. Sub Piatra cu Apă pe Culmea Răchitiş, acest conifer cu frunza căzătoare vegetează în zona numită **Polița cu Crini** în amestec cu molidul *(Picea excelsa)* şi pinul *(Pinus silvestris),* formînd arborete ce ocupă o suprafață de 363,9 ha[1]. Aceasta este o suprafață forestieră ocrotită ca rezervație naturală încă din anul 1941.

În această rezervație forestieră vegetează, în stare naturală, cele mai frumoase exemplare de zadă (larice) din ţară, iar pinul din arboretele în amestec este ocrotit doar în acest loc. Arborele este cunoscut sub numele de larice,

[1] P. Decei, *Străbătînd văile carpatine,* p. 228

zadă, crin, în limbaj local, sau stejarul munţilor. Poliţa cu Crini, ce face parte din rezervaţia ştiinţifică Ceahlău, conţine 14 parcele de pădure situate la 1400-1500 m altitudine în zona Poliţa cu Crini - Criminiş - Piatra cu Apă. Exemplarele de larice ating peste 30 m înălţime şi un diametru al trunchiului de 90 cm.

În zona menţionată, mai sus, există, de fapt, nu mai puţin de şapte poliţe cu crini[1]. Laricele mai vegetează natural în ţara noastră şi în alte zone montane: Ciucaş, Bucegi, Lotru, Trascău şi Gilău, pe terenuri sărace în substanţe nutritive, stîncoase şi situate în etajul montan sau subalpin. Lemnul său deţine calităţi excepţionale (tare, greu, elastic, trainic), conţine foarte multă răşină şi tanin în scoarţa sa, avînd o mare valoare economică. După tisă *(Taxus bacata),* laricea este o altă specie de răşinoase rară şi în pericol de dispariţie. Atinge vîrste mari, de 600-700 ani (uneori depăşind 1000 ani). In Munţii Lotrului a fost tăiată o zadă cu 532 inele. In ţara noastră laricele ocupă o suprafaţă doar de cca 4.500 ha.

„Nu e tablou mai înviorător primăvara, unde sunt zade, decît proaspătul verde ca de grîu al frunzelor de primăvară, în contrast cu mohorîtele cetini ale molidului"[2]. Toamna, cînd cetina zadei se îngălbeneşte şi se aşterne, covor auriu, pe sol, am spune noi, priveliştea este la fel de frumoasă.

[1] G. Iacomi, „*Poliţele cu crini*" *din Ceahlău.*
[2] I. Simionescu, *Flora. Romaniei,* p. 82

4.2. MONUMENTE ALE NATURII

Piatra Teiului. Situată în cuveta actuală a lacului de acumulare Izvorul Muntelui de pe Rîul Bistriţa, Piatra Teiului este o rezervaţie geologieă declarată monument al naturii din anul 1951. Stînca izolătă este o klippă calcaroasă şi ea evidenţiază elemente importante de cunoştere a legilor de sedimentare din trecutul geologic al zonei de contact dintre munţii Ceahlău, Bistriţei şi Stînişoara.

Stînca din calcar se găseşte la altitudinea de 508 m, pe terasa de 5-8 m a Bistriţei, puţin în amonte de confluenţa Pîrîului Largu cu Rîul Bistriţa. În cea mai mare parte a anului (cca 6-8 luni) este înconjurată de apele lacului. Este foarte aproape şi perfect vizibilă de pe viaductul care traversează lacul purtînd şoseaua naţională nr. 15. Prezenţa stîncii aici, în albia celui mai frumos rîu al Moldovei, este greu de explicat stiinţific. Impresionanta stîncă, înaltă de 23 m, înfiptă în pămînt sau în apele lacului, după cum acesta are nivelul apelor mai scăzut sau mai ridicat, este un martor de eroziune al unui recif cretacic de natură coraligenă. Iniţial, a fost îngropat de sedimentele straturilor de Bistra, ulterior a apărut ca urmare a erodării acestor straturi mai friabile[1]. La o analiză de specialitate, s-a constat că în compoziţia rocii intră o bogată faună fosilă sarmatică. Piatra Teiului ocupă o suprafaţă de aproximativ 100 m^2 şi este protejată în întregime.

Piatra Teiului a reţinut atenţia multor oameni de ştiinţă, cultură şi artă. În legătură cu ea, circulă mai multe

[1] M. Bleahu ş.a., *Rezervaţii naturale geologice din România,* p. 165-l67

legende. Vom prezenta, mai jos, o variantă a acestora[1].

... Într-o vagăună a Masivului Ceahlău se ascundea cîndva un căpcăun; un duh al răului - care ademenea fetele tinere, le ducea pe platoul din zona înaltă şi le transforma în stane de piatră cu înfăţişări foarte curioase. Locuitorii din vale, din satul Vatra Călugărenilor, s-au înarmat cu topoare, buzdugane, coase, paloşe şi au pîndit la Gura Bistricioarei sosirea căpcăunului, pentru a-l prinde. Dar acesta i-a văzut pe oameni din vîrful muntelui, şi, înfuriat, s-a hotărît să-i distrugă la căderea nopţii, cînd a dezlănţuit o furtună puternică. A smuls o stîncă uriaşă din munţi şi, pornind în zbor, a hotărît s-o arunce peste satul răzvrătit. Dar cum, desigur, exista şi un duh bun al muntelui, duhul Ceahlăului, acesta, auzind plînsul muntelui după stînca furată şi aflînd durerea oamenilor, s-a hotărît să-i apere. S-a transformat într-un voinic mîndru şi a pornit în urmărirea căpcăunului, pe un cal înaripat, l-a ajuns şi l-a lovit cu spada peste ghiare. Stînca a căzut în altă parte, pe malul Bistriţei, în locul unde o găsim acum. Localnicii i-au spus stîncii apărută peste noapte Piatra Dracului. Numele de Piatra Teiului l-a primit abia după ce a crescut pe ea un tei falnic, a cărui sămînţă a fost adusă de vînt ori, după unii săteni, poate, copacul a fost plantat aici de vreun cioban...

4.3. OCROTIREA NATURII

Plante ocrotite. Flora ţării noastre este compusă din peste 3600 specii de plante. Dintre acestea, cum am mai amintit, 11 specii sînt declarate monumente ale naturii (în

[1] După C. Mătasă, Prin *Moldova de sub munte,* p. 80

Munţii Ceahlău vegetează cinci specii: bulbucii de munte, floarea de colţi, ghinţura galbenă, papucul doamnei şi sîngele voinicului), iar altele sînt ocrotite prin lege în anumite zone. În cele ce urmează, vom prezenta, pe rînd, în ordinea în care înfloresc în cursul anului, plantele ocrotite ce se întîlnesc în arealul Ceahlăului.

Tulichina (*Daphne cneorum).* Se mai numeşte tulipin, liliac salbatic sau liliac de munte. Este un subarbust de origine mediteraneană, cu frunze totdeauna verzi şi cu florile de culoare roşie, roz sau albe, foarte parfumate, dispuse axial sau în inflorescenţe laterale. Fructele au forma unor boabe, de culoare neagră, şi sînt foarte toxice. Frunzele plantei apar după înflorire. Tulichina vegetează în pîlcuri dese, în special pe pantele pietroase şi calcaroase. Înfloreşte în lunile aprilie-mai dar, la peste 1500 m altitudine, şi în luna iunie. Deoarece planta a fost mult culeasă şi comercializată, ca floare de sezon, se întîlneşte din ce în ce mai rar. In Munţii Ceahlău, tulichina poate fi întîlnită pe liziera pădurii la Fundul Ghedeonului, sub Piatra Ciobanului şi sub Piatra Lată.

Crucea voinicului (*Hepatica transsilvanica*). Este o specie rar întîlnită în ţara noastră, relict al perioadei preglaciare şi endemism românesc. Planta are frunze numeroase, trilobate (ca o treflă din cărţile de joc), de unde şi numele popular, iar florile sînt mari, albastre, ca o stea în sapte colţuri. În pămînt, are un rizom orizontal cu mai multe rădăcini. În mod natural, ea vegetează în pădurile umbroase dar, din a doua jumătate a secolului trecut, a fost plantată la Viena, acum existînd în multe. parcuri din Europa şi America. Înfloreşte în aprilie-mai şi, datorită florilor albastre şi frunzelor decorative, este foarte mult "preţuită" de turişti. In Munţii Ceahlău, planta este întîlnită

în făgetele de pe văile Izvorul Alb, Neagra, Bistra Mare şi Bistra Mică.

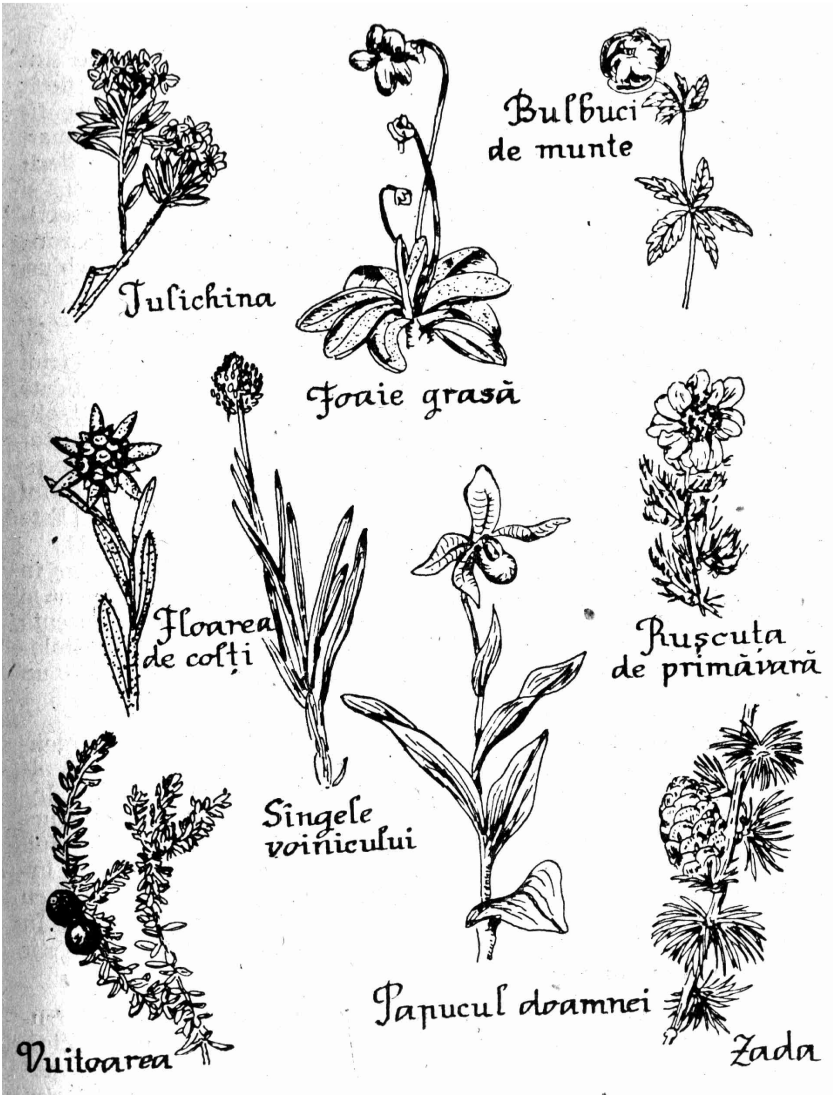

Fig. 5 - Plante ocrotite în Munţii Ceahlău

Foaie grasă (Pinguicula alpina). Este o plantă insectivoră, cu o tulpină de înălțime mică şi subțire, cu flori

albe. Frunzele sînt cărnoase, de culoare galbene-verzui, de 3-4 ori mai lungi decît late şi secretă, pe partea superioară, o substanţă cleioasă care fixează insectele mici, le învăluie şi se hrăneşte cu ele. Insectele mari scapă de lăcomia plantei. Desdoirea frunzei se face mai încet decît îndoirea. Frunza care a digerat mai multe insecte îmbătrîneşte şi locul ei este luat de alta mai tînară, care preia funcţia sa insectivoră. Înfloreşte în lunile aprilie-mai. Planta este răspîndită în zona subalpină a masivului montan, în locuri umede, pe lîngă ochiuri de apă şi pîrîiaşe, ca, spre exemplu, la Fîntîna Rece.

Ruscuţa de primăvară (Adonis vernalis). Specie ierbacee, cu un rizom scurt şi tare în pămînt, gros de cca 3 cm, şi cu rădăcini fibroase, cu tulpina aeriană florală verticală şi celelalte ramificate cu frunze de-a lungul lor, de două ori despicate. Florile sînt solitare şi au diametrul pînă la 8 cm, iar cele 10-20 petale au culoarea galben-auriu strălucitor. Infloreşte în lunile aprilie-mai. Vegetează în locuri însorite, pe coaste abrupte, calcaroase, pe păşuni şi fînefe uscate. In ţara noastră cresc cinci specii de *Adonis.* Este foarte toxică şi se cultivă în unele zone ca plantă medicinală. Este ocrotită în nordul Moldovei şi în Munţii Ceahlău, iar în unele ţări din Europa centrală şi de vest este declarată monument al naturii. Circulă o legendă care spune că fiecare floare de ruscuţă este o picătură din sîngele lui Adonis, un tînăr frumos, din mitologie, îndrăgostit de Afrodita, ucis în timpul unei vînători de un mistreţ.

Vuitoarea (Empetrum nigrum). Este un arbust mic, ornamental, ramificat, cu frunze dese ca ale bradului (dar cu o creastă albicioasă pe partea inferioară), care se păstrează verde şi iarna. Infloreşte în lunile aprilie-august.

Are flori mici, trandafirii şi fructul, sub forma de boabe negre aşezate de-a lungul micilor tulpirii. Fructele sînt comestibile, asemănătoare afinelor. Este o plantă întîlnită foarte rar în flora din ţara noastră. Vegetează în amestec cu alte plante (afin, merişor), în general pe locul fostelor turbării. In asocierea menţionată, în Munţii Ceahlău se poate găsi destul de rar pe platoul Ocolaşului Mare.

Papucul doamnei (Cypripedium calceolus). Este cea mai frumoasă orhidee ce creşte în ţara noastră, de origine euroasiatică. Are o formă interesantă şi este frumos colorată. Este o plantă perenă, cu rizom tîrîtor acoperit cu solzi, din care pornesc rădăcini şi o tulpină cilindrică cu înălţimea de 20-50 cm. Cele 4-5 frunze late şi eliptice, cu nervuri proeminente, sînt aşezate altern pe tulpină, lar florile sînt solitare, sau mai rar cîte două, frumos colorate în galben, papucul propriu-zis, şi purpuriu. Partea inferioară a florii seamănă cu un balon umflat, galben ca lămîia. Fructul are forma unei capsule. Datorită frumuseţii şi formei sale interesante a fost mult culeasă şi comercializată, fiind necesare măsuri pentru protejare. Infloreşte în perioada mai-iulie în păduri de fag şi mesteacan precum şi în poieni şi tufişuri din zona montană pe soluri cu substrat calcaros. Deşi rară, planta mai poate fi întîlnită în Munţii Ceahlău în următoarele locuri: pe Valea Izvorul Muntelui în zona Curmaturii Lutul Roşu, pe văile Neagra, Bistra Mare şi Bistra Mică, pe malurile Pîrîului lui Martin şi pe Piciorul Humăriei

Bulbucii de munte (*Trollius europaeus*). Planta are tulpina verticală de cca 30 cm înălţime, frunzele divizate în 3-5 părţi şi de culoare verde închis, o singură floare, de culoare galben-auriu, cu numeroase petale, aşezată în vîrful tulpinii. Floarea are aspect de trandafir bătut, ce lasă

impresia că este mereu îmbobocit, cu diametrul de cca 3 cm. Înflorirea are loc în, perioada mai-iulie. Planta vegetează pe pajişti şi poieni mai umede, pe brîne umede şi chiar în păduri, în Ceahlău întîlnindu-se în special pe pajişti. Fiind otrăvitoare, animalele o ocolesc, dar a fost mult culeasă şi, fiind în pericol de dispariţie, a fost ocrotită prin lege.

Ghinţura galbenă (Gentiana lutea). Plantă perenă, ce are în pămînt un rizom orizontal gros de 2-*3* cm şi numeroase rădăcini lungi pînă la 90 cm, iar în aer, la suprafaţa solului, o tulpină tubulară neramificată, înaltă de 40-150 cm. Frunzele sînt cu nervuri proeminente, lungi, pînă la 30 cm, late pînă la 10 cm, aşezate în perechi opuse şi avînd culoarea verde-albăstrui. Crescînd foarte încet (durata de existenţă este de aproximativ 60 ani), înflorirea plantei are loc la 10-20 ani! Florile sînt mari, de 2-3 cm, de culoare galben viu şi sînt dispuse în buchete, ca nişte coşuleţe, la perechile de frunze din partea superioară a tulpinii. Infloreşte în perioada iunie-august. Fructul este constituit dintr-o capsulă conică ce conţine seminţe de culoare brună. Fiind foarte mult culeasă datorită unor proprietăţi farmaceutice ale rizomilor şi apreciată la prepararea unor băuturi alcoolice, este ameninţată cu dispariţia. Este ocrotită prin lege, culegerea sa fiind interzisă. In Munţii Ceahlău se găseşte rar, pe pajiştile alpine.

Barba ungurului (*Dianthus spiculifolius*). Plantă endemică pentru Carpaţii româneşti. Are rădăcină multiplicată, cu tulpini numeroase, în vîrf cu o floare (rar cu două). Frunzele, numeroase, sînt dispuse bazal şi pe tulpină. Florile sînt de culoare alb lăptos sau roz palid şi au un miros foarte plăcut. Infloreşte în lunile iunie-august.

Planta vegetează pe versanții stîncoşi în zone calcaroase şi pe acumulări de bolovani rostogoliți din zonele înalte, cu expunerea spre sud. În Ceahlău se poate întîlni în mai multe locuri, dintre care menționăm: Fundul Ghedeonului, Piatra Ciobanului, Turnul lui Budu şi Piatra Sură, în părțile lor însorite.

Sîngele voinicului (*Nigritella rubra şi N. nigra*). Plantă alpină perenă cu tulpina dreaptă, înaltă de 10-25 cm şi cu numeroase frunze înguste şi alungite îndreptate în sus. In vîrful tulpinii sînt adunate florile, mici şi foarte frumoase, într-un ghem oval cilindric de culoare roşu trandafiriu deschis (la specia *N.r.)* şi piramidal-conic de culoare roşu închis (la specia *N.n.).* Cu cît creşte la înălțimi mai mari, culoarea inflorescenței este mai intensă. Florile apar în perioada iunie-august şi răspîndesc un miros foarte puternic şi plăcut, de vanilie. Planta vegetează în locuri ierboase, pe pajişti şi brîne foarte însorite. În Munții Ceahlău este întîlnită rar, la grupurile stîncoase numite Turnul lui Budu şi Piatra Sură. Turiştii o apreciază datorită frumuseții florii şi parfumului foarte plăcut. Fiind pe cale de dispariție, este ocrotită de lege, culegerea ei fiind interzisă.

Floarea de colți (*Leontopodium alpinum*). Mai este numită albumiță, crucea voinicului şi flocoşică. Este cea mai reprezentativă şi cea mai cunoscută floare din zona alpină. Are tulpina subțire cu frunze înguste. Atît tulpina, cît şi frunzele sînt îmbrăcate într-o scamă argintie lînos-păroasă. In vîrful tulpinei se găseste binecunoscuta stea albă (de fapt, tot frunze acoperite cu puf) ce pare a fi floarea, dar acestea sînt numeroase şi adunate înghesujt ca nişte ghemotoace gălbui în mijlocul ,,florii" aparente. Acoperămîntul lînos are rolul de a feri planta de uscăciune,

păstrînd o nnumită rezervă de apă în condițiile grele de existență. Aceasta reprezintă un exemplu excelent de adaptare la mediu. Inflorirea are loc în lunile iulie-august. În țara noastră creşte de obicei în locuri greu accesibile, în etajul alpin, pe pereți abrupți şi stîncării, pe roci, calcaroase. Poate fi întîlnită şi pe coaste domoale de munte, chiar înierbate, dacă locurile n-au fost circulate şi mîna distrugătoare n-a apucat s-o culeagă. In Muntii Ceahlău vegetează în multe locuri, cu condiția ca acestea să nu fie în apropierea potecilor turistice sau pastorale, deşi am întîlnit planta în grupe relativ mari chiar la 15-20 m de o potecă turistică mărcată şi des circulată, într-o porțiune de teren cu iarbă. Fiind cea mai căutată dintre florile muntelui şi păstrîndu-se foarte mult timp dupa culegere a fost adunată fără milă în special pentru comercializare, fapt ce a dus aproape la dispariția sa în unele zone. În țara noastră s-au luat măsuri de ocrotire încă din anul 1931, fiind în prezent declarată monument al naturii. Este emblema protecției mediului înconjurător în România. Floarea de colți este o plantă care, fără a fi otrăvitoare, a făcut cele mai multe victime omeneşti, printre cei care o căutau în ultimele sale locuri de refugiu, pe stîncării greu accesibile. O statistică făcută în Munții Alpi cu o jumătate de secol în urmă arata că, anual, mureau cîte 20-30 de oameni în încercarea de a o culege din locuri dificile.

Pinul (*Pinus silvestris).* Arbore ocrotit numai în Munții Ceahlău, unde vegetează pe Culmea Răchitiş, în rezervația Polița cu Crini, în amestec cu zada, pe Piciorul Sihastrului şi Piatra Sură. Avînd o înrădăcinare profundă, printre crăpături sau îmbrăcînd stîncile ca o rețea, apare singuratic sau în pîlcuri mici în locurile cele mai inaccesibile şi neospitaliere, fără a-şi disputa locul cu alți

copaci. Acest copac are numeroase utilizări economice şi, foarte important, regenerează mult oxigen. Este cultivat pentru reîmpădurirea terenurilor degradate şi ca arbore ornamental.

Animale ocrotite. Cele două specii de mamifere ocrotite pe întreg teritoriul ţării noastre (rîsul şi capra neagră) vieţuiesc şi în perimetrul ocupat de Munţii Ceahlău.

Rîsul (Lynx lynx). Este numit şi ,,pantera Carpaţilor". Datorită distrugerii sale în trecut, prin arme de foc, capcane şi otravă, a fost necesară protejarea prin lege, realizată încă din anul 1935. Ca urmare a ocrotirii sale, parte din efective s-au refăcut şi în pădurile Ceahlăului, de la altitudini de peste 700 m pînă la limita jnepenilor, există cîteva exemplare. Este lung de 100-130 cm şi înalt de pînă la 60 cm, cu capul scurt şi urechile ascuţite. iar în vîrful lor are cîte un smoc de peri lungi. Blana, foarte valoroasă, este de culoare cafeniu-roşcat pînă la cenuşiu, cu pete negre-cenuşii. Animal carnivor şi nocturn, singuratic, cutreieră pădurile montane cu stîncării, în locuri neumblate. Atacă orice vieţuitoare sălbatică (păsări cîntătoare, cocoşul de munte, şoareci şi alte animale mici, căprioare), precum şi animale domestice (oi, capre şi chiar cornute). Atacă, de obicei, animale degradate biologic, bolnave sau bătrîne, astfel avînd un rol în menţinerea echilibrului faunistic. Îşi îngroapă prada neconsumată. Împerecherea are loc prin februarie-martie, iar cei 2-4 pui apar prin mai-iunie. Trăieşte pînă la 8 ani. Singurul lui duşman este omul, dar nu este primejdios pentru acesta. Nu-l deranjează zgomotul, nu-i este frică de apă, nu suferă pisicile. Poate fi domesticit. Rîsul este răspîndit mai mult pe versantul dc

sud-vest, în zona dintre izvoarele Bistrelor şi Pîrîul lui Martin.

Capra neagră. (*Rupicapra rupicapra*). După primul război mondial, cînd era ameninţată cu dispariţia totală de pe teritoriul ţării noastre, populaţia de capre negre scăzînd pînă la un prag critic din cauza vînatului excesiv, s-au luat măsuri severe de ocrotirea ei prin lege. La începutul anilor 60 ai secolului nostru, prin protejarea integrală a speciei în munţii Retezat şi Bucegi, efectivul existent în aceste două areale ajunsese la aproximativ 500 de exemplare. După numai un deceniu, arealele de răspîndire, insulare, s-au extins în Carpaţii Meridionali, unde populaţia crescuse la peste 2000 de exemplare (în munţii Ţarcu, Retezat, Parîng, Căpăţînii, Lotru, Făgăraş, Piatra Craiului şi Bucegi), şi în Carpaţii Răsăriteni, în Munţii Rodnei (cca 30 exemplare) şi în Munţii Ceahlău. Acest animal rar, monument viu al naturii, a fost colonizat în Ceahlau în toamna anului 1970, cînd au fost aduse şase exemplare din Munţii Retezat şi au fost eliberate pentru aclimatizare în ţarcul din Poiana Sihastrului. După cinci ani, s-a înmulţit la 18 exemplare. Se pare că numărul caprelor negre este în prezent de peste 20 exemplare, care s-au stabilit prin zonele stîncoase şi abrupte, mai puţin circulate, dintre Piatra Ciobanului şi Piatra Lată, pe la Piciorul Crestăturii şi Scăldătoarea Vulturilor.

Capra neagră din Carpaţii noştri are talia şi mărimea coarnelor mai mari decît toate rasele ce există în alte ţări (lungimea de 120-140 cm, înălţimea de 70-80 cm şi greutatea de 35-60 kg, completa maturitate fiind atinsă la vîrsta de 8-9 ani). Este un animal foarte agil şi sigur în mişcări, diurn, rumegător şi trăieşte în grupe de 20-25 indivizi. Are simţurile mirosului, văzului şi auzului foarte

ascuţite. Deşi se numeşte *capră neagră,* are culoarea părului variabilă, în funcţie de anotimp: vara - gălbui-cafeniu, mai închis pe spate; iarna - ceva mai întunecat. Pe vreme bună, vieţuieşte prin ţancuri şi printre jnepenişuri, peste limita superioară a pădurii, pe vreme rea şi iarna se retrage la marginea pădurii. Imperecherea are loc în octombrie-noiembrie, iar prin aprilie-mai se nasc cîte l-2 iezi. Trăieşte în jur de 20 ani. Singurii săi duşmani sînt rîsul, răpitoarele mari şi … omul. Specie cu mare valoare cinegetică, a adus României numeroase premii şi recorduri mondiale.

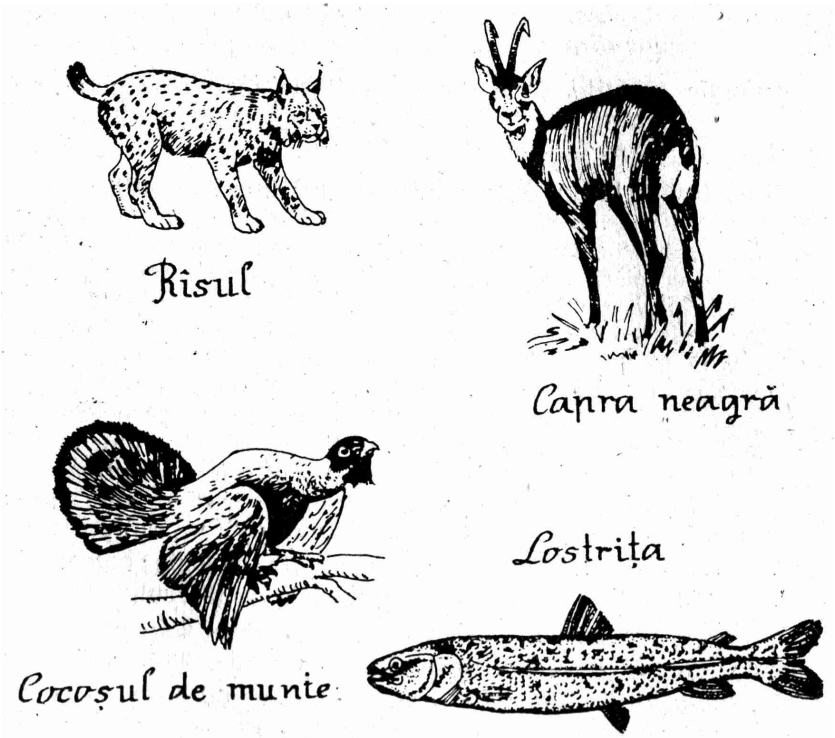

Fig. 06. Vieţuitoare ocrotite în Munţii Ceahlău

Cerbul carpatin (*Cervus elaphus var. carpathicus*). Cu excepția ursului, cerbul este cel mai mare şi puternic animal din fauna Carpaților româneşti. La maturitate atinge în lungime 240-280 cm, în înălțime 140-150 cm şi în greutate 300-350 kg, iar coarnele (trofee) taurului în lungime 130 cm şi în greutate 15 kg. Trăieşte prin pădurile de foioase şi mixte în care există izvoare, pîraie şi locuri mlăştinoase cu bălți, în cîrduri mari (cei tineri şi ciutele) sau mici (cei bătrîni). Se împerechează în lunile septembrie-octombrie (perioada boncănitului, cînd se dau lupte aprige între masculi). Ciuta naşte l-2 viței în lunile mai-iunie. Cerbul trăieşte în jur de 20 ani. Este un ierbivor cu simțuri ascuțite (în special auzul şi mirosul), nocturn şi cu puțini duşmani (lupul, rar rîsul şi … omul). După vîrsta de doi ani îşi schimbă coarnele în fiecare an, lepădîndu-le în februarie-martie şi recăpătîndu-le în mai puțin de 4 luni, cu cîte o rază în plus pînă ajung la 14 raze. In arealul Munților Ceahlău, unde este ocrotit, îl putem întîlni pe versantul de est în zona Obcina Cerebuc - Piciorul Sihastrului şi pe versantul de vest în zona Obcina Lacurilor - Pîrîul lui Martin - Obîrşia Bistrelor. Trofeele de cerb carpatin au obținut multe medalii de aur la expoziții internaționale.

Păsări ocrotite. Dintre cele 26 specii de păsări ocrotite pe tot teritoriul Romaniei, în arealul Munților Ceahlău se pot întîlni cocoşul de munte, corbul şi cîteva dintre păsările răpitoare mari (se prezintă doar pajura).

Cocoşul de munte (*Tetrao urogallus*), numit şi gotcan. Atinge dimensiuni apreciabile cu aripile deschise (1,5 m). Este cea mai mare pasăre ce poate fi întîlnită în prezent în cadrul Munților Ceahlău, unde trăiesc cîteva zeci de exemplare, în pădurile de conifere situate la 1200 - 1500

m altitudine. Doar femela şi puii, lipsiţi de apărare, sînt ocrotiţi de lege (!), în timp ce masculul se vînează. Împerecherea, după celebra ,,paradă nupţială", are loc între 15 aprilie şi 15 mai, iar cele 6 - 10 ouă depuse sînt clocite de femelă timp de 27 zile. Masculul este poligam. Vînarea lui este foarte dificilă. Are mulţi duşmani printre mamifere şi păsări răpitoare, dar populaţia acestei specii a devenit mai mare decît în urmă cu un secol.

Corbul (*Corvus corax*). Este o pasăre ce are un important rol de ,,agent sanitar". Ameninţat cu exterminarea, din anul 1952 a fost pus sub ocrotirea legii. Este mult mai mare decît cioara, cu penajul de culoare neagră şi luciu metalic, cuibăreşte în pădurile de munte în perioada februarie-martie şi femela cloceşte 3 - 6 ouă într-un cuib construit din crăci, nămol, păr şi lînă, în vîrful unui copac. Se hrăneşte cu insecte, reptile şi mămifere mici, dar preferă hoiturile şi, în zona montană, îl putem întîlni pe urmele rîsului şi a resturilor de animale consumate de acesta. Corbul se poate îmblînzi uşor.

Pajura (*Aquila chrysaetos*). Este numită şi acvila de munte. În Munţii Ceahlău este întîlnită foarte rar prin zonele cu stîncării, abrupte, de la Piatra Ciobanului, Fundul Ghedeonului şi Scăldătoarea Vulturilor. Este de mărimea unui curcan, cu deschiderea aripilor pînă la 140 cm. Împerecherea are loc în perioada martie-aprilie, femela depune 2 ouă, care sînt clocite 40 - 45 zile, în special de aceasta. Hrana sa este compusă din cocoşi de munte, pisici sălbatice, iezi de căprioară, miei şi purcei de la stînă, găini, raţe, cîini, pisici, motiv pentru care este prigonită şi exterminată de om. Este o pasăre crudă ce sfîşie prada vie, înainte de a muri.

Peşti ocrotiţi. In România sînt ocrotite de lege

(monument al naturii) două specii de peşti, una dintre acestea, lostrița, trăind în apele din arealul Munților Ceahlău.

Lostrița (*Hucho hucho*). Este un răpitor feroce (insecte, peşti broaşte, şoareci ş.a.) din aceeaşi familie cu păstrăvul. La maturitate. (4 ani) poate ajunge la 60-75 cm şi 3-4 kg (foarte rar s-au pescuit exemplare mai vîrstnice, de 9-13 kg şi peste 120 cm) Se reproduce în luna aprilie şi femela depune icrele într-o groapă săpată pe fundul apei cu coada. În Ceahlău o vom putea găsi în apele Lacului Izvorul Muntelui şi, pentru intensificarea populării în bazinul Bistriței, este înmulțită în păstrăvăria din satul Ceahlău.

5. DESCRIEREA OROHIDROGRAFICĂ A MUNȚILOR

Multe cursuri de apă îşi au obîrşiile sub stîncile golaşe din zona înaltă a masivului. Dintre ele menționăm: Schitul prin Slatina şi Pîrîul lui Martin, Izvorul Alb, Izvorul Muntelui, Neagra prin Neagra Mare şi Neagra Mică, Bistra prin Bistra Mare şi Bistra Mică. Acestea au fracționat muntele în zona exterioară, mai joasă, în acele culmi prelungi, ca nişte contraforturi, numite obcine doar aici şi în continuarea munților Moldovei spre nord, pe care întîlnim, din loc în loc, cocoaşe ceva mai înalte, numite bîtci, sau în culmi mai scurte numite picioare.

Partea centrală şi cea mai înaltă a masivului este orientată nord-sud. Zona de platou, dominată de vîrfurile Ocolaşul Mare şi Toaca, este mărginită de abrupturi spectaculoase care se continuă cu acele obcine şi picioare.

Platoul superior nu este neted. Fiind situat la altitudinea de 1 500 - 1 800 m, cu lungimea de aproape 6 km şi lăţimea de pînă la 1 km, este dispus în două trepte: o denivelare de aproximativ 200 m între platoul superior Ocolaşul Mare - Toaca şi cel inferior al Ocolaşului Mic.

Formele de microrelief văzute de cei care colindă Masivul Ceahlău sînt mai rar găsite în întregul lanţ al Carpaţilor Orientali şi se datoresc frămîntărilor geologice din trecutul foarte îndepărtat, dar şi acţiunii distructive a cursurilor de apă, a ploilor, zăpezilor şi vîntului, în special variaţii termice (îngheţ-dezgheţ). Relieful ruiniform întîlnit în zona superioară a masivului este specific munţilor cu structura din conglomerate, aceleaşi forme apărînd în munţii Ciucaş şi Bucegi. Procesele de dezagregare au creat un microrelief de turnuri, colţi şi stînci izolate cu forme bizare îngropate la bază în grohotişuri mai mult sau mai puţin fixate. Stîncile au forme curioase apar în conglomerate datorită măcinării ,,cimentului" care uneşte fragmentele ce alcătuiesc conglomeratul (marne, gresii, argile). În Ceahlău, conglomeratele cuprind şi blocuri mari de calcar (Piatra cu Apă şi cele de pe Ocolaşul Mic). In zonele cu calcare ale masivului apar lapiezuri.

Trei văi principale reprezintă limite morfologice între Munţii Ceahlău cu tot atîtea unităţi de relief învecinate: Bistricioara cu Munţii Bistriţei, Bistriţa (şi Lacul Izvorul Muntelui) cu Munţii Stînişoarei şi Bicazul cu Munţii Tarcău. Văile mai mici Bistra şi Pintic mărginesc Ceahlăul cu unitatea montană Hăşmaş. Bistriţa, Bistricioara şi Bicazul, cu afluenţii lor, şi-au sculptat văile creînd un nod oro-hidrografic. Toţi munţii din jur sînt integral acoperiţi cu păduri, nu au păşuni alpine, doar Ceahlăul este golaş în zona superioară, înălţîndu-se ca o cetate spre cer.

Dacă ar trebui să parcurgem crestele principale şi secundare ale Ceahlăului ar fi foarte greu. Totuşi, urmărind cumpăna apelor (deci fără a traversa nici o vale) putem defini o linie continuă de creastă, orientată, în general, nord-sud, ce porneşte dintre pîraiele Schit şi Răpciunița urmînd, în ordine, Piciorul Humăriei, Culmea Fîntînele, vîrfurile Toaca şi Ocolaşul Mare, Vîrful Verde şi sfîrşind la confluența dintre Pîrîul Jidanului cu Rîul Bicaz. O altă creastă, să spunem secundară, orientată în general est-vest, ar porni de la confluența Izvorului Muntelui cu Rîul Bistrița şi ar trece prin Obcina Horstei, Culmea Răchitiş, vîrfurile mai mici de pe platou (Lespezi şi Bîtca lui Ghedeon), pe Obcina Lacurilor şi Obcina Tablei şi ar continua în Munții Hăsmaş. Dar, în acest mod, am neglija prelunga culme formată din Obcina Boiştea şi Obcina Tîrşoasa sau culmea constituită din Muntele Sima şi Obcina Piatra Arsă, ca şi altele.

Dispunerea văilor şi a culmilor principale în Munții Ceahlău este radială, toate acestea pornind din platoul central de mare altitudine. Vom lua ca punct de pornire în descrierea oro-hidrografică (topografică) Vîrful Bîtca lui Ghedeon, situat în zona centrală a platoului. De aici se desprind creste importante în trei direcții: nord, sud şi vest, iar fiecare dintre acestea se desfac în cîte două culmi secundare (fig. 7).

În acest mod, suprafața Munților Ceahlău este divizată în trei părți, în funcție şi de cei trei mari colectori ai apelor: Lacul Izvorul Muntelui, Bicazul şi Bistricioara. O primă suprafață este delimitată de Izvorul Muntelui, Pîrîul lui Martin, Slatina, Schit şi lacul de acumulare. A doua suprafață este delimitată de Izvorul Muntelui, Bistrița în aval de baraj, Bicazul, Pîrîul Jidanului, Bistra şi Bistra

Mare. În sfîrşit, cea de a treia suprafaţă este delimitată de Bistra Mare şi Pintic, Bistricioara, Schit, Slatina şi Pîrîul lui Martin. În fiecare dintre ele se încadrează toate culmile şi picioarele de munte care coboară spre confluenţele cursurilor de apă.

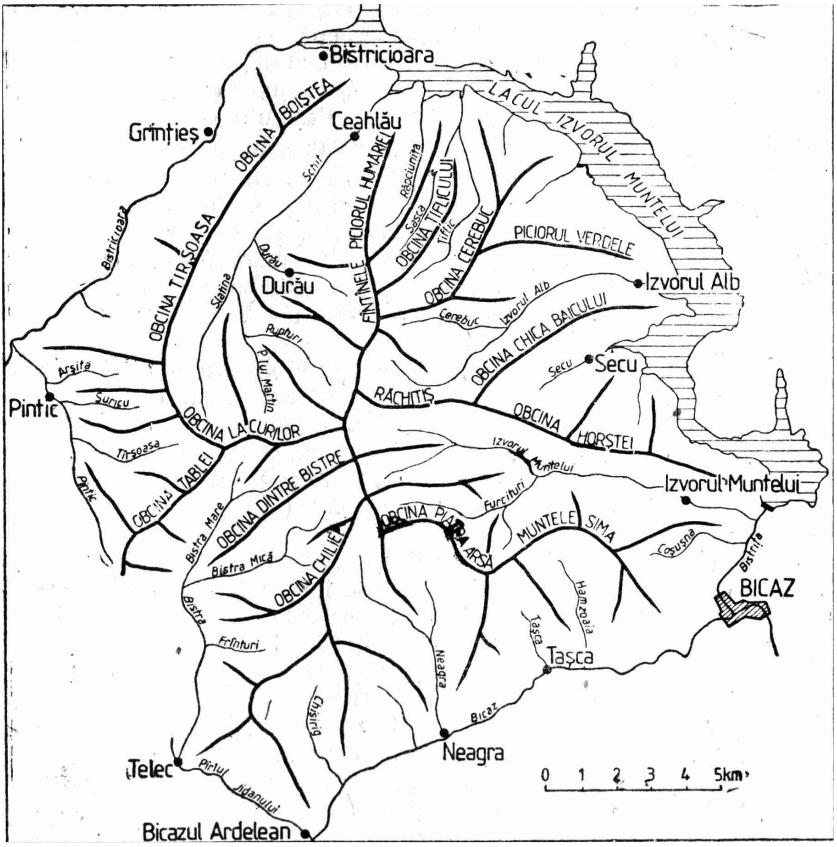

Fig. 7- Schiţa oro-hidrografică.

(1) *Spre nord.* Din Bîtca lui Ghedeon (1845 m), al treilea vîrf ca înălţime din Munţii Ceahlău, se desprinde o creastă mică avînd direcţia generală nord-vest; trece prin Curmătura Piciorului Şchiop (1765 m) şi se continuă cu

Piciorul Şchiop pînă la confluenţa Pîrîului lui Martin cu Pîrîul Rupturi, ape care mărginesc piciorul de munte spre stînga şi dreapta. Piciorul Şchiop este acoperit în totalitate cu pădure. Urmînd descrierea spre nord, creasta principală trece prin Vîrful Lespezi (1805 m), al patrulea vîrf şi ultimul care depăşeşte altitudinea de 1800 m, situîndu-se încă în gol alpin.

Din Vîrful Lespezi se desprinde spre est Culmea Răchitiş, dominată de înălţimile grupului stîncos numit Detunatele (1737 m), cunoscut obiectiv turistic, şi Turnul Răchitiş (1532 m), la baza căruia sînt situate calcarele Pietrei cu Apă, un alt important obiectiv turistic. Culmea coboară în cunoscuta curmătură Lutul Roşu (1015 m), apoi urcă în Bîtca Chica Baicului (1174 m), complet împădurită. Din aceşt punct dominant se bifurcă alte două culmi: una spre est, Obcina- Horştei, pe care domină Vîrful Horştea (1062 m), se prelungeşte pe aproximativ 8 km pînă la confluenţa dintre Izvorul Muntelui şi Bistriţa, mărginită la nord de Pîrîul Secu şi lacul de acumulare Izvorul Muntelui, iar la sud de Izvorul Muntelui; alta spre nord-est, Obcina Chica Baicului, care se sfîrşeşte în apele lacului de acumulare, mărginită spre nord-vest de Izvorul Alb şi spre sud-est de Pîrîul Secu.

Continuînd descrierea crestei din Vîrful Lespezi spre nord, aceasta coboară într-o mică şa, apoi prin apropierea cabanei meteorologilor de la staţia Ceahlău-Toaca şi urcă Vîrful Toaca (1900 m), al doilea vîrf ca înălţime din Ceahlău. Aici, la baza stîncii de pe vîrf, este situată staţia meteorologică. Din Vîrful Toaca se desprinde, spre nord-vest, Piciorul Crestăturii ce continuă spre staţiunea turistică Durău şi din acesta ia naştere Piciorul Poienii, pe care se ridică un mic mamelon cu cota 1023 m. Piciorul Poienii se

sfîrşeşte la confluenţa pîraielor Slatina şi Durău. Din Vîrful Toaca, creasta trece peste cunoscuta stîncă Panaghia şi direcţia ei a devenit nord, nord-est pînă în Piatra Lată (1737 m). Inainte de aceasta, în Şaua Muntelui, se găseşte porţiunea cea mai îngustă de creastă din cadrul Munţilor Ceahlău.

Din Piatra Lată se desprinde spre sud-est Piciorul Sihastrului, cu Turnul Sihastrului, mărginit spre dreapta (sud-vest) de Izvorul Alb cu jgheaburile de la obîrşia sa, apoi spre est Obcina Cerebuc. Această obcină este evidenţiată încă din prima sa parte de Bîtca Cerebuc (1159 m), din care îşi schimbă direcţia spre nord, nord-est şi se desparte în cîteva picioare de munte ce coboară pînă în apele lacului de acumulare. Cele două mai importante sînt: Piciorul Verdele, spre est, pe care se ridică Bîtca Verdele (1055 m) şi Piciorul Ciocanu, spre nord, nord-est, cu un mamelon ce are cota 921 m.

Din Piatra Lată spre nord continuă Culmea Fîntînele, cu altitudinea maximă în Bîtca Fîntînele (1511 m), din care ia naştere spre nord-est Obcina Ţiflicului apoi, după ce pierde puţin din înălţime, se formează două picioare de munte: spre vest Piciorul Fîntînele, ce se continuă la nord de staţiunea turistică Durău prin Bîtca Durău (898 m), şi spre nord, nord-est Piciorul Ponorului, mărginit de văile Răpciuniţa şi Sasca pînă în apele lacului de acumulare. Creasta principală amintită se sfîrşeşte prin Piciorul Humăriei, prelungit printre pîraiele Schit şi Răpciuniţa pînă în apele aceluiaşi lac. Cam pe la jumătatea sa se ridică un mic vîrf împădurit cu altitudinea de 992 m.

(2) *Spre sud.* De la altitudinea aceleeaşi bîtci (1845 m) se coboară pe platou într-o şa ce are cota 1823 m, urcînd apoi la înălţimea maximă a munţilor din Vîrful

Ocolaşul Mare (1907 m). Creasta face o ruptură de aproximativ 200 m, coborînd treapta dintre platoul Ocolaşului Mare şi platoul Ocolaşului Mic, de unde se desprind: spre est - Piciorul Scurt, limitat la nord de Izvorul Muntelui şi la sud de Pîrîul Maicilor cu Jgheabul Armenilor de la obîrşia sa, iar spre sud-vest coboară la cota minimă de 1335 m în şaua din Poiana Stănile, urcă pe masivul stîncos numit Piatra Sură, la altitudinea maximă de 1 525 m. După ce trece prin Curmătura Pietrei Sure (1165 m), continuă cu Obcina dintre Bistre, limitată la nord-vest de Bistra Mare şi la sud de Bistra Mică, pe care se ridică mameloanele cu altitudinile de 1279 m şi 1244 m. Această creastă principală spre sud traversează pe platoul Ocolaşului Mic pînă în Turnul lui Budu (1715 m), de unde se formează spre est Piciorul Maicilor, continuat cu Bîtca Popii (1113 m) şi limitat la nord de Pîrîul Maicilor şi Izvorul Muntelui, iar la sud Pîrîul Furcituri.

Din Turnul lui Budu se desfac două culmi prelungi. Prima coboară în Poiana Bîtca Neagră şi se strecoară prin spaţiul îngust dintre pîraiele Chiliei, la vest, şi Neagra Mare, la est. Inainte de aceasta trimite o ramură printre cele două obîrşii ale Bistrei Mici (pîraiele Stănile şi Chiliei), din care se ridică Bîtca Neagră (1398 m). În continuare, culmea principală ia direcţia sud, atingînd extremitatea de est a Obcinei Chiliei (în punctul de altitudine maximă de 1 219 m), coborînd în Vîrful Verde (1339 m), revine la direcţia vest pînă în Bîtca Făgeţel (1165 m) şi, după ce trece spre sud prin Vîrful Caprei (1113 m), ia direcţia sud-est şi se sfîrşeşte la confluenţa Pîrîului Jidanului cu Rîul Bicaz. Pe parcurs, Obcina Chiliei s-a continuat spre vest pînă la Valea Bistrei.

Din Vîrful Verde se desprinde o culme spre Vîrful

Arşiţa (1296 m) din care se formează două picioare de munte spre Chişirig, la sud, şi Neagra, la sud-est. Din Vîrful Făgeţel iau naştere trei picioare de munte, care coboară spre nord-vest la confluenţa pîraielor Frînturi cu Bistra, spre sud-vest la confluenţa Bistrei cu Pîrîul Jidanului din satul Telec, şi spre sud-est - la confluenţa Pîrîului Jidanului cu Rîul Bicaz, din localitatea Bicazul Ardelean. A doua culme îşi are originea în Turnul lui Budu, coboară pînă în Curmătura Văratec (1335 m) şi, din Vîrful Văratec (1362 m), situat la numai 300 m, se formează un picior de munte spre sud, printre pîraiele Neagra Mare, la vest, şi Neagra Mică, la est, peste Vîrful Neagra (1138 m), pînă la confluenţa lor. Culmea principală va şerpui pe direcţia generală est, astfel: pe Obcina Piatra Arsă coboară în şaua Pietrei Arse, la mai puţin de 1000 m altitudine, urcă în Vîrful Secuiesc (1245 m), coboară în Şaua Hamzoaia (1015 m) şi trece pe coama Muntelui Sima. Pe Muntele Sima atinge altitudinea maximă de 1155 m, după care se sfîrşeşte prin Piciorul Coşuşnei, spre est, Piciorul Tarniţa, spre oraşul Bicaz şi Piciorul Budacelului, spre confluenţa dintre Hamzoaia şi Bicaz. Tot din Vîrful Secuiesc se formează, spre sud, un picior de munte între pîraiele Neagra şi Taşca.

(3) *Spre vest.* Între Bîtca lui Ghedeon şi Vîrful Ocolaşul Mare se desprinde o culme (nu prea evidentă la început) peste Şaua La Pălărie şi prin Crestătura Pălăriei ce coboară, printre văile seci de la obîrşiile Pîrîului lui Martin (Jgheabul lui Vodă) şi Bistrei Mari, în Curmătura La Scaune (1247 m). Din curmătură, prin care trece o importantă arteră de circulaţie pentru aceşti munţi, culmea devine mai evidentă, păstrînd aceeasi direcţie generală. Pe creastă se ridică Vîrful Strungile (1318 m), din care se

desprinde, spre sud-vest, Piciorul cu Strungile, apoi creasta se continuă cu Obcina Lacurilor pînă la altitudinea maximă de 1311 m. Inainte de acest vîrf s-a format spre nord, Piciorul Calului printre Pîrîul lui Martin, spre est, şi Pîrîul Slatina, spre vest, pe care se înalţă un mamelon cu altitudinea 1165 m.

De la altitudinea maximă menţionată, creasta descrisă se desface în două culmi: una continuă pe Obcina Lacurilor, cealaltă porneşte pe direcţia sud-vest pe Obcina Tablei, coboară într-o şa la 1195 m altitudine şi urcă din nou, în Bîtca Savului (cotai 1246 m). După ce trece prin Curmătura Pinticului, se continuă în Munţii Hăsmaş. Obcina Lacurilor face o mare curbă, schimbîndu-şi direcţia spre nord-vest. Către vest se desprind trei picioare de munte principale printre afluenţii din Munţii Ceahlău ai Pîrîului Pintic: Piciorul Tîrşoasa, Piciorul Şuricului şi Piciorul Arşiţa Ascunsă. In prelungirea Obcinei Lacurilor, culmea se continuă, luînd direcţia nord, cu Obcina Tîrşoasa, pe care se ridică Bîtca Plopilor (1174 m) şi Vîrful Rotunda (1112 m), apoi în direcţia nord-est, prelungindu-se prin Obcina Boiştea, pe care se înalţă Vîrful Boiştea (1079 m) şi Vîrful Muntelui (1072 m). Din ultimul vîrf se despart, în final, două picioare de munte: unul spre nord-vest către vărsarea Rîului Bistricioara în lacul de acumulare Izvorul Muntelui şi altul (Piciorul Bofu) spre vărsarea Pîrîului Schit în acelaşi lac. Întreaga porţiune a culmii formată de obcinile Tîrşoasa şi Boiştea se întinde între Bistricioara şi Schit, cursuri de apă ce curg paralel.

In ceea ce priveşte cele două vîrfuri dominante ale Munţilor Ceahlău, Ocolaşul Mare şi Toaca, în anii din urmă au existat păreri şi înregistrări diferite în documentele cartografice sau în lucrările turistice. Astfel, s-a susţinut că

Vîrful Toaca este cel mai înalt din masiv. Complexele măsurători şi calcule altimetrice au arătat totdeauna că între aceste două vîrfuri există o diferenţă de nivel de 7 m, mai înalt fiind Vîrful Ocolaşul Mare cu cei 1907 m (mai exact 1906,7 m) ai săi, cum menţionează hărţile topografice actuale. Chiar şi în anul 1935 se cunoştea exact aceeaşi diferenţă între cele două vîrfuri şi în acelaşi sens[1], deşi valorile celor două altitudini erau altele.

6. SCRIITORII DESPRE CEAHLĂU

Munţilor Ceahlău le-au fost dedicate numeroase pagini de literatură. Aproape toţi scriitorii care au cunoscut acest masiv montan, celebru printre munţii Moldovei şi ai întregii ţări, i-au închinat rînduri de o deosebită frumuseţe şi sensibilitate. Astfel, masivul, cu numeroasele sale peisaje unice, cu legendele originale şi cu istoria lui, este prezentat în scrierile unor mari cărturari moldoveni (Dimitrie Cantemir, Gheorghe Asachi), ale unor prozatori (Vasile Alecsandri, Alecu Russo, Calistrat Hogaş, Alexandru Vlahuţă, Emil Gîrleanu, Nicolae Gane, Barbu Delavrancea, Garabet Ibrăileanu, Mihail Sadoveanu, Dumitru Almaş), ale unor poeţi (George Coşbuc, Octavian Goga, Demostene Botez, George Lesnea, Aurel Rău), ca şi în lucrările literare semnate de geografi (Ion Simionescu) sau istorici (Nicolae lorga) şi de mulţi alţii.

În paginile ce urmează, ne propunem o succintă selecţie prin intermediul căreia vom prezenta ,,muntele sfînt" al Moldovei în viziunea unor mari condeieri din

[1] C. Mătasă, *Palatul Cnejilor,* p. 28**.**

trecut şi de azi. Consideraţiile acestora vor fi înfăţişate în ordinea cronologică a apariţiei operelor respective. Facem precizarea că sublinierile din citatele reproduse ne aparţin.

Dimitrie Cantemir (1673-1723), marele cărturar umanist şi domn al Moldovei, a făcut referiri la Masivul Ceahlău în cunoscuta sa lucrare despre Moldova[1]. Lucrarea a fost scrisă în perioada 1714-1716, cînd autorul se găsea în exil în Rusia şi fusese ales membru al Academiei din Berlin. A fost publicată pentru prima dată în limba germană, în anul 1769, iar în limba română de abia în anul 1825, fiind considerată, totodată, şi prima lucrare ştiinţifică românească. În capitolul *Despre munţii şi mineralele Moldovei,* autorul scria:

„... printre înălţimi curg pîraiele cele mai limpezi, ce se rostogolesc ici şi colo din vîrful munţilor, cu un murmur plăcut. Aceste locuri par nişte grădini dintre cele mai frumoase. .."

Ceva mai departe se referea direct la Ceahlău:

„Cel mai înalt dintre munţi este *Ceahlăul,* care dacă ar fi intrat în basmele celor vechi, ar fi fost atît de vestit ca şi Olimpul, Pindul sau Pelias. Este aşezat în părţile Neamţului, nu departe de izvorul Tazlăului, iar mijlocul lui e acoperit de zăpezi veşnice; pe vîrful lui însă nu se găseşte pic de nea, fiindcă pare să fie deasupra norilor de zăpadă. Din vîrful său, care se înalţă ca un turn, se prăvale un pîrîu foarte limpede, ce se năpusteşte cu mare larmă peste stînci abrupte. . ."

[1] Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei,* p. 30-31

Chiar dacă unele afirmaţi sînt inexacte (izvorul Tazlăului este situat peste munţii Tarcău şi Gosman, la aproape 40 km, iar zăpada nu se păstrează tot timpul anului), ele reprezintă primele menţiuni scrise despre Ceahlău. Continuînd a evidenţia înălţimea masivului, cărturarul menţiona:

„Înălţimea ceă mare a muntelui se poate vedea mai cu seamă atunci cînd, pe timp senin, la asfinţitul soarelui, el poate fi zărit de la Cetatea Albă, cetate ce se află la şaizeci de ceasuri de drum depărtare, în întregime şi atît de limpede, ca şi cînd s-ar putea spune, după cum cred eu, chiar despre piscurile cele mai vestite"[1].

Gheorghe Asachi (1788-1869), cărturarul despre care Mihail Kogălniceanu afirma: „. . . este bărbatul care, în vremi grele, s-a străduit pentru luminarea neamului său şi care, pentru literatura română, a făcut singur mai mult decît noi toţi împreună", a publicat în anul 1840, în tipografia sa de la laşi, legenda Dochiei[2] sub forma unei balade, din care redăm o strofă: *„Între Piatra Detunată / Şi-al Sihastrului Picior / Este-o stîncă ce-a fost fată/ De un mare domnitor."*

În aceeaşi lucrare[3], partea a doua poate fi socotită, „cu o anumită îngăduinţă şi unele rezerve de natură ştiinţifică"[4], "primul ghid turistic montan" din România.

---

[1] Afirmaţia este exagerată deoarece distanţa, în linie dreaptă, dintre Munţii Ceahlău şi Cetatea Albă este de aproape 400 km.

[2] în Munţii Ceahlău există o stîncă numită Dochia ce formează obiectul unor legende.

[3] Gh. Asachi, *Dochia şi Traian, după zicerile populare a românilor şi itinerarul muntelui Pionul.*

[4] I. Ionescu-Dunăreanu, *Cartea drumeţiei,* p. 153

Aici vom găsi în prezentare bilingvă - franceză şi română, în alfabet de tranziţie - menţiuni interesante despre Munţii Ceahlău[1]:

„Din depărtările Răsăritului, oamenii văd apusul Soarelui în spatele lui, iar păstorii nomazi, ţuţuienii, dupa ce şi-au iernat turmele în Cîmpia Bugeacului, se întorc la locurile lor, călăuzindu-se după măgura Ceahlăului, ca şi corabia care-şi caută portul după lumina farului".

Asachi recomandă a fi însoţiţi în drumeţiile prin Munţii Ceahlău de localnici, pe care îi descrie în cuvinte frumoase:

„. . . oameni de un soi frumos, purtînd strae antice, precum se înfăţişează ele şi pe Columna Traiană de la Roma. Aceşti oameni sînt îndrăzneţi, neobosiţi, ageri la minte şi voioşi".

Trebuie menţionat, totuşi, că lucrarea lui Asachi despre Ceahlău conţine numeroase greşeli ştiinţifice, exagerări şi naivităţi, dar, fiind prima scriere despre aceşti munţi, păstrează prima lor prezentare în scris, la 124 de ani după cea făcută de Dimitrie Cantemir.

Vasile Alecsandri (1821 **-** 1890) a peregrinat pe la poalele Ceahlăului cu un grup de prieteni, trecînd pe Valea Bistriţei şi pe la Răpciuni, la schiturile Hangu şi Durău. Ne-a lăsat în proză descrierea acestei călătorii efectuată în anul 1844[2], dar după cum singur mărturiseşte:

---

[1] C- Turcu, *Gh. Asachi - autor al celui dintîi ghid turistic românesc.*

[2] V. Alecsandri, *O plimbare la munţi,* în *Culegerea de proză,* p. 44, 36 şi 39.

“ne-am pornit de la Peatră ca să videm portretul Domnului Alexandru Lăpuşneanu; ne-am pornit dela Pîngărați cu gîndul să ne suim pe Ceahlău, şi nici-un poiect nici celălalt nu l-am putut împlini".

Am reținut, din descrierea acestei călătorii, efectuată în compania a “doi tineri poeți şi de un tînăr giudecător" - judecătorul fiind Alecu Russo **-** două fragmente:

„... deodată, cînd soarele s'au ivit pe cer, umplînd toată întinderea de lumină, dcodată, frumoasa vale a Bistriței au steclit ca o panoramă: cu rîul său răpide pe care se cobora vreo cîteva plute, cu munții înalți şi tufoşi ce o împregiură, cu satele sale sămănate pe costişe ca nişte giucării şi, într-un cuvînt, cu tot farmecul care împodobeşte natura sa mîndră şi sălbatică. [..] Ceahlăul ni se arăta în toată mărirea lui, ca un uriaş ce şi-ar fi întins capul pe deasupra munților, ca să privească apusul soarelui. Umbrele se suiseră treptat, ascunzînd în întuneric stîncele mari şi codrii sălbatici de pe coastele lui şi numai Panaghia, stînca cea piramidală de pe creştetul său, era încă luminată de razele aurite ale soarelui".

Alecu Russo (1819-1859), militant pasoptist şi unionist, descrie Ceahlăul în cuvinte deosebit de frumoase[1].

„Rege între toate creştetele munților, care-i alcătuiesc o cingătoare ca o pază de cinste, *Ceahlăul* măreț, care şi-a păstrat numele lui de botez Dac, de-abia cunoscut în unele colțuri neştiute ale geografiei moderne supt numele de muntele Pionului, îşi înalță capul pleşuv către

[1] A. Russo, *Piatra Teiului şi laşii şi locuitorii săi în 1840,* p. 47-49

cer şi aruncă apoi cu dragoste bogăţiile bătrînelor lor coaste înverzite.. “.

În continuare, acelaşi autor afirma:

„... malul stîng al Bistriţei cuprinde cu braţu-i desfătător povîrnitele poale ale *Ceahlăului şi* adună năzuros la un înconjur înaintat satul Răpciuni, din care cîteva căsuţe albe ce adăpostesc la umbra brazilor ce le-au văzut clădindu-se; rîul oglindind creştetele ce-l înconjoară, îi încinge trupul ca o lată panglică împestriţată. .."

Pentru activitatea sa revoluţionară, Alecu Russo a fost izolat prin decretul domnesc din 22 mai 1843. Stabilit la Piatra Neamţ, ca membru al tribunalului, a avut posibilitatea să cunoască îndeaproape Munţii Neamţului. În anul 1851 cînd, judecător fiind la Piatra Neamţ, a ajuns candidat pentru Divanul de Apel din laşi, scriitorul a declarat: „Prefer de o mie de ori cărarea de la munte, decît cariera deschisă dinaintea mea!"

In peregrinările sale, Alecu Russo a cules de la localnici şi frumoasa legendă a Pietrei Teiului, stîncă monument al naturii situată acum în cuveta lacului de acumulare Izvorul Muntelui[1]. Iată cîteva fragmente, reţinute dintr-un dialog cu un localnic:

„ … Inspre partea văii, pe marginea stîncii care încununează *Ceahlăul,* era aşezat cineva negru, mare. Alene, plecat într-o rînă, cu mîna dreapta se sprijinea de un bolovan, adus în sus, anume pus parcă acolo spre a sluji de parmalîc aşezăturii.[..] Diavolul îşi desfăcu aripile. Ridicînd dintr-o clătinătură stînca, pluti o clipă pe deasupra

[1] A. Russo, *op. cit.,* p. 65-67.

Ceahlăului. Se îndrepta spre gura Bistriței - cînd o chemare ascuțită sună în văi. Era cîntecul de veghe al cucoşului. [..] Diavolul se cutremură, îşi descleştă ghearele şi stînca pe care o vezi a căzut greu. [..] Diavolul îşi făcuse planul să oprească Bistrița din cale, şi apele, crescînd întruna din clipă în clipă, să reverse şi să înece lumea".

Prozatorul **Nicolae Gane** (1838-1918) se referă la Ceahlău în cîteva nuvele. În *Cîinele Bălan,* publicată în anul 1876, descriind o călătorie spre munți:

„. . . iată colo, mai în depărtare, şi *Ceahlăul,* împăratul Carpaților, cu monăstirea *Durăul* pe coaste şi cu *Panaghia* pe frunte, despicînd falnic albastrul ceriului";

În nuvela *Duduca Bălaşa,* apărută în acelaşi an, cînd îşi plimbă eroii prin preajma Munților Ceahlău, prilej de a face o scurtă prezentare a acestora:

„Soarele asfințise şi o văpaie trandafirie îmbrobodea acum vîrful munților. Unul mai cu samă raspîndea o lumină atît de strălucitoare, încît stîncile nu-i încoronau fruntea păreau a fi de oglinzi. De nalt ce era muntele acela, s-ar fi zis că creasta lui aurită atinge bolta ceriului şi că toți ceilalți se umilesc dinaintea lui: era bătrînul *Ceăhlău,* stăpînul furtunilor, care de mii de ani vede în toate serile cel din urmă asfințitul soarelui".

Se afirmă că şi **Mihai Eminescu** (1850-1889) ar fi colindat prin Munții Ceahlău. Dacă a urcat în zona înaltă, posibil că inspirat de aceste minunate locuri a scris poezia *Muşatin şi codrul* din care reținem: *„Şi în umbra cea de veci / Curgu-mi rîurile reci / Limpegioare, rotitoare, / Avînd glasuri de izvoare / Bistrița în stînci se bate / Prin*

paduri întunecate / Şi mereu se adînceşte / Unde apa-abia clipeşte".

Legenda Dochiei, fata lui Decebal, l-a ajutat (tot probabil) să scrie versurile: ,,*Din stejar cu frunza deasă / lese mîndră-o-mpărătească, / Cu păr lung pîn' la călcîie / Şi cu haine aurie / Mîndră-i este rochia / Şi o cheamă Dochia."*

În zona Munţilor Ceahlău, probabil la Palatul Cnejilor, se pare că Mihail Eminescu a scris poezia *Strigoii.*

Un alt mare poet român, **George Coşbuc** (1866 - 1918), în poezia *Vara,* a dedicat Ceahlăului, în anul 1892, versurile: *,,Priveam fără de ţintă-n sus / într-o sălbatică splendoare / Vedeam Ceahlăul la apus, / Departe-n zări albastre dus, / Un uriaş cu fruntea-n soare, / De pază ţării noastre pus".*

Cunoscutul povestitor, profesor de latină şi română la Piatra Neamţ, **Calistrat Hogas** (1849-*l*917), considerat de Tudor Vianu drept "Creangă trecut prin cultură", a meşteşugit cuvinte neasemuit de frumoase despre călătoriile sale şi despre Ceahlău. Am reţinut cîteva [1]:

,,. .. ia priveşte cum se ascund, în negura depărtării, pietrele roşii şi cum *Panaghia Ceahlăului,* ca o săgeată de aur, spintecă deşerturile albastre şi fără fund ale cerului!"
(din povesirea sa ,,Pe Seştina" publicată pentru prima dată în ,,Arhiva", lasi, 1894, sept. - oct.).
Mai tîrziu, în anul 1902, iată cum a văzut scriitorul Ceahlăul de pe Culmea Stînişoarei, muntele vecin de peste

[1] C. Hogaş, *Amintiri dintr-o călătorie,* p. 112

Bistrița:

„Pe stînga, Ceahlăul, cu nenumăratele lui turnuri de stînci, săpate pe adîncul cerului, se înalță în aer ca un fantastic castel de aur zidit de mîna fermecată a vreunui vrăjitor din poveşti. Vîntul nu mai sufla şi glasul răguşit al ierburilor aspre şi sălbatice amuțise, o solemnă tăcere domnea în cer şi pe pămînt. În depărtare, răsăritul imens ardea în valurile de foc ale zorilor, iar soarele, ca o colosală sprînceană de aur curat, se rădică de după linia neagră şi ondulată a munților vaporoşi."

Popularul scriitor şi publicist **Alexandru Vlahuță** (1858-1919). descria în anul 1901 cu multă măiestrie Ceahlăul şi unele zone ale sale, pe care, evident, le colindase[1]. Pe cînd urca în munte, cu plecarea de la Durău, acesta i se înfățişa astfel:

„Măreț, fantastic se ridică-n fața noastră, ca un dom uriaş, Pionul - bătrînul rege al Carpaților Moldovei".

Aflîndu-se în urcuş spre zona înaltă a masivului, observa:

„Deasupra noastră, *Ceahlăul* iese din neguri, soarele pune hlămizi de argint pe umerii stîncilor. Cărarea urcă în cotituri, prin beznă de codru, brazi lungi, doborîți de bătrînețe, zac pe pat de cetină, acoperiți de muşchi; unii, în picioare, putreziți, întind brațe negre, schiloade, cerşind parcă ajutor de la tovarăşii care-i înconjoară voinici, zvelți, plini de viață. De pe *Curmătura Arşiței* se deschide iarăşi privelişte largă spre munți. Jos, sub brădişul atîrnat de

[1] Al. Vlahuță, *România pitorească,* capitolul „În Munții Neamțului", pp. 87- 88.

țancuri, se vede schitul *Durău* cuibărit ca în fundul unei prăpăstii."

Ajuns pe platou, Alexandru Vlahuță privea o altă imagine:

„. . . şi iată-ne sus, pe zarea Ceahlăului. Din jnepenii culcați pe vînturi se nalță de pretutindeni stînci uriaşe, ale căror forme ciudate au toate nume şi înțelesuri potrivite în închipuirea poporului: *Dochia, Tabăra Vulturilor, Turnul Sihastrului, Căciula Dorobanțului, Masa Ciobanului,* de unde ai cea mai frumoasă vedere pe valea Bistriței, *Gardul Stînelor* ridicat pe pragul unei prăpăstii înfiorătoare şi - în mijlocul acestei salbe de stînci se înalță *Panaghia,* un sul măreț de piatră, scrijelat de ploi, înfipt ca un corn în creştetul pleşuv al Ceahlăului".

În "România pitorească" e descrisă şi coborîrea sa pe la Cascada Duruitoarea[1]:

... „începem s-auzim tot mai desluşit, tot mai aproape, freamătul sălbaticelor ape. Treptat, valea se îngustează. Din stînga se răpede pe crăpătura unui zid de piatră un izvoraş, lungă şuviță de argint, ce cade făcîndu-se pulbere la picioarele noastre. Dar de unde vine atîta vuiet? .. . Ne întoarcem privirile la dreapta şi rămînem uimiți. O pînză lată de apă, albă ca laptele, desfăşurîndu-se ca de pe un sul, s-aruncă de la o înălțime amețitoare într-o copcă de piatră care-o prinde la vreo zece metri mai sus de albie, şi-apoi o toarnă în jos, răsfirînd-o ca o coadă de păun, peste pieptul rotund al unei stînci. De la *Duruitoarea* ne lăsăm pe matca pîrîului".. .

[1] Al. Vlahuță, *op. cit.* p. 88-89.

Cu prilejul altei călătorii, o coborîre cu plutele, ne-a lăsat o minunată descriere a Ceahlăului şi a Rîului Bistriţa, văzute din zona actualului lac de acumulare[1]:

„Cotim la dreapta, pe sub podul de la Gura Largului şi deodată ni se deschide înainte minunata privelişte a *Ceahlăului.* Singur şi posomorît, trufaş şi stăpînitor peste un popor de munţi, ce par pe lîngă dînsul muşuroaie, înălţîndu-si creştetul în cer, scărmănînd norii în raghila de stînci înfipte pe fruntea-i pleşuvă, mîndrul uriaş farmecă rîul, cu puterea măreţiei lui, si-l face să-şi uite drumul şi dorul de cîmpie. De pe la nămiezi, pînă la scăpătatul soarelui ne poartă *Bistriţa* tot pe lîngă el; pleacă ea uneori, hotărîtă să nu se mai întoarcă şi iar se răzgîndeste şi vine mai aproape, aci ură vrăjită pe sub poalele lui, rotindu-se în loc, scuturîndu-şi platoşa-i strălucitoare, aci suspinînd din adînc, aci privindu-l lung, strigîndu-l, dînd freamăt pădurilor cu glasul de valuri. Într-un tîrziu îşi ia de seamă şi pleacă mînioasă, vorbeşte singură, se bate de maluri, urlînd s-aruncă toată, cît îi de lată, peste înaltele praguri de la *Bicaz şi* de la *Lunca Strîmbului".*

Şi Vlahuţă ne povesteşte, în graiul său, legenda Pietrei Teiului[2]:

„Pe malul drept, în vatra Călugărenilor, se înalţă o namilă de stîncă - *„Piatra Teiului".* Cic-a vrut dracu odată să iezească Bistriţa şi, rupînd un hărtan din *Ceahlău,* l-a luat de-a fedeleşu şi s-a pogorît cu el în puterea nopţii, dar

[1] Al. Vlahuţă, *op. cit.*,capit. „Pe plută de la Dorna la Piatra", p. 106-107

[2] Al. Vlahuţă, *op. cit.,* p. 106.

pe vale l-a prins cîntarea cocoşilor, ş-a zbughit-o Aghiuță, lăsînd stana-n bătătură, de s-au crucit oamenii cînd au văzut-o a doua zi".

Un alt prozator român, **Emil Gîrleanu** (1878-l914), prezintă următoarea imagine asupra Ceahlăului văzut de la Durău, dis de dimineață[1]:

„Ceahlăul îşi tiveşte, fumurii, crestele pe cer; cu mijlocul încins într-un văl des de ceață pare că-şi strînge şalele stîncoase într-un brîu de lînă. Codrul stă încremenit, ca şi cînd ar fi şi el de piatră. In liniştea adîncă, se aude, departe, suetul izvoarelor".

Barbu Delavrancea (1859-l918), în ultima sa piesă de teatru (*Luceafărul)* din trilogia închinată Moldovei, realizată în 1910, prin gura lui Petru Rareş, aminteste de Munții Ceahlău (actul II, scena IV)[2]:

"Eu m-am suit pe *Ceahlău* şi-am făcut ochii roată şi-am plîns, ascultînd, ca în vis, jalea aceluiaşi neam risipit la trei coroane deosebite ..."

Acțiunea din actul II a piesei *Viforul* se desfăşoară pe muntele Ceahlău într-un luminiş din pădurea întunecoasă de brazi şi molizi, mărginit de o prăpastie adîncă[3]. Acolo, Ştefăniță Vodă ordonă uciderea unuia dintre fii bătrînului boier Luca Arbore. Acesta este împins în prăpastie.

---

[1] E. Gîrleanu, *Pe potecile Ceahlăului*
[2] B. Delavrancea, *Opere,* vol. 3, p. 217
[3] B. Delavrancea, *op, cit.*. p. 109.

Nicolae Iorga (1871-1940), marele nostru istoric şi, în acelaşi timp, scriitor, publicist şi om politic, scria în anul 1916 despre meleagurile Bistriţei şi Ceahlăului, străbătute cu ocazia numeroaselor sale călătorii prin ţară[1]. Despre Bistriţa:

„E cea mai măreaţă din apele Moldovei, largă, adîncă şi limpede, strălucind din toţi solzii săi de ardesie. Pe alocurea o încarcă plute aspru încheiate, care se odihnesc, aşteptînd plecarea. O piatră înaltă "Piatra Teiului", care samănă întru cătva a cruce, răsare din verdeaţă, de-asupra rîului răpede: dracul, spune povestea, a vrut să răpadă în *Bistriţa* această fărîmă de stîncă, dar l-a apucat ziua, şi nici-o putere omenească nu poate clinti de acum povara pe care a lăsat-o în loc Duhul rău, trăsnit de lumina soarelui".

Apucînd pe pîraiele Bistricioara şi Schitu, memorialistul îşi amintea:

„. . . laşi malul Bistriţei, şi Bistricioara îngustă îţi aleargă acum supt ochi, cu acelaşi mers şi aceeaşi faţă ca şi puternicul rîu în care se varsă. De la *Răpciuni,* un mare sat foarte curat, cu frumoase livezi şi case bune, pe laturile unei şosele largi, te urci spre *Durău".*

Iată şi descrierea traseului mai sus de Durău:

„. . . drumul se înfundă tot mai mult spre întunecatul părete de munţi. Deasupra unui vîrf care întrece cu cîtva pe celelalte, stă o cunună zimţuită, de piatră goală, sură: acesta e *Ceahlăul".*

„. . . Muntele nu e durat din stîncă, ci din acel

[1] N. Iorga, *Sate şi mănăstiri din România,* pp. 109-112.

amestec de pietriş, din acel conglomerat cu grăunţe mici, albe, care se desvăleşte deodată la cîte o surpare a vegetaţiei".

Descriind zona înaltă, Nicolae Iorga nota:

„Pare că deosebeşti trei rînduri de zid, la înălţimi deosebite: dintr-unul au rămas colţi, din altul un larg părete drept, din celălalt, tocmai sus, frînturi de turnuri, cum nici pe a cincea parte nu le poate clădi omul. Acolo e *Panaghia,* masa de piatră în jurul căreia, din cele patru părţi ale lumii, se luptă vînturile".

Octavian Goga (188l-l938) dedică o întreagă poezie Ceahlăului. A fost scrisă în timpul primului război mondial, atunci cînd armatele germane şi austro-ungare ocupaseră zona montană în care era cuprins şi masivul Ceahlău[1]: "*Va fi-ntr-o zi de primăvară / Cu molcom zvon în zări albastre,/ Cînd poate nimeni n-a mai plînge/ Fărămiţarea ţării noastre / în negură de ani de zile / Se va fi cufundat Calvarul / Şi doar bătrînii de-ar mai spunei / Pe unde-a fost de mult hotarul . . ./ Atunci se va urni deodată / Intr-un cutremur toată firea / Şi-un chiot surd din depărtare / Va despica nemărginirea . . ./ De peste graniţa cea nouă,/ Ca o sălbatică urgie,/ Strigînd spre ţarina Moldovei,/ Un munte s-a porni să vie . . ./ Şi va să-nsemne cronicarul/ Atunci o zi vijelioasă, / Ceahlăul n-a rămas la duşmani / Ceahlăul s-a întors acasă".*

Intr-o plachetă cu şase poezii publicată în anul 1918, tînărul pe atunci poet **Demostene Botez** (1893-1973), se

[1] O. Goga, *Ceahlăul.* în „Cîntece fără ţară", p. 198.

referă la Munţii Ceahlău[1], ocupaţi vremelnic de invadatorii ţării: *„Să nu zîmbim;/ de dincolo de zare/ Ceahlăul ne priveşte cu mustrare/ Şi peste-al ţării noastre ţintirim/ Sporeşte-n umbra lui melancoliea./ Să nu zîmbim;/ Ne văd streinii de la Panaghiea./ Şi nu ştiu cum, dar înspre sară/ Luceafărul prea timpuriu,/ Veghind de-asupra pe Ceahlău/ îmi pare o candelă bizară/ De-asupra unui vast sicriu .. / Şi-mi pare rău. . . ."*

Cunoscutul critic şi istoric literar ieşean **Garabet Ibrăileanu** (1871-l936), în romanul său, *Adela,* aminteşte în repetate rînduri, prin gura personajelor care colindă diferite zone între Bălţăteşti şi Tîrgu Neamţ, de Munţii Ceahlău[2].

"O noapte albastră deasupra *Durăului,* în septembrie .. Luna, izbutind în sfîrşit să urce *Ceahlăul* dinspre Buhalniţa, apăru candidă şi sinistră între două stînci, apoi dispăru în dosul *Panaghiei* şi pe urmă, după ce stătu o vreme nehotărîtă deasupra prăpastiei, veni pe biserica schitului. A doua zi, pe *Ceahlău...* Bolta imensă de azur, acoperind priveliştile scînteietoare ... Monştrii pietrificaţi de pe munte, culcaţi ori în picioare, unii binevoitori, alţii agresivi sau bizari. (Era şi unul amical şi hilar, în mijlocul platoului)[3]. Culmile negre din vale tîrîndu-se spre piciorul muntelui colosal ori alergînd speriate în toate părţile şi oprindu-se brusc, halucinate. Cînd vineţi, cînd roşii, munţii înalţi de pe *Bistricioara,* strălucind în soare cu toate stîncile lor..[..] Dar deodată cerul asfinţitului se umplu, emoţionant,

[1] D. Botez, *Munţii,* p. 6
[2] G. Ibrăileanu, *Privind viaţa. Adela. Amintiri,* p. 33 şi 115.
[3] Probabil că se referă la "Piatra Lăcrămată".

cu trupul *Ceahlăului,* mistreț uriaş şi hidos, cu capul luminat de soarele care se-ndrepta spre fundul zării. Muntele nemăsurat şi diform, în tristețea indescriptibilă a sfîrşiturilor de zi pe munți, inspira neîncredere şi nelinişte".

Tot Garabet Ibrăileanu trăgea şi o concluzie:

„Altceva nu există! Ai douăzeci de ani, o pelerină pc umeri, nu crezi în microbi şi eşti pe *Ceahlău* . . . Dar ca să ajungi pe *Ceahlău* trebuie să ştii cum şi cu cine".

Aproape toate meleagurile unde au trăit sau care au fost străbătute de eroii scrierilor lui **Mihail Sadoveanu**, au fost călcate şi de scriitor. În romanul *Baltagul,* scris în anul 1930, doi dintre eroi, Vitoria Lipan şi fiul ei, Gheorghiță, în peregrinările lor pentru căutarea lui Nichifor Lipan, sînt purtați pe la poalele Ceahlăului, pe Valea Bistriței[1]. După ce au trecut prin Bicaz, „... au prins a avea în coada ochiului stîng, necontenit, umbra albăstrie a *Ceahlăului* nins". Ajunşi la Călugăreni şi la *Piatra Teiului,* stîncă ce astăzi este declarată monument al naturii, ei află legenda ei. Mihail Sadoveanu o formulează astfel:

. . . „este o istorisire cum că diavolul ar fi rupt cîndva, noaptea, piatra asta din vîrful *Ceahlăului,* s-a adus-o aicea în brațe, ca s-o lepede în curmezişul *Bistriței,* să poprească apele şi să înece cuprinsul. Dar cum o ducea în zbor, l-a apucat cîntarea cea din urmă a cucoşilor. A lepădat-o şi a fugit în pustie, la întuneric, ca să nu-l fulgere soarele".

Legenda a mai fost povestită cu ani în urmă de

[1] M. Sadoveanu, *Baltagul,* p. 83-84; *Frații Jderi,* cap. IX.

Alecu Russo şi, apoi, de Alexandru Vlahuţă. In romanul istoric *Fraţii Jderi,* Mihail Sadoveanu povesteste cum Ştefan cel Mare participă la o vînătoare de bouri la poalele Ceahlăului, în zona Izvorul Alb. În rîndurile următoare preluăm cîteva fragmente:

„... la asfinţitul soarelui, pîcla se lăsă pe poalele *Ceahlăului* şi piscul rămase în lumină nins, dincolo de lume şi singur ca o clopotniţă... [..] Inspre *Izvorul Alb,* locul era aşa de prăpăstios, încît numai o sălbăticiune ar fi putut avea pe acolo hăţaş cotit de intrare. Dinspre schit, locul iarăşi era tare: duruitoarea curgea pe stînci oable. [..] Dintr-altă parte a muntelui de dincolo de ţancul *Izvorului Alb,* începură să sune cornurile vînătorii domneşti. Răsăritul lucea înspre *Panaghia,* însă pe plaiurile *Ocolaşului* se tîrîiau neguri".

Lui Mihail Sadoveanu, care colindă mereu plaiurile româneşti, acest masiv montan îi stîrneşte mereu admiraţia:

"Ce linie mareaţă are acest munte, şi cît de aproape de Dumnezeu stă săgeata lui cea mai de sus, de unde, în acele dimineţi line de toamnă de care vorbesc, se văd văile succesive ale Moldovei pînă în adînci depărtări. Spre pustia-i înaltă şi izolată, unde au stătut schivnicii din milenii - în asemenea zile limpezi privesc păstorii din tot cuprinsul ţării . . . Calea păstorilor coborîţi la păsunile cîmpiilor s-a întins pînă în hotarul unde ciobanii îl puteau vedea. Acolo în urmă era obîrşia neamului; *Ceahlăul* era Domnul din veac".

Profesorul şi savantul **Ion Simionescu** (1873-1944), una dintre cele mai complexe şi fecunde personalităţi culturale româneşti din prima jumătate a secolului XX,

scria despre Ceahlău într-una din lucrările sale[1]:

"Pe tot întinsul ţării nu este alt munte mai cunoscut, mai cîntat, mai des pomenit. A dat naştere la poveşti ori legende în popor, la descrieri minunate din partea multor scriitori. Faima lui nu stă numai în amănunţita arhitectură de piatră, care au răscolit imaginaţia poporului; nu i-a stabilit-o numai impunătoarea-i înfăţişare, înălţîndu-se deasupra celorlalţi munţi învecinaţi, cît faptul că prin aceasta e în adevăr un far zărit de la mari depărtări. [..] Stai ceasuri întregi privindu-l fără să simţi cum trece vremea, mai ales în apus de soare, cînd jocul norilor şi aureola asfinţitului dau însufleţire colosului de piatră. Cu cît te apropii de el, ori din ce direcţie, te uimeşte bogăţia şi varietatea sculpturilor în amănunt, întrecînd - fără exagerarea închipuirii - opera omului din jurul acoperişului de la Domul din Milano. [..] Mulţi urcă *Ceahlăul* spre a asista la impunătorul spectacol al răsăritului de soare. In adevăr, este măreţ tabloul în sine, prin exuberanţa culorilor revărsate. Izolat cum e, mai mult decît orice munte, *Ceahlăul* e un turn de observare nimerit. Cele dintîi dungi fosforescente, geana zorilor, se arată la marginea orizontului deschis al dealurilor răsăritene; asişti la flacările ce încinge cerul, de la roşul de foc la auriul prevestitor al răsăririi soarelui, măreţ disc de jar. [..] Dar nici apusul de soare nu e mai puţin atractiv, mai ales cînd norii îl întovărăşesc, mărind policromia cerului, cu tiviturile de purpură, cu trîmbele de aur ce-i străbat, pînă cînd argintiul amurgului se lasă peste văi. [..] *Toaca* semeaţă, pe care creşte nesupărată Floarea reginei, în jurul căreia însă încing hora vînturile, pe care o sapă noaptea şi

[1] I. Simionescu, *Prin munţii noştri,* p. 67-73.

ziua dăltiţele nevăzute ale negurei ce pătrunde adînc, va fi schimbată cu vremea în *Stogul lui Albu,* stîlp mai subţirel, iar acesta va ajunge ca şi *Căciula Dorobanţului,* ciot de piatră cu o lespede în vîrf; şi ea se va rostogoli în prăpastia deschisă ..."

Poetul **George Lesnea** (n. 1902) un drumeţ neobosit pe plaiurile ţării, aminteşte de Ceahlău în poezia *La hanul de pamînt*[1]: *„Erau, şi călăreţi de olac, / Purtînd ciubote cît Ceahlăul / Si mult sfrijit un biet deac, / Ce bea încît să umple hăul".*

Dumitru Almaş, în romanul *Meşterul Manole,* ne povesteşte despre locul din partea superioară a masivului numit „Scăldătoarea Vulturilor" sau „Tabăra Vulturilor", ca şi despre alte zone[2]:

„Pe Ceahlău există un grup de stînci care se chiamă *Scăldătoarea Vulturilor,* de unde răsăritul te îmbată de frumuseţe, de optimism şi de vrajă. [..] Am urmat drumul Maicilor, pe la *cabana Măcărescu,* pe lîngă *Malul Pestriţ.* Dintr-o poieniţă de pe *Poliţa cu Crini,* Costan mi-a arătat stîncile de la *Scăldătoarea Vulturilor.* Priveliştea asta e neînchipuit de frumoasă, de tonică, de încîntătoare. [..] În dimineaţa zilei de 6 August, Schimbarea la Faţă, fetele din *Schitu,* din *Izvorul Alb,* din *Răpciuni* şi chiar din *Hangu* se grăbesc să urce acolo sus, să vadă răsăritul soarelui. Aduc cu ele busuioc, crăiţe, garoafe. Au credinţa că dacă văd răsăritul soarelui în acea zi, de acolo de la *Scăldătoarea Vulturilor,* se mărită de bună seamă, pînă într-un an. [..] În ţancurile acelea îşi au sălaşul un soiu de vulturi mari şi

[1] Almanah „Convorbiri literare" 1988, p. 80
[2] D. Almaş, *Meşterul Manole,* p. 157 şi 395-396

frumoşi, despre care se zice că, atunci cînd simt că li s-au rărit penele din aripi şi nu mai pot fulgera văzduhul cu iuţeala tinereţii, se izbesc de stînci şi cad zdrobiţi în genuni fără fund. *Scăldătoarea Vulturilor,* ţintirimul Vulturilor. Am urmărit, de lîngă *Panaghia,* asfinţitul împurpurat, copleşitor de duios, parcă în clipa aceea cerul şi pămîntul s'ar fi strîns în braţe şi s-ar fi sărutat".

Poetul clujean contemporan **Aurel Rău** scrie poezia *Vedere de pe Ceahlău,* într-un volum publicat în anul 1956[1]: *„In fine / Am ajuns! / De două zile / Sublimele cetăţi de stînci le tot privim. / Dar cum urcam, se depărtau întruna. / Subt pînzele-albăstrii ale luminii, // Catarge-nmărmurite, pe ape-nmărmurite / Par lanţurile munţilor, ce tot mai largi se sting, / într-o plutire mai presus de timp. / Acolo, undeva, în apus, / Sub albe sclipiri străbat Călimanii / Cu Ardealul meu ... /*[..]*/ . Şi cineva citeşte din Cantemir. / Bizarele forme-ale stîncilor / Seamănă şi-acum cu nişte zei păgîni / Desfiguraţi de ploi şi de sfîrlezele vîntului./ Cine ştie . . . / Dar înainte totul se arată clar, / Liniştit, / Prevestind şi mai înalte creste".*

Aurel Rău vorbeşte de Ceahlău şi Panaghia şi în poeziile *Florile de sub stîncî* şi *Intîia treaptă de la baraj:*[2] *“Incărunţit, Ceahlaul în apă se-oglindeşte / Şi cum de sus priveşte familiar, / Par noile privelişti cu viaţa ce vuieşte / Că ţin de-un neam cu el şi-n vreme n-au hotar".*

Vom încheia trecerea în revistă a unora dintre scrierile, în proză sau în versuri, despre Ceahlău, cel „mai cunoscut, mai căutat, mai des pomenit" munte românesc,

[1] A. Rău, *Focurile sacre,* p. 117-118
[2] A. Rău, op. cit., p. 112

cu poezia *Statuie imaginară (La stînca Dochia)*[1] scrisă de poetul contemporan Octavian Bîlcescu: *,,Ceaţa se scurge din pletele fetei / Invăluind ciobanii şi turma pietroasă. / Suferinţa lor nu mai cuvîntă azi nimănui / vîntul uitarii a culcat la pămînt jepii / care plîng lacrimi albastre de genţiană".*

7. TURISMUL IN MUNŢII CEAHLAU

Situaţi la intersecţia căilor rutiere de legătură dintre trei provincii istorice româneşti, Moldova, Bucovina şi Transilvania, Munţii Ceahlău se evidenţiază prin izolarea lor în cadrul munţilor înconjurători, printr-o alcătuire geologică variată şi prin diversitatea covorului vegetal. Prin caracterele sale fizico-geografice şi prin individualitatea sa în cadrul mediului, Ceahlăul este cea mai interesantă zonă montană din partea centrală a Carpaţilor Răsăriteni. Marele lac de acumulare Izvorul Muntelui, care îmbrăţişeaza poalele Ceahlăului la nord şi rasărit, ca şi tînăra staţiune turistică Durău, aflată în dezvoltare continua, nu fac decît să întregească faima turistică a masivului.

Drumeţii îndrăgostiţi de frumuseţile naturii, poeţii şi prozatorii, oamenii de ştiinţă au fost atraşi în mod deosebit de Munţii Ceahlău, faţă de ceilalţi munţi ai Moldovei.

Dimitrie Cantemir, cunoscutul domn şi cărturar al Moldovei, a asemuit Ceahlăul cu munţi vestiţi ca Olimpul şi Pindul, iar mai recent, alţii, l-au numit ,,coroană de ametist aşezată pe fruntea Moldovei"[2], ,,monument al

[1] Se referă la legenda Dochiei.
[2] G. Vîlsan, marele geograf şi poet.

naturii"[1], ,,domn al munţilor Moldovei”[2] sau, inspirat după primul, ,,Olimpul Moldovei"[3].

Natura, acest meşter care a modelat cu deosebită măiestrie chipul multor stînci din munţii noştri, s-a întrecut pe sine şi a creat în Ceahlău plăsmuiri fantastice care au căpătat, din gura localnicilor şi a turistilor, denumirile cele mai expresive: Căciula Dorobanţului, Piatra Lăcrămată, Santinela, Pavilionul, Claia lui Miron, Stogul lui Albu, Stînca Dochiei, Faraonul, Coloana Dorică ş.a. Pe seama lor localnicii au născocit o sumedenie de legende, unele dintre ele avînd la bază fapte reale. Drumeţii găsesc în aceşti munţi tot ceea ce natura poate oferi îndrăgostiţilor ei: păduri adînci, jnepenişuri şi pajişti alpine, pante domoale şi abrupturi stîncoase, hornuri, jgheaburi şi brîne, pîraie domoale şi repezi, cascade, vîrfuri şi stînci izolate, monumente ale naturii şi rezervaţii naturale, vestigii istorice şi monumente de arhitectură, dotări turistice integrate în cadrul natural. Ceahlăul este accesibil atît vara cît şi iarna, în orice perioadă a anului, este mereu altul în funcţie de anotimp.

Trebuie reţinut faptul că în lunile de iarnă, cînd la poalele masivului, în văi şi depresiuni, timpul este rece şi umed, deseori în zona înaltă, alpină, putem beneficia de temperaturi mai ridicate şi de un cer senin, complet descoperit. Deci, o vreme nefavorabilă la poalele muntelui nu trebuie să sperie pe un adevărat drumeţ. Şi trebuie reţinut că în Ceahlău fenomenul acesta este specific! De multe ori, vara sau toamna, o ascensiune pe Masivul

[1] G. Ioan în “Almanah turistic" 1963, p. 34
[2] I. Donisă, P. Poghire, *Valea Bistriţei,* p. 138
[3] I. Ionescu-Dunăreanu, *Cartea drumeţiei,* p. 150.

Ceahlău pornită pe vreme nu tocmai favorabilă, plafonul de nori coborît inducînd în eiroare, se poate încheia, cu o minunată ieşire în plin soare. Iar răsăritul şi apusul soarelui văzute de pe Ceahlău, care domină zarea de jur-împrejur, sînt de o măreție neasemuită, după cum adevărat este că cel mai albastru cer se poate privi numai de pe Ceahlău.

7.1. DIN ÎNCEPUTURILE TURISMULUI ÎN MASIV

Cu toate că, după cum arătam, prima descriere a Munților Ceahlău ne-a rămas de la Dimitrie Cantemir, este puțin probabil că acesta să fi ajuns mai sus de poalele munților. Sumarele informații pe care ni le prezintă este posibil să le fi reținut de la distanță şi, mai sigur, de la locuitorii din împrejurimi.

Se pare că, în afară de locuitorii din vecinătatea muntelui, păstori sau vînători, printre primii care au drumețit prin Munții Ceahlău se numără cărturarul Veniamin Costache, - mitropolit al Moldovei"[1].

Am văzut că au fost descoperite urme de viețuire umană datînd cu cîteva mii de ani înaintea erei noastre chiar în zona înaltă a masivului, în Curmătura La Scaune şi în apropierea cabanei Dochia. Într-o lucrare publicată recent[2] se afirmă că printre primii care au urcat pe Ceahlău ca turişti ar fi, în ordine: Veniamin Costache (1809), scriitorul şi diplomatul Wilhelm von Koțebuc (1840), graficianul Michel Bouquet (1840), J. A. Vaillant (1841),

[1] G. Asachi, *Dochia şi Traian, după zicerile populare a românilor şi itinerarul muntelui Pionul,* p. 11

[2] N. Baticu, R. Tițeica, *Pe crestele Carpaților,* p. 43

Johan Michael Salzer (1860).

Primii călători în Munții Ceahlău au fost însoțiți de ghizi sau, mai bine spus, calăuze care cunoşteau bine locurile şi căile de acces. Călăuzele erau țărani localnici, ciobani, vînători, călugări sau pădurari. Spre exemplu, la sfîrşitul secolului trecut, se ştie, o călăuză era plătită cu 4-5 lei. În cele ce urmează vom prezenta, pe scurt, cîteva dintre primele drumeții efectuate în secolul trecut în Munții Ceahlău, după cum rezultă din documente, insistînd asupra scopului, traseului şi condițiilor de desfăşurare, o parte din informații fiind reținute din lucrarea menționată anterior.

Veniamin Costache (1768-1846), cărturar, activ sprijinitor al culturii şi învățămîntului, cel care a înființat seminarul de la Socola, a contribuit la întemeierea mai multor şcoli cu limba de predare română şi a unui teatru la laşi, a fost mitropolit al Moldovei în două perioade: 1803-1808 şi 1812-1842. Intre acestea s-a retras la mănăstirea Neamț, de unde făcea dese călătorii şi popasuri la Durău. La vîrsta de 41 ani, în anul 1809, cum menționează documentele, însoțit de călugări de la schit, el a urcat, pe potecile cunoscute de aceştia, pînă în vîrful Munților Ceahlău, pentru a privi spre Moldova şi Transilvania.

Este posibil ca şi unii membri ai familiei Cantacuzino, care stăpînea moşii întinse la poalele munților, precum şi Palatul Cnejilor din valea Pîrîul Schit, să fi efectuat ascensiuni spre zona înaltă a munților, în prima jumătate a secplului al XIX-lea. Facem această supoziție, bazîndu-ne pe faptul că în 1833-l835 reprezentanți ai acestei familii de boieri moldoveni au hotărît începerea lucrărilor de amenajare a potecii de la palat spre Durău şi, de la acesta din urmă, spre vîrful muntelui.

Documentele amintesc, ca sigură, cea de a două ascensiune, efectuată în iulie 1835 de domnul Moldovei, Mihail Sturdza (1834-l849). El a ajuns pe platou împreună cu un grup numeros, dormind în noaptea de 18 iulie 1835 sub un perete de stîncă, lîngă, un foc de jnepeni. Acțiunea a fost menționată, se pare, de unii dintre însoțitori, printr-o inscripție făcută pe Vîrful Toaca. Pentru această excursie, efectuată călare, s-a folosit poteca pastorală de pe Pîrîul lui Martin, care trecea, pe la Jgheabul Gardurilor, spre zona înaltă a masivului. De atunci, cunoscutul jgheab cu extremitatea inferioară în apropierea Curmăturii La Scaune se numeşte Jgheabul lui Vodă …

După numai trei ani, în 1838, Gheorghe Asachi (1788-1869) a făcut două sau mai multe călătorii în Munții Ceahlău[1]. Avînd vîrstă de 50 ani, el a fost însoțit de localnici cunoscători ai muntelui, care l-au călăuzit pe poteci ştiute numai de ei şi i-au povestit şi cîteva legende. În lucrarea sa, considerată de unii primul ghid turistic din țara noastră[2], Asachi a descris traseul de la Piatra Neamț pînă la Răpciuni (actualmente localitatea Ceahlău), pe malul Bistriței şi a indicat două variante: una pentru pedeştri şi călăreți, a doua pentru trăsură. Pentru urcuşul spre vîrful munților, autorul menționează două trasee:

(1) Răpciuni - Pîrîul Sasca - Poiana Cerebuc -Stînca Dochia, între Piatra Detunată şi Piciorul Sihastrului şi, în continuare, spre vîrf;

(2) Răpciuni - Pîrîul Schit - Durău - stîncile numite Gardurile - Poiana Stănile, de unde începea urcuşul mai greu spre platou şi vîrf.

[1] G. Asachi, *op. cit.*
[2] C. Turcu, *Gh. Asachi, autor al celui dintîi ghid turistic românesc.*

Cea de a patra ascensiune pe Ceahlău, atestată documentar, a fost realizată la 27-28 iulie 1840 de un grup de, petrecăreți, printre care se afla şi Wilhelm von Koțebue, german din Țările Baltice, venit în vizită la fratele său, Carol von Koțebue, care îndeplinea funcția de consul al statului rus la laşi (1838-1847), apoi la Bucureşti. Acest călător prin ținuturile Neamțului, în vîrstă de 27 ani la data ascensiunii, s-a căsătorit, în 1842, cu o fiică a cneazului Gheorghe Matei Cantacuzino, unul dintre stăpînii moşiilor din împrejurimi şi ai Palatului Cnejilor. Biografia i-a fost marcată apoi de o lungă carieră în diplomația rusă. Retras din diplomație, a scris mai multe cărți, dintre care cîteva despre România. El a descris această călătorie în Munții Ceahlău[1].

Grupul, format din peste 40 de persoane (transportate de 50 de cai), a urcat pe traseul pornind din Răpciuni şi ducînd prin Poiana Coacăzului, la ,,Fîntîna Măcărescului" şi, mai departe, pe platou. Nu se ştie dacă au urcat pe Vîrful Toaca.

În anul 1840 a urcat pe Ceahlău şi Michel Bouquet, grafician francez care a realizat aici două desene: *Sur le Tchakleo, la plus haute tete des Carpathes Moldoves* şi *La*

[1] N. Baticu, R. Țițeica, *op. cit.,* p. 47

Panaghia, sommet des Carpathes Moldaves[1].

A şasea ascensiune cunoscută pe Ceahlău este cea a profesorului şi publicistului francez Jean A. Vaillant (1804-1886), care a funcţionat ca profesor la Bucureşti (1829-1840) şi, alături de Nicolae Bălcescu, Eftimie Murgu şi mulţi alţii, era membru al societăţii secrete ,,Frăţia". După arestarea şi închiderea membrilor societăţii, J. A. Vaillant a fost expulzat din ţară, dar a continuat să spriiine unirea Principatelor Române. Cunoscut filoromân, a scris, în 1844 la Paris, lucrarea în trei volume intitulată *La Roumanie* . . . Urcuşul său pe Ceahlău, început la 2 mai 1841, este relatat în volumul al treilea al cărţii. Călătoria a început la laşi, a continuat prin Roman şi Piatra Neamţ pînă în Hangu, la baza munţilor.

In primele zile ale lunii mai 1841 au plecat de la Hangu la Durău însoţiţi de cîţiva localnici. Au urcat pe Pîrîul Schit, depăşind confluenţa cu Pîrîul Serafim, şi au sosit sub stîncile abrupte. Călărind, au ajuns la Jgheabul Gardurile, apoi pe platou, unde au întîlnit zăpadă şi, în sfîrşit, au urcat pe vîrful muntelui, unde au găsit o cruce de lemn şi o toacă. Coborîrea au făcut-o pe lîngă Stînca Dochia, trecînd peste Piciorul Sihastrului şi prin Poiana

[1] *Pe Ceahlău, cel mai înalt vîrf din Carpaţii Moldovei* şi *Panaghia, pisc din Carpaţii Moldovei.* La expoziţia de stampe cu tema ,,Turismul în ţările române acum un veac" (14-30 aprilie 1939) a fost prezentată o gravură din lemn de 8x11 cm, gravură realizată reprezentînd Panaghia de Michel Bouquet. De altfel, acesta a efectuat mai multe călătorii prin Moldova şi Muntenia, în acelaşi an, călătorii în urma cărora a realizat şi alte desene Infăţişînd cetatea Neamului, mănăstirea Neamţului, Portul Brăila, Hanul lui Manuc, vedere generală a Bucureştiului, cetatea Giurgiu, Curtea de Argeş, ruinele podului lui Traian ş.a. Toate acestea au fost publicate în *Album Valaque,* Paris 1843.

Cerebuc, de unde au urmat firul văilor pînă la Hangu. Un alt călător prin locurile din preajma Ceahlăului a fost Alecu Russo (1819-1859). Se pare că el n-a urcat în zona înaltă a munților, dar la poalele lor a adăstat, cu siguranță, iar cu prilejul acestor drumeții a cules, de la localnici, două frumoase legende pe care le-a repovestit: *Piatra Teiului* şi *Piatra Corbului.*

Din deceniul şapte al secolului al XIX-lea se păstrează două descrieri de călătorie în Munții Ceahlău:

(1) a lui Johan Michael Salzer din Medias (1860), care a scris despre Ceahlău după călătoria sa prin Transilvania şi

(2) a lui Leslie Stephen, alpinist englez care a efectuat o ascensiune pe Ceahlău, însoțit de Bryce (1866).

Nu mai deținem informații despre alte ascensiuni efectuate în Munții Ceahlău în secolul trecut dar, este de presupus, că drumețiile în masiv s-au intensificat. De altfel, se cunoaşte că în primii ani ai secolului al XX-lea urcau pe Ceahlău un profesor însoțit de patruzeci de elevi (5 iulie 1901) şi se încerca realizarea unui adăpost în zona înaltă a masivului (1906).

7.2 GHIDURI ŞI HĂRȚI TURISTICE

Masivul Ceahlău beneficiază de un potențial turistic deosebit de ridicat şi este străbătut de oameni de aproape 200 de ani (în scopuri turistice), fiind destul de accesibil. În prezent este cea mai circulată unitate montană din Carpați Răsăriteni. Cu toate acestea, se remarcă faptul că la dispoziția drumeților n-au stat prea multe călăuze, ghiduri sau hărți turistice. Cei care au cutreierat, ca excursioniști, meleagurile Ceahlăului, în secolul trecut şi în primele

decenii ale celui prezent, au folosit mai mult indicaţiile locuitorilor de la poalele munţilor, ale ciobanilor, vînătorilor şi muncitorilor a pădure.

Turiştii care au frecventat curent masivul au devenit foarte buni cunoscători ai potecilor de acces spre zona înaltă şi spre alte numeroase obiective de interes turistic. Dintre aceştia menţionăm Vasile Măcărescu, Gheorghe Panu, ziarist şi om politic ce şi-a petrecut toate vacanţele, din perioada 1891-1910, la Durău, profesorii Dimitrie Cădere şi Ion Praja din laşi, care au ridicat un adăpost în zona înaltă, profesorul Nicolae Macarovici şi inginerul Alexandru Chelărescu, autorii primelor marcaje turistice pe potecile Ceahlăului, primul dintre aceştia elaborînd (în colaborare cu profesorul Ion Protopopescu) şi întîia hartă turistică a acestor munţi, preotul Constantin Mătasă din Piatra Neamţ, autor a cel puţin trei lucrări despre această zonă montană, precum şi pe autorii primului ghid turistic amplu şi bine documentat despre Ceahlău: Sanda Nicolau, Demetru Popescu, Virgil Simpliceanu şi Gheorghe lacomi. Trebuie să adăugăm la această listă, incompletă, desigur, numele geografului loan Stănescu, care a elaborat o lucrare de doctorat despre această zonă montană[1] şi al medicului Gheorghe Iacomi, din Piatra Neamţ, amintit şi mai înainte, considerat de noi ca fiind, în prezent, cel mai bun cunoscător al Masivului Ceahlău, în ansamblul său. În cele ce urmeaza, vom face o scurtă trecere în revistă a ghidurilor şi hărţilor turistice, inspirate, de-a lungul timpului, de Munţii Ceahlău.

In anul 1840, Gheorghe Asachi a tipărit cum am mai menţionat, cea dintîi călăuză turistică montană din

[1] *Masivul Ceahlău. Studiu fizico-geografic.*

România: *Dochia şi Traian, după zicerile populare a românilor şi itinerarul muntelui Pionul.* Lucrarea, de mica amploare, dar cu o deosebită valoare documentară, are 17 pagini de text în formatul 20x26 cm. Este redactată în două limbi (franceză şi română, în alfabet de tranziţie între cirilic şi latin), nu are hartă, ci un desen înfăţişînd masivul montan văzut de pe Bistriţa. Broşura a fost publicată la Iaşi, în Institutul Albinei, tipografia cărturarului.

Gheorghe Asachi scrie următoarele referindu-se la Munţii Carpaţi: ,,întinderea lor este de 1860 mile cvadrate", sînt alcătuiţi din ,,stînci primitive" şi ,,pămînt mîlit", în cuprinsul lor găsindu-se frumuseţi care le depăşesc pe cele ale Alpilor elveţieni. Despre Ceahlău, autorul afirmă că se întinde pe o suprafaţă de peste ,,patru mile cvadrate", că vîrful său cel mai înalt este Panaghia (!), că are coordonatele geografice ,,46°53' lăţime şi 43°34' lungime" şi înălţimea de ,,7.200 palme cumpăna Mării Negre". Asachi cunoştea doar 12 cursuri de apa care izvorăsc din acest munte: Izvorul Alb, Sîrbeni, Răpciuni, Secu, Răpciuniţa, Rupturi, Martin, Serafim, Durău, Bistriţa (greşit), Bistra şi Stănile.

A doua lucrare dedicată în exclusivitate masivului a apărut prin grija Societăţii de Gimnastică, Sport şi Muzică din laşi, care în anul 1914 reuşise să pună la dispoziţia drumeţilor prima cabană turistică din Ceahlău. Ea a fost tipărită în anul 1932, se intitula *Călăuza Ceahlăului* şi era însoţită de o schiţă. Ghidul conţinea informaţii istorice, descria căile de acces, menţiona adăposturile. După numai doi ani, în 1934, Constantin Mătasă publica o broşură de 12 pagini (prospect) Intitulată *Vizitaţi judeţul Neamţ şi încîntătoarele lui împrejurimi.* Era însoţită de o schiţă, la scară mică, a Ceahlăului. Lucrarea furnizează cîteva

informaţii deosebit de interesante: la mănăstirea Durău se găseau camere de dormit; la Fîntîna Măcărescu exista un adăpost; pentru efectuarea unei excursii din Piatra Neamţ spre Ceahlău, cu autobuzul, se percepea suma de 15 lei/km; printre excursiile propuse de organizatori, menţionăm cea de la Piatra Neamţ la Durău şi retur (115 km), de o zi, cu urcare pe Ceahlău. În acelaşi prospect se afirma că cea mai frumoasă cascadă din ţară este Duruitoarea şi că potecile principale ale masivului sînt marcate de Societatea de Gimnastică din Iaşi.

În anul 1936, sub egida Turing-Clubului României, a fost tipărită prima hartă turistică a masivului: *Ceahlăul, Cheile Bicazului* şi *Lacu Roşu.* După cum se menţiona în extracadru, era ,,corectată, complectată, adăogită şi pusă în acord cu terenu" de Ion Protopopescu şi Nicolae Macarovici. Harta cu formatul 70x100 cm, este tipărită în şase culori, cuprinde o suprafaţă de teren de cca patru ori mai mare ca cea a Munţilor Ceahlău şi este la scara 1:50 000. Conţinutul informaţional al hărţii turistice este deosebit de bogat în elemente topografice de bază şi elemente tematice: relieful este redat prin curbe de nivel cu echidistanţa de 50 m (mai bună decît cea care este permisă în prezent pentru hărţile turistice elaborate la aceeaşi scară), planimetria cuprinde localităţile, căile de comunicaţie, reţeaua hidrografică, pădurile şi alte detalii toponimia este foarte bogată şi sînt menţionate potecile turistice marcate în anul 1931.

Prima lucrare turistică amplă cu privire la Munţii Ceahlău a fost publicată în anul 1961 de Editura Uniunii de Cultură Fizică şi Sport şi este intitulată "Ceahlăul". Cei patru autori, Sanda Nicolau, Demetru Popescu, Virgil Simpliceanu şi Gheorghe Iacomi, au elaborat un adevărat

ghid turistic, deosebit de util pentru amatorii de drumeţii în Munţii Ceahlău, o lucrare care a completat un mare gol în literatura noastră turistică. După numai doi ani, în septembrie 1963, a fost publicată cea de a doua ediţie a ghidului turistic, dar cu titlul modificat: *Ceahlăul şi Lacul de la Bicaz.*

În perioada 1964-l965, Oficiul Naţional de Turism „Carpaţi" editat colecţia de ghiduri turistice montane, „Munţii noştri", în cadrul căreia au apărut 11 numere, Munţilor Ceahlău fiindu-le destinat numărul 5, apărut în anul 1964. Ghidul are 16 pagini care aparţin: o scurtă prezentare fizico-geografică a Munţilor Ceahlău şi a Cheilor Bicazului, două schiţe şi cinci fotografii, descrierea sumară a 13 trasee turistice marcate. Lucrarea este însoţită de o hartă turistică în patru culori, formatul 43x60 cm, la scara aproximativă de 1:85000. Spre vest şi sud; harta este extinsă pentru a cuprinde Cheile Bicazului şi Lacul Roşu. Conţinutul hărţii este sumar, cu puţine detalii planimetrice, toponimie săracă şi relieful redat doar prin umbre.

În noua colecţie de ghiduri turistice intitulată „Munţii noştri", iniţiată în anul 1974 de Editura pentru Turism şi ajunsă în 1988 numărul 44, ghidul *Ceahlău* are nr. 12 şi este elaborat de loan Stănescu.

Ultima lucrare turistică despre această zonă montană este "*Ceahlău. Hartă turistică",* elaborată de Gheorghe Iacomi şi editată de Ministerul Turismului în anul 1982, prin Publiturism. Monografia de faţă conţine ample informaţii despre Ceahlău cum harta turistică este, după părerea noastră, elementul tehnic principal care ajută turistul să parcurgă şi să cunoască o zonă montană, s-a acordat o atenţie deosebită elaborării celor două hărţi ce însoţesc cartea. Aceste hărţi sînt realizate în şase culori şi au fost

concepute în aşa fel încît să conţină cît mai multe elemente bografice de bază, elemente turistice şi denumiri topice. Pentru asta s-au folosit, ca surse de informare, toate documentele la scări convenabile existente în legatură cu zona: planuri şi hărţi topografice, hărţile turistice menţionate anterior, fotograme aeriene şi fotografii cosmice[1], precum şi cercetarea directă la teren. Au fost corectate inexactităţile strecurate în cclelalte hărţi turisticv publicate pînă în prezent şi, au fost completate elementele topografice şi tematice omise.

După cum se poate constata, s-a elaborat o hartă turistică de bază a întregii unităţi montane, şi, pentru zona centrală, înaltă şi cu potenţial turistic deosebit, o hartă turistică mai detaliată.

7.3. POTENŢIAL TURISTIC

Fluxul mare de turişti pe care-1 putem constata în Munţii Ceahlău, în perioada de vară-toamnă, şi prezenţa lor în tot cuprinsul anului sînt datorate bogatului potenţial turistic de care beneficiază această zonă montană. In unele perioade, posibilităţile de cazare oferite de staţiunea turistică Durău, cele patru cabane turistice şi popasurile turistice nu pot satisface cererea şi, de aceea, turismul cu cortul s-a dezvoltat de la an la an.

Elementele potenţialului turistic natural (peisaj geografic, rezervaţii naturale şi monumente ale naturii, forme stîncoase cu forme bizare), se îmbină armonios cu elementele potenţialului turistic antropic (monumente

[1] M. Albotă, *Fotointerpretare turistica în zona Montană Ceahlău*; M. Albotă, *Tourist Aerial Photointerpretation*.

istorice şi de arhitectură, muzee, staţiunea turistică, barajul şi lacul de acumulare Izvorul Muntelui), oferind, atît celor veniţi pentru un turism staţionar, cît şi celor sosiţi pentru a practica un turism itinerant, numeroase obiective turistice. Aproape toate obiectivele turistice sînt uşor accesibile de pe potecile marcate sau nemarcate, de pe şoselele modernizate sau drumurile forestiere. Factorul decisiv în dezvoltarea turismului în Munţii Ceahlău îl constituie excepţionalul cadru natural, care este întregit prin crearea şi dezvoltarea continuă a dotărilor turistice (poteci marcate, adăposturi, cabane, popasuri turistice, drumul de altitudine, staţiunea turistică Durău) şi accesibilitatea zonei înalte. Ceahlăul a devenit cel mai circulat masiv montan al Carpaţilor Orientali, avînd atribute preponderent turistice.

Potenţialul turistic natural este reprezentat prin următoarele obiective principale (se indică traseele turistice pe care este situat obiectivul sau din care poate fi abordat):

- *grupuri stîncoase spectaculoase:* Turnul lui Budu (traseele 6, 19, 32 c şi 33), Piatra Sură (traseele 7 şi 20), Detunatele (traseele 3, 21, 31 b şi 32 b), Pietrele lui Baciu (traseele 1, 13, 26 şi 30);
- *turnuri şi stînci izolate:* Panaghia (traseele 1, 13, 26 şi 30), Stînca Dochiei şi Stînca lui Cobal (traseele 2, 22, 31 a şi 32 a), Piatra cu Apă (traseele 3, 21, 31 b şi 32 b), La Pavilion (traseul 37), Piatra Ciobanului, Turnul Sihastrului, Piatra cu Bani, Acele Caprei, Piatra Teiului (monument al naturii);
- *abrupturi impresionante:* abrupturile de sud-vest şi de est ale Ocolaşului Mare (traseul 37), Gardul Stănilelor (traseele 5, 7, 9, 10, 16, 17, 20, 29, 34 şi 35), Abruptul Ocolaşului Mic (traseele 6, 19, 20, 32 c şi 33), Abruptul (Prăpăstiile) Stănilelor (traseele 7 şi 20), abrupturile din

Fundul Ghedeonului;

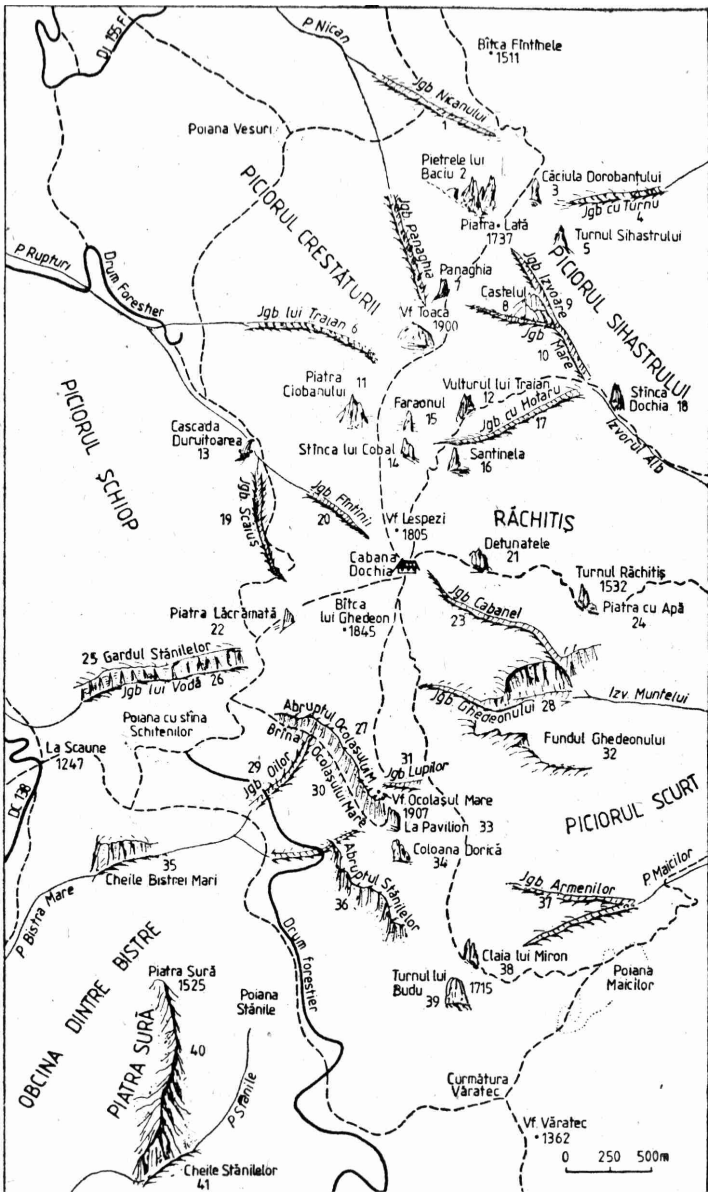

Fig. 08 Formațiunile stîncoase caracteristice şi jgheaburile din zona înaltă.

- *vîrfuri din care sînt privelişti deosebite:* Vîrful Toaca (traseul 36), Vîrful Ocolaşul Mare (traseul 37), Bîtca Fîntînele (traseele 1, 13, 20 şi 30), Piatra Sură (traseele 7 şi 20);
- *stînci cu forme specifice sau ciudate:* Căciula Dorobanţului (traseele 1, 13, 20 şi 30), Claia lui Miron (traseele 6, 19, 32 c şi 33), Piatra Lăcrămată (traseele 5, 7, 9, 10, 14, 15, 16, 17, 20, 29, 34, 35 şi 37), Coloana Dorică (traseele 6, 19, 32 c şi 33), Vulturul lui Traian, Santinela, Faraonul, Castelul şi Stogul lui Albu (traseele 2, 22, 31 a şi 32 a);
- *chei şi cascade:* Cascada Duruitoarea (traseele 14, 15, 25, 29 a şi 29 b), cheile şi cascada Bistrei Mari (traseele 5, 7, 9, 20 şi 34), cheile şi cascadele Stănilelor (traseele 5, 7, 20 şi 34), Cascada Izvorul Muntelui;
- *brîne:* Brîna Ocolaşului Mare (traseul 37), Poliţa cu Ariniş (traseele 14, 15 şi 29), Polițele lui Duman (traseele 2, 22, 31 a şi 32 a), Brîna Ocolaşului Mic;
- *jgheaburi şi hornuri:* Jgheabul cu Turnu (traseele 1, 13, 26 şi 30), Jgheabul Izvoare, Jgheabul Mare şi Jgheabul cu Hotaru (traseele 2, 22, 31 a şi 32 a), Jgheabul Ghedeonului (traseele 6, 19, 32 c şi 33), Jgheabul Armenilor (traseele 19, 20 şi 32 c), Jgheabul Oilor şi Jgheabul Lupilor (traseul 37), Jgheabul lui Vodă (traseele 5, 9, 10, 16, 17, 29, 34 şi 35), Jgheabul- Scăiuş şi Jgheabul Fîntînii (traseele 14, 15 şi 29), Jgheabul lui Traian (traseele 14, 25 şi 29 a), Jgheabul Panaghia şi Jgheabul Nicanului (traseul 25), Jgheabul Cabanei (de la cabana Dochia);
- *poliţe cu crini* (cu zadă sau larice): Poliţa cu Crini (rezervaţie naturală), Poliţa Piatra cu Apă, Poliţa lui Cozma, Poliţa din Cremeniş, Poliţa lui Pîrhan şi Poliţa lui Prună (toate din traseele 3, 21, 31 b şi 32, 32 b);

- *peşteri şi avene* Grota lui Savu, Peştera din Ocolaş şi Avenul din Ocolaş (traseul 37), Avenul de Sus, Avenui de Jos, Peştera cu Terasă şi Peştera Diaclaza cu Lumină (traseele 3, 21, 31 b şi 32 b), Peştera cu Ghiață, Peştera Groapa cu Var.

În afara acestor obiective turistice principale, semnalăm şi alte formațiuni stîncoase bizare, multe dintre ele fiind rezultatul unor imaginații fecunde: Gemenii, Broasca, Furculița, Uriaşul, Moşul, Fereastra, Măriuca, Doamna, Baciu, Coiful (Roman), Pisica, Orga de Gheață. Alte formațiuni stîncoase au primit de la localnici denumiri sugestive: Peretele Berbecului, Tabăra sau Scăldatoarea Vulturilor, Căciula lui Ciupercă, Piatra Viprei, Degetul Ocolaşului Mic, Piatra Corbului, Piatra Plînsă, Piatra Miresei, Scaunul Liniştei, Raftul de Piatră, Masa Dacică, La Pălărie, Cetatea de Piatră.

În legătură cu multe dintre formațiunile stîncoase menționate circulă frumoase legende. Astfel, sînt cunoscute legendele despre Panaghia, Stînca Dochiei, Turnul lui Budu, Stînca lui Cobal, Piatra Corbului, Piatra Teiului ş.a. Multe aspecte ale cadrului natural al Munților Ceahlău sînt unicate sau rarități în peisajul țării noastre. Se poate afirma că aproape fiecare stîncă, fiecare loc din cadrul acestor munți îsi are povestea sa transmisă din generație în generație.

Potențialul turistic antropic este reprezentat prin următoarele obiective principale:

- barajul şi Lacul Izvorul Muntelui;
- staționea turistică Durău;
- monumente istorice şi de arhitectură (Palatul Cnejilor din localitatea Ceahlău, mănăstirea Durău, bisericile de lemn din Ceahlău, Bistricioara şi Grințieş);

- muzee şi colecţii muzeale (Muzeul de Istorie din Bicaz, colecţiile etnografice din Ceahlău, Grinţieş şi Telec).

7.4. MONUMENTE ISTORICE ŞI DE ARHITECTURĂ. MUZEE

Zona în care sînt cuprinşi Munţii Ceahlău a fost locuită cu mult înainte de începutul erei noastre, urmele vieţuirii oamenilor aici păstrîndu-se pînă în zilele noastre chiar în porţiunea înaltă a masivului montan, în Curmătura La Scaune şi în împrejurimile cabanei Dochia. Mai tîrziu, numeroasele frămîntări istorice din trecutul patriei noastre n-au ocolit acest teritoriu.

In perimetrul larg marcat de Ceahlău s-au păstrat, cum am afirmat deja, cîteva monumente istorice şi de arhitectură, au fost organizate cîteva muzee sau colecţii etnografice şcolare.

Palatul Cnejilor. Ansamblu monumental situat în vatra satului Ceahlău, reşedinţa comunei cu acelaşi nume la km 6+600 pe drumul judeţean 155F care traversează localitatea în lungul Pîrîului Schit. În acelaşi loc, două panouri ne îndeamnă să vizităm muzeul sătesc Ceahlău, aşezat chiar la şosea, şi monumentul istoric ce păstrează arhitectura din secolul al XVII-lea, amplasat la cca 100 m de şosea, pe pantele de sud-est ale Obcinei Boiştea. Din staţiunea Durău pînă aici sînt doar 5 km. Accesul la monument este foarte uşor. Edificarea ansamblului a cunoscut trei etape[1].

(1) Hatmanul Gheorghe, frate al domnului moldovean Vasile Lupu, a ridicat în anul 1639 o biserică din piatră

[1] M. Drăgotescu, *Palatul cnejilor şi mănăstirea Durău.*

într-un stil simplu, fără abside sau pridvoare, pe locul unui schit mai vechi şi a înconjurat-o pe trei laturi cu clădiri din cărămidă şi lemn. Aceste din urmă au fost descoperite, în urma săpăturilor arheologice, pe laturile de sud şi est ale incintei. Turnul clopotniței, de formă pătrată cu trei niveluri a fost amplasat lipit, lateral, de corpul clădirii, pe latura de nord, spre munte, probabil pentru a facilita retragerea în caz de primejdie[1].

(2) Antonie Ruset (Rosetti), ginere al hatmanului Gheorghe şi domn al Moldovei mai tîrziu (1675-1678), a construit în anul 1672 un zid de incintă din piatră. Se păstrează pisania cu stema Moldovei, aşezată deasupra porții de intrare (la est), lîngă unul dintre turnurile rotunde. În acelaşi an, marele vistier Toderasco Cantacuzino, căsătorit cu nepoata voievodului Ştefan Tomşa şi înrudit cu Vasile Lupu, a ridicat cele patru turnuri în colțurile incintei patrulatere şi a înălțat zidurile din piatră de rîu la peste 4 metri înălțime, cu metereze şi creneluri prin care se putea trage cu arcul şi cu flinta, fapte menționate de cea de a doua pisanie, păstrată pe turnul rotund dinspre nord-est, situat lîngă intrare. Prin realizarea clădirilor de locuit în interiorul zidurilor, cu beciuri, tainite şi dependințe s-a obținut o resedință boierească.

Această mică cetate a reprezentat în acele vremuri în zona moldovenească de munte, cu excepția cetăților Suceava şi Neamț, adăpostul cel mai bine întărit şi a fost asediată de multe ori. Clădirile aveau două niveluri aparente şi unul mascat între ele, de înălțimea unui om, pentru ascunzătoare

[1] La celelalte construcții similare ale epocii (Biciuleşti, Şerbeşti, Bodeşti şi Cîrligi), turnul clopotniței este lipit de biserică pe latura de sud.

şi refugiu, cu ieşiri ascunse. În anul 1685, Constantin Cantemir a încercat, fără rezultat, să scoată pe polonezii aflaţi în cetate, cu ajutorul oastei de ţară şi al armatei tătăreşti. Peste doi ani, Constantin Duca a trimis aici o armată mare. In anul 1717, domnul Mihail Racoviţă a reuşit să scoată din ,,cetate" pe boierii răzvrătiţi. El a apelat la ajutorul tătarilor, care au incendiat palatul şi biserica, apoi, profitînd de prilej, au prădat şi au devastat gospodăriile ţăranilor de pe Valea Schit şi de pe Valea Bistriţei, între Galu şi Bicaz.

(3) In secolul al XVIII-lea, “cetatea" a devenit proprietatea membrilor familiei Cantacuzino, care au avut mari dregătorii la curtea domnească şi au stăpînit moşii întinse, deseori întărite sau mărite prin acte semnate de domnii acelor timpuri (Antioh Cantemir, Grigore II Ghica, Constantin Racoviţă, Constantin Moruzi, Alexandru Mavrocordat). Numai în judeţul Neamţ stăpîneau, la un moment dat, peste 80 de sate şi părţi de sate.

In anul 1792, vistierul Matei Cantacuzino şi familia sa au părăsit Moldova şi palatul boieresc, împreună cu armatele ruse, şi, pentru o lungă perioadă, s-au stabilit în Rusia, fapt ce a permis unor călugări cu influenţă să transforme palatul în mănăstire. Fiul lui Matei Catacuzino, Gheorghe, revenit în ţară la 1813, i-a obligat pe călugări să părăsească palatul. Cum Gheorghe Cantacuzino deţinuse în Rusia titlul de cneaz şi cum la palat se adunau mulţi din familie, ca şi numeroşi boieri prieteni, localnicii au numit ansamblul fortificat “Palatul Cnejilor" sau “La Palat". Aici s-a desfăşurat o lungă luptă, o dispută între cantacuzini şi călugări.

Proprietarii au renovat palatul în anul 1820 (cînd s-a amplasat noua pisanie) şi, din nou în 1823, după ce în, anul

1821 turcii l-au devastat şi incendiat. Atunci a fost realizată şi frumoasa boltă a porţii din gresie de Kliva, care poate fi întîlnită la Piatra Neamţ sau pe Valea Trotuşului. În perioada 1830-1838 au fost construite beciurile boltite, care se păstrează şi azi, precum şi două corpuri de clădiri, la vest şi nord, care au dispărut.

In prima jumătate a secolului al XlX-lea, pe la Palatul Cnejilor au trecut multe personalităţi moldovene şi străine. In calitate de invitaţi ai proprietarilor au poposit pe aici diplomatul şi omul de litere Wilhelm Koţebue, care a scris despre drumeţia sa în Ceahlău din anul 1840, precum şi baronul Nikolai de Giers, cunoscut om de stat şi diplomat rus. Se crede că şi Alexandru Dumas-tatăl, renumitul romancier francez, a fost oaspete la Palatul Cnejilor. În romanul acestuia *Strigoiul Carpaţilor,* sînt menţionate locuri şi locuitori de la poalele Munţilor Ceahlău.

Ca urmare a prigoanei dezlănţuite în anul 1848 de domnul Moldovei Mihai Sturdza, poetul Vasile Alecsandri şi alţi revoluţionari au căutat un refugiu aici, dar se pare că l-au primit doar pentru foarte scurt timp. Alecsandri a plecat în pribegie în Transilvania, pe o potecă spre Tulgheş. Se pare că aici a scris frumoasele versuri ale poeziei *Adio Moldovei.* Palatul Cnejilor a servit, în repetate rînduri, drept loc de refugiu, în vremuri tulburi, pentru unii din marii demnitari ai ţării şi se spunea, în acest sens, că ,,boierii ieşeau la munte, la Hangu".

In anul 1852, moşia şi palatul au fost scoase la licitaţie şi cumpărate de familia Sturdza, dar aceasta a putut intra în posesia ansamblului fortificat numai după înfrîngerea rezistenţei armate a celor trei fii. De atunci, palatul a fost lăsat în părăsire şi s-a degradat.

Prin H.C.M. nr. 1160/23 iunie 1955, ruinele Palatului Cnejilor au fost declarate monument de arhitectură. În anul 1957 au fost efectuate cercetări arheologice. Biserica din cadrul incintei fortificate a fost refăcută în anul 1823 şi restaurată în 1958, ambele date fiind menţionate pe clădire.

In prezent, turiştii pot vedea zidul de incintă, două niveluri din turnul rotund de la nord-est, de lîngă poarta de intrare, trei niveluri din turnul pătrat de ia nord-vest, un mic turn din colţiii de sud-est, beciurile din nord şi vest.

În legătură cu Palatul Cnejilor circulă o legendă[1]:

Unul dintre oştenii domnului Alexandru cel Bun, tînărul Budu, îndrăgostit de fata acestuia, Ana, a căzut în bătălie. La rugămintea domniţei, duhurile negre îi readuc iubitul sub înfăţişarea de strigoi, dar, în zori, la cîntatul cocoşilor, acesta se preface în stană de piatră în zona înaltă a Ceahlăului (Turnul lui Budu). Legenda mai spune că se va preface în strigoi fiinţa care se va găsi printre ruine atunci cînd, noaptea, la lumina Lunii, umbra Turnului lui Budu cade peste Palatul Cnejilor[2].

Se crede că această legendă l-a inspirat pe Mihai Eminescu cînd a scris poezia *Strigoii.*

Din interiorul incintei monumentului de arhitectură se deschide o privelişte deosebit de frumoasă, spre zona înaltă a Munţilor Ceahlău.

[1] P. Decei, *Strabătînd văile carpatine,* p. 225

[2] De fapt, nu există vizibilitate directă între palat şi Turnul lui Budu.

Mănăstirea Durău[1]. Este situată în centrul staţiuni turistice Durău, la 32 km de oraşul Bicaz. Accesul se face pe DJ 155F. Îşi trage numele de la cascada Duruitoarea, căreia localnicii i-au spus astfel din cauza zgomotului pe care îl produce (duruitul apei care cade de la înălţime). Biserica de aici a aşezămîntului monahal nu excelează printr-o arhitectură deosebită, deşi, împreună cu complexul de clădiri, au fost declarate monument de arhitectură prin H.C.M. nr. 1160 din 23 iunie 1955. Înfăţişarea schitului Durău pe la 1855 s-a păstrat într-o litografie de 10x16 cm realizată de Alexandru Asachi[2], grafician român, unul dintre fiii cunoscutului om de cultură Gheorghe Asachi.

O deosebită valoare artistică o reprezintă însă pictura din interior, realizată de Nicolae Tonița (1886-1940) şi studenţii săi printr-o ,,clacă artistică", în perioada 1935-1937. Printre cei opt "ucenici" ai pictorului se număra şi Corneliu Baba (n. 1906). Atunci a fost efectuată o pictură murală în encaustică (culorile diluate cu ceară), o tehnică utilizată foarte rar în ţară. Pictura cuprinde opt momente biblice, în tot atîtea compoziţii, inspirate din peisajele, ocupaţiile, portul şi chipurile ţăranilor din împrejurimile pitoreşti ale Durăului şi ale munţilor. Această realizare artistică a pictorului Tonița, apreciat ca un portretist de un profund umanism, este considerată ca fiind cea ai monumentală lucrare a sa.

În curtea edificiului există două zade *(Larioc decidua)* bătrîne, numite în regiune crini, care sînt protejate ca monumente ale naturii. În staţiunea turistica Durău, se

[1] M. Drăgotescu, *op. cit.*

[2] Lucrarea a fost prezentată la expoziţia de stampe cu tema "Turismul în Ţările române acum un veac" (14-30 aprilie 1939).

poate ajunge cu autobuzele existînd curse regulate din trei direcţii: Piatra Neamţ, Tîrgul Neamţ şi Borsec. De aici pornesc numeroase poteci marcate spre zona înaltă a masivului montan.

Biserica de lemn din Bistricioara. A fost construită, se pare, în anul 1780 şi este situată în sat, pe DJ 155 F, la 470 m de drumul naţional 15, apoi la dreapta, pe o uliţă, la distanţă de aproximativ 40 m, în interiorul unui cimitir. Construcţia este simplă, cu acoperişul din draniţă, în patru ape, fără turle, din bîrne acoperite cu şipci şi tencuială.

Biserica Schitul din satul Ceahlău. Situată în centrul localităţii, pe malul drept al pîrîului omonim, în spatele complexului comercial. Este construită din lemn (bîrne), fără turle, şi este acoperită cu draniţă. Are o vechime de peste 300 de ani (după cum afirmă locuitorii satului). Poartă acest nume pentru că, în trecut, localitatea s-a numit Schitul.

Biserica de lemn din Grinţieş. Se află în satul de la poalele (limita) Munţilor Ceahlău, dar în aria Munţilor Bistriţei. A fost construită în secolul al XVIII-lea (posibil în anul 1739), în stil moldovenesc, din bîrne de brad, acoperită cu draniţă şi turnul-clopotniţă situat deasupra pridvorului. În anul 1891 au fost efectuate reparaţii importante.

Biserica din Buhalniţa, pe malul stîng al lacului de acumularc Izvorul Muntelui, a fost mutată aici ca urmare a creării lacului. Clădirea a fost construită de voievodul Miron Barnovschi-Movilă (1626-1629, 1633) în timpul primei sale domnii, la 1627. Arhitectura impresionează prin stilul moldovenesc specific epocii, construcţia fiind simplă şi proporţionată, cu ancadramentele uşilor şi ferestrelor din piatră sculptată.

Muzeul de Istorie din Bicaz. Adaposteşte exponate cu privire la dezvoltarea societăţii omeneşti în partea locului, adunate, în special, în urma săpăturilor efectuate pentru realizarea barajului şi lacului de acumulare Izvorul Muntelui. Se prezintă o sinteză istorică a zonei dintre Bicaz şi Poiana Teiului, formulată pe baza documentelor de arhivă, vestigiilor arheologice, mărturiilor numismatice şi etnografice, din paleolitic pînă în prezent. Un apreciabil spaţiu este destinat sistemului hidroenergetic realizat ca urmare a barării Văii Bistriţa aici, dar şi în celelalte 12 puncte pînă la vărsarea în Siret, cu salba de lacuri. Sînt prezentate documente în legătură cu Dimitrie Leonida. Muzeul a fost organizat în anul 1958 într-una dintre clădirile cele mai vechi din centrul oraşului.

In localitatea Ceahlău, în apropierea Palatului Cnejilor, la km 6+-600 a DJ 155F, există un muzeu sătesc.

In fostul sat Pîrîul Caprei, astăzi înglobat la satul Telec de pe rama de sud a Munţilor Ceahlău ce aparţine de comuna Bicazul Ardelean, există o colecţie etnografică la şcoală, care posedă piese de port popular, obiecte casnice, obiecte textile de interior.

Un **muzeu şcolar de etnografie** a fost organizat şi pe malul Bistricioarei, în satul Grinţieş. Acesta este situat în zona centrală a localităţii pe DN 15, la aproximativ 250 m amonte de primărie, într-o casă veche, pe dreapta şoselei.

7.5 CĂI DE ACCES

Munţii Ceahlău sînt înconjuraţi pe toate laturile de şosele modernizate, artere de circulaţie importante, care fac posibil accesul din toate direcţiile. Cu excepţia a trei sate,

Secu, Izvorul Alb şi Pîrîul Mare, izolate în prezent pe malul drept al Lacului Izvorul Muntelui, toate localităţile de la poalele munţilor sînt accesibile pe şosele asfaltate, în acest fel fiind facilitată pătrunderea drumeţilor spre obiectivele turistice. Alte două drumuri traversează munţii pe traseele: satul Izvorul Muntelui - staţiunea turistică Durău - satul Ceahlău şi satul Telec - Curmştura La Scaune - satul Ceahlău, iar numeroase drumuri forestiere pătrund adînc în, munte, însoţind, de cele mai multe ori, albiile cursurilor de apă. Există intenţia de a se lega, printr-un telescaun, staţiunea Durău de cabana Dochia.

Accesul turiştilor la baza muntelui se poate realiza pe calea ferată sau pe şosele. Spre aria munţilor, pe şosele, se poate aiunge din cinci direcţii diferite: de la Bacău - Piatra Neamţ, Tîrgul Nemţ, Vatra Dornei, Borsec şi Gheorghieni - Lacu Roşu -Cheile Bicazului.

Căi ferate. Pe calea ferată 509, Bacău - Piatra Neamţ (60 km) Bicaz (86 km), se poate ajunge pînă la baza munţilor, în oraşul Bicaz. Cei 26 km de cale ferată de la Piatra Neamţ la Bicaz au fost construiţi pentru a se asigura necesităţile impresionante de transporturi pentru realizarea barajului, lacului de acumulare Izvorul Muntelui şi centralei hidroelectrice de la Stejaru. Această porţiune de cale ferată a fost dată în exploatare în anul 1951, iar între Bacău şi Piatra Neamţ era folosită din 1885. Staţia terminus a drumului de fier, din Bicaz, este dotată cu o clădire monumentală din piatră. Transportul de călători la Bicaz este asigurat zilnic de opt trenuri (1988), unele directe din şi spre Bucureşti. În zona Munţilor Ceahlău nu există în prezent nici o cale ferată forestieră.

Drumuri auto. La sfîrşitul secolului trecut, principalul punct de pornire în drumeţie pe Ceahlău îl

constituia Piatra Neamț, şi drumul, cu diligența, pînă la Răpciuni (în prezent localitatea Ceahlău), cale de aproximativ 50 km pe Valea Bistriței, se făcea în aproape 5 ore. Drumul de la Răpciuni la mănăstirea Durău a fost construit în perioada 1895-1900.

DN 15 (Bacău - Piatra Neamț - Bicaz - Borsec – Reghin - Tîrgu-Mureş - Turda) leagă Valea Bistriței cu Valea Mureşului prin Pasul Tulgheş şi face posibil accesul la limitele de est, nord şi nord-vest ale munților prin localitățile Bicaz, Izvorul Muntelui, Bistricioara, Grințieş, Poiana şi Bradu. Şoseaua a fost construită în perioada 187l-1888, acum este în totalitate asfaltată şi intens circulată de mijloace de transport auto (şi curse de călători), reprezentînd o importantă cale de trecere prin zona intramontană din Moldova în Transilvania. Trece pe baraj şi ocoleşte, pe la est şi nord, lacul de acumulare Izvorul Muntelui, traversîndu-l la extremitatea sa din amonte pe viaductul de la Poiana Largului. In imediata vecinătate este situată Piatra Teiului, monument al naturii. Şoseaua trece pe lîngă cinci importante baze de cazare: hotelul Bicaz, cabana Baraj, motelul Cristina, popasurile turistice Potoci şi Poiana Teiului.

DN 12 C (Bicaz - Cheile Bicazului - Gheorghieni) asigură accesul călatorilor la limita sudică a muntilor, pe malurile Rîului Bicaz, prin localitățile Hamzoaia, Taşca, Neagra şi Bicazul Ardelean. Este, de asemenea, un drum modernizat şi asigură transportul auto, în special cel greu, între Moldova şi Transilvania. Este circulat de curse de călători.

DJ 155 F (DN 15 - Izvorul Muntelui - stațiunea Durău - Ceahlău - Bistricioara - DN15) reprezintă cea mai bună cale de acces spre zona înaltă a masivului montan şi

se situează în totalitate în perimetrul Munților Ceahlău. Cele două capete extreme sînt de mai multă vreme modernizate. Ele asigurau fiecare accesul:

(1) spre zona de est a munților, de la Bicaz (DN15) prin satul Izvorul Muntelui la cabana Izvorul Muntelui şi (2) spre zona de nord-vest, de la Bistricioara (DN 15) prin localitatea Ceahlău la stațiunea turistică Durău.

Ulterior a fost făcută legătura între cabana Izvorul Muntelui şi stațiunea Durău construindu-se drumul de altitudine (în prezent în curs de modernizare, dar deschis circulației din anul 1975), care ocoleşte masivul pe la est, nord şi nord-vest, la altitudinea de aproape 1000 m. Intersectează numeroase poteci turistice şi drumuri forestiere. Între cele două puncte turistice menționate, cabana şi stațiunea, drumul se derulează pe o lungime de 20 km, din care doar 9 km nu au fost modernizați încă, tronsonul dintre Pîrîul Izvorul Alb şi Piciorul Humăriei. Prin folosirea acestei şosele, distanța dintre oraşul Bicaz şi stațiunea turistică Durău se reduce de la 62 km la 32 km. Altitudinile maxime pe care le atinge drumul sînt: 1015 m, la Curmătura Lutul Roşu, şi 1050 m în şaua de lîngă Bîtca Cerebuc.

Din această şosea, care traversează toate văile de pe laturile de nord-est, nord şi nord-vest ale muntelui, se desprind drumuri forestiere (în prezent de legătură) spre cele trei localități rurale de la poalele Ceahlăului, pe malul lacului de acumulare Izvorul Muntelui - Secu (7 km), Izvorul Alb (6 km) şi Pîrîul Mare (6 km). Între stațiunea Durău şi satul Ceahlău se face legătura cu DC138.

DJ 127A (Bicazul Ardelean - Telec - Tulgheş) se desprinde din DN 12C în localitatea Bicazul Ardelean, fiind nemodernizat. Asigură accesul din marginea de sud-

vest a munților, purtînd şi prima parte a traseului turistic 5 pînă în satul Telec la 11 km de Tulgheş, cînd este preluat, pe Valea Bistrei, de DC138.

DC 138 (Telec - Curmătura La Scaune - Ceahlău), nemodernizat şi intrat în circulație de puțină vreme, urmează în amonte Pîrîul Bistra, apoi Bistra Mare, cînd pe un mal, cînd pe celălalt, urcă în serpentine în Curmătura La Scaune (1 247 m) şi coboară, tot în serpentine, pe Pîrîul lui Martin şi Pîrîul Slatina, la limita din amonte a satului Ceahlău, făcînd legătura cu DJ 155 F. Pe acesta din urmă, pînă la stațiunea Durău mai sînt doar 2 km. La 8 km de Telec, pe malul Bistrei Mari, este situat micul popas turistic Bistra. Drumul poartă în mare parte traseele turistice 5 şi 16, intersectîndu-le, totodată, pe altele (nr. 9, 10 şi 17). Din Curmătura La Scaune se poate ajunge la cabana Dochia în numai 2 ore.

DN 15 B (Tîrgu Neamț - Poiana Largului), modernizat, face legătura cu DN15 la viaductul de la coada lacului de acumulare. Asigură accesul din Moldova, dinspre Tîrgu Neamț (aproximativ 50 km).

DN 17 B (Vatra Dornei - Poiana Teiului), modernizat, face legătura, pe Valea Bistriței cu DN15, la coada lacului de acumulare (aproximativ 90 km).

DJ 155 K facilitează accesul de la DN15 C (la sud de stațiunea Bălțăteşti) şi DN15, pe malul acumulării Izvorul Muntelui, la Hangu, de unde se poate continua şi pe calea apei spre Ceahlău, Izvorul Alb sau Secu. Şoseaua nu este modernizată.

Drumuri forestiere şi pastorale. Aceste importante căi de acces spre inima muntelui se desprind, desigur, din celelalte drumuri carosabile modernizate sau nemodernizate. De cele mai multe ori, organele silvice

limitează accesul auto şi moto particular pe aceste căi montane de deplasare, dar turiştii le folosesc frecvent pentru apropierea de traseele turistice marcate sau, chiar acestea, constituie pe anumite porţiune trasee turistice. În Munţii Ceahlău, reţeaua drumurilor forestiere este suficient de deasă pentru utilizarea în scopuri turistice şi, în acelaşi timp, destul de bine întreţinută. Le vom menţiona în continuare. Din DN 12C se desprind două drumuri forestiere spre zona înaltă a munţilor.

DF Neagra porneşte din localitatea cu acelaşi nume, urmăreşte, spre amonte, valea Pîrîului Neagra pînă la confluenţa pîraielor Neagra Mare şi Neagra Mică (3 km) şi trimite, apoi, cîte o variantă pe Neagra Mare (3,5 km) şi Neagra Mică (3 km), acesta din urmă făcînd o întoarcere pe curbă de nivel încă de aproximativ 5 km înapoi la pîrîu. Văile Neagra şi Neagra Mare reprezintă o importantă cale de acces dinspre sudul masivului, prin vîrfurile Neagra şi Văratec, la zona înaltă şi, pe o distanţă de 5 km, drumul forestier este însoţit de marcajele cu cruce albastră ale traseelor turistice 6 şi 7. Cel de al doilea drum forestier, DF *Chişirig,* porneşte de la intrarea în localitatea Bicazul Ardelean, pe valea Pîrîului Chişirig şi are o lungime de aproximativ 2,5 km.

Din DJ 155F se formează şapte drumuri forestiere: (1) DF *Furcituri* (4,8 km), care porneşte din punctul La Furcituri, situat la confluenţa Pîrîului Furcituri cu Izvorul Muntelui şi urmează valea spre amonte sub Vîrful Văratec şi Piciorul Maicilor;

(2-3) un drum pornit spre est din apropierea intersecţiei drumului judeţean cu Pîrîul Izvorul Alb, care, după numai un kilometru, se bifurcă spre satul Izvorul Alb (5 km pînă la primele case ale localităţii) purtînd în parte şi traseul

turistic 2 şi spre satul Secu (6 km pînă la marginea din amonte a locălităţii), intersectînd traseul 3 de pe Obcina Chica Baicului;
(4) un drum scurt în amonte pe Izvorul Alb (0,5 km), care continuă cu poteca ce poartă traseul turistic 2;
(5-6) drumul de sub Obcina Ţiflicului şi pe valea cu acelaşi nume, ce face legătura cu satul Pîrîul Mare (9 km) şi din care se desprinde o variantă;
(7) DF *Sasca* ce coboară 2,5 km pe valea cu acelaşi nume.

Din drumul de legătură dintre localităţile Ceahlău şi Pîrîul Mare se desprinde, pe valea cu acelaşi nume, DF *Răpciuniţa* (3.5 km). Din DC 138 iau naştere nouă drumuri forestiere, menţionate în ordine de la Telec spre Ceahlău:
(1) DF *Frînturi* (3,4 km), la extremitatea din amonte a fostului sat Bistra, după captarea de apă construită pe firul Văii Bistra;
(2-4) DF Bistra Mică, în prezent deosebit de important din punct de vedere turistic, deoarece, după ce, din locul numit La Bourie, lasă o variantă mai mică de 1 km spre Poiana Sură şi alta spre sud, sub Obcina Chiliei (1 km), continuă pe Pîrîul Chiliei, sub Bîtca Neagră, prin, poienile Bîtca Neagră şi Stănile, sub Abruptul Ocolaşului Mare, pînă în poiana cu stîna Schitenilor, unde se sfîrşeşte în prezent. Construcţia acestui drum trebuia să continue pînă pe platoul Ceahlăului, în Curmătura Piciorului Şchiop, dar a fost oprită la intervenţia iubitorilor naturii, înainte de a degrada Jgheabul lui Vodă. In Poiana Bîtca Neagră, drumul întîlneşte o frumoasă cabană forestieră. Are lungimea de 10 km;
(5) BF *Biruinţa* (1,5 km), sub Bîtca Savului;
(6) *DF Largu* (I- km), cu originea în Poiana Largu, la baza Piciorului cu Strungile;

(7) DF *Rupturi,* urcă din Pîrîul lui Martin pe o lungime de 13 km;
(8-9) DF *Slatina,* în valea cu acelaşi nume, la vest de Piciorul Calului (4 km), poartă traseul turistic 17 şi trimite o variantă de aproape 1 km spre est, pe o vale secundară.

Din DN 15, pe Valea Bistricioarei, există un drum de legătură cu satul Pintic, situat la limita de vest a Munţilor Ceahlău şi din aceasta se formează patru scurte drumuri forestiere:
(1) pe Valea Şuricu (2,5 km), sub Obcina Tîrşoasei
(2-3) pe Valea Tîrşoasa (1,5 km), cu variante spre obîrşie, pe Valea Călu-gărului (1 km), sub Obcina Tablei şi Valea Paltin (1 km), sub Bîtca Savului;
(4) din localitate, pe Valea Pintic (2 km) spre Curmătura Pinticului.

De puţin timp a fost dat în folosinţă un drum forestier care porneşte de la barajul Lacului Izvorul Muntelui, pe malul drept al acumulării, aproape pe curbă de nivel. El face legătura între localităţile Izvorul Alb şi Secu, izolate de lac, cu şoseaua, naţională 15, respectiv cu oraşul Bicaz.

Cu vaporul, pe Lacul Izvorul Muntelui**.** Lacul este înconjurat pe malul stîng şi parţial în amonte pe malul drept, de DN15. Se practică navigaţia, pentru localnici şi turişti, atunci cînd cuveta lacului este plină cu apă, între opt puncte de îmbarcare şi debarcare situate lîngă localităţile riverane de pe ambele mahiri. Pe malul stîng, debarcaderele Bicaz (de fapt acesta este portul de bază), Buhalniţa, Chiriţeni şi Poiana Teiului, iar pe malul drept, la baza Munţilor Ceahlău, debarcaderele Secu, Izvorul Alb, Ceahlău şi Bistricioara. La ape mici, navigaţia se reduce spre partea din aval a acumulării.

În condiţii normale, vaporaşele circulă, dinspre baraj către coada lacului, de trei ori pe zi, (dimineaţa, la prînz şi seara) pe următorul traseu: Bicaz (0 km), Secu (7 km), Izvorul Alb (10 km), Buhalnita (13 km), Chiriţeni (18 km), Ceahlău (22 km), Bistricioara (24 km), Poiana Teiului (28 km).

In concluzie, spre principalele baze de plecare în drumeţia montană se poate ajunge astfel cu mijloace auto:

- *la staţiunea turistică Durău:*

(1) din Piatra Neamţ, pe şoseaua naţională 15 prin Bicaz (26 km), în continuare pe malul Lacului Izvorul Muntelui pînă la satul Bistricioara (înca 50 km), apoi pe şoseaua judeţeană 155 F prin localitatea Ceahlău (12 km), drumul fiind în totalitate modernizat;

(2) variantă mai scurtă, 4 km nord Bicaz, direct peste munte prin localitatea Izvorul Muntelui pe DJ 155 F (încă 28 km), o porţiune de 9 km fiind mai dificilă (în curs de modernizare);

(3) variantă din Bicaz, pe şoseaua naţionnla 12 C la Bicazul Ardelean (16 km), apoi pe drum neasfaltat prin Telec, pe văile Bistra şi Pîrîul lui Martin şi Slatina (25 km) şi încheind pe 2 km, de asfalt;

(4) de la Tîrgu Neamţ pe şoseaua naţională 15 B şi 15 la Bistricioara (52 km), apoi ca la pt. 1 (12 km);

(5) din Borsec pe şoseaua naţională 15 la Bistricioara (36 km), apoi ca la pt. 1 (12 km).

- *pe Valea Bicazului:* din Bicaz pe şoseaua naţională 12 C la Taşca (6 km), la Neagra (10 km), la Bicazul Ardelean (15 km) şi din Gheorghieni pe aceeaşi şosea pe la Lacu Roşu şi Cheile Bicazului la Bicazul Ardelean (45 km), la Neagra (50 km), la Taşca (54 km) şi la Bicaz (60 km).

- *pe Valea Bistricioarei:* din Bicaz, pe şoseaua naţională

15, la Bistricioara (50 km), la Grinţieş (53 km) şi la Pintic (65 km).
- *la cabana Izvorul Muntelui:* din Bicaz pe şoselele modernizate 15 şi 155 F (12 km).

7.6 LOCURI DE CAZARE

Orice călător, care ar fi dorit - cu peste trei sferturi de secol în urmă - să ajungă în zona înaltă a masivului, pleca, desigur, de dimineaţă, pentru a avea timp să se înapoieze pe înserat într-una din localităţile de la poalele muntelui. Neexistînd adăposturi, cei temerari se vor fi odihnit noaptea sub un perete de stîncă, la un foc sau, poate, la una din stînele care funcţionează sus în anotimpurile favorabile.
Preocupări pentru ridicarea unor adăposturi pentru turiştii care străbăteau potecile Munţilor Ceahlău au existat încă din secolul trecut. Documentele păstrate menţionează cîteva încercări şi cum calea cea mai lesnicioasă de acces spre zona înaltă era pe la Durău, aici vom găsi şi prima amenajare turistică de acest gen. Cu ajutorul lui Veniamin Costache, în anul 1802, cînd încă nu ajunsese mitropolit al Moldovei, călugării de la schitul Durău au construit, şi case pentru drumeţii ajunşi acolo şi care doreau să facă plimbări pe munte.

Mult mai tîrziu, la Fîntînele, în apropierea actualei cabane turistice, la marginea de jos a poienii, în locul unde se găseau două izvoare cu debit mare, a fost ridicat în anul 1879 un adăpost de bătrînul Vasile Măcărescu. Cele două încăperi ale construcţiei erau realizate din lemn şi au rezistat timp de 20 de ani, fiind folosite pe vreme rea de către cei care parcurgeau drumul Răpciuni (actualmente

satul Ceahlău) - Durău - Vîrful Toaca (sau zona platoului)[1]. Locul unde a existat cabana din lemn, lîngă cele două izvoare, s-a numit multă vreme ,,La Fîntîna Măcărescului".

Un mare îndrăgostit de Masivul Ceahlău, pe care-l străbătea deseori, juristul, ziaristul şi omul politic Gheorghe Panu (1848-1910), s-a hotărît să construiască un adăpost în zona înaltă, de platou, a muntelui. Astfel, prin anul 1906 şi-a ridicat o colibă, nu departe de actualul amplasament al cabanei Dochia, lîngă puternicul izvor numit şi în prezent Fîntîna Rece, dar aceasta n-a rezistat în iarna ce a urmat. A doua încercare, de asemenea încheiată printr-un eşec, o va face sub masivul stîncos Piatra Sură, unde un adapost din lemn n-a rezistat nici acesta decît scurt timp[2].

O altă încercare a fost făcută - în locul unde este situată în prezent aceeaşi cabană - de profesorii Dimitrie Cădere şi Ion Praja din Iaşi. Aceştia au construit, în anul 1908, un adăpost din pietre fixate între ele cu lut. Inaugurarea a avut loc la 30 iunie. Au participat peste o sută de persoane: 12 membri ai Societăţii de Gimnastică, Sport şi Muzică din laşi, şase membri ai Societaţii Turiştilor din România, săteni, învăţători, preoţi. Din cele două încăperi ale construcţiei, numai cea de a doua era destinată drumeţilor oaspeţi. Fondurile necesare (5 000 lei) au fost obţinute prin subscripţii şi conferinţe. Alte informaţii despre adăpost: existau sobe, paturi, masă, sajtele, perne; tariful era de 50 bani pentru adăpostire şi 1 leu pentru înoptare (inclusiv căldură). Construcţia a rezistat foarte puţin timp intemperiilor, la numai 3-4 ani

[1] N. Baticu, R. Ţiţeica, *op. cit.,* p. 54 şi 134.
[2] N. Macarovici, *Istoria Dochiei.*

dărîmîndu-se. Un vizitator răutăcios din anul 1909 semnala în scris, într-o publicaţie turistică: "am admirat ruinele cabanei distruse de vînt şi pe fostul păzitor care se încăpăţînează să păzească ruinele"[1]. Prima cabană construită în Munţii Ceahlău, de altitudine, realizată din beton, a fost cabana Dochia. Aceasta a intrat în circuitul turistic în anul 1914, cînd a fost inaugurată. A funcţionat cu scurte întreruperi şi este în folosinţă curentă acum.
Lîngă Fîntîna Măcărescului, după anul 1922, a fost ridicată o construcţie din lemn de brad, care avea două camere pentru găzduirea turiştilor, echipate fiecare cu cîte 10-12 paturi. Acest adăpost turistic a funcţionat mai mulţi ani. Cabana Fîntînele l-a folosit, după edificarea ei, ca magazie. O hartă turistică, tipărită în anul 1936[2], menţiona două unităţi de cazare: cabana Dochia a Societăţii de Gimnastică, Sport şi Muzică din lasi şi adăpostul Măcărescu din Poiana Fîntînele. Credem că se mai folosea şi cabana C.A.P.S. (a administraţiei pădurilor statului), figurată pe hartă în punctul La Furcituri, pe Pîrîul Izvorul Muntelui.

Cea de a doua cabană turistică din aria Munţilor Ceahlău a fost cabana Durău, o clădire frumoasă din lemn, cu două niveluri, ridicată cu mult înainte de înfiinţarea staţiunii cu acelaşi nume. Era o excelentă bază de plecare pentru drumeţii care porneau spre culmile Ceahlăului. La începutul anilor '60, capacitatea cabanei era de 65 locuri, în camere cu 2-10 paturi şi priciuri. Funcţiona în permanenţă un bufet. Astăzi, rolul ei este suplinit cu prisosinţă de toate

[1] N. Baticu, H. Ţiţeica, *op. cit.,* p. 134-135.
[2] I. Protopopescu, N. Macarovici, *Ceahlăul, Cheile Bicazului şi Lacu Roşu. Hartă turistică.*

dotările staţiunii Durău.

În prezent, unităţile de cazare din zona Munţilor Ceahlău sînt bine repartizate şi, cu excepţia perioadelor de vîrf (afluxul turiştilor în acest masiv montan este uneori deosebit de mare), asigură suficiente locuri de adăpost pentru drumeţii aflaţi la odihnă sau pentru cei care străbat potecile montane. Stau la dispoziţia turiştilor patru hoteluri, şase vile şi două popasuri turistice (cu căsuţe) în staţiunea Durău, un hotel în oraşul Bicaz, patru cabane turistice, dintre care una la mare altitudine, şi patru popasuri turistice la poalele munţilor. Cazarea poate fi asigurată, de asemenea, în gospodăriile localnicilor din satele Ceahlău, Pîrîul Mare, Izvorul Alb, Secu, Izvorul Muntelui, Taşca, Neagra, Telec, Pintic, în cele ale locuitorilor din staţiunea Durău, precum şi la cabanele lorestiere; cei care practică drumeţia cu cortul vor găsi, în zone deosebit de frumoase, numeroase locuri de campare.

Hotelul Bicaz este situat în oraşul cu acelaşi nume, la mică distanţă de centru (telefon 936/71122), spre barajul lacului de acumulare Izvorul Muntelui (nord). Capacitatea de cazare este redusă - 54 locuri (categoria a II-a). Este administrat de OJT Neamţ.

Motelul Cristina. Aşezat pe malul stîng al Lacului Izvorul Muntelui, lîngă portul Bicaz şi şoseaua naţională 15, la 3 km de localitatea Izvorul Muntelui, 7 km de oraşul Bicaz şi 36 km de localitatea Poiana Largului. Altitudinea este de 525 m. Spaţiile de cazare sînt compuse din clădirea motelului, cu două niveluri, care posedă 12 camere cu cîte două paturi, pentru turişti, trei căsuţe tip bungalow cu cîte patru camere şi două paturi, 20 de căsuţe din lemn cu cîte două paturi, aduse în anul 1987 de lîngă cabana Baraj. Capacitatea totală de cazare este de 88 locuri. Există

restaurant, bar, loc de parcare (telefon 936/7 15 40).

Lîngă portul Bicaz se găseşte Terasa Pescăruş, iar în port bărci şi hidrobiciclete stau la dispoziţia celor care doresc să facă plimbări pe lacul de acumulare.

Staţiunea turistică Durău (altitudinea medie 780 m). A primit acest statut de puţini ani, dar dispune, în prezent, de numeroase baze de cazare şi de alte dotări. Cu numai aproximativ un deceniu în urmă la Durău exista mănăstirea, cu posibilităţile de adăpost pe care le oferea, cabana turistică cu acelaşi nume, cîteva vile vechi şi case ale localnicilor. Turiştilor în tranzit sau veniţi la odihnă le stau la dispoziţie următoarele spaţii de cazare:

- 4 hoteluri modernă de categoria I, cu baie, telefon şi televizor *(hotel Durău* cu locuri în camere cu 2-3 paturi, *hotel Bradul* cu locuri în camere cu 1-3 paturi, *hotel Cascada* cu locuri în camere cu l-3 paturi, ultimul construit în staţiune (1983), *(hotel Bistriţa* cu locuri în camere cu 2 paturi);
- 6 vile de categoria I *(Floare de Colţi, Crinul, Toporaşul, Ghiocelul, Bujorul, Viorica),* avînd două şi trei niveluri, cu 23-24 locuri fiecare în camere cu 1-2 paturi; o vilă cu 5 locuri *(Orhideea);*
- printre hoteluri sînt aşezate 5 case de odihnă cochete, de asemenea cu nume de flori *(Liliacul, Gladiola, Crizantema, Trandafirul şi Garofiţa),* care dispun de 60 locuri de cazare (22 locuri categoria I, 31 locuri categoria a II-a şi 7 locuri categoria a III-a);
- 2 popasuri turistice avînd căsuţe a cîte 2 locuri (primul în spatele hotelului Bradul, cu 18 căsuţe, şi al doilea la şoseaua DJ 155F, lîngă restaurantul Brînduşa, cu 14 căsuţe aliniate lîngă pădure), însumînd 64 locuri de cazare.

Capacitatea totală de cazare existentă în staţiunea

Durău este de aproape 900 locuri. Menționăm că hotelurile Durău, Bradul şi Cascada sînt dotate cu restaurante şi baruri de zi, iar hotelul Bistrița şi cabana Brîndușa cu bufete. Telefonul dispeceratului de cazare este 936/78021. Accesul în stațiune se face din localitatea Ceahlău pe DJ 155 F, asfaltat, sau de la Izvorul Muntelui, pe acelaşi drum, peste munte, doar parțial asfaltat (în lucru). Din stațiune pornesc traseele turistice marcate 13, 14, 15, 16, 17 şi 18.

Cabana Dochia.

Aşezare: în zona superioară a masivului montan, pe platou, între vîrfurile Lespezi (1805 m) şi Bîtca Gheodon (1845 m). Are o poziție dominantă, cu vizibilitate totală spre est, sud-est şi sud, şi este principala cabană a Munților Ceahlău, fiind singura bază de cazare la mare altitudine.

Altitudine: 1750 m.

Căi de acces: Pe poteci turistice marcate, de la baza muntelui, din toate punctele cardinale; din satul Ceahlău în 4½-5 ore; din localitățile Izvorul Alb sau Secu în 5½-6 ore; de la cabana Izvorul Muntelui în 3-3½ sau 4-4½ ore; din satul Neagra în 6-7 ore; din satul Telec în 5-5½ ore; din satul Pintic în 5½-6 ore; din stațiunea Durău în 3-4½ ore.

Capacitatea de cazare: 108 locuri în camere cu 2-3 paturi şi dormitoare mai mari; vara pot fi găzduiți pînă la 200 turişti.

Istoric. După încercările nereuşite făcute în anul 1906 la Fîntîna Rece şi în anul 1908 chiar pe actualul loc al adăpostului montan, a fost construită, în sfîrşit, cabana mult dorită. În anul 1912, membrii secției de turism ai Societății de Gimnastică, Sport şi Muzică din Iaşi au organizat un comitet, din care făceau parte şi profesorii Dimitrie Cădere şi Ion Praja. Astfel, cu ajutorul unor

subvenţii obţinute de la instituţii, subscripţii ale membrilor societăţii şi ale altor iubitori ai muntelui, s-a purces la ridicarea unei construcţii din beton. Lucrarea a durat din primăvară pînă în toamna anului 1913. Inaugurarea cabanei a avut loc în ziua de 5 august 1914. Este prima cabană turistică construită în Carpaţii Răsăriteni[1]. Ca urmare a deteriorării grave a adăpostului montan în timpul primului război mondial, au fost efectuate importante lucrări de restaurare, prin grija aceleiaşi societăţi. La 6 august 1922, cu ocazia sărbătoririi Ceahlăului (Ziua Muntelui cum spun localnicii), refăcută, cabana (aproximativ 30 de locuri) a fost pusă din nou la dispoziţia drumeţilor, de astă dată pentru un timp îndelungat. La inaugurare au fost prezente 606 persoane.

Următoarea refacere a cabanei a avut loc în anul 1946, iar în anii 1958-1959 a fost extinsă pentru a putea primi mai mulţi turişti (120 locuri). Încăperilor vechi le-au fost adăugate altele noi, cu ziduri din piatră fixată cu mortar, şi a fost introdusă lumina electrică.

În anul 1962 cabana putea găzdui 150 turişti la priciuri. În anii 1984-l988, capacitatea şi condiţiile de confort ale cabanei au crescut prin adăugarea unei noi aripi, cu trei niveluri[2].

Descriere şi dotare. În înfăţişarea actuală (1988) a cabanei se disting uşor cele trei faze principale de realizare şi extindere a construcţiei: vestibulul, bucătăria, bufetul şi sala de mese constituie clădirea iniţială din beton şi piatră;

[1] N. Macarovici, *op. cit.* In lucrare se menţionează „... este socotită cea mai veche cabană românească". Afirmaţia nu este adevărată. Vezi precizările lui I. Fratu, din cartea *Poteci şi cabane în Munţii Făgăraşului,* Editura Sport-Turism, 1986, p. 37.

[2] La sfîrşitul anului 1988 lucrările nu erau încă încheiate.

cele două dormitoare mari, cu priciuri suprapuse, reprezintă extinderea realizată ulterior (azi sînt transformate în săli de mese); corpul de clădire cu trei niveluri, lipit de cel anterior, este o construcție a ultimilor ani. Această ultimă componentă a cabanei, cu parterul din piatră, etajul I din cărămidă şi etajul II din buşteni, ultimele două acoperite la exterior cu draniță, este folosită ca spațiu de cazare în camere cu 2-3 paturi şi dormitoare mai mari. Încălzirea este asigurată cu lemne în sobe de teracotă, luminarea electrică este obținută de la rețea, iar apa curentă este adusă prin conductă de la Fîntîna Rece, prin intermediul unui bazin din beton construit pe Vîrful Lespezi. Cabana aparține de O.J.T. Neamț.

Trasee turistice de la cabană: traseele marcate 29-37.

Obiective turistice în împrejurimi: Vîrful Toaca (1900 m) şi Stînca Panaghia, Jgheabul cu Hotaru, Stînca lui Cobal şi Santinela, Detunatele, Hornul Ghedeonului, Vîrful Ocolaşul Mare (1907 m) şi La Pavilion, Brîna şi Abruptul Ocolaşului Mare, Jgheabul lui Vodă, Gardul Stănilelor, Piatra Lăcrămată ş.a.

Cabana Fîntînele

Aşezare: Pe un mic platou, de pe Bîtca Fîntînele, în poiana cu acelaşi nume, din care se formează, spre nord, Piciorul Humăriei. De aici avem vizibilitate foarte bună spre zona înaltă a muntelui la Vîrful Toacă (1900 m) şi Panaghia, spre stațiunea Durău, satul Ceahlău şi Munții Bistriței.

Altitudine: 1220 m.

Căi de acces. Pe poteci turistice marcate: de la Durău în 1 oră, din satul Ceahlău, pe Piciorul Humăriei, în

3 ore şi de la cabana Dochia în 2 ore.

Capacitate de cazare: 120 locuri în camere de 2-12 paturi.

Istoric. Prin Poiana Fîntînele trecea, încă din secolul trecut, o importantă, potecă de acces spre vîrful munţilor şi lîngă cele două izvoare puternice numite cîndva Fîntîna Măcărescului, s-a construit un adăpost. După ultima sa refacere, acesta a dăinuit, sub numele de adăpostul Măcărescu sau Fîntînele, pînă după realizarea actualei cabane, care l-a folosit cîtva timp ca magazie. Construcţia cabanei a durat din anul 1950 pînă în 1953, cînd a fost dată în folosinţa turiştilor sub numele de 7 Noiembrie. In anul 1962 era cea mai mare bază de cazare din Munţii Ceahlău avînd 100 de locuri. Din anul 1978 cabana poartă numele Fîntînele.

Descriere şi dotare. Clădire cu două niveluri, din piatră la parter şi din lemn la etaj. Este luminată electric, încălzită cu lemne în sobe de teracotă, are grupuri sanitare şi funcţionează tot timpul anului. Se serveste mîncare caldă şi rece, la bufet. Nu are telefon. Cabana aparţine de O.J.T. Neamţ.

Trasee turistice de la cabană: traseele marcate 25-28.

Obiective turistice în împrejurimi: mînăstirea Durău, Cascada Duruitoarea, Căciula Dorobanţului şi Pietrele lui Baciu, Castelul ş.a.

Cabana Izvorul Muntelui

Aşezare. In partea de est a masivului montan, într-o poiană pe malul stîng al Pîrîului Izvorul Muntelui, la confluenţa sa cu Pîrîul Maicilor, pe DJ 155F, la km 31 + 800. Are vizibilitate spre abruptul din Fundul Ghedeonului,

Piatra Lată şi Piciorul Scurt. Cabana reprezintă unul dintre principalele puncte de plecare spre zona înaltă a masivului montan, dar şi un loc foarte bun de odihnă.

Altitudine: 797 m.

Căi de acces. Pe drumul județean 155 F, modernizat parțial, care traversează muntele, 12 km de la Bicaz şi 20 km de la stațiunea turistică Durău. Pe poteci turistice marcate, de la cabana Dochia în 3-4 ore, de pe malul Lacului Izvorul Muntelui (satele Secu sau Izvoriil Alb) în 4 ore.

Capacitate de cazare: 80 de locuri în camere de 2-6 paturi.

Istoric. Este o construcție nouă, realizată după cel de al doilea război mondial. Inițial, lîngă o construcție din lemn cu un singur nivel s-a adăugat, prin extindere, o construcție suplimentară cu două niveluri în care funcționează în prezent sala de mese şi bucătăria. În acest stadiu (anul 1960), adăpostul putea găzdui 55 de turişti în dormitoare mari de 7-16 paturi. Ulterior s-a mai ridicat un corp cu două niveluri în partea opusă, lipit de primele, dar cu intrare separată.

Descriere şi dotare. Intreaga cabană este din lemn şi are, în mare parte, două niveluri. Este luminată electric de la rețea, încălzită iarna cu lemne în sobe de teracotă şi funcționează tot timpul anului. Se serveşte mîncare caldă. Nu are telefon. Cabana aparține O.J.T. Neamț

Trasee turistice de la cabană: traseele marcate 19-24.

Obiective turistice în împrejurimi: Piatra cu Apă şi Polițele cu Crini, Stînca Dochiei, Fundul Ghedeonului, Jgheabul Armenilor şi Abruptul Ocolaşului Mic.

Cabana Baraj

Aşezare. Pe malul drept al albiei seci a Rîului Bistriţa, sub marele baraj din beton al lacului de acumulare Izvorul Muntelui, în apropierea confluenţei cu Pîrîul Izvorul Muntelui.

Altitudine: 500 m.

Căi de acces: pe DN15, la 3 km de oraşul Bicaz.

Capacitate de cazare: 212 locuri în camere cu 2-16 paturi.

Istoric. Clădirea a fost ridicată pentru constructorii barajului şi, după încheierea lucrărilor, cu unele amenajări, a intrat în circuitul turistic (în anul 1965). La început dispunea de 160, locuri de cazare în camere cu 4-10 paturi. Pînă în anul 1987 lîngă cabană au fost instalate căsuţe pentru turişti, care sporeau posibilităţile de adăpost cu aproximativ 50 locuri. Ele au fost mutate în apropierea portului Bicaz, la motelul Cristina.

Descriere şi dotare. Clădirea cabanei are trei niveluri (parter şi două etaje) şi este realizată din lemn. Are lumină electrică de la reţea. Funcţionează în tot timpul anului. Telefon 936/7 1121. Cabana aparţine de O.J.T. Neamţ.

Trasee turistice de la cabană: traseul marcat 4.

Obiective turistice în împrejurimi: barajul şi lacul de acumulare Izvorul Muntelui.

Popasul turistic Bistra este aşezat pe Valea Bistrei Mari, între pîrîul şi drumul comunal 138 (dintre Telec şi Ceahlău), la km 7+-600. Altitudinea unităţii de cazare administrată de Cooperativa din Bicazul Ardelean este de 905 m. Drumeţii au la dispoziţie opt locuri de dormit dispuse în patru căsuţe. Locul de popas este amplasat la marginea pădurii, la numai 3,5 km de Curmătura La

Scaune şi oferă o bună vizibilitate spre Ocolaşul Mare şi abruptul său. Popasul este deosebit de util drumeţilor care urcă Masivul Ceahlău pornind dinspre sud-vest, de la Bicazul Ardelean, şi nu mai pot ajunge în timp util la cabana Dochia. În imediata apropiere a limitei Muriţilor Ceahlău vom mai putea beneficia şi de alte cîteva baze de cazare ajutătoare.

Popasul turistic Potoci. Este situat pe malul stîng al Lacului Izvorul Muntelui, pe DN15 (dintre Piatra Neamţ şi Borsec), la 6 km în amonte de baraj, la altitudinea (de 680 m. Drumeţii au la dispoziţie 100 locuri în căsuţe, lumină electrică/apă curentă, duşuri, bufet. Din acest loc se oferă o frumoasă privelişte spre Munţii Ceahlău.

Popasul turistic Poiana Teiului. Amplasat spre coada Lacului Izvorul Muntelui, pe malul stîng, la intersecţia şoselelor DN15 (dintre Piatra Neamţ şi Borsec) şi DN 15B, care vine de la Tîrgu Neamţ, la capătul estic al viaductului peste lac. Altitudine 580 m. Există 50 locuri de cazare în căsuţe. In imediata apropiere, în cuveta lacului, se găseşte un important obiectiv turistic - stînca Piatra Teiului, monument al naturii.

Cabana Cheile Bicazului. Situată pe teritoriul comunei Bicaz-Chei, la altitudinea de 680 m, lîngă Rîul Bicaz şi DN 12C dintre Gheorghieni şi Bicaz, la coborîrea de la Lacu Roşu prin Cheile Bicazului. Cele peste 100 de locuri sînt asigurate de cele cîteva clădiri ale căbanei. Lumină electrică, apă, bufet permanent. În cazuri speciale, cînd se apropie seara sau timpul a devenit nefavorabil continuării excursiei, se poate apela, pentru cazare în

timpul nopții, la cabanele forestiere situate pe unele drumuri forestiere (pe văile Izvorul Alb, Furcituri, Neagra Mare, Neagra Mică, Bistra Mare, Pîrîul lui Martin s.a.) sau la frumoasa şi spațioasa cabană forestieră din Poiana Bîtca Neagră, dată în folosință în anul 1987.

De asemenea, drumeții pot primi adăpost la stînele permanente care funcționează vara în Munții Ceahlău (stîna Schitenilor, stîna Țuțuienilor, stîna din Poiana Stănile, stîna din Poiana Cerebuc, stîna de pe Obcina Lacurilor, stîna de lîngă Poiana Piatra Sură ş.a.). În perimetrul Munților Ceahlău pot fi găsite numeroase locuri de campare în corturi personale, însă nu trebuie omis faptul că întreaga zonă înaltă de peste aproximativ 1 000 m face parte din Parcul Național Ceahlău.

În cadrul rezervației este posibilă camparea în corturi doar în următoarele locuri:

(1) în apropiere de cabana Dochia (400 m), în poiana special destinată pentru aceasta, de pe Piatra Lată din Ghedeon (există proiectul de a se efectua unele amenajări în acest sens);

(2) în Curmătura La Scaune;

(3) în poiana cu stîna Schitenilor;

(4) în Poiana Maicilor;

(5) în Poiana Stănile;

(6) în Poiana Piatra Sură.

În stațiunea turistică Durău este permisă aşezarea cortunlor doar în Poiana Cailor, la extremitatea inferioară a pîrtiei de schi. Pentru odihna şi adăpostirea turiştilor, pe unele trasee turistice mai frecvent circulate au fost construite cîteva adăposturi foarte utile (1987): în apropierea Stîncii Dochia şi la ieşirea din Jgheabul cu Hotaru, pe traseele 2 şi 22; în Poiana Maicilor, pe traseele

19, 6, şi 20.

7.7. POTECI ŞI MARCAJE TURISTICE

În Munții Ceahlău vom întîlni o rețea foarte densă de drumuri şi poteci, ultimele străbătînd în numeroase direcții zona stîncoasă, de altitudine, a masivului, dar şi zona golului alpin. Potecile existente anterior practicării turismului, de cele mai multe ori vechi hățaşe ciobăneşti, s-au transformat, prin circulație repetată şi sistematică, în poteci ciobăneşti şi, apoi, cu unele amenajări, în poteci turistice. Ca şi în alte masive montane, la originea potecilor turistice stau potecile pastorale, vînătoreşti şi ale muncitorilor la pădure, iar în Munții Ceahlău şi cele făcute de călugării care s-au izolat în diferite zone şi au circulat de la un aşezămînt monahal la altul. Fără îndoială, au fost create şi unele poteci sau tronsoane de poteci special pentru scopuri turistice.

Primele amenajări de poteci turistice în cadrul Munților Ceahlău menționate documentar, au fost efectuate în perioada 1833-1835[1] şi, desigur, au fost folosite unele poteci preexistente practicării turismului cu piciorul sau călare. În anul 1835, subprefectul Vasile Măcărescu a luat măsuri pentru amenajarea unei poteci de la schitul Durău la Poiana Fîntînele (unde în prezent este amplasată cabana Fîntînele) şi, în continuare, spre zona înaltă a masivului.

In acelaşi an, conform dispozițiilor date de domnitorul Mihail Sturdza, călugării de la schitul Durău au lărgit poteca pastorală ce urma Pîrîul lui Martin, pînă la Garduri şi Jgheabul Gardurilor, potecă pe care domnul,

[1] N. Baticu, R. Țițeica, *op. cit.,* p. 44 şi 49.

împreună cu suita sa, au putut urca pe platou călare, în iulie 1835. Această potecă a fost refăcută în anul 1844 de familia Cantacuzino, evident pentru scopuri turistice şi, mai tîrziu de Vasile Măcărescu, în perioada cînd şi-a avut domiciliul la moşia Hangu.

Literatura pentru turism mai consemnează, după primul război mondial, cîteva acţiuni de amenajare a unor poteci turistice de către membri ai secţiei de turism din cadrul Societăţii de Gimnastică, Sport şi Muzică din Iaşi, care gospodăreau şi cabana Dochia. Primele marcaje turistice şi poteci de acces la cabane au fost realizate de profesorul Nicolae Macarovici şi inginerul Alexandru Chelărescu, în anul 1931[1], acestea fiind menţionate pe harta tipărită de Turing-Clubul României în anul 1936[2]. Era semnalată existenţa a şapte trasee turistice marcate, toate făcînd legătura între localităţi de la poalele munţilor şi cabana Dochia:

(1) *bandă roşie orizontală* (satul Schitu - pe Piciorul Humăriei - Piatra Lată - sub Vîrful Toaca - cabana Dochia);

(2) *bandă verde orizontală* (Durău - intră în traseul 1 înainta de Piatra Lată şi, apoi, comun cu aceasta pînă la cabana Dochia);

(3) *cruce roşie* (Durău - Poiana Vesuri - Cascada Duruitoarea - cabana Dochia);

(4) *cruce verde* (confluenţa Pîrîului Izvorul Muntelui cu Rîul Bistriţa - pe Pîrîul Izvorul Muntelui - Chica Baicului - Detunatele - cabana Dochia);

(5) *cerc roşu* (satul Buhalniţa pe Rîul Bistriţa - pe

[1] N. Baticu, R. Ţiteica, *op. cit.,* p. 135
[2] I. Protopopescu, N. Macarovici, *op. Cit.*

Obcina Baicului - şi, apoi comun cu traseul 4 pînă la cabana Dochia);

(6) *cerc verde* (confluenţa pîraielor Bistra cu Capra - pe Valea Bistrei - Obcina Lacurilor - Curmătura La Scaune - cabana Dochia);

(7) *banda roşie verticală* (satul Pintic - pe Valea Pinticului - Pîrîul Bistra Mare - apoi comun cu traseul 6 pînă la cabana Dochia). Aceste şapte semne se aplicau într-un dreptunghi orizontal de culoare albă, deci marcaje cu roşu sau verde pe fond alb. Lungimea totală a acestor trasee marcate era de 61 km. A urmat perioada războiului în care a fost implicată ţara noastră, cînd desigur, n-au mai fost efectuate marcaje turistice.

Prin deciziile Departamentului Propagandei nr. 2345/1945 şi nr. 10628/1948 (vezi Monitorul Oficial nr. 250/1 noiembrie 1945 şi nr. 283/4 decembrie 1948) şi Instrucţiunile/ Oficiului Naţional de Turism nr. 3566 din 1945, s-a stabilit oficial, pentru prima dată în ţara noastră, modul de marcare a traseelor turistice, conform sistemului folosit pe plan internaţional. Cele 12 marcaje turistice stabilite în 1945 se folosesc şi în prezent. Ele sînt: bandă verticală, cruce cu braţe egale, triunghi echilateral sau punct, în culorile roşu, albastru sau galben, pe fond alb, semnele trebuind să se încadreze într-un patrulater cu laturile de 16-20 cm. Ulterior au mai fost emise, în completare, alte acte normative cu putere de lege privind marcarea traseelor turistice: Decretul nr. 237/1950 şi HCM nr. 518/1954 privind avizarea documentaţiilor de marcare, HCM nr. 140/1969 şi Instrucţiunile 545/1969 privind efectuarea şi întreţinerea marcajelor turistice.

Conform actelor normative, banda roşie se foloseşte pentru marcarea traseelor principale de creastă, iar benzile

albastră şi galbenă pentru crestele secundare. Crucea se utilizează pentru traseele de legătură între alte trasee, iar triunghiul sau punctul pentru traseele de cale.

Marcajele din Munții Ceahlău respectă doar parțial aceste indicații.

La începutul anilor '50 în Munții Ceahlău existau nouă marcaje turistice:

(1) *bandă roşie* - un traseu principal care traversează masivul, avînd ca extreme localitățile Bicaz şi Schitu (Ceahlău) şi trecînd prin cîteva puncte principale de pe traseu (satul Izvorul Muntelui, cabana Izvorul Muntelui, Poiana Maicilor, sub Ocolaşul Mic, cabana Dochia, sub Vîrful Toaca, cabana Fîntînele şi Durău);

(2) *bandă albastră,* (un alt traseu de traversare, între localitățile Izvorul Alb şi Bicazul Ardelean, trecînd prin Obcina Chica Baicului, Curmatura Lutul Roşu, Piatra cu Apă, sub Detunate, cabana Dochia - Curmătura La Scaune, Valea Bistrei şi Telec;

(3) *cruce roşie,* de la Durău, prin Poiana Vesuri, Cascada Duruitoarea şi Piciorul Şchiop, la cabana Dochia;

(4) *cruce albastră,* din satul Neagra, prin Vîrful Neagra, Curmătura Văratec şi Poiana Maicilor, apoi comun cu traseul 1 pînă la cabana Dochia; (5) *triunqhi roşu,* din satul Pintic prin Curmatura Pinticului în Valea Efistrei;

(6) *triunghi albastru,* din satul Răpciuni (Ceahlău) pe Piciorul Humăriei la cabana Fîntînele;

(7) *triunghi galben,* de la cabana Fîntînele la Poiana Vesuri, marcaj efectuat în anul 1957;

(8) *punct roşu,* din Curmătura Văratec prin Poiana Stănilelor la Curmătura Stănile şi

(9) *punct albastru,* de la cabana Izvorul Muntelui la Curmătura Lutul Roşu (La Arsuri).

Lungimea totala a traseelor marcate era de aproape 100 km, Aceste marcaje turistice erau menţionate şi în prima lucrare prezintă reţeaua marcajelor turistice din România, publicată anul 1958[1]. Existenţa acestor marcaje turistice este confirmată după aproximativ 10 ani[2], ca şi după 20 ani[3]. Ultima lucrare privind marcajele turistice, în capitolul referitor la Masivul Ceahlău, menţionează sintetic punctele principale de reper de pe traseu (şi altitudinea lor), timpul necesar pentru parcurgerea traseului, perioada recomandabilă, punctele de plecare, drumurile de acces şi legăturile cu alte trasee.

În anul 1972, reţeaua de marcaje turistice nu era împrospătată suficient, dar era funcţională. In anul 1974, Consiliul Naţional al Organizaţiei Pionierilor a iniţiat o mare acţiune patriotică, numită ,,Asaltul Carpaţilor", prin ea urmărindu-se marcarea şi remarcarea traseelor turistice montane, amenajarea potecilor turistice şi a refugiilor, depistarea şi ocrotirea monumentelor naturii. În cadrul acestei acţiuni, în Ceahlău a fost efectuată (1975) marcarea a cinci noi trasee de către pionieri şi şcolari, îndrumaţi de profesori:

(1) *triunghi albastru* - din satul Izvorul Alb, prin Poiana Falon, stînca Dochia şi Jgheabul cu Hotaru, la cabana Dochia;

(2) *punct roşu* - de la confluenţa pîraielor Durău şi Slatina, pe DC 138, la Curmătura La Scaune şi Curmătura Stănile;

(3) *cruce albastră* - de la confluenţa pîraielor Durău

[1] *Ghidul marcajelor turistice,* p. 91-103

[2] S. Nicolau ş.a., *Ceahlăul şi lacul de la Bicaz* şi *Ceahlău,* nr. 5 din Colecţia Munţii noştri (ONT).

[3] I. Ionescu-Dunăreanu ş.a. *Ghidul marcajelor turistice,* p 177-83.

şi Schit, pe Pîrîul Slatina, la Obcina Lacurilor;

(4) *cruce roşie* - de la Grinţies, peste Obcina Boiştea, la Durău;

(5) *punct albastru* - de la Taşca în DJ 155 F (La Furcituri).

Cu aceste noi marcaje, reţeaua de trasee turistice marcate a crescut cu încă 38 km, iar existenţa lor, ca şi a celor realizate anterior, este confirmată de lucrările turistice apărute ulterior cu unele inexactităţi[1]. După anul 1975 au mai fost marcate încă două trasee turistice:

(1) *cruce albastră* - din staţiunea Durău, pe Piciorul Poienii la drumul forestier de pe Valea Rupturi şi cascada Duruitoarea (de către CJEFS Neamţ);

(2) *bandă albastră* - continuare a unui traseu din Munţii Hăsmaş, prin Curmătura Pinticului şi Bîtca Savului, la Obcina Lacurilor. Aceste noi trasee însumează 7 km.

Incepînd cu anul 1979, traseele turistice marcate au fost repartizate spre îngrijire permanentă organizaţiilor de pionieri şi şcolilor, iar în anul 1981 s-a organizat un şantier naţional al tinerilor pentru marcaje turistice şi ocrotirea naturii în Masivul Ceahlău. De întreţinerea traseelor turistice din Ceahlău se ocupau şcoli generale şi case ale pionierilor şi şoimilor patriei din oraşele Bicaz, Piatra Neamţ şi Roman, precum şi şcoli din localităţile rurale Ceahlău, Bicazul Ardelean. Neagra, Bicaz-Chei, Grinţies şi Pintic[2]. La începutul anilor '80, reţeaua traseelor turistice marcate din cuprinsul Munţilor Ceahlău însuma aproape 150 km, fiind, aşadar, suficient de deasă.

---

[1] I. Stănescu, Masivul Ceahlau, p. 22 şi G. Tacomi, Masivul Ceahlău. Hartă turistică.

[2] . " *Asaltul Carpaţilor",* p. 146-148.

Situaţia marcajelor turistice existente în anul 1988 este prezentată în tabelul 3.

Traseele turistice marcate, oficiale, sînt înregistrate în evidenţa Comisiei de Marcaje a Federaţiei Române de Turism cu numerele 12.1-12.51 şi sînt consemnate în lucrarea apărută în anul 1985 privind marcajele turistice din Munţii Carpaţi[1].

În legătură cu aceste marcaje, facem următoarele precizări:

(1) marcajul 4c este realizat numai pînă la ieşirea în linia de creastă pe Obcina Lacurilor, iar în continuare, pînă aproape de Curmătura La Scaune, este marcat sporadic şi incomplet cu bandă albastră (o continuare a marcajului 2b); urmează a se corecta în cruce albastră;

(2) exista o prelungire mai veche a marcajului 8, între Poiana Maicilor şi Furcituri, peste Bîtca Popii, semnele fiind rare şi uneori greu de identificat; marcajele 9b şi 10 sînt neoficiale, totuşi utile.

Potecile marcate din Munţii Ceahlău sînt destul de bine întreţinute, pe unele porţiuni realizîndu-se amenajări în anul 1987 (lîngă Clăile lui Miron, în Hornul Ghedeonului, pe lîngă Detunate, sub Piatra cu Apă ş.a.).

Marcajele turistice sînt funcţionale, ele asigurînd orientarea turiştilor şi în condiţii de timp nefavorabile. Există stîlpi indicatori în punctele de plecare pe traseu sau la intersecţii de trasee. In unele puncte caracteristice ale terenului, pe stîlpii indicatori, sînt montate tăbliţe ce menţionează numele locului şi altitudinea (Curmătura La Scaune - 1326 m, Poliţa cu Ariniş - 1555 m, Curmătura Stănile - 1420 m, Curmătura Văratec - 1363 m ş.a.), deşi

[1] *Asaltul Carpaţilor*, p. 146-l48.

valorile cotelor nu corespund cu cele de pe harta topografică de bază.

TABELUL 3

MARCAJELE TURISTICE DIN MUNȚII CEAHLĂU (anul 1988)

Nr. crt.	Marcajul turistic	Traseul	Lungi-mea (km)	Nr. evidența FRTA
1	Bandă roşie	Staţiunea turistică Durău - cabana Fîntînele - Piatra Lată – Panaghia - cabana Dochia - Ocolaşul Mic - Poiana Maicilor - cabana Izvorul Muntelui - cabana Baraj	22	12.3
2	Bandă albastră	a) Satul Secu - Obcina Chica Baicului - Curmătura Lutul Roşu - Piatra cu Apă - cabana Dochia - Jgheabul lui Vodă - Curmătura La Scaune - Pîrîul Bistra Mare - satul Telec - satul Bicazul Ardelean	31 4	12.7; 12.10 12.13
		b) Curmătura Pinticului - Bîtca Savului - Obcina Tablei (la marcajul 4c)		
3	Cruce roşie	Satul Griţieş - Obcina Boiştea - staţiunea turistică Durău - Poiana Vesuri - Cascada Duruitoarea - cabana Dochia	14	12.1

Nr. crt.	Marcajul turistic	Traseul	Lungi-mea (km)	Nr. evidența FRTA
4	Cruce albastră	Satul Neagra - Vîrful Neagra - Curmătura Văratec - Poiana Maicilor - Ocolaşul Mic - cabana Dochia	13	12.9
		Stațiunea turistică Durău - Piciorul Poienii - Cascada Duruitoarea (la marcajul 3)	4	12.15
		Confluența pîraielor Durău şi Slatina (la DJ 155F) - Obcina Lacurilor – Curmă-tura La Scaune (la marcajul 2a)	7	12.2
5	Triunghi roşu	Satul Pintic - Pîrîul Pintic - Curmătura Pinticului - Pîrîul Bistra Mare (la marcajul 2a)	5	12.12
6	Triunghi albastru	Satul Ceahlău - Piciorul Humăriei - cabana Fîntînele	7	12.4
		Satul Izvorul Alb - Poiana lui Falon - stînca Dochia - Jgheabul cu Hotaru - cabana Dochia	13	12.6
7	Triunghi galben	Cabana Fîntînele - Poiana Vesuri (la marcajul 3)	2	12.5
8	Punct roşu	Poiana Maicilor - Curmătura Văratec - Poiana Stănile- Curmătura La Scaune - Piriul lui Martin - confluența pîraielor Durău şi Slatina (la DJ 155F)	13	12.11; 12.14

Nr. crt.	Marcajul turistic	Traseul	Lungi-mea (km)	Nr. evidența FRTA
9	Punct albastru	a) Satul Taşca - Dealul Runcu - La Furcituri - cabana Izvorul Muntelui - La Arsuri, lîngă Curmătura Lutul Roşu (la marcajul 2a)	8	12.8
		b) Cabana Dochia - Brîna Ocolaşului Mare - Jgheabul Lupilor - cabana Dochia	3	-
10	Punct galben	Curmătura Lutul Roşu - Pârâul Izvorul Alb (legătură între marcajele 2a şi 6b)	1	-

Menționăm că, la cabane şi în hotelurile din stațiunea Durău, există unele hărți şi scheme, conținînd şi alte indicații cu caracter turistic privind traseele din Ceahlău. Formația locală Salvamont are grijă să afişeze, la cabane, liste cu traseele interzise iarna, ba chiar să anunțe accidentele produse în ultimii ani, pentru avertizarea turiştilor.

Precizăm, de asemenea, că întreținerea marcajelor, amplasarea de stîlpi indicatori şi alte amenajări turistice (locuri de popas, adăposturi) sînt realizate, în bună parte, de către asociații turistice din Piatra Neamț şi formația Salvamont. In fine, amintim că, aproape fără excepție, potecile turistice marcate fac legătura între localitățile situate la poalele muntelui şi zona înaltă, între cabanele turistice; ele conduc la numeroasele obiective de interes turistic existente, cu generozitate, în acest masiv montan.

Turiştii care cunosc bine cărările muntelui vor putea ajunge la locurile dorite şi pe potecile nemarcate. Atragem

atenţia însă că, *pe asemenea poteci, nu se vor avînta decît drumeţii cu multă experienţă a muntelui, nu singuri, ci în grup.*

78. TURISM DE IARNĂ

În Munţii Ceahlău turismul este practicat în cursul anului, dar iarna este mult mai redus, în special în zona înaltă, spre platou. Se cunoaşte că în această zonă timpul este foarte capricios şi schimbător de la o zi la alta, aşa că vom întîlni frecvent fenomenele caracteristice unui climat tipic montan: viscole puternice, înzăpeziri şi avalanşe. Iarna, pe vreme rea, sau chiar în celelalte anotimpuri, pe ceaţă, drumeţii se pot rătăci uşor în zona platoului. Sînt cunoscute suficiente cazuri de accidente cu urmări tragice. In timpul iernii, cele mai periculoase locuri se găsesc în zona platoului şi porţiunile de trecere a potecilor turistice prin abrupturi. Viscolul şi ceaţa reduc de multe ori vizibilitatea sub 20-30 m. Pe vreme cu viscol în zona platoului, nu vom părăsi cabana Dochia decît în cazuri de absolută necesitate şi atunci luîndu-ne toate măsurile necesare pentru a nu ne rătăci; deplasarea va fi făcută numai în grup compact, pe cea mai apropiată potecă marcată ce coboară repede în pădure.

În Ceahlău există unele porţiuni de trasee turistice marcate, precum şi toate traseele nemarcate, pe care nu se merge iarna, pe vreme rea. Salvamontul local interzice, în perioada căderii zăpezii, parcurgerea următoarelor porţiuni de trasee turistice marcate, care prezintă pericol de alunecare, avalanşe, rătăciri:

(1) Cascada Duruitoarea - cabana Dochia (pe traseele 14, 15, 29a şi 29b);

(2) Poiana Maicilor - Jgheabul lui Vodă - cabana Dochia (pe traseele 7 şi 20);

(3) Brîna Ocolaşului Mare - Jgheabul Lupilor - cabana Dochia (pe traseul 37);

(4) toate traseele nemarcate.

Iarna, în perioada marilor ninsori, cu zăpezi proaspete şi imediat după aceea, cînd centrul de greutate al masei de zăpadă capătă un echilibru instabil, ca şi, în special, primăvara, cînd zăpezile încep să se topească şi alunecă pe sol, este posibilă producerea avalanşelor. Acestea iau naştere pe pante de 20°-50° înclinare sau de pe pereţii verticali, din partea opusă vîntului dominant, unde zăpada s-a depozitat sub formă de cornişe sau balcoane. De cele mai multe ori, nu cantitatea mare de zăpadă ce alunecă este cea mai periculoasă, ci materialele din sol şi pădure pe care avalanşa le rupe şi le antrenează cu ea.

Perioadele din zi cele mai favorabile pornirii avalanşelor, primăvara, se află în relaţie directă cu deplasarea aparentă a Soarelui pe bolta cerească: pe pantele expuse spre est - între orele 9-19; pe cele expuse spre sud - între orele 12-14; pe cele expuse spre vest - între orele 14-18. Este cunoscută marea avalanşă produsă în Ceahlău în secolul trecut cînd, pornită de sub Toaca şi Panaghia, a rupt o parte din Stînca Dochiei şi a spulberat schitul Cerebuc situat la 3 kilometri.

In iernile cu multă zăpadă, porţiunea de sub Panaghia şi Toaca a potecii turistice marcate cu bandă roşIe (traseele 1, 13 26 şi 30) este troienită şi apare pericolul avalanşelor. În cazul în care nu poate fi evitată parcurgerea unui traseu situat într-o zonă cu perIcol de avalanşă, recomandăm luarea următoarelor măsuri preventive: nu vor fi traversate cornişele, vor fi ocolite;

traversarea pantei nu se face pe curbă de nivel, ci pe direcție oblică şi în porțiunea ei superioară; se urmăresc, de preferință, marginile stîncilor; urcarea se face pe linia de cea mai mare pantă şi în serpentine; zona se parcurge în şir, folosînd aceeaşi urmă de picior şi la distanță de aproximativ 20 m; membrii grupului se leagă cu cordelină (de preferință roşie); zona va fi parcursă în cea mai mare liniște, drumeții avînd obligația să-şi lege fața cu un tifon lat (pentru prevenirea astupării căilor respiratorii cu zăpadă). Se recomandă ca turiştii să se informeze la cabane asupra zonelor periculoase ori de cîte ori intenționează să parcurgă trasee în premieră sau în timpul iernii.

Practicarea sporturilor de iarnă, în special a schiului, este favorizată de cele peste 100 zile cu zăpadă. Există o pantă pregătită pentru schi. Ea porneşte din poteca turistică dintre Poiana Vesuri şi Cascada Duruitoarea (marcată cu cruce roşie) şi se sfîrşeşte lîngă stațiunea turistică Durău, în Poiana Cailor. Pîrtia de schi are lungimea de 1 970 m şi o diferență de nivel de 450 m. Este amenajată pe pantele de nord-vest ale masivului montan, în pădure, aşa că zăpada se păstrează mult timp. A fost elaborat proiectul construirii unui telescaun pe lîngă pîrtie, care ar deservi pîrtia şi ar facilita accesul la Cascada Duruitoarea.

În timpul iernii, în Poiana Cailor, la extremitatea inferioară a pîrtiei, se amenajează cu baby-schi lift. Pantele domoale din zona platoului, permit schiorilor mai puțin pretenționoşi, cantonați la cabana Dochia, să schieze mai multe luni pe an. Totodată în stațiunea Durău, în spatele hotelului cu acelaşi nume unde sînt amplasate terenurile de sport, în fiecare iarnă este amenajat un patinoar artificial. Un birou de închiriere a obiectelor necesare practicării sporturilor de sezon funcționează în stațiune în timpul

iernii.

8. TRASEE TURISTICE

Ceahlăul apare uriaş şi maiestuos în izolarea şi tăcerea lui, martor al frămîntărilor geologice din timpuri îndepărtate. Trezind interesul vînătorilor şi ciobanilor, ca şi curiozitatea turiştilor, culmile i-au fost asaltate din toate părţile de numeroase poteci, multe dintre ele trasee turistice.

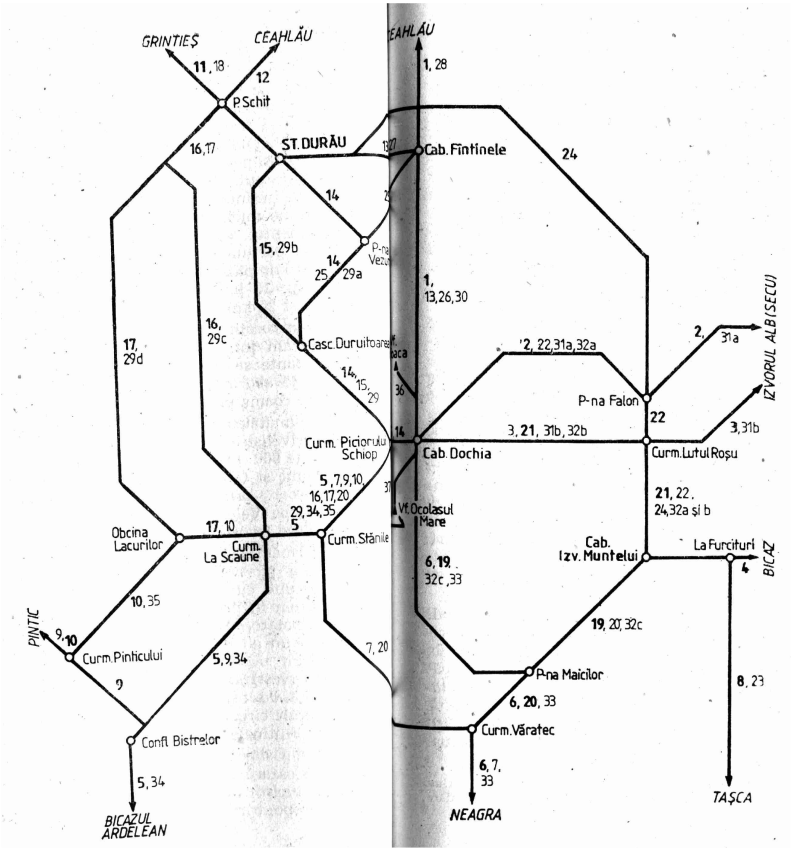

Fig. 9- Schiţa traseelor turistice.

Descrierea traseelor turistice în această lucrare este făcută diferențiat, în funcție de gradul de dificultate, de existența şi calitatea marcajelor, de densitatea elementelor planimetrice, de posibilitățile de orientare. Pentru zonele unde este posibilă rătăcirea, a fost realizată o descriere mai amănunțită, drumețului atrăgîndu-i-se atenția, deseori prin subliniere cu caractere cursive, în timp ce atunci cînd poteca sau drumul de parcurs sînt clare, descrierea traseului s-a făcut mai sumar. Ieşirile din traseu, pentru vizitarea unor obiective turistice situate lateral de acesta, ca şi variantele la traseu au fost evidențiate prin caractere groase şi prin retragerea textului spre dreapta. Pentru a nu apărea repetări la mai multe trasee, cu privire la prezentarea elementelor de potențial turistic, au fost făcute trimiteri la pagina în care sînt descrise în alte capitole ale lucrării: localitățile de pornire în drumeție, hotelurile, cabanele şi popasurile turistice, monumentele istorice şi de arhitectură, muzeele, rezervațiile naturale şi monumentele naturii.

Traseele turistice sînt descrise, în principal, în urcuş, de la baza muntelui către zona înaltă a masivului. Cînd mai multe trasee se suprapun pe unele porțiuni, descrierea detaliată se face doar la traseul de bază, iar la celelalte se efectuează trimiteri şi se menționează doar obiectivele turistice principale. De la cabana Dochia, situată în centrul masivului şi la care se întîlnesc majoritatea potecilor turistice care urcă în zona înaltă, se face descrierea unor trasee în sens invers. Aceasta este efectuată sumar, cu indicarea cîtorva elemente caracteristice şi enumerarea obiectivelor turistice şi se fac trimiteri la descrierea detaliată a traseului în sens direct. Legendele despre unele locuri sau formațiuni stîncoase sînt prezentate pe scurt în momentul în care acestea sînt întîlnite în traseu. La intrarea

unui traseu în rezervaţia ştiinţifică Ceahlău se face precizarea necesară.

Marcajele turistice menţionate sînt cele oficiale, omologate de Federaţia Română de Turism publicate[1] şi realizate pe teren. Starea marcajelor este cea constatată în perioada 1987-1988.

Lungimea traseului a fost obţinută de pe harta topografică la scara 1:25000, corectată în funcţie de unghiul de pantă, pentru a se obţine o valoare cît mai apropiată de cea reală de pe teren. Diferenţa de nivel a fost determinată simplu, între altitudinile extreme din traseu. Timpul de parcurs a fost stabilit pentru un turist cu resurse fizice modeste. Nu s-au prevăzut rezerve de timp pentru atingerea şi cercetarea obiectivelor turistice din vecinătatea traseului şi nici pentru admirarea priveliştilor.

Imaginile bizare ale formaţiunilor stîncoase au creat legende, Ceahlăul constituind ,,o lume de legende", şi au stîrnit inspiraţia, fantezia oamenilor care le-au găsit nume sugestive. Formaţiunilor mai vechi botezate, ca de exemplu, Turnul lui Budu. Claia lui Miron, Detunatele, Piatra Lăcrămată, Turnul Sihastrului, ş.a., li s-au adăugat altele mai noi, ca Peretele Berbecului,, Piatra Viperei, Castelul, Pavilionul, Coloana Dorică s.a., iar alte oronime mult mai recente ca Gemenii, Furculiţa, Faraonul, Broasca, Uriaşul şi multe altele încearcă să-şi facă loc[2].

La sfîrşitul fiecărui traseu este dată o sinteză a timpilor de parcurs de la plecare la obiectivele principale (cumulat). Obiectivele turistice sînt descrise o singură dată,

[1] N. Milea, N. Popescu, *Asaltul Carpaţilor*. Marcaje turistice în Carpaţi, p. 146-l47

[2] Am inventariat peste 30 de denumiri pentru formaţiuni stîncoase cu înfăţişarea curioasă.

pe traseul de bază. Traseele turistice de picior, marcate, sînt grupate în şapte părţi, în funcţie de zona sau locul de pornire, astfel: trasee turistice care pornesc de pe malul Lacului Izvorul Muntelui, de pe Valea Bicazului, de pe Valea Bistricioarei şi trasee turistice care pornesc din staţiunea Durău sau de la trei cabane turistice: Izvorul Muntelui, Fîntînele şi Dochia.

8.1. TRASEE DE PE MALUL LACULUI IZVORUL MUNTELUI

1. Ceahlău - Piciorul Humăriei - Cabana Fîntînele - Panaghia - sub vîrful Toaca - cabana Dochia
Marcaj: satul Ceahlău - cabana Fîntînele, triunghi albastru; cabana Fîntînele - cabana Dochia, bandă roşie. *Lungime:* 11 km. *Diferenţă de nivel:* 1330 m. *Timp de parcurs:* 4½ - 5 ore. *Obiective turistice:* biserica Schitu din Ceahlău, Căciula Dorobanţului, Stînca Panaghia, Vîrful Toaca. *Caracteristici:* traseu de acces direct din satul Ceahlău, de la debarcader, spre cabana Fîntînele şi zona înaltă, fără a trece prin staţiunea Durău. Este folosit în tot cursul anului.

Aceasta este unul dintre primele trasee marcate în Munţii Ceahlău, acţiune realizată în anul 1931 pe poteca existentă şi în prezent, pe la Poiana Fîntînele şi adăpostul Măcărescu (cabana Fîntînele a fost edificată cu peste două decenii mai tîrziu), Piatra Lată şi Panaghia la cabana Dochia. Atunci s-a folosit semnul bandă roşie orizontală.

Traseul turistic începe din localitatea Ceahlău din strada ce vine de la debarcader (şi se sfîrşeşte în DJ 155F, care face legătura Bistricioara - Ceahlău - Durău - Izvorul

Muntelui), printre Şcoala Generală, în dreapta, şi Dispensarul Medical, în stînga. Vechea biserică din lemn, Schitu, este situată doar la cîteva sute de metri. De la debarcader prin sat, apoi pe drumul județean la stațiunea Durău există un marcaj turistic cu bandă roşie. Ne deplasăm cca 150 m pe drumul forestier ce se formează şi va continua prin satul Pîrîul Mare spre obîrşia Pîrîului Sîrbeni, ne abatem spre dreapta printre gospodării şi ne angajăm direct în urcuş pe Piciorul Humăriei, prelung şi încă fără vegetație arborescentă. Pantele sale de est şi de vest sînt acoperite cu fînețele împrejmuite ale localnicilor Culoarea roşie a terenului în subsolul superifical este data de compoziția sa argilo-marnoasă. De aici, locuitorii satului şi-au luat lutul necesar pentru construcția locuințelor şi, astfel, piciorul de munte pe care urcăm a căpătat un nume sugestiv şi foarte cunoscut. Cine nu ştie unde este, în Ceahlău, Piciorul Humăriei?

Printre fînețe, urcăm pe coama piciorului, prindem un drum care se strecoară, la început, prin pădurea rară, apoi prin pădure trecem pe pantele de est ale Piciorului Humăriei. La început, drumul de pădure ne-a plimbat printre foioase, dar, curînd, vom străbate arboretul format din molizi, apoi o plantație din aceeaşi specie. Traseul ne scoate, în urcuş domol, aproape pe curbă de nivel, la o poiană acoperită de fînețe împrejmuite, pe care le ocolim prin dreapta. Traversăm o vale seacă şi urcăm, în continuare, prin rarişte de pădure. *Atenție! De aici pînă la DJ 155F marcajul turistic este rar şi defectuos aplicat.*

Poteca ce poartă traseul pe care l-am abordat urcă uşor prin pădurea care coboară spre stînga pantele văii Pîrîului Răpciunița, întîlnim o bancă pentru popas, construită de cei care gospodăresc pădurea şi traversăm un

drum de căruță, ieşind în Poiana Ponorului. Fînețele din poiană sînt împrejmuite cu garduri, peste care trecem. Stîlpul indicator din mijlocul poienii ne ajută să păstrăm corect traseul. Urcuşul continuă domol pe un drum de pădure şi, după ce întîlnim un altul ce vine din stînga, ne angajăm în cîteva serpentine mici. Ieşim în afara pădurii urcînd prin fîneață pînă la terasamentul drumului județean amintit, încă nemodernizat pe această porțiune. Am ajuns la borna kilometrică 19, iar pe şosea sînt: 7 km pînă în stațiunea Durău şi 19 km pînă la Bistricioara (DN 15); 13 km pînă la cabana Izvorul Muntelui, 21 km pînă la DN15 şi 25 km pînă la Bicaz. Şoseaua poartă traseul 24.

Am ocolit mamelonul cu cota 992 m de pe Piciorul Humăriei şi am intrat în larga şi frumoasa Poiană a Coacăzului, ale cărei pante se întind spre est către Valea Răpciunița şi pe care poteca le abordează într-un urcuş în lungul coastei, prin fîneață, pînă pe coama piciorului de munte. Sîntem la altitudinea de 1000 m şi la jumătatea traseului dintre Ceahlău şi cabana Fîntînele. In față priveliştea ce ni se oferă cuprinde Stînca Panaghia şi Vîrful Toaca (1900 m), spre est, formele împădurite ale Piciorului Ponorului şi Obcinei Țiflicului, serpentinele drumului județean ce se strecoară prin pădure şi începutul unui drum forestier format (din el) pe Valea Sasca, iar la nord-est Valea Bistriței şi lacul de acumulare Izvorul Muntelui.

Urmăm poteca marcată pe coarna lată a părții finale, superioare, a piciorului de munte, trecînd prin sau pe lîngă fînețe împrejmuite cu garduri din răzlogi şi presărate cu copaci şi tufe. Pătrundem în pădurea bătrînă, întîlnim în stînga cotul unui drum de exploatare, panta accentuîndu-se. Sîntem pe Padina Fîntînele. Intîlnim un alt drum de pădure pentru exploatarea lemnului şi ne continuăm traseul printre

molizi, poteca urcînd mai domol spre dreapta (vest) şi scoţîndu-ne într-o mică poiană. De aici, aproape pe curbă de nivel, prin pădure, urmăm partea finală a potecii bune, mult circulată pe această porţiune, care ne scoate în spatele cabanei Fîntînele, situată în poiana cu acelaşi nume.

Ne găsim la altitudinea de 1220 m şi la această importantă bază de cazare din cadrul Munţilor Ceahlău întîlnim traseul turistic 13 ce vine de la Durău, marcat cu bandă roşie. Aici începe traseul turistic 25 spre Cascada Duruitoarea, marcat cu triunghi galben şi cruce roşie. La Durău, pe traseul 27, se ajunge în mai puţin de o oră, iar la Cascada Duruitoarea, în mai puţin de 2 ore.

Din spatele cabanei, poteca intră în pădure urcînd domol în lungul coastei Padinei Fîntînele, pe sub Bîtca Fîntînele (1511 m), pe care nu o putem zări din cauza copacilor şi, împreună cu ea, ajungem în locul numit La Morminţi. Luminişurile întîlnite în potecă ne permit să aruncăm cîte o privire spre zona înaltă şi stîncoasă a munţilor. Terenul devine din ce în ce mai accidentat, poteca se strecoară printre stîncării, în urcuş mai accentuat şi în scurt timp poposim în Curmătura Pietrei Late, în afara, pădurii. Vîrful Piatra Lată are altitudinea de 1737 m. Au apărut formaţiunile stîncoase din conglomerat şi prima care ne întîmpină este Căciula Dorobanţului. Am pătruns în spectaculoasa împărăţie a formelor bizare ale Munţilor Ceahlău.

Căciula (Cuşma) Dorobanţului. Relief tipic de dezagregare în conglomeratele de Ceahlău, stîncă monolit, căreia natura i-a dat o înfăţişare ciudată, înaltă de aproximativ 9 - 10 m şi situat în stînga potecii (est), agăţată la marginea unei prăpăstii. Cu atenţie şi puţină imaginaţie,

dintr-o poziție convenabilă a observatorului, stînca are înfățișarea unui dorobanț cu căciulă specifică, înaltă şi o puşcă pe umăr, de la care i se vede capătul țevii.

De la Piatra Lată avem vizibilitate spre Lacul Izvorul Muntelui, spre staţiunea Durău şi Pîrîul Schit. De aici se formează Piciorul Sihastrului spre sud-est, din care țîşneşte un turn ca de cetate numit Turnul Sihastrului şi iau naştere cîteva jgheaburi: Jgheabul Şipoțelul Sihastrului, Jgheabul cu Turnu, Jgheabul Nicanului (vezi fig. 8). Cele trei țancuri din dreapta potecii (vest) sînt Pietrele lui Baciu.
Pînă la Piatra Lată, poteca a avut direcția generală sud, sud-est şi de aici şi-o schimbă sud-vest. Am intrat în interiorul perimetrului rezervației stiințifice Ceahlău. Străbatem în continuare o porțiune de creastă mai îngustă, Şaua Muntelui, pătrunzînd în zona alpină, unde pădurea s-a destrămat, luîndu-i locul molizii roşi de vînt, jnepenii şi ienuperii. În față se înalță impunătoare, Stînca Panaghia, masiv din conglomerat cu înfățişarea unui pion de şah[1]. De la Căciula Dorobanțului, am mers doar 15-20 minute.

Alături de Vîrful Toaca, Panaghia se ridică din creastă cu 70 - 80 m, dominînd poteca ce o ocoleşte prin stînga (est) chiar la baza ei. Din acest loc, ea acoperă Vîrful. Toaca. De la baza stîncii iau naştere două jgheaburi; Jgheabul Mare, una dintre obîrşiile Izvorului Alb, spre est, şi Jgheabul Panaghia, una dintre obîrşiile Pîrîului Nican, ce trece prin staţiunea Durău.

Panaghia este prezentă într-un desen din 1840 al lui

[1] Probabil că datorită acestei înfățişări şi a faptului că din anumite porțiuni de la baza munților apare ca fiind mai înaltă decît vîrfurile Toaca şi Ocolaşul Mare, în trecut Ceahlăul a fost numit şi Muntele Pionul.

Michel Bouquet, călător pe meleagurile noastre. În legătură cu Panaghia circulă mai multe legende, dintre care o redăm pe cea reținută de Calistrat Hogaş.

Legenda Panaghiei. Cîndva, Panaghia a fost o fată frumoasă, căreia ursitoarele i-au dăruit ochi negri ca întunericul nopților fără lună, priviri luminoase ca focul luceferilor, obraji fragezi şi albi precum crinii şi rumeni ca trandafirii, păr negru ca umbra, iar de la zei partea cea mai bună din inima şi sufletul lor. Pentru a fi ferită de privirile muritorilor, au dus-o pe culmile Ceahlăului, dar aici a văzut-o Soarele şi s-a îndrăgostit de ea. Dar Soarele tot privind-o s-a oprit din drumul său, ziua s-a mărit şi, la plîngerea nopții, a fost pedepsit să nu mai răsară decît învăluit de nori. Nemaivăzîndu-l pe Soare, Panaghia a plîns îndelung pînă cînd de durere, s-a prefăcut în stîncă.

Pe pereții verticali ai Panaghiei au fost deschise patru trasee alpine de gradele 2 A sau 3 A, prima escaladă a alpiniştilor nostri din Munții Ceahlău avînd loc pe acest impresionant masiv stîncos. De sub Vîrful Toaca, între Panaghia şi Piciorul Crestăturii, se formează Jgheabul Panaghia, spre nord, nord-vest. La baza Panaghiei şi în continuare poteca se desfăşoară aproape pe curbă de nivel, ocolind Vîrful Toaca prin stînga, pînă la limita de nord a platoului. Sîntem întîmpinați, pe dreapta, de scara din lemn construită pentru accesul meteorologilor la stația meteo de pe Vîrful Toaca (1900 m). In față, la cca 150 m, în stînga potecii, tronează clădirea impozantă, cu două niveluri, îmbrăcată în întregime în draniță, a complexului social al stației meteorologice Ceahlău-Toaca, situată la altitudinea de 1834 m. În depărtare se profilează Vîrful Ocolaşul Mare

(1907 m), iar pe platou, spre dreapta, o stîncă izolată - Piatra Lăcrămată.

Poteca începe să coboare uşor, pe lîngă cabana meteorologică, în şaua dintre Vîrful Toaca şi Vîrful Lespezi (1 805 m), pătrunzînd în platoul Ceahlăului, care se întinde peste Bîtca Ghedeon pînă la Ocolaşul Mare. Spre dreapta, putem zări Piatra Ciobanului. Inainte de a urca domol prin dreapta vîrfului, aproape pe curbă de nivel, o potecă ne poate scoate la Fîntîna Rece[1], un izvor cu apă multă şi rece (în orice anotimp temperatura apei este între +4°C şi -5°C) de la obîrşiile Pîrîului Rupturi, singura sursă de apă de pe platou, folosită la cabana Dochia şi de meteorologi. Din acelaşi loc, o variantă a potecii ocoleşte Vîrful Lespezi prin stînga, făcînd joncțiunea cu poteca traseului 2 ce tocmai a urcat dinspre Jgheabul cu Hotaru. Cabana Dochia, ascunsă de Vîrful Lespezi, încă nu se vede, dar în cîteva minute sosim la ea, după ce coborîm o diferență de nivel de aproximativ 50 m. Sîntem la altitudine de 1750 m şi cabana Dochia, de curînd extinsă şi modernizată, ne poate oferi un adăpost sigur. Avem o frumoasă privelişte spre est, în lungul văii create de Pîrîul Izvorul Muntelui. De la baza Vîrfului Toaca la cabană traseul se parcurge în 20 minute. Aprovizionarea cabanei se face prin Durău şi cabana Fîntînele, pe poteca traseului descris, pe care caii încărcați se descurcă destul de bine.

La cabana Dochia se întîlnesc toate traseele turistice care urcă spre zona înaltă, de platou, a masivului, dinspre vaile Bistriței, Bicazului sau Bistricioarei.

Timp de parcurs pe etape: satul Ceahlău (520 m), 0 h - Poiana Coacăzului, 1h 30' - cabana Fîntînele (1220 m),

[1] Cîndva s-a numit Fîntîna Mitropolitului.

2h 30' -3 h - Piatra Lată, 3 h 30' - 4 h - cabana Dochia (1750 m), 4 h 30' - 5h.

2. Izvorul Alb - Pîrîul Izvorul Alb - cabana lui Falon - stînca Dochia - Jgheabul cu Hotaru - cabana Dochia
Marcaj: triunghi albastru. *Lungime:* 13 km. *Diferență de nivel:* 1300m. *Timp de parcurs:* 5h30' - 6h. *Obiective turistice:* Stînca Dochia, Vulturul lui Traian, Santinela, Jgheabul cu Hotaru, Cetatea de Piatră, Stînca lui Cobal, Faraonul, Plăeşii, Cetatea, Polițele cu Hotaru. *Caracteristici:* traseu uşor de acces de pe malul Lacului Izvorul Muntelui spre zona înaltă a masivului şi, în acelaşi timp, unul dintre cele mai frumoase; iarna, ultima parte a traseului este dificilă din cauza frecventelor avalanşe ce se produc de sub Toaca şi Panaghia.

Din apropierea barajuiui din beton al lacului de acumulare Îzvorul Muntelui ne poartă curse de vaporaşe spre localități situate pe mal: Secu, Izvorul Alb, Ceahlău şi Bistricioara, la poalele Ceahlăului, sau Buhalnița, Chiriței şi Poiana Teiului, pe celălalt mal al lacului, la poalele Munților Stînişoarei. De la portul Bicaz, situat lîngă motelul Cristina, la debarcaderul Izvorul Alb, cu o abatere pe la Secu, se parcurge pe lac o distanță de aproape 10 km.

De la debarcaderul Izvorul Alb, o potecă ne poartă cîteva sute de metri pînă la marginea satului Izvorul Alb. Vom urma în continuare ulița principală a localității, în amonte pe Pîrîul Izvorul Alb, cînd pe un mal, cînd pe celălalt mal al cursului de apă flancat, pe dreapta, în sensul de mers, de Obcina Verdele şi pe stînga de Obcina Chica Baicului, pe care trece traseul turistic 3 ce vine de la Secu (cu o variantă şi din Izvorul Alb). O distanță de

aproximativ 5 kilometri am parcurs drumul în lungul localităţii şi, ieşind din sat, mai traversam pîrîul pe malul stîng, apoi pe cel drept, ajungînd la o bifurcaţie: drumul principal face o serpentină şi urcă pantele de nord-vest ale Obcinei Chica Baicului, continuînd pînă în DJ 155F dintre "Izvorul Muntelui" şi staţiunea turistică Durău (sau localitatea Ceahlău), iar alt drum forestier traversează pîrîul pe malul stîng, în amonte de confluenţa Pîrîului Cerebuc cu Izvorul Alb. După traversarea apei, pe un pod din beton, un nou drum forestier se desparte intrînd, doar pentru cca 700 m, pe Valea Cerebucului.

Vom continua să ne deplasăm pe drumul forestier în lungul apelor zgomotoase ale Pîrîului Izvorul Alb, spre amonte, pe malul său stîng, pînă la confluenţa cu afluentul său Pîrîul Piatra Lupilor, depăşind un perete stîncos situat în dreapta. În lipsa pădurii pe această porţiune, putem admira o parte din măreaţa zonă înaltă a masivului, cu Vîrful Toaca (1900 m), ţancuri stîncoase şi acoperite, uneori, de vegetaţie. Din pantele ce mărginesc drumul s-au prăvălit bucăţi de stîncă.

Spre stînga se desprinde o potecă ce coboară spre firul apei şi traversează pîrîul. Traseul o urmează şi peste apă, continuă pe un drum de exploatare prin pădure, în urcuş, însoţiţi fiind de această dată şi de marcajul turistic. *Atenţie! Să nu depăşim intrarea pe poteca amintită.*

Urcăm o pantă mai înclinată, conduşi, prin pădure, de drumul de exploatare şi în general, pe malul drept al Izvorului Alb, timp de aproape o oră, pînă la o poiană în care se găseşte cabana forestieră cunoscută sub numele de cabana lui Falon. Drumul a trecut şi prin porţiuni de teren mlăştinos. Întreaga poiană este situată pe versantul drept al văii şi este înconjurată cu gard, protejînd diferite

construcţii anexe ale gospodăriei. Ocolim împrejmuirea prin stînga, traversînd drumul de acces la cabană şi în cca un sfert de oră, întîlnim şoseaua judeţeană 155 F, în această porţiune asfaltată. În apropiere s-a sfîrşit în şosea şi drumul forestier de la satul Izvorul Alb. Un alt drum forestier va continua să urce puţin în amonte, pe malul drept al Izvorului Alb. Borna kilometrică 28 de pe DJ 155F menţionează că din acest loc, pe şosea, ne situăm la 16 km de Durău şi 28 km de Bistricioara şi în sens invers, la 12 km de Izvorul Muntelui şi 16 km de Bicaz. Sîntem la latitudinea de 980 m şi la intersecţia acestor drumuri, un indicator turistic ne informează că în continuare, pe acelaşi marcaj, putem ajunge în două ore şi jumătate pînă la trei ore la cabana Dochia. Daca urmăm şoseaua spre amonte putem poposi la cabana Izvorul Muntelui, trecînd prin Curmătura Lutul Roşu, în mai puţin de o oră.

Ne deplasăm în continuare pe drumul forestier ce urmăreşte versantul drept al văii în care, pe firul său, se strecoară apele Izvorului Alb, de curînd potolite de frumoasele lucrări de domolire a torentului. Mici baraje din blocuri de piatră fixate cu ciment, cu contraforţi, apără şoseaua în perioadele cînd apele coboară furioase. În faţă ni se deschide o priveliste maiestuoasă spre Vîrful Toaca şi Stînca Panaghia. Drumul ne poartă spre albia pîrîului pe care-l traversăm, şi continuăm a urca domol pe malul său stîng. Am mers pe acest drum doar 10 minute şi el a luat sfîrşit, mai departe urmînd un drum de exploatare (de pădure), care traversează de cîteva ori pîrîul prin pădurea de conifere presărată cu foioase şi blocuri mari de stîncă. Ne-am deplasat între versanţii împăduriţi ai Culmii Răchitiş, pe stînga, care poartă traseele 3 şi 21, tot spre cabana Dochia şi Piciorul Sihastrului, pe dreapta.

După aproximativ o jumătate de oră de mers de la şosea, ne iese în cale celebra stîncă a Dochiei, despre care circulă cunoscutele legende. Sîntem sub Piciorul Sihastrului, la altitudinea de 1175 m, fapt ce rezultă şi din inscripţia de pe stîncă.

Stînca Dochia. Deşi celebră în Munţii Ceahlău, cabana de la cea mai mare altitudine purtînd numele ei încă din al doilea deceniu al secolului nostru, stînca nu are o formă bine stabilită şi nici pe departe nu are asemănare cu un chip omenesc, ca alte multe stînci din masiv. În nici un caz nu are înfăţişarea unei fete frumoase şi nici măcar a unei babe. La baza stîncii ia naştere unul dintre izvoarele Pîrîului Izvorul Alb (celelalte sînt la cîteva sute de metri mai în amonte). Apa este totdeauna rece şi foarte bună, fiind ultima sursa de aprovizionare cu apă de băut pînă la cabana Dochia. În împrejurimile stîncii, prin pădure, sînt împrăştiate multe pietre albe (din calcar), numite de locuitorii meleagurilor megieşe şi de ciobani "oile Dochiei".

O descriere complexă a Dochiei a fost făcută de Dimitrie Cantemir în cunoscuta sa lucrare *Descriptio Moldavie* în anul 1716, iar o frumoasă localizare, în versuri, ceva mai tîrziu (în anul 1840), Gheorghe Asachi[1].

[1] G. Asachi, *Dochia şi Traian, după zicerile populare a românilor* şi *itinerarul muntelui Pionul.*

Prima legendă a Dochiei[1]. Dochia ar fi fost o frumoasă fiică a regelui Decebal. Acesta din urmă fiind înfrînt, după o îndîrjită rezistenţă, de armatele împăratului Traian, a poruncit fiicei sale să-şi schimbe hainele în veşminte de ciobăniţă şi să fugă spre soare-răsare. Ajunsă la poalele Ceahlăului, a început să urce munţii, fugărită fiind de ostaşii lui Traian, care prinseseră de veste. Simţind că urmăritorii sai sînt gata s-o prindă, neavînd scăpare, s-a rugat de zei s-o prefacă într-o stîncă, decît să ajungă sclavă. Zeii i-au ascultat ruga şi astfel a apărut Stînca Dochia.

A doua legendă a Dochiei[2]**.** De o frumuseţe neasemuită, Dochia era sora lui Decebal şi era iubită de un dac viteaz numit Cobal (la ceva mai mult de un kilometru de Stînca Dochiei, spre extremitatea superioară a traseului nostru, este situat un ţanc stîncos numit Stînca lui Cobal). In timpul primului război daco-roman, Dochia l-a întîlnit pe Traian, care a îndrăgit-o, şi crezînd că este dac, l-a iubit şi ea. Cobal a cerut-o în căsătorie şi fiind refuzat, a înţeles dragostea fetei pentru Traian. În cel de al doilea război cu romanii, în încercarea de a-l ucide pe Traian, Cobal a fost prins şi închis la Roma.

După pieirea lui Decebal, sora sa a înţeles cine este Traian, şi-a înăbuşit dragostea şi a fugit, transformată în ciobăniţă, în Ceahlău. Fiind urmărită de Traian, cît pe ce să fie prinsă, a cerut ajutorul zeilor care au prefăcut-o în

[1] Legenda Dochiei se crede că a fost culeasă pentru prima dată de. G. Asachi de la ciobanii din Munţii Ceahlău şi a fost publicată în secolul trecut (vczi p. 88). Lazăr Şăineanu, în *Studii folclorice,* susţine însă că legenda publicată de Asachi este o invenţie a sa şi că Dochia este legenda bătrînii rele care a îngheţat pe munte cu oile la începutul lunii martie.

[2] Legenda a fost publicată tot de Gheorghe Asachi în anul 1881.

stîncă, iar oile ei sînt stîncile mai mici din jurul ei.

În ambele legende, Dochia, fiica sau sora lui Decebal, a căutat muntele sfînt al dacilor, Kogaionul, lăcaşul lui Zamolxe, lăcaşul zeilor. Nici acum nu se ştie unde este acesta. Unii scriitori consideră că, deşi de o varietate şi frumuseţe neasemuită a reliefului, a cadrului natural, "fără mitul lui Zamolxe şi fără povestea Dochiei sora lui Decebal, devenită baba Dochia, Ceahlăul ar fi un munte pustiu, anonim, cu spiritualitatea redusă la zborul acvilelor peste hăurile de la Scăldătoarea Vulturilor"[1].

Se spune ca avalanşa care a distrus schitul Cerebuc în anul 1704, pornită de sub Detunate, Toaca şi Panăghia, ar fi sfărîmat şi o parte din Stînca Dochiei.

Ne continuăm drumul depăşind stînca şi imediat intrăm în poiana La Izvoare, traversăm un drum de pădure şi în faţă, ne întîmpină un indicator turistic care ne reaminteşte în cît timp se poate ajunge la pabana Dochia: vara în două ore, iarna în trei ore pînă la trei ore şi jumătate. In anul 1987, aici a fost construit un adapost pentru turiştii obosiţi sau prinşi de ploaie. Din această zonă, dar şi de sub Stînca Dochiei, îşi adună apele de sub munte Izvorul Alb. Sîntem la confluenţa dintre Jgheabul cu Hotaru şi Jgheabul Mare, ambele pornite din abrupturile de est ale Vîrfului Toaca, pe piciorul de munte dintre ele. Prin primul, spre stînga, va treco traseul nostru iar prin al doilea, la dreapta *(Atenţie! Doar turiştii antrenaţi),* se poate urca pînă în poteca traseului turistic 1, sub Panaghia, trecînd pe la bifurcarea Jgheabului Izvoare, pe sub grupul stîncos numit Castelul şi stînca numită Croşeta.

[1] D. Almaş, *Vetre de isiorie românească,* 1988, p. 6.

Urcăm prin pădurea de molid, Jgheabul cu Hotaru fiind undeva spre stînga, panta se accentuează şi străbatem o zonă de pădure tăiată în care au crescut molizi tineri. În faţă ni se arată Culmea Răchitiş, care coboară din zona înaltă a masivului spre Curmătura Lutul Roşu şi Obcina Chica Baicului. Spre vale, vedem curmătura şi Bîtca Baicului, cu stîna din şaua vecină. Poteca intră din nou în pădure şi urcă în lungul coastei, mărginită spre dreapta de pereţi verticali de stîncă în care natura a creat "Vulturul lui Traian", un corp de vultur cu aripile întinse, una fiind frîntă.

După încă aproximativ zece minute de urcuş prin pădurea deasă intrăm efectiv în Jgheabul cu Hotaru, intrarea fiind străjuită pe stînga, de o stîncă monolit confecţionată de mîna naturii, Santinela.

Santinela. Fantezia a constituit instrumentul principal în mîna naturii cînd a modelat stîncile din Masivul Ceahlău, creînd plăsmuiri fantastice. Asemănarea formaţiunii stîncoase cu o santinelă **-** o siluetă de soldat, cu puşca în faţă şi ranița în spate **-** este aproape perfectă, dar este sesizabilă din porţiunea mijlocie sau superioară a jgheabului prin care mergem în continuare.

Timp de parcurs de la Stînca Dochia pînă în partea superioară a Jgheabului cu Hotaru - aproape o oră. Aici jgheabul este înierbat şi presărat cu molizi tineri, parcurgerea sa fiind o adevărată plăcere. La ieşire, jgheabul se lărgeşte ca o pîlnie şi ne întîmpină o căldare împînzită cu jnepeni şi blocuri de stîncă, numită Poarta de Piatră. Spre dreapta, printre blocuri de stîncă din conglomerat, specifice zonei înalte a masivului, identificăm Stînca lui

Cobal (cel din legenda Dochiei), cap de uriaş cu nasul proeminent şi alături, turnul de piatră cu chip omenesc numit de drumeții cu imaginație, desigur mai recent, Faraonul.

Legenda lui Cobal. Scăpat din închisoarea de la Roma, dacul Cobal, care o iubise pe Dochia, sora lui Decebal, a trecut prin aceste locuri şi a recunoscut fata prefăcută în stîncă. Deznădăjduit, s-a aruncat de pe Toaca şi zeii l-au prefăout şi pe el în stîncă, nu departe de Stînca Dochiei.

Pereții de stîncă pe sub care am trecut poartă deasupra lor terase cu iarbă numite Polițele cu Hotaru. Spre stînga, mai sus, formațiunile stîncoase numite Plăieşii şi Cetatea. La ieşirea din jgheabul îngust, din Poarta de Piatră, a fost construit un loc de popas pentru turişti, cu masă şi bancă. Din poteca ce se strecoară în mici serpentine pe panta abruptă îmbrăcată în jnepeni, care se urcă greoi, se vede bine Vîrful Toaca (1900 m) şi clădirea complexului social al stației meteorologice de la baza sa, situată pe traseul 1. Deşi apar multe variante ale potecii şi marcajul se urmăreşte mai greu, nu există pericol de rătăcire, deoarece toate potecile duc spre creastă la traseul menționat mai sus, marcat cu bandă roşie.

De la marginea superioară a căldării pe care am urcat-o avem o privelişte cuprinzătoare în spate. Vedem Vîrful Toaca şi la baza sa, poteca dintre cabanele Dochia şi Fîntînele, care poartă traseul 1, marcat cu bandă roşie, partea superioară a Jgheabului cu Hotaru, prin care am venit, Piciorul Sihastrului şi turnul cu acelaşi nume, Lacul Izvorul Muntelui şi cele trei obcine care coboară spre el din

masiv încadrînd pîraiele Izvorul Alb şi Secu (ce adăpostesc satele cu acelaşi nume), precum şi localităţile Grozăveşti, Buhalniţa şi Rugineşti de pe celălalt mal al Lacului. La orizont, spre nord-est, se conturează formaţiuni ale Munţilor Stînişoarei.

Continuăm să urcăm şi dacă nu pierdem poteca marcată, aceasta ne scoate pe Platoul Detunatelor pe care-l traversăm şi coborîm în cîteva minute, prin stînga Vîrfului Lespezi (1 805 m), la cabana Dochia. Vîrful Lespezi şi-a căpătat numele de la plăcile de gresie din care este construit. De pe Platoul Detunatelor, în faţă, putem identifica Vîrful Ocolaşul Mare (1 907 m), grupul stîncos numit Turnul lui Budu şi Ocolaşul Mic.

Timp de parcurs pe etape: debarcaderul Izvorul Alb (507 m), 0 h - confluenţa Pîrîului Cerebuc, 1h 30' - cabana lui Falon (945 m), 3 h - Stînca Dochiei (1175 m). 3 h 30' - Jgheabul cu Hotaru, 4h 30' - 5h - cabana Dochia (1750 m), 5h 30' - 6h.

3. Secu (Izvorul Alb) - Obcina Chica Baicului - Curmătura Lutul Roşu - Piatra cu Apă - Detunatele - cabana Dochia

Marcaj: bandă albastră. *Lungime:* 12 km. *Diferenţă de nivel:* 1240 m. *Timp de parcurs:* 5½-6 ore. *Obiective turistice:* Polițele cu Crini, Piatra cu Apă, Detunatele. *Caracteristici:* traseu de culme de acces direct de pe Lacul Izvorul Muntelui în zona înaltă a masivului, în urcuş continuu, poate fi folosit tot timpul anului.

În satele Secu sau Izvorul Alb putem ajunge pe calea apelor, cu vaporaşul pe Lacul Izvorul Muntelui - din portul

Bicaz pînă la debarcaderul Izvorul Alb, cu o escală la debarcaderul Secu, traversarea durează o oră (sînt cca 10 km) - sau pe noul drum forestier care face legătura, pe malul drept al lacului, între DN 15 (la baraj) cu aceste localităţi.

Această potecă turistică este una dintre cele şapte poteci marcate în anul 1931 - 1934), primele în Munţii Ceahlău, la vremea respectivă cu semnul cerc roşu. Vechiul marcaj a fost înlocuit cu actuala bandă albastră, conform normelor republicane, după anul 1945, dar înainte de 1950. De la debarcaderul Secu (pe Lacul Izvorul Muntelui) ne deplasăm pe drumul de legătură dintre satele Secu şi Izvorul Alb, pe care-l urmăm în urcuş pînă la altitudinea sa maximă. Sîntem pe Piciorul Secu şi întîlnim marcajul cu bandă albastră ce vine pe piciorul de munte, de jos, de la debarcaderul Izvorul Alb. De la debarcaderul Izvorul Alb poteca urcă panta opusă a Piciorului Secu pînă pe cumpăna apelor şi însoţită de marcajul turistic prin pădurea de mblizi, pe lîngă un gard ce împrejmuieşte o fîneaţă, pe stînga, traversează drumul de legătură între cele două sate. . .

La început se urcă o pantă mai pronunţată timp de cea un sfert de oră, prin pădurea de conifere şi întîlnim o altă potecă, mai directă, ce vine de la Secu. Poteca marcată ne poartă în urcuş domol tot pe cumpăna apelor. În cca o oră de mers de la debarcader ieşim într-o poiană largă, tot pe creastă, cu extindere mai mult spre stînga, pe pantele ce coboară spre lacul de acumulare, în golful Secu. Traversăm poiana, de fapt zonă de gol de munte, şi în faţă, ni se deschide o privelişte cuprinzătoare asupra zonei superioare a Masivului Ceahlău. Identificăm Vîrful Toaca (1900 m) şi Stînca Panaghia, precum şi abruptul estic spre Vîrful

Ocolaşul Mare.

O privire înapoi ne permite să descoperim: lacul de acumulare Izvorul Muntelui şi localităţile Buhalniţa şi Rugineşti de pe celălalt mal al său, la poalele Munţilor Stînişoarei. Pătrundem în pădurea de conifere şi după cîteva minute, ieşim în golul de munte ce însoţeşte creasta în care, din dreapta, din Valea Izvorului Alb, intră o linie electrică aeriană cu stîlpi din beton. Aceasta ne va însoţi o bună parte din traseu. La început, urcăm domol printr-un culoar descoperit lat de cca 30 metri şi ajungem la o stînă. Sîntem pe creasta Obcinei Chica Baicului, iar poteca o va însoţi încă mult timp. Atingem un punct de altitudine maximă, apoi poteca se aşterne în plan şi în final coboară uşor pe culme. În faţa, aceeaşi privelişte spre zona înaltă a munţilor, dintre Turnul lui Budu, în stînga, şi Piatra Lată, în dreapta.

Sîntem la marginea superioară a unei poieni largi, presărată din loc în loc cu copaci, care coboară mult spre stînga, pînă în albia Pîrîului Secu şi foarte puţin în dreapta crestei, spre Valea Izvorului Alb. Se văd casele din localitatea Secu. Zona lipsită de pădure este acoperită cu fînaţele locuitorilor din satul izolat de apele lacului de acumulare. Pe versantul drept al Văii Secu se poate observa drumul de legătură dintre sat şi DJ 155F, pe care-l vom intersecta ceva mai tîrziu. Linia electrică aeriană părăseşte creasta spre stînga (sud, sud-vest) traversînd Valea Secu şi Obcina Horştei. Marcajul turistic a lipsit pe porţiunea de potecă ce a fost întovărăşită de linia electrică aeriană. Continuăm a merge pe creasta ce a devenit ceva mai ascuţită (marcajul turistic a reapărut), pătrundem în pădure, la liziera ei de sud-est şi ajungem într-o curbă a drumului menţionat puţin mai înainte, cînd acesta traversează

creasta. După ce ne deplasăm 150-200 m pe acest drum spre Poiana Falon, marcajele turistice urmăresc în urcuş un mic picior de munte, în pădure, şi intrăm în poteca largă ce ne poartă chiar pe creastă prin arboretul de molid, din loc în loc presărat cu foioase. Pădurea frumoasă pe care o străbatem ne îndeamnă la meditaţie, în această zonă fiind mai puţin umblată şi desigur, plină de păsări şi animale. “Eu cred că pădurile au suflet, în sufletul lor de dragoste de mamă pentru toate vietăţile ce se adăpostesc în umbra ocrotitoare a sînului lor", spunea cîndva Calistrat Hogas, cunoscutul călător pe plaiurile nemţene.

Părăsim la un moment dat creasta, spre dreapta, urcînd uşor aproape pe curbă de nivel pentru a evita vîrful împădurit (Bîtca Chica Baicului) şi ajungem într-o şa ce adăposteşte o poiană şi o stînă. Poteca continuă spre dreapta (nord-vest) coborînd uşor prin poiană şi apoi, prin pădure, ne scoate, în cca 10 minute de la poiană, la şoseaua din Curmătura Lutul Roşu.

Curmătura Lutul Roşu. Şa foarte cunoscută în Munţii Ceahlău, formată prin erodarea marnelor cenuşii, la altitudinea de 1015 m. Este punctul de altitudine maximă, în această zonă, a DJ 155F care face legătura între văile Izvorul Muntelui şi Schit.

Din Curmătura Lutul Roşu drumul poartă pentru scurt timp traseul turistic 22, marcat pînă la Pîrîul Izvorul Alb cu punct galben, spre aceeaşi destinaţie finală cu traseul nostru, dar pe la Stînca Dochia şi prin Jgheabul cu Hotaru. Traversăm drumul în curmătură şi urmînd prin pădure poteca marcată cu bandă albastră cca 200 m, vom ieşi în mica poiană din punctul numit La Arsuri. Aici voim

întîlni marcajul cu punct albastru ce urcă prin pădure de la cabana Izvorul Mimtelui. O retragere din traseu la cabană nu necesită mai mult de o jumătate de oră. În continuare traseul pe care îl parcurgem este comun cu traseul turistic 21 şi trece pe rînd, urcînd pe Culmea Răchitiş pe la Polițele cu Crini, Piatra cu Apă şi Detunate. Se va urmări descrierea de la p. 204.

Atenție! Pe acest traseu nu găsim apă !

Timp de parcurs pe etape: debarcader Secu sau Izvorul Alb (507 m), 0 h - stîna de pe Chica Baicului, 1h 30' - Curmătura Lutul Roşu. (1015 m) 3h - 3h 30' - Piatra cu Apă, 4h 30' - 5h - Detunate, 5h – 5h 30' - cabana Dochia (1750 m), 5h 30' - 6h.

4. Cabana Baraj - Izvorul Muntelui - La Furcituri - cabana Izvorul Muntelui

Marcaj: bandă roşie (din DN15) pe DJ 155F. *Lungime:* 9 km. *Diferență de nivel:* 300 m. *Timp de parcurs:* 2h -2h 30'. *Obiectivele turistice:* barajul şi lacul de acumulare Izvorul Muntelui. *Caracteristici:* traseu de acces la cabana Izvorul Muntelui, pe şosea asfaltată.

Din centrul oraşului Bicaz pînă la cabana Baraj, aşezată la cîteva sute de metri mai jos de locul unde apele Bistriței au fost zăgăzuite de trupul de beton al barajului Lacului Izvorul Muntelui, sînt doar 3 km. La cîteva sute de metri, apele Pîrîului Izvorul Muntelui se varsă în albia seacă a Bistriței, de sub baraj. La cca 1 km în amonte pe Izvorul Muntelui şoseaua națională 15, pe care ne deplasăm de lîngă cabană, traversează pîrîul într-o curbă a drumului, continuîndu-şi traseul încă aproximativ 1,5 km şi trecînd pe coronamentul barajului din perimetrul Munților

Ceahlău în cel al Munților Stînișoarei. Din acest loc se formează drumul județean, parțial modernizat, care face legătura pe un drum mai scurt cu stațiunea turistică Durău, localitatea Ceahlău şi Valea Bistricioarei. Marcajul turistic începe tot în acest loc.

Urmăm spre amonte această şosea pe malul stîng al pîrîului ce-şi adună apele din zona de est a abrupturilor Ceahlăului, avînd în dreapta culmea prelungă a Obcinei Horştei şi în stînga Muntele Sima cu Culmea Coşuşnei în prima parte. Ambele culmi sînt împădurite pînă către poale la marginea satului. Trecem pe lîngă gospodăriile satului Izvorul Muntelui înşirate doar în lungul văii, depăşind pe stînga lucrarea hidrotehnică de captare a apelor pîrîului (ca şi a celor aduse prin tunel din Rîul Bicaz de lîngă Taşca pe sub Muntele Sima), purtate apoi pe sub Obcina Horştei pentru a spori volumul lacului de acumulare Izvorul Muntelui.

La aproape 6 km după părăsirea şoselei naționale drumul pe care ne deplasăm trece pe malul drept al Izvorului Muntelui şi poposim la confluența cu Pîrîul Furcituri. Locul se numeşte La Furcituri şi un drum forestier urcă 4,8 km în lungul pîrîului menționat, pe acesta continuînd cîtva timp traseul turistic 8, marcat cu punct albastru, dintre cabana Izvorul Muntelui şi localitatea Taşca de pe malurile Rîului Bicaz. Pînă aici se poate ajunge şi cu autobuzele ce fac curse locale. În anul 1988 plecările din Bicaz (gara CFR) erau la orele 5,23; 6,43; 13,20; 16,13 şi 21,03 (aceasta din urmă numai în zilele lucrătoare). Pe dreapta confluența celor două pîraie este dominată de Vîrful Horştea (1062 m).

Traversăm din nou pe malul stîng al Pîrîului Izvorul Muntelui şi la 2,5 km de punctul La Furcituri ne întîmpină

cabana Izvorul Muntelui. Culmea pe care o vedem pe stînga, între pîraiele Furcituri şi Izvorul Muntelui, se numeşte Piciorul Popii şi coboară din Bîtca Popii (1113 m). Pe dreapta, din creasta Obcinei Horştei coboară pante cu fînețe şi copaci izolați. De pe şosea avem o privelişte deosebit de frumoasă spre zona înaltă, de platou, a Ceahlăului cu Piatra Lată din Ghedeon şi cabana Dochia, precum şi spre abrupturile din Fundul Ghedeonului, de la obîrşiile Pîrîului Izvorul Muntelui. Pe această ultimă porțiune de traseu sîntem însoțiți şi de marcajul cu punct albastru. De la cabană pornesc două poteci turistice marcate spre zona înaltă a Munților Ceahlău (traseele 19 şi 21).

Timp de parcurs pe etape: cabana Baraj (500 m), Oh - începutul DJ 155F, Oh l5' - La Furcituri, 1h30' - 2h - cabana Izvorul Muntelui (797 m), 2h-2h 30'.

8.2. TRASEE DE PE VALEA BICAZULUI

5. Bicazul Ardelean - Telec - Pîrîul Bistra - Curmătura La Scaune - Curmătura Stănile - Curmătura Piciorului Şchiop - cabana Dochia

Marcaj: bandă albastră. *Lungime:* 19,5 km. *Diferență de nivel:* 1 225 m. *Timp de parcurs:* 6h - 6h 30'. *Obiective turistice:* colecția etnografică din Pîrîul Caprei, cheile şi cascadele Bistrei Mari, brîna Ocolaşului Mare, Jgheabul lui Vodă, Gardul Stănilelor, Piatra Lăcrămată. *Caracteristici:* traseu de acces de pe Valea Bicazului spre zona înaltă, cu multe obiective turistice, folosit în tot timpul anului.

De la Telec, pe văile Bistrei şi Bistrei Mari pînă la cabana Dochja, traseul a fost marcat încă din anul 1931 cu

bandă roşie verticală, constituind, împreună cu alte şase marcaje, primele trasee turistice marcate din Munţii Ceahlău. Poteca avea doar o singură diferenţă faţă de cea existentă în prezent: urca direct pe Piciorul cu Strungile, prin Vîrful Strungile.

Traseul turistic începe din centrul localităţii Bicazul Ardelean (la bufet), sediul comunei cu acelaşi nume, marcajul urmărind drumul judeţean nemodernizat spre Tulgheş, doar pînă în centrul satului Telec, distanţa dintre localităţi fiind de aproximativ 4,5 km. După desprinderea din DN 12C pînă la ieşirea din sat, drumul este asfaltat, apoi traversează pe malul drept al Pîrîului Jidanului pentru cca 1 km şi revine pe malul stîng, pe care nu-l va părăsi pînă la Telec. Am trecut prin cvartalul cu gospodăriile ce constituiau cîndva satul Pîrîul Caprei (astăzi înglobat la Telec) în care, la şcoală, există o colecţie etnografică cu obiecte din interiorul locuinţelor şi costume populare.

În satul Telec se poate ajunge direct cu ajutorul curselor de călători din oraşul Bicaz, timpul de parcurs reducîndu-se cu aproape o oră. La aproximativ 3 km în continuare pe drumul spre Tulgheş există o staţie de îmbuteliere a apei minerale, iar la cunoscuta peşteră Toşorog, numită de localnici şi Jgheabul cu Gaură, situată în perimetrul Munţilor Hăşmaş, se poate ajunge în aproximativ două ore şi jumătate.

În, continuare, traseul nostru va urmări spre nord drumul comunal 138, pe o distanţă de aproximativ 9 km, în amonte pe Valea Bistrei (apoi Bistra Mare), traversînd cînd pe un mal, cînd pe celălalt. Pe o distanţă de cca. 3 km trecem printre gospodăriile care, cu cîtva timp în urmă, formau satul Bistra (în prezent înglobat la Telec). Cu puţin timp înainte de a părăsi satul, aproape de confluenţa cu

Pîrîul Frînturi, ce se strecoară printre Obcina Chiliei (la nord) şi Bîtca Făgeţelului (la sud), întîlnim în albia Bistrei o lucrare hidrotehnică pentru captarea apei. Afluent pe dreapta al Bistrei, Pîrîul Frînturi poartă un drum forestier în lungime de 3,4 km.

După ce din Telec parcurgem aproape 5 km sosim la confluenţa celor două obîrşii principale ale Bistrei - Bistra Mare şi Bistra Mică. Sîntem într-o mică poiană, la altitudinea de 804 m, în apropierea unui bazin din beton, plin cu apă. Pe malul drept al pîrîului Bistra Mică există un lung drum forestier.

Pe Bistra Mică în Poiana Bîtca Neagră. Ne abatem de la traseul turistic marcat cu bandă albastră, din confluenţa celor două Bistre, urmînd drumul forestier care însoţeşte Bistra Mică în amonte şi la aproximativ 3 km intră în poiana de la confluenţa Pîrîului Stănile cu Pîrîul Chiliei, cele două obîrşii ale Bistrei Mici. Locul se numeşte La Bourie, deoarece cîndva, în timpul verii, un bătrîn păzea singur aici o cireadă de 120 boi[1]. Pînă în anul 1987 aici exista o cabană forestieră. Sîntem la altitudinea de 953 m. Urcînd mai puţin de 1 km pe drumul forestier de pe malul drept al Pîrîului Stănile vom ajunge într-o poiană întinsă, Poiana Piatra Sură, situată la vest de cunoscutul şi greu accesibilul grup stîncos accidentat numit Piatra Sură. Apele Pîrîului Stănile s-au strecurat cu greu printre Bîtca Neagră şi Piatra Sură formînd chei greu accesibile şi cîteva cascade. *Atenţie! Nu, recomandăm traversarea cheilor.* Prin Poiana Piatra Sură urcă o potecă spre Curmătura Pietrei Sure, spre dreapta oferindu-ni-se un impresionant

[1] S. Nicolau ş.a., *Ceahlăul şi lacul de la Bicaz:,* p. 160.

perete abrupt de aproape 200 m. Continuăm a urma drumul forestier din locul La Bourie încă aproximativ 700 m, pînă la o nouă confluenţă şi ne deplasăm pe drumul forestier din stînga, care urcă pe Valea Pîrîului Chiliei. După 300 m drumul traversează o vale, urmăreşte malul său stîng, face cîteva serpentine şi iese la frumoasa cabană forestieră din Poiana Bîtca Neagra. Noi vom evita serpentinele drumului urmînd poteca cu direcţia nord ce continuă pe un mic picior de munte. Sîntem într-o şa la altitudinea de 1245 m, lîngă poteca turistică a traseelor 7 şi 20. Avem o privelişte largă şi impunătoare asupra Abruptului Ocolaşului Mare, Pietrei Sure şi Poienii Stănile.

Timp de parcurs de la confluenţa celor două Bistre (traseul turistic 5) - 2h. De aici, în aproximativ 2h 30', putem ajunge la cabana Dochia, prin Poiana Stănile, Curmătura Stănile şi Curmătura Piciorului Şchip, tinuînd pe traseul turistic 20, sau la cabana Izvorul Muntelui, prin Curmătura Văratec şi Poiana Maicilor, urmînd acelaşi traseu în sens invers.

Flancat, în sensul de mers, de Obcina Tablei, spre stînga, şi Obcina dintre Bistre, spre dreapta, şoseaua urcă spre amonte în vecinătatea Pîrîului Bistra Mare, cînd pe un mal, cînd pe celălalt. La aproximativ 700 m, din stînga coboară pe firul unei văi un drum forestier care poarta traseul turistic 9, de la satul Pintic peste Curmătura Pinticului. La intersecţia drumurilor sînt cîteva construcţii ale unei gospodării. În continuare, pe malul drept al Văii Bistra Mare, pădurea a fost tăiată şi parţial replantată, iar la mai puţin de 500 m, pe acelaşi mal, un alt drum forestier urcă (1,4 km) pe malul drept al Văii Biruinţa. De aici şi pînă la micul popas turistic Bistra sînt doar 1,2 km. Popasul

turistic Bistra este situat la aproximativ 2 km de confluența celor două Bistre şi la 7,6 km de centrul localității Telec. Ne deplasăm încă cca 800 m pe şosea şi intrăm în Poiana Largu de la confluența Pîrîului Largu cu Bistra Mare. Din drum am avut vizibilitate spre Piatra Sură şi Ocolaşul Mare. Sîntem în extremitatea inferioară a Piciorului cu Strungile care porneşte din Vîrful Strungile (1318 m). Altitudinea este de 950 m.

Pe Pîrîul Largu. Din Poiana Largu, un drum forestier urcă pe malul stîng al pîrîului aproximativ 700 m, de unde o defrişare de funicular pentru lemne, acum plantată cu molizi, ne indică o cale de acces pe pantele de sud-est ale versantului. Iese la joncțiunea dintre Obcina Tablei şi Obcina Lacurilor. Sîntem în punctul de întîlnire al traseelor 10 şi 17. Timp de parcurs pînă în poiana din creasta Obcinei Lacurilor - 1 h. Pe traseul turistic 17 (descris în sens invers) se ajunge la stațiunea turistică Durău în 2 h 30' - 3 h.

Din Poiana Largu, cu fîneață, împrejmuită cu gard din răzlogi, drumul comunal urmăreşte malul drept al Bistrei Mari, traversează pîrîul la borna care marchează km 9, revine pe malul drept la km 10, se angajează într-o serpentină largă şi urcă apoi în lungul versantului de sud-est al Piciorului cu Strungile pînă la Curmătura La Scaune. Aici a atins altitudinea maximă (1247 m). Traseul (şi marcajul) părăseşte drumul, înainte ca acesta să traverseze pîrîul, şi urmăreşte o potecă de pe malul drept al Bistrei Mari trecînd prin două mici poieni şi traversînd drumul imediat după revenirea sa pe malul drept al văii. *Atenție! In prima poiană s-a instalat o stînă şi s-a împrejmuit cu gard.*

Sînt cîini !

La Cheile Bistrei Mari. Pentru a ne abate la Cheile Bistrei Mari vom părăsi traseul, traversînd pe drum firul apei pe malul său stîng (la borna care indică km 10) şi urcăm în lungul pîrîului spre nord aproximativ 200 m. Direcţia în amonte a Pîrîului Bistra Mare se schimbă în est, nord-est şi la mai puţin de 500 m încep cheile şi întîlnim cascada Bistrei Mari. Traversînd cheile pe malul stîng, în sensul de mers, turiştii antrenaţi pentru asemenea trasee pot ajunge, urmînd firul văii, în poteca turistică marcată cu punct roşu a traseelor 7 şi 20. De aici pînă în Curmătura Stănile se face mai puţin de o jumătate de oră. Timp de parcurs din traseul ; turistic 5 (la DC 138) pînă în Poiana Stănile - 1 h 30' - 2 h.

Din şoseaua pe care am traversat-o părăsim firul văii şi abordăm pantele versantului drept al Piciorului cu Strungile, în urcuş continuu şi pronunţat, fiind deseori derutaţi de numeroasele variante ale potecii. *Atenţie! Marcajele turistice trebuie urmărite cu grijă*. În aproximativ o jumătate de oră din şosea sosim în poiana de la Curmătura La Scaune (1247 m). Sîntem la 100 m de borna kilometrică 13, iar pînă la Bistricioara mai sînt 20 km pe şosea. Deşi drumul comunal dintre Telec şi Ceahlău este puţin circulat, uneori putem ajunge în Curmătura la Scaune şi cu o ocazie.

Pînă aici am putut identifica aşa-numitele straturi de Sinaia, formate din calcare şi gresii calcaroase, iar în continuare vom întîlni conglomeratele.

În această şa, ce separă Obcina Lacurilor de Piciorul Stănilelor, se întîlnesc şi alte trasee turistice: traseul 10

(triunghi roşu, bandă albaştră) de la Pintic peste Obcina Tablei şi Obcina Lacurilor la cabana Dochia, traseul 16 (punct roşu) de la Durău pe Pîrîul lui Martin la cabana Dochia şi traseul 17 (cruce albastră) de la Durău pe Pîrîul Slatina la aceeaşi cabană. Pe traseul 10, în sens invers, se poate trece prin Curmătura Pinticului, în Munții Hăşmaş.

Dacă părăsim poiana din curmătură spre nord-est, aproximativ 400-500 m, pe curbă de nivel, putem ajunge la extremitatea inferioară a Jgheabului lui Vodă, pe care deplasarea este posibilă. Poteca traseului nostru va traversa peste aproximativ o oră extremitatea superioară a aceluiaşi jgheab. Continuăm să mergem pe poteca turistică traversînd poiana, spre est, şi urcînd pantele Piciorului Stănilelor prin pădurea de conifere. Poteca este marcată cu bandă albastră şi punct roşu. La început panta este dură, dar scurtă, apoi abordăm versantul drept al unei văi seci, una dintre obîrşiile Bistrei Mari. Traversăm valea şi ne angajăm din nou într-un urcuş pronunțat ieşind în poiana de la Curmătura Stănile. Sîntem la altitudinea de 1405 m.

În curmătură se desparte poteca marcată cu punct roşu care ne poate scoate în aproximativ două ore în Poiana Maicilor trecînd prin Poiana Stănile, Poiana Bîtca Neagră şi Curmătura Văratec (traseul 20 în sens invers). Inainte de a părăsi Curmătura Stănile, flancată spre sud de un țanc ridicat din Cheile Bistrei Mari, putem admira porțiunea înaltă a Masivului Ceahlău dintre Ocolaşul Mare şi Turnul lui Budu. Părăsind curmătura şi poiana, direcția potecii se schimbă cu 90°. Pentru scurt timp, ne deplasăm spre nord. Urcăm uşor prin pădure şi după o nouă schimbare bruscă de direcție (spre est), intrăm în Poiana Stănilelor Mici, care adăposteşte de multă vreme stîna Schitenilor (a locuitorilor din satul Schit, acum Ceahlău), cunoscută şi la începutul

secolului trecut. Urcăm prin poiana orientată est-vest, intrăm pentru scurt timp în pădure şi ieşim apoi într-o altă poiană mai mică.

În continuare, timp de aproximativ un sfert de oră, poteca se strecoară şerpuind prin pădure, printre stînci, în urcuş pronunţat. Ieşim în gol alpin, pe coama superioară a Piciorului Crestături, într-o şa. Ni se deschide o impunătoare privelişte spre Abruptul Ocolaşului Mare, cu brîna sa ce poartă o potecă, spre Jgheabul lui Vodă, din care se ridică un perete de stîncă numit foarte sugestiv Gardul Stănilelor şi spre munţii Bistriţei şi Hăşmaş în depărtare.

Pe Brîna Ocolaşului Mare. Abruptul Ocolaşului Mare coboară de la limita de sud-vest a platoului Ceahlăului, oferind o privelişte impresionantă. O potecă nemarcată porneşte din locul în care ne găsim şi se desfăşoară aproape pe curbă de nivel, pe brîna creată de natură la baza peretelui vertical de conglomerat, la limita superioară a pădurii care coboară spre obîrşiile Bistrei Mari şi Poiana Stănile, ascunzînd cîteva jgheaburi accesibile doar celor iniţiaţi. În cea mai mare parte brîna este înierbată, dar cîteva viroage create de torenţi o traversează. Ele sînt şi originea inferioară (din brînă) a unor jgheaburi spre platoul Ceahlăului.

De pe poteca brînei avem o privelişte cuprinzătoare spre zonele de vest, sud-vest şi sud ale Munţilor Ceahlău. Putem identifica: Obcina Lacurilor şi Piciorul cu Strungile, Obcina dintre Bistre, Piatra Sură, Poiana Stanile şi Bîtca Neagră, iar în depărtare munţii Tarcău, Hăşmaş şi Bistriţei.

Pentru a parcurge brîna din traseul nostru pînă în platoul dintre Ocolaşul Mic şi Turnul lui Budu, la poteca

traseelor turistice 6 şi 19 (marcaje: cruce albastră şi banda roşie), este necesară aproximativ o oră. *Atenţie! Traseul este interzis iarna, iar pe vreme cu furtună, ploaie sau ceaţă nu-l recomandăm.*

Continuăm deplasarea pe poteca ce urmăreşte aproape curba de nivel, traversăm Jgheabul lui Vodă în partea sa superioară, în această porţiune larg, înierbat şi cu numeroase tufe, avînd în faţă impunătorul perete al Gardului Stănilelor. După un scurt urcuş, ieşim pe platou în Curmătura Piciorului Şchiop (1765 m) şi întîlnim poteca turistică marcată cu cruce roşie ce aduce traseele 14 şi 15 din staţiunea Durău pe la Cascada Duruitoarea.

Jgheabul lui Vodă şi Gardul Stănilelor. Jgheabul lui Vodă este cel mai cunoscut jgheab (sau jigău cum îl mai numesc localnicii) şi unul dintre cele mai frumoase din cuprinsul Munţilor Ceahlău. Pînă pe la mijlocul secolului trecut, cînd pe aici a urcat în platou domnitorul Mihail Sturza cu suita sa, s-a numit Jgheabul Gardului, pentru că limita Gardul Stănilelor începe din platou şi se sfîrşeste în apropiere de Curmătura La Scaune, avînd o diferenţă de nivel de aproape 600 m. Peretele abrupt al Gardului Stănilelor îl mărgineşte pe aproape toată latura sa dreaptă (la nord), împreună constituind un obiectiv turistic deosebit de spectaculos, foarte lesne de privit din poteca traseului 5. Urcarea sau coborîrea prin jgheab nu este dificilă în timpul verii.

Din Curmătura Piciorului Şchiop, la intersecţia potecilor turistice marcată cu un stîlp indicator, traseul se va derula pe platoul Ceahlăului, urcînd uşor pînă la

altitudinea de peste 1800 m şi coborînd la cabana Dochia. Avem vizibilitate pînă departe spre nord şi sud-vest. Mai aproape putem identifica: Vîrful Toaca (1900 m) şi clădirea meteorologilor de la baza sa, Piatra Ciobanului, staţiunea Durău, localitatea Ceahlău pe Valea Schit şi prelunga Obcină Boiştea. Am trecut pe lîngă Piatra Lăcrămată, stîncă din gresie.

Piatra Lăcrămata. Cunoscutul obiectiv turistic situat chiar lîngă potecă este rezultatul imaginaţiei bogate a localnicilor moldoveni care au ,identificat" în blocul stîncos izolat, modelat de vînt, ploaie şi zăpadă chipul unui om care plînge.

Din Curmătura Piciorului Şchiop pînă la cabana Dochia (1750 m) se face mai puţin de o jumătate de oră, iar la cabana Dochia se întîlnesc toate potecile care urcă în zona înaltă a Munţilor Ceahlău. De la cabană, în 30-40 minute, putem urca pe Vîrful Ocolaşului Mare (1 907 m) sau pe Vîrful Toaca.

Timp de parcurs pe etape: Bicazul Ardelean (570 m), 0 h -Telec (780 m), 1 h - confluenţa Bistrelor (804 m), 2 h 30' - Poiana Largu (950 m), 3h l5' - 3h 30' - Curmătura La Scaune (1 247 m), 4h - 4h 30' - Curmătura Stănile (1 405 m), 4h 30' - 5h - Curmătura Piciorului Şchiop (1765 m), 5h 30' - 6h - cabana Dochia (1750 m), 6h ' - 6h 30'.

Dacă am plecat de dimineaţă din Bicaz şi din drum ne-am abătut pe variante pînă în Poiana Piatra Sură şi la Cheile Stănile, apoi la intrarea în Cheile Bistrei Mari, spre seară am putea ajunge la cabana Dochia.

6. Neagra - Pîrîul Neagra Mare - Vîrful Neagra - Curmătura Văratec - Poiana Maicilor - Ocolaşul Mic - Hornul Ghedeonului - cabana Dochia

Marcaj: cruce albastră. *Lungime*: 13 km. *Diferenţă de nivel:* 1 250, m. *Timp de parcurs:* 6h - 7h. *Obiective turistice:* Abruptul Ocolaşului Mic, Claia lui Miron, Turnul lui Budu, platoul Ocolaşului Mic, Coloana Dorică şi Abruptul Ocolaşului Mare, Hornul Ghedeonului. *Caracteristici:* traseu principal din zona de sud a munţilor de pe Valea Bicazului.

Satul Neagra este aşezat în totalitate pe malul stîng al Rîului Bicaz, deci în interiorul perimetrului Munţilor Ceahlău, la 10 km de Bicaz. Accesul se face pe şoseaua naţională 12C, cu ajutorul curselor auto de călători.

Traseul turistic începe din zona centrală a localităţii, de lîngă bufet şi magazinul comercial, şi continuă spre nord, în Valea Neagra, pe drum forestier. La ieşirea din sat, o tablă indicatoare ne informează că drumul forestier continuă pe Neagra Mare încă 7,8 km. Drumul urmăreşte spre amonte, în principal, malul stîng al Pîrîului Neagra pînă la confluenţa cu Pîrîul Neagra Mică. De la şoseaua naţională sînt 3 km. Pe dreapta drumului, în sensul de mers, am întîlnit un loc de popas botezat de cei care au efectuat amenajările “Popasul Vînătorilor". Un drum forestier urcă şi pe malul drept al Pîrîului Neagra Mică. Sîntem la confluenţa pîraielor Neagra Mare şi Neagra Mică, acestea limitînd un picior de munte ce coboară din Vîrful Neagra. Însoţim mai departe pe malul stîng, tot spre amonte, Pîrîul Neagra Mare, traversăm apa şi trecem pe lîngă o cabană forestieră şi după ce revenim împreună cu drumul forestier pe malul stîng, la cca 500 m poteca

părăseşte perpendicular drumul spre nord-est către vîrful care se zăreşte. Sîntem într-o poiană largă plină de verdeaţă, de lumină şi. . . singurătate. De la confluenţa Negrelor am parcurs aproape 2 km pe drumul forestier.

Pentru început, poteca ne poartă în urcuş printr-o vale laterală, prin poiană, pînă la obîrşia ei, într-o şa. Urmăm creasta spre stînga în urcuş domol. Pe creastă, spre dreapta, la aproximativ 100 m, ne întîmpină o stînă. În drumul nostru întîlnim o cruce din beton. Locul este numit "Stînele de la Cruce". Poteca turistică marcată continuă pe creastă, prin zonă fără vegetaţie arborescentă compactă, dar presărată din loc în loc cu copaci bătrîni şi tufe de ienupăr, păstrînd aproape riguros direcţia nord (va continua astfel pînă în Curmătura Văratec). La dreapta (nord-est) avem vizibilitate spre Culmea Piatra Arsă, care formează cumpăna apelor dintre bazinele de recepţie ale Bicazului şi Izvorului Muntelui, la stînga şi în spate se conturează foarte bine Valea Neagra Mare, în care se strecoară pîrîul însoţit de drumul forestier, iar peste vale Vîrful Verde (1339 m) şi, la orizont, culmi împădurite din Munţii Tarcău.

După ce trecem pe lîngă cîţiva fagi seculari, contorsionaţi de cine ştie ce stihii, ajungem chiar în Vîrful Neagra (1138 m). De aici, spre stînga (vest), pe pantele care coboară în albia Pîrîului Neagra Mare, continuaţj spre amonte cu Pîrîul lui Budu, se aşterne pădurea bătrînă de foioase şi conifere. Continuăm pe poteca de creastă, care cînd coboară, cînd urcă prin pădurea frumoasă, compactă (deasă) pe versantul stîng şi rară pe cel drept, trecem pe lîngă borna forestieră din piatră cu nr. 100 şi în şa, constatăm că spre dreapta pădurea a fost tăiată şi replantată cu molid, astfel că se deschide o privelişte cuprinzătoare

spre obîrşiile Văii Neagra Mică şi spre Obcina Piatra Arsă. De aici urcuşul se accentuează. Printre molid şi brad, descoperim, o porţiune de pădure cu zadă tînără. Poteca părăseşte creasta şi continuă, tot în urcuş, în final în serpentine, pe pantele de sud ale Vîrfului Văratec. In mai puţin de o oră de la Vîrful Neagra am ieşit în Poiana Văratec, largă, în care se găsesc atît vîrful, cît şi curmătura cu acelaşi nume. Sîntem la 1250 m altitudine.

Din extremitatea de sud-vest a Poienii Văratec, unde ne-a scos poteca, avem vizibilitate spre: Turnul lui Budu (în faţă), Poiana Bîtca Neagră, cabana forestieră şi creasta crenelată, cenuşie şi în parte acoperită cu vegetaţie a Pietrei Sure (în stînga) şi Vîrful Văratec (1362 m) cu piramida geodezică de pe el, în dreapta. Poteca continuă în urcuş domol, aproape pe curbă de nivel, ocolind vîrful prin stînga, la liziera pădurii şi ne scoate în şa la altitudinea de 1335 m. Am ajuns în Curmătura Văratec, dominată la nord, nord-vest de impunătorul masiv stîncos Turnul lui Budu, de la extremitatea de sud a zonei abrupte a Masivului Ceahlău. Curmătura desparte obîrşiile Pîrîului lui Budu şi ale Pîrîului Furcituri. În Curmătura Văratec întîlnim marcajul punct roşu ce ne vă însoţi pînă la Poiana Maicilor împreună cu crucea albastră a traseului nostru. În direcţia opusă, spre vest, se va urmări traseul turistic 20.

Din Curmătura Văratec, o potecă nemarcată şi greu indentificabilă la teren ne scoate în aproximativ o oră la baza Turnului lui Budu. Pe traseul nostru, urmăm poteca ce se aşterne aproape pe curbă de nivel şi traversează prin pădure obîrşia principală a Pîrîului Furcituri, apoi pe la liziera de nord-vest a pădurii, prin Poiana Maicilor. Spre dreapta, în vale, o stînă (stîna Tuţuienilor). În Poiana Maicilor, pe piciorul cu acelaşi nume, ne întîmpină un

frumos adapost din lemn recent construit pentru turişti. Loc de popas, cu masă şi bănci, pe vreme ploioasă. Sîntem la altitudinea de 1326 m. La cabana Izvorul Muntelui se poate ajunge în aproximativ o oră, pe traseul turistic 19 în sens invers. Pînă la cabana Dochia traseul este comun cu traseul turistic 19, cele două marcaje (cruce albastră şi bandă roşie) se vor însoți trecînd în ordine, pe la Claia lui Miron, pe lîngă Turnul lui Budu, pe platoul Ocolaşului Mic şi prin Hornul Ghedeonului. La cabana Dochia, la altitudinea de 1750 m, vom întîlni toate potecile turistice marcate ce urcă pantele Munților Ceahlău spre zona platoului de altitudine.

Timp de parcurs pe etape: satul Neagra (530 m), 0 h - confluența Negrelor, 0 h 45' - Vîrful Neagra (1138 m), 2h - 2h 30' - Curmătura Văratec (1335 m), 3h - 3h 30' - Poiana Maicilor (1326 m), 3h 30' - 4h - Claia lui Miron, 4h 30' - 5h - Hornul Ghedeonului, 5h 30' - 6h 30' - cabana Dochia (1 750 m), 6h - 7h.

7. Neagra - Pîrîul Neagra Mare - Vîrful Neagra - Curmătura Văratec - Poiana Stănile - Curmătura Stănile - Curmătura Piciorului Şchiop - cabana Dochia

Marcaj: satul Neagra - Curmătura Văratec, cruce albastră; Curmătura Văratec - Curmătura Stănile, punct roşu; Curmătura Stănile - cabana Dochia, bandă albastră. *Lungime:* 15 km. *Diferență de nivel:* 1300 m. *Timp de parcurs:* 6h - 7h. *Obiective turistice:* abruptul sudic al Ceahlăului, cheile şi cascadele Pîrîului Stănile, Piatra Sură, Poiana Stănile, cheile şi cascadele Bistrei Mari, Abruptul Ocolaşului Mare, Jgheabul lui Vodă, Gardul Stănilelor, Piatra Lăcrămată. *Caracteristici:* principalul traseu de acces din Valea Bicazului, uşor şi accesibil în tot timpul anului.

Traseul turistic a rezultat din înlănțuirea unor sectoare ale traseelor 6, 20 şi 5, descrierea amănunțită făcîndu-se la acestea.

Din satul Neagra urmărim traseul turistic 6 pe drumurile forestiere de pe pîraiele Neagra şi Neagra, Mare, trecînd prin Vîrful Neagra şi ieşind în Curmătura Văratec. In continuare, pe traseul turistic 20 trecînd pe rînd prin poienile Bîtca : Neagră şi Stănile, urcînd apoi la Curmătura Stănile. In final, pe traseul turistic 5 pe la stîna Schitenilor, Jgheabul lui Vodă şi Curmătura Piciorului Şchiop la cabana Dochia.

Este un traseu deosebit de frumos, la fel de lung ca şi traseul 6 care are aceleaşi puncte de plecare şi sosire.

Timp de parcurs pe etape: satul Neagra (530 m), 0 h - confluența Negrelor, 0 h 45' - Vîrful Neagra (1138 m) 2h - 2h 30' - Curmătura Văratec (1335 m), 3h - 3h 30' - Curmătura Stănile (1405 m), 4h 30' - 5h 30' - Curmătura Piciorului Şchiop (1765 m) 5h 30' - 6h 30' - cabana Dochia (1750 m), 6h - 7h.

8. Tasca - Şaua Hamzoaia - La Furcituri - cabana Izvorul Muntelui

Marcaj: punct albastru. *Lungime: 7* km. *Diferență de nivel:* 520 m. *Timp de parcurs:* 3h 30' - 4h. *Caracteristici:* traseu de acces direct din Valea Bicazului la cabana Izvorul Muntelui sau spre zona înaltă a Masivului Ceahlău prin Poiana Maicilor (variantă de traseu nemarcată).

Acest traseu turistic a fost marcat în anul 1975 de pionierii şi şcolarii din Roman, în cadrul acțiunii "Asaltul Carpaților". Localitatea Taşca este sediul comunei cu

acelaşi nume şi îşi are gospodăriile aşezate în zona confluenţei micului pîrîu Taşca cu Rîul Bicaz. Ne găsim la 6 km de oraşul Bicaz şi la 24 km de Lacu Roşu.

Marcajul turistic începe din centrul satului, din faţa dispensarului medical şi a şcolii generale, în vecinătatea celor cinci blocuri cu cinci niveluri, construite pentru muncitorii Fabricii de ciment de lîngă localitate, ale cărei coşuri fumegă continuu poluînd masiv Valea Bicazului. Pe o uliţă, traversăm calea ferată tehnologică normală dintre carierele de calcar de la Ţepeşeni şi Taşca (Bicaz) în lungul Rîului Bicaz, apoi trecem pe pod peste apele acestuia. In faţă ne apar casele împrăştiate în căldarea Văii Taşca şi spre dreapta, peste rîu, gospodăriile micului sat Hamzoaia, către care se îndreaptă un drum de legătură pe malul stîng al Rîului Bicaz, la liziera unei păduri de pin. Traversăm pe un pod micul Pîrîu Taşca, canalizat în partea sa inferioară şi ne angajăm în urcuş pe poteca ce se formează pe piciorul acoperit de pădurea de pin de pe versantul stîng al Văii Taşca. *Atenţie! Ultimul marcaj este pe pod.* Panta fiind apreciabilă urcuşul este greu prin pădure.

Ieşim din pădure şi continuăm a urca pe liziera ei, zărind şi un semn al marcajului turistic. Spre stînga sînt aşezate gospodăriile locuitorilor, iar pe firul apei s-au realizat lucrări hidrotehnice de domolire a torentului. Liziera de vcst a pădurii se întinde pe coama piciorului de munte pe care continuăm să urcăm. La limita superioară a pădurii trecem peste pîrleazul unui gard din răzlogi şi sîrmă ghimpată ce împrejmuieşte o fîneaţă şi continuăm a urmări coama piciorului, în urcuş continuu, în zonă lipsită de vegetaţie arborescentă. La dreapta traseului se deschide mai largă, Valea Hamzoaia cu casele localităţii eponime. Ambele văi sînt fără pădure, dar presărate cu copaci şi tufe.

In spate, vom descoperi o privelişte frumoasă asupra Văii Bicazului şi Fabricii de ciment din Taşca şi peste Rîul Bicaz, spre Munţii Tarcău.

Coborîm puţin, apoi continuăm a urca pe piciorul de munte care ‘‘poartă" în partea sa superioară cumpăna apelor dintre văile Taşca şi Hamzoaia. Marcajul turistic lipseşte. Către extremitatea superioară a piciorului de munte pe care am urcat poteca părăseşte cumpăna apelor continuînd pe curbă de nivel, spre dreapta, prin fîneaţa presărată cu copaci şi tufe, ocolind obîrşia Văii Hamzoaia şi ieşind pe culmea ce separă bazinele de recepţie ale văilor Bicaz şi Izvorul Muntelui, prin afluenţii lor, mai mici, Hamzoaia şi Furcituri. Sîntem pe culmea prelungă ce s-a format din Vîrful Văratec spre est prin Obcina Piatra Arsă, Vîrful Secuiesc şi Muntele Sima. Versantului dinspre nord-vest este acoperit de pădure, iar cel dinspre sud şi sud-est cu păşuni şi fîneţe.

Marcajul turistic a lipsit o bună bucată de drum, dar, acum, îl vom descoperi pe singurul brad izolat din zonă, caracteristic prin aceea că are coroana dezvoltată doar spre vîrf. Marcajul turistic, pe acest traseu, n-a mai fost întreţinut de cînd a fost realizat şi este greu de urmărit în unele zone. In continuare, pe o porţiune de culme, poteca nu este foarte circulată şi marcajul, cum am arătat, aşa că vom continua a ne deplasa spre dreapta (est), pe creastă şi la liziera pădurii, către şaua dintre Muntele Secuiesc şi Muntele Sima (Şaua Hamzoaia), traversînd culmea într-o poiană, dezvoltată spre nord, în Valea Furcituri.

Părăsind bazinul de recepţie al Pîrîului Hamzoaia în favoarea celui al Pîrîului Furcituri, după o dezvoltare a traseului turistic în urcuş urmează o coborîre pînă la gura Pîrîului Furcituri, cunoscută printre localnici sub numele de

La Furcituri (după unii La Furcitură). Coborîm uşor pe poteca ce se continuă prin pădurea în care vegetează în amestec coniferele cu foioasele, apoi panta se domoleşte. Ne deplasăm aproape pe curbă de nivel. La început, marcajul este clar şi des, apoi dispare. Mai departe, poteca coboară pe pantă, intră într-un hăţiş şi în aproximativ un sfert de oră din creastă sosim într-un loc descoperit (pădure tăiată), din care se poate observa încîntătoarea imagine a zonei înalte a Munţilor Ceahlău, desigur din alt unghi, Valea Furcituri şi Valea Izvorului Muntelui.

Coborîm pe versantul drept al Văii Furcituri şi o luăm pe un drum de pădure, mult circulat după aspect, care ne scoate la liziera pădurii bătrîne ce coboară pînă în albia pîrîului între pădurea bătrînă, pe dreapta, şi pădurea mai tînără, pe stînga, separarea fiind evidentă, coboară un drum de pădure pe care, din loc în loc, regăsim marcajul turistic al traseului. Coborîrea se face direct în lungul pantei, aşa că înclinarea drumului este apreciabilă. Din culme vom coborî o diferenţă de nivel de peste 300 m pe o distanţă de aproximativ 1,5 km.

Ieşim în albia Pîrîului Furcituri, la cabana forestieră, traversăm apa pe o punte şi sosim pe drumul forestier care urmăreşte pîrîul de la gura sa în amonte pe o distanţă de 4,8 km, după cum ne va informa o placă indicatoare ceva mai tîrziu. Am ieşit în singura zonă în care drumul forestier este pe malul stîng al pîrîului, la confluenţa (pe dreapta) cu o mică vale, ce justifică şi trecerea drumului pe celălalt mal al pîrîului.

Spre cabana Dochia. Pe drum nemarcat pînă în Poiana Maicilor, ocolind cabana Izvorul Muntelui, se poate ajunge direct în zona înaltă a Munţilor Ceahlău. Pentru

aceasta urmăm drumul forestier de pe Valea Furcituri în amonte aproximativ 4 km, pe malul drept al pîrîului, traversînd afluentul săii de pe dreapta, Pîrîul Apostol, unde drumul face o serpentină pronunțată. Către sfîrşitul drumului forestier, ieşim din nou în firul Pîrîului Furcituri. Drumul s-a desfăşurat prin pădure, iar pe versantul stîng al văii s-au înlănțuit fînețele locuitorilor din satul Izvorul Muntelui. Din capătul amonte al drumului forestier prindem poteca pastorală ce urcă la stîna Țuțuienilor din Poiana Maicilor, unde ajungem foarte uşor în 45' - 1h. Urcăm la marcajele traseelor turistice 19, 20 şi 6 care au ca țel final cabana Dochia din platoul Ceahlăului. Timp de parcurs de la Taşca la Poiana Maicilor: 4h 30' -5h, iar pînă la cabana Dochia încă aproximativ 2h 30' - 3h.

Spre obîrşia Pîrîului Furcituri, sub Curmătura Văratec, putem vedea o micuță cascadă a pîrîului. Continuînd pe traseul nostru, pe drumul forestier în aval, la aproximativ o jumătate de kilometru vom ieşi la gura Pîrîului Furcituri, loc ştiut prin partea locului sub numele La Furcituri. În fața noastră se ridică Vîrful Horştea (1 062 m), dominant pe culmea cu acelaşi nume. Sîntem pe şoseaua modernizată (parțial) ce duce la cabana, Izvorul Muntelui şi în continuare, spre stațiunea turistică Durău. Pînă aici circulă cursele regulate de autobuze din oraşul Bicaz (cinci curse pe zi în zilele lucrătoare, iar duminica şi de sărbători doar patru). Pînă în Bicaz sînt 10 km, iar pînă la cabana Izvorul Muntelui mai avem de parcurs 2,5 km pe şosea. Vom descoperi o minunată privelişte spre zona înaltă a masivului montan (Piatra Lată, cabana Dochia, Detunatele ş.a.) şi spre abrupturile de la obîrşiile Pîrîului Izvorul Muntelui, din aşa-numitul Fund al Ghedeonului.

Timp de parcurs pe etape: satul Taşca (500 m), 0 h - Şaua Hamzoaia (1015 m), 2h - La Furcituri, 3h - cabana Izvorul Muntelui (797 m), 3h 30' - 4h.

8.3. TRASEE DE PE VALEA BISTRICIOAREI

9. Pintic - Pîrîul Tîrşoasa - Obcina Tablei - Pîrîul Bistra Mare - Curmătura La Scaune - Curmătura Stănile - Curmătura Piciorului Şchiop - cabana Dochia

Marcaj: satul Pintic - Pîrîul Bistra Mare, triunghi roşu; Pîrîul Bistra Mare - cabana Dochia, bandă albastră. *Lungime:* 14 km. *Diferenţă de nivel:* 1120 m. *Timp de parcurs:* 5h 30'. *Obiective turistice:* cheile şi cascadele, Bistrei Mari, brîna Ocolaşului Mare, Jgheabul lui Vodă, Gardul Stănilelor, Piatra Lăcrămată. *Caracteristici:* traseu de acces de pe limita de vest, dinspre Transilvania (Borsec), folosit tot timpul anului.

La puținele gospodării ale satului Pintic, împrăştiate pe valea cu acelaşi nume şi pe afluentul ei Tîrşoasa, se ajunge parcurgînd cei cca 3 km ai drumului local, pornit de la DN15, de pe Valea Bistricioarei. Pînă pe culmea Obcinei Tablei, ce separă bazinele hidrografice ale Bistricioarei, prin Pîrîul Pintic şi Bicazului, prin Pîrîul Bistra Mare, traseele 9 şi 10 sînt comune, de aceea se va urmări descrierea de la p. 176. Vom urca pe drumurile forestiere de pe văile Tîrşoasa şi Paltin.

Odată ieşiți pe culme, în şa, am părăsit pădurea bătrînă de pe pantele ce coboară în bazinul de recepție al Pinticului. Pînă în Valea Bistrei Mari pădurea de pe versantul Văii Boraz a fost tăiată şi au rămas tufărişe şi lăstărişe, precum şi porțiuni replantatc cu molid şi foioase.

Poteca coboară pe versantul stîng al văii, departe de firul ei, pe la obîrşia unor izvoare mlăştinoase şi ne scoate la marginea unei porţiuni rămase din pădurea bătrînă. Aici vom întîlni şi primul semn al marcajului cu triunghi roşu. Intrăm în pădure şi de la un cot, prindem un drum de exploatare care ne scoate în afara pădurii, spre vale, într-o zonă în care nu s-a efectuat replantarea. În dreapta se zăreşte firul Văii Boraz, frumos înierbat, prin care se strecoară pîrîiaşul, şi un drum, iar pe versantul său drept - o frumoasă pantă plantată cu molizi. In faţă se conturează clar panglica drumului comunal 138 de pe Valea Bistrei Mari. Continuăm să coborîm, întîlnim drumul de pe vale şi la cca 300 m, iesim la drumul amintit, pe Valea Bistrei Mari, lîngă o cabană forestieră situată într-o poiană. Sîntem la aproximativ 500 m în amonte de confluenţa Bistrei Mici cu Bistra Mare, pe traseul turistic 5, marcat cu bandă albastră.

Coborînd pe apa Bistrei pînă în satul Telec, avem de parcurs aproximativ 6 km, de aici distanţa pînă la Bicazul Ardelean, fiind 4,5 km pînă la Bicaz 20 km şi pînă la Tulgheş, în direcţie opusă, 11 km. Traseul este în continuare comun cu traseul turistic 5, urmînd, spre amonte, Pîrîul Bistra Mare şi trecînd pe rînd prin următoarele locuri: Poiana Largu, Curmătura La Scaune, Curmătura Stănile şi Şaua La Pălărie, partea superioară a Jgheabului lui Vodă şi Gardul Stănilelor, Curmătura Piciorului Şchiop. Incheiem traseul pe platoul Ceahlăului, la cabana Dochia.

Timp de parcurs pe etape: Pintic (680 m), 0 h - Obcina Tablei (1065 m), 1h 30' - Pîrîul Bistra Mare, 2h - Poiana Largu (950 m), 2h 30' - Curmătura La Scaune (1247 m), 3h 30' -Curmătura Stănile (1405 m), 4h - Curmătura

Piciorului Şchiop (1765 m), 5h - cabana Dochia (1750 m), 5h 30'.

De la cabana Dochia există poteci turistice marcate în toate direcţiile.

10. Pintic - Bîtca Savului - Curmătura La Scaune - Curmătura Stănile - Curmătura Piciorului Şchiop - cabana Dochia

Marcaj: satul Pintic - Obcina Tablei, triunghi roşu; pe Obcina Tablei, bandă albastră; pe Obcina Lacurilor, cruce albastră; Curmătura La Scaune - cabana Dochia, bandă albastră. *Lungime:* 3,5 km. *Diferenţă de nivel:* 1120 m. *Timp de parcurs:* 6h - 6h 30'. *Obiective turistice:* brîna Ocolaşului Mare, Jgheabul lui Vodă, Gardul Stănilelor, Piatra Lăcrămată. *Caracteristici:* traseu de acces dinspre Transilvania, de la Borsec sau din Munţii Hăşmaş, folosit vara.

În micul sat Pintic s-a ajuns din Valea Bistricioarei, de la şoseaua naţională 15, urmînd spre amonte drumul local de pe malurile Pîrîului Pintic. Acest pîrîu separă la vest Munţii Ceahlău de Munţii Hăşmaş. Casele localităţii sînt împrăştiate pe Valea Pinticului, între confluenţele cu văile Şuricu, Tîrşoasa şi chiar în amonte de aceasta din urmă. Pădurea acoperă toate culmile din jur şi de la marginea acesteia se continuă fîneţele localnicilor, împrejmuite cu garduri din răzlogi.

Ne deplasăm pe drumul forestier de pe Valea Tîrşoasa, în amonte, pe care ambii versanţi ai văii au fost dezgoliţi de pădure. De cîtva timp au fost executate lucrări de replantare. După aproximativ 1,5 km, drumul forestier se bifurcă pe cele două văi de obîrşie alei Tîrşoasei: Valea

Călugărului, la stînga, şi Valea Paltin la dreapta, acestea îmbrăţişînd Piciorul Păltinişului ce coboară din Bîtca Savului, vîrf dominant pe Obcina Tablei, care poartă traseul nostru. Şi acest picior de munte este brăzdat de drumurile celorl care au lucrat la tăierea pădurii.

Urcăm pe drumul forestier desfăşurat pe malul stîng al Pîrîului Paltin şi după cca 500 m, ne angajăm pe un vechi drum de pădure sau de legătură cu Valea Bistrei, părăsind drumul - forestier care va mai continua încă aproximativ 1 km lîngă pîrîu, tot malul său stîng.

Drumul pe care-l urmăm intră imediat în pădurea bătrînă şi urcă uşor, aproape în linie dreaptă, în lungul coastei, cu direcţia- generală sud, apoi ocoleşte văile de la obîrşia Pîrîului Paltin căpătînd direcţia sud-est. Continuăm să urcăm pe poteca ce a căpătat aspectul unei alei prin pădure, cu o înclinare domoală, tot pe coastă, trecem pe lîngă ruinele unei construcţii din piatră (plină în prezent cu apă) şi ieşim într-o şa din creasta Obcinei Tablei, pe cumpăna de ape dintre bazinele de recepţie ale Bistricioarei (prin Pintic) şi Bicazului (prin Bistra Mare).

Aici întîlnim marcajul cu bandă albastră ce vine din Munţii Hăşmaş şi face legătura cu Munţii Ceahlău, prin traseul pe care-l urmăm. Din Pasul Pîngăraţi, punctul de altitudine maximă a şoselei naţionale 12 C (Bicaz - Bicazul Ardelean - Cheile Bicazului - Lacu Roşu - Gheorghieni), pe cumpăna apelor ce separă bazinele hidrografice a doi afluenţi principali ai Bistriţei - Bistricioara şi Bicaz prin: Şaua Niergheş (1380 m), Muntele Licaş (1657 m), Muntele Vithoş (1609 m), Capul Jitanului, Vîrful Păltiniş (1364 m), Pasul Blaj (1078 m) pe şoseaua dintre Bicazul Ardelean şi Tulgheş (pe Bistricioara), Vîrful Chicera (1343 m), Bîtca Rotundă, de unde intră în perimetrul Munţilor Ceahlău prin

Curmătura Pinticului (1070 m). În continuare, traseul urmăreşte, pe culme, Obcina Tablei.

Sîntem în şaua de pe Culmea Obcinei Tablei, dintre obîrşiile văilor Paltin, pe care am venit, şi Boraz, pe care continuă marcajul turistic cu triunghi roşu al traseului 9. Spre dreapta se ridică pantele mai înclinate ale unui ultim vîrf înainte de a ajunge la Curmătura Pinticului, limita munţilor noştri, iar spre stînga pantele mai domoale care poartă poteca de creastă spre Bîtca Savului. Continuăm a parcurge traseul nostru, de acum înainte urmărind culmea Obcinei Tablei. Din şaua în care se intersectează cele două marcaje turistice (bandă albastră cu triunghi roşu), urmăm poteca de creastă. În stînga (nord-vest) coboară pădurea bătrînă, în dreapta,spre Valea Bistrei Mari, tufe şi molizi tineri de peste doi metri înălţime. Poteca ne poartă în urcuş prin stînga unui mic vîrf, deşi marcajul urmăreşte riguros creasta. Marcajul devine rar şi poteca, puţin umblată, se păstrează cu greu.

Din vîrf, direcţia generală a crestei se schimbă spre nord, coborîm într-o mică şa şi începem urcuşul spre Bîtca Savului (1246 m), intrînd în pădurea bătrînă. Inainte de aceasta, am avut o privelişte deosebită spre Masivul Ceahlău şi am identificat Piatra Sură, Turnul lui Budu, Vîrful Ocolaşul Mare cel mai înalt din masivul montan şi impresionantul său abrupt. Bîtca Savului este complet acoperită de pădure şi nu avem, vizibilitate în jur. Coborîm pe creasta Obcinei Tablei, care a revenit la direcţia ei generală de sud-vest spre nord-est şi ieşim la liziera pădurii, în creastă. Sîntem pe cumpăna apelor dintre bazinele hidrografice Bistricioara şi Bistra, pădurea compactă coboară spre stînga, în primul bazin, iar spre dreapta pădurea a fost exploatată pînă în albia Bistrei Mari

şi în prezent pantele sînt acoperite cu, un zmeuriş frecvent cercetat de locuitorii Bistrei sau Pinticului, care culeg şi predau fructele la centrele de colectare.

Continuăm a urma poteca de creastă. După ce am coborît într-o şa şi am intrat în pădurea bătrînă urcăm continuu spre Obcina Lacurilor. *Atenţie! Marcajul turistic este rar şi incomplet!* Vom urmări în permanenţă linia de creastă pînă departe, în Curmătura La Scaune. Culmea Obcinei Tablei se ascute mai mult şi se sfîrşeste aproape perpendicular în culmea Obcinei Lacurilor. Am ieşit în poiana prelungă de creastă care îmbracă vîrful dominant al Obcinei Lacurilor. Spre stînga, către nord-vest, pe Obcina Lacurilor continuă o potecă de creastă spre Obcina Tîrşoasei. La cîţiva zeci de metri în poiană creasta este traversată perpendicular de defrişarea efectuată cîndva pentru un funicular, care făcea legătura între obîrşiile văilor Slatina, spre stînga şi Largu, spre dreapta.

Aici întîlnim marcajul cu cruce albastră al traseului 17 ce urcă pe defrişarea din stînga, din Valea Slatina. Traseele vor fi comune în continuare pînă la cabana Dochia, dar marcajul cu cruce albastră nu este efectuat pînă în Curmătura La Scaune, cum ar trebui. Există sporadic, uneori deloc, un marcaj cu bandă albastră, continuare a celui pe care l-am urmărit în cadrul traseului nostru (cel provenit din Munţii Hăşmaş). Totuşi, menţionăm că posibilitatea rătăcirii este exclusă, dacă se urmăreşte riguros poteca de creastă de pe Obcina Lacurilor, după cum se descrie în continuare.

Ne deplasăm pe creastă, prin poiană, depăşim vîrful cu cota 1311 m situat în interiorul unei fîneţe împrejmuite cu gard din răzlogi şi în care există un mic adăpost specific acestor locuri, o surlă şi coborîm la o stînă aşezată tot în

poteca de creastă, după care părăsim poiana. Poteca traseului nostru va ocoli obîrşiile Pîrîului Largu afluent al Bistrei Mari în Poiana Largu. De la stînă avem vizibilitate spre Jgheabul lui Vodă şi abruptul Ocolaşului Mare. Urcăm o pantă pînă în vîrful din care se desprinde spre stînga (nord) Piciorul Calului dintre Pîrîul lui Martin şi Pîrîul Slatina. Pe vîrf, pădurea este mai rară şi există o mică poiană, dar nu avem vizibilitate în jur. O potecă de pădure se desprinde pe piciorul de munte amintit.

Direcţia potecii se schimbă, o dată cu cea a crestei, în sud-est şi coborîm uşor într-o mică şa, apoi urcăm în Vîrful Strungile, la altitudinea maximă a Obcinei Lacurilor (1 318 m). De aici, o ultimă schimbare de direcţie, spre est şi poteca de creastă, lipsită complet de marcaj şi deteriorată de maşinile care trag lemnul din pădure (TAF-uri numite de muncitorii din pădure) ne poartă în coborîre o diferenţă de nivel de exact 71m pînă în Curmătura La Scaune.

Sîntem la altitudinea de 1 247 m, pe drumul comunal 138 dintre localităţile Telec şi Ceahlău, la întîlnirea cu alte două trasee turistice marcate: traseul 5, marcat cu bandă albastră, de la Bicazul Ardelean pe Bistra la cabana Dochia şi traseul 16, marcat cu punct roşu, de la staţiunea Durău pe Pîrîul lui Martin la aceeaşi cabană.

In continuare, traseul este comun cu traseul 5 şi vom trece, în ordine, prin următoarele locuri: Curmătura Stănile, poiana cu stîna Schitenilor, peste Crestătura Pălăriei (prin Şaua La Pălărie, unde întîlnim traseul turistic 37, prin brîna Ocolaşului Mare) şi partea superioară a Jgheabului lui Vodă, prin Curmătura Piciorului Şchiop, pe la Piatra Lăcrămată, întîlnind şi traseul turistic 14, marcat cu cruce roşie, ce vine de la Durău.

Timp de parcurs pe etape: Pintic (680 m), 0 h -

Obcina Tablei (1065 m), 1h 30' - Obcina Lacurilor (1311 m), 3h - 3h 30' - Curmătura La Scaune (1247 m), 4h - 4h 30' - Curmătura Stănile (1450 m), 4h 30' - 5h - Curmătura Piciorul Şchiop (1765 m), 5h 30' - 6h – cabana Dochia (1750 m), 6h - 6h 30'.

11. Grinţieş - Obcina Boiştea - Pîrîul Schit - staţiunea Durău

Marcaj: cruce roşie. *Langime: 7* km. *Diferenţă de nivel:* 440 m. *Timp de parcurs:* 2h 30'. *Obiective turistice:* biserica de lemn din Grinţieş, mănăstirea Durău. *Caracteristici:* traseu de acces de pe Valea Bistricioarei (DN15), peste Obcina Boiştea, la staţiunea turistică Durău; traseu puţin parcurs de turişti.

Marcajul turistic pe poteca de legătură dintre localitatea Grinţieş şi staţiunea turistică Durău a fost realizat în anul 1975 de pionierii şi şcolarii din sat.

În localitatea Grinţies, sediul administrativ al comunei cu acelaşi nume, am sosit pe Valea Bistricioarei, din amonte de la Borsec, sau din aval, de la Piatra Neamţ, Tîrgul Neamţ sau Vatra Dornei, pe şoseaua naţională 15. In centrul satului, la primărie încep două trasee, turistice, după cum menţionează indicatoarele turistice:

(1) ,Drumul ieşenilor", în Munţii Bistriţei, cu 1h 30' - 2h pînă la cabana (forestieră) Păltiniş şi cu 8h 30' - 9h pînă în Şaua Ţibleş şi

(2) 1h 30' - 2h (!) pînă în staţiunea Durău, în Munţii Ceahlău. În ambele direcţii marcajele sînt efectuate cu cruce roşie.

Parcurgem aproximativ 250 m pe şosea spre amonte şi pe dreapta, ne întîmpină cladirea Colecţiei şcolare de

etnografie. Peste drum se găseşte clădirea modernă cu un etaj a grădiniţei din localitate. Vom coborî pe uliţa de lîngă grădiniţă pînă în albia Bistriciorei, o traversăm pe un pod din bîrne şi urmăm spre amonte drumeagul de pe malul drept al rîului, pe lîngă ultimele şi puţinele case ale satului de pe acest mal.

Părăsim albia Rîului Bistricioara şi începem a urca pe malul stîng al văii prin care se strecoară puţinele ape ale Pîrîului Ungurenilor. Sîntem la marginea pădurii de conifere. Un scurt urcuş şi sosim în dreptul unor fîneţe împrejmuite cu gard din răzlogi, pe care le ocolim, tot în urcuş, prin dreapta. Aici marcajul turistic lipseşte (!) dar îl vom regăsi ceva mai sus, după ce am mers pe un drumeag, printre tufe. Incă nu am intrat în pădure.

In aproximativ o oră de la plecarea în traseu, poteca ne-a scos pe piciorul de munte acoperit cu fîneţe, tufe şi copaci răzleţi, numit de localnici Ţarina Ungurenilor. Sărim cîteva garduri care împrejmuiesc fîneţele locuitorilor din satele comunei Grinţieş şi ieşim la loc complet descoperit. În urma noastră avem o privelişte completă asupra gospodăriilor comunei Grinţieş, împrăştiate în albiile Bistricioarei, Grinţieşului Mare şi Grinţieşului Mic, de o parte şi de cealaltă a şoselei naţionale.

Vom continua să urmăm poteca de pe piciorul dintre Valeă Ungurenilor, în stînga în sensul de mers şi Valea Morarul, în dreapta, orientaţi de semnele marcajului turistic aplicate, din loc în loc, pe copaci bătrîni şi ajungem la marginea pădurii, coama piciorului de munte devenind mai ascuţită. Putem observa clar obîrşiile celor două văi. O mică porţiune poteca este aproape orizontală. Intraţi în pădure, vom întîlni un drum de exploatare ce urcă din vale, din dreapta, pe care-l vom urma în traversarea crestei

Obcinei Boiştea.

Am sosit pe creasta obcinei, într-o şa, la altitudinea de aproximativ 1000 m. Pădurea în care ne găsim este din amestec de molid şi foioase, cu predominanța molidului. Spre dreapta, pantele suie către Vîrful Rotunda (1112 m), iar spre stînga - o serie de vîrfuri mai mici de 1026 m şi 1079 m. Coborîrea de pe culmea Obcinei Boiştea spre albia Pîrîului Schit se face pe o pantă mai înclinată decît panta urcată pe versantul de nord-vest al obcinei, timp de cca cinci minute prin pădure, apoi ieşim într-o poiană. Se deschide o priveliste amplă asupra părții de nord-vest a masivului montan. Putem identifica, de la stînga spre dreapta: Piciorul Humăriei, ce poartă poteca traseului 1, valea Pîrîului Schit şi cîteva gospodării ale localității Ceahlău, stațiunea turistică Durău, ascunsă la poalele masivului montan, cabana Fîntînele, cocoțată pe un picior sub Bîtca Fîntînele (1511 m), Stînca Panaghia şi Vîrful Toaca (1900 m), Piatra Ciobanului şi platoul Piciorului Şchiop. Zona înaltă a masivului, stîncoasă, abruptă şi îmbrăcată spre poale în mantia verde a pădurii, ne oferă o imagine deosebit de frumoasă. In stațiunea turistică, punctul final al traseului pe care îl parcurgem, se zăresc marile hoteluri Cascada, Bradul şi Durău, precum şi complexul mănăstirii Durău.

Pînă în drumul comunal din albia Pîrîului Slatina, căci pîrîul se numeşte Schit de abia de la confluența cu Pîrîul Durău spre aval, vom coborî continuu, astfel: printre cioturile (rădăcinile) copacilor tăiați rămase în pămînt, molizi plantați şi unii rămaşi martori din loc în loc, ai unei zone de padure exploatată, pe un drum de exploatare ce vine din dreapta pînă în saivan, pe la un mic izvor captat şi amenajat de localnici, pe lîngă un grup de molizi înalți

flancați spre dreapta de un fir de vale străjuit de molizi, pînă în Pîrîul Slatina, pe care îl traversăm pe un podeț tubular. Incă cca 100 m spre stînga pe drumul comunal 138, traversăm pe pod Pîrîul Durău ce vine de la stațiune şi intram pe drumul județean 155F, asfaltat în această porțiune. Sîntem la limita din amonte a satului Ceahlău şi la 2 km de stațiunea Durău, aceşti ultimi kilometri parcurgîndu-i pe şosea, în urcuş uşor pîna în Durău.

Din Durău pornesc mai multe trasee turistice spre cabana Dochia, în zona înaltă a Masivului Ceahlău: traseul 13 pe la cabana Fîntînele şi Stînca Panaghia, traseele 14 şi 15 pe la Cascada Duruitoarea. În stațiunea Durău sînt numeroase posibilitați de cazare (vezi p. 127).

Timp de parcurs pe etape: Grințieş (550 m), 0 h - Obcina Boiştea (985 m), 1h 30' - Pîrîul Schit (c. 690 m), 2h - stațiunea Durău (780 m), 2h 30'.

11. Bistricioara - Ceahlău - stațiunea Durău

Marcaj: satul Bistricioara - satul Ceahlău, nemarcat; în continuare bandă roşie. *Lungime:* 12 km pe şoseaua județeană 155 F. *Timp de parcurs:* 3h. *Obiective turistice:* biserica din lemn de la Bistricioara, biserica Schitu şi muzeul sătesc din Ceahlău, palatul cnejilor, păstrăvăria din Ceahlău, stațiunea turistică Durău. *Caracteristici:* şosea asfaltată de acces la stațiunea Durăn.

Drumul de acces din DN15, de pe Valea Bîstricioarei, la stațiunea turistică Durău, prin localitățile Bistricioara şi Ceahlău, pe şoseaua județeana asfaltată în mare parte (pînă la Durău în totalitate) ce face legătura cu Izvorul Muntelui, a fost stabilit ca traseu turistic din două motive: (1) trece pe la numeroase obiective turistice şi (2)

poartă un marcaj turistic pe 7 km, din centrul localității Ceahlău la Durău.

Traversăm Rîul Bistricioara şi ne deplasăm în lungul satului Bistricioara, care se întinde pe malul Lacului Izvorul Muntelui, la limita de sud a golfului format la vărsarea rîului în lac. Sîntem la limita de nord a Obcinei Boiştea. Pe traseul turistic menționat, în lungul şoselei județene, vom întîlni următoarele obiective turistice:

(1) *biserica de lemn din Bistricioara*, monument de arhitectură

(2) *biserica de lemn Schitu din Ceahlău*, monument de arhitectură;

(3) *Palatul Cnejilor*, monument de arhitectură; (4) *muzeul sătesc din Ceahlău* p. 118);

(5) *Păstrăvăria Ceahlău*;

(6) *Stațiunea turistică Durău*.

8.4. TRASEE DIN STAȚIUNEA TURISTICĂ DURĂU

13. Stațiunea Durău - cabana Fîntînele - Stînca Panaghia - sub Vîrful Toaca - cabana Dochia

Marcaj: bandă roşie. *Lungime*: 7 km. *Diferență de nivel:* 1070 m. *Timp de parcurs:* 3h - 3h l5'. *Obiective turistice:* stațiunea Durău, Căciula Dorobanțului, Stînca Panaghia, Vîrful Toaca. *Caracteristici:* traseu de acces direct din stațiunea Durău spre zona înaltă, folosit tot timpul anului.

Aceasta este una dintre primele căi de acces spre zona înaltă a masivului montan, amenajată încă din anul 1835 şi folosită curent pentru ascensiunile turistice pornite de la schitul Durău. Aplicarea marcajelor turistice s-a

realizat o dată cu primele marcări de trasee turistice în Ceahlău, în anul 1931, folosindu-se la acea vreme semnul bandă verde orizontală. Poteca trecea, ca şi în prezent, prin Poiana Fîntînele, pe la Piatra Lată şi la baza Stîncii Panaghia. Traseul turistic începe din noua staţiune turistică şi climatică Durău, în permanentă dezvoltare. Din staţiune avem o admirabilă privelişte spre zona înalta, stîncoasă, a masivului montan spre Piatra Lată, Panaghia, Vîrful Toaca şi Piatra Ciobanului.

Marcajul cu bandă roşie pe care-l vom urma face legătura directă între Durău şi toate cabanele ce există în Munţii Ceahlău, atingînd, în ordine, cabanele: Fîntînele, Dochia, Izvorul Muntelui şi Baraj (în apropiere). Din centrul staţiunii, trecem, mai întîi, pe lîngă cele patru mari hoteluri construite în ultirnii ani: Bradul, Cascada, Bistriţa şi Durău, pe lîngă ultimul poteca urcînd uşor micul şi îngustul picior dintre Pîrîul Fîntînii, pe stînga, şi Pîrîul Nican, pe dreapta, în sensul de mers. Am intrat în pădurea de molid în amestec cu foioase după ce am depăşit terenurile de sport din spatele hotelului Durău străbătînd cîteva mici poieni împreună cu poteca largă şi mult circulată de cei veniţi în staţiune. Traversăm firava vale a Pîrîului Fîntînii, urcuşul devenind mai anevoios din cauza pantei care a crescut şi în 10-l5 minute de la plecare, ajungem în DJ 155F (modernizat în această porţiune), care face legătura între staţiunea Durău şi cabana Izvorul Muntelui la altitudinea medie de 900 - 1000 m. Alături, în afara pădurii, ne întîmpină clădirea Districtului silvic Ceahlău. Din şosea avem vizibilitate spre Stînca Panaghia şi Vîrful Toaca (1900 m).

Traversăm şoseaua şi urcăm pe un picior de munte care ne va purta prin pădure, la început pe o pantă mai

domoală, apoi mai înclinată, pînă în Poiana Fîntînele. Pe parcurs întîlnim un loc de popas cu două bănci, amplasate în apropierea unui bazin din beton pentru captarea apei potabile (înconjurat cu gard din sîrmă ghimpată) pentru staţiune. Pe ultima porţiune, timp de 15-20 minute, urcăm din greu panta mare, în serpentine strînse, pînă în poiana în care ne întîmpină cabana Fîntînele. Am urcat o diferenţă de nivel de peste 400 m. La marginea inferioară a poienii există cîteva izvoare puternice cu debitul cel mai mare din Munţii Ceahlău, care au dat şi numele poienii - Fîntînele. Aici a existat adăpostul construit de Măcărescu, acum mai bine de un secol, refăcut de cîteva ori pînă la ridicarea actualei moderne şi încăpătoare cabane turistice.

De pe terasa cabanei se deschide o privelişte deosebită spre zona înaltă a Munţilor Ceahlău, staţiunea Durău, Obcina Boiştea (în spatele său Munţii Bistriţei) şi valea Pîrîului Schit. In continuare, traseul turistic de la cabana Fîntînele la cabana Dochia, trecînd pe sub Bîtca Fîntînele (1511 m), pe la Piatra Lată şi Căciula Dbrobanţului, pe la baza Stîncii Panaghia şi pe sub Vîrful Toaca (1900 m), pe lîngă cabana meteorologilor (1834 m), peste Vîrful Lespezi (1805 m), este comun cu traseul 1, unde se face o descriere detaliată.

Timp de parcurs pe etape: staţiunea turistică Durău (780 m), 0 h - cabana Fîntînele (1220 m), 1h - 1h 15' - Piatra Lată, 2h - 2h l5' - cabana Dochia (1750 m), 3h - 3h l5'.

14. Staţiunea Durău - Poiana Vesuri - Cascada Duruitoarea - Poiana Scăiuşului - Poliţa cu Ariniş - Curmătura Piciorului Şchiop - cabana Dochia

Marcaj: cruce roşie. *Lungime:* 6,5 km. *Diferenţă de nivel:*

1020 m. *Timp de parcurs:* 4h 30' - 5h. *Obiective turistice:* Cascada Duruitoarea, Polița cu Ariniş, Piatra Lăcrămată. *Caracteristici:* traseu de acces spre zona înaltă a masivului, cu trecere pe la Cascada Duruitoarea. Poteca de la cascadă în amonte este dificilă de parcurs pe vreme ploioasă şi este interzisă iarna.

Din staţiunea Durău, ne angajăm pe poteca turistică ce începe în fața hotelului Bistrița. Traseul mai este numit şi Poteca Duruitoarei. Acest traseu turistic de acces la Cascada Duruitoarea şi în continuare la cabana Dochia a fost folosit de multă vreme şi face parte dintre primele şapte trasee marcate în Munții Ceahlău. În anul 1936 era marcat cu acelaşi semn ca şi în prezent (cruce roşie), dar pe fondul unui dreptunghi alb. Este singurul marcaj din acest masiv care n-a fost schimbat tirnp de peste 50 de ani. Această potecă a fost străbătută de Alexandru Vlahuță la începutul secolului nostru, în coborîre, care ne-a lăsat o descriere deosebit de frumoasă.

Traversăm un mic pîrîu pe puntea din beton şi coborîm în Poiana Cailor, spațiu larg destinat vara amplasării corturilor şi iarna practicarii sporturilor de iarnă (schi, săniuş). In poiană se sfîrşeşte şi pîrtia de schi pe care o vom traversa, ceva mai tîrziu, în partea ei superioară. Urmăm în urcuş uşor liziera stîngă a poienii, paralel cu o mică vale prin care se strecoară un firicel de apă şi intrăm în pădure, amonte de poiană. Dacă vom arunca o privire în spate, înainte de a părăsi poiana, vom avea o imagine de ansamblu asupra mănăstirii Durău şi a modernelor construcții cu două, trei niveluri, numite de gospodarii staţiunii vile (case de odihnă).

Pădurea de molid, în care am pătruns pentru o bună

bucată de drum, ascunde o potecă largă, mult circulată (pentru că toți cei sosiți în stațiune doresc să vadă Cascadă Duruitoarea), ce se desfăşoară pe un mic picior de munte plat, paralel cu Pîrîul lui Bucur. După aproximativ 10 minute de urcuş, traversăm şoseaua ce face legătura dintre stațiune şi Izvorul Muntelui (Bicaz), în această porțiune asfaltată. Mai sus, din loc în loc, în pădurea de molid apar şi foioase. Pe ultimele cîteva sute de metri înainte de Poiana Vesuri, panta terenului se accentuează, iar cu aproximativ 100, m înainte vom întîlni, pe stînga, o bancă pentru popas şi lîngă ea, un mic izvoraş. Cu rabdare, vom putea obține puțină apă. În mica Poiană Vesuri întîlnim marcajul turistic triunghi galben (traseul 25) ce vine de la cabana Fîntînele. La această cabana se ajunge în mai puțin de o oră.

Sîntem la altitudinea de 1195 m. Din poiană, direcția generală a potecii devine sud-vest, traseul său desfăşurîndu-se aproape pe curbă de nivel. În aproximativ 15 minute traversăm porțiunea superioară a defrişării, efectuată în pădure pentru pîrtia de schi, loc în care s-au confecționat două bănci lîngă un mic izvor. Avem vizibilitate doar în josul defrişării, spre Obcina Boiştea şi Munții Bistriței. Pînă în albia Pîrîului Rupturi, poteca se strecoară printre blocuri de piatră (conglomerat), acum îmbrăcate în muşchi şi vegetație ierboasă, desprinse cîndva din abrupturile cetății de piatră a Ceahlăului, din Toaca şi Piatra Ciobanului, luînd direcția sud. Coborîrea se accentuează, traversăm cîteva mici fire de vale şi unul mai adînc şi pe malul drept al Pîrîului Rupturi, întîlnim marcajul cu cruce albastră al traseului 15. Ambele trasee (si marcaje) se desfăşoară în amonte, pe acelaşi mal al pîrîului, printre bolovani şi resturi de copaci uscați. În curînd se

aude zgomotul caracteristic al cascadei care, pe măsură ce înaintăm, devine tot mai puternic, transformîndu-se într-un duruit - de unde şi numele Cascadei: *Duruitoarea.* O auzi, te aştepți să-ți iasă în față, dar ea întîrzie să apară.

Cascada Duruitoarea. De jos, la cascadă se poate ajunge pe trei căi, toate de aproximativ 2 ore: din stațiunea Durău pe traseul descris sau pe traseul turistic 15, de la cabana Fîntînele pe traseul turistic 25. De sus, doar pe traseul descris de noi, în sens invers. Pîrîul Rupturi îşi are obîrşiile din abrupturile Vîrfului Lespezi de la Fîntîna Rece, la marginea platoului. Pragurile care apar în albia sa, rupturile, de la care îşi trage şi numele, l-au impus atenției, în special prin cele două rupturi mai mari, care creează minunata podoabă a naturii, Cascada Duruitoarea, unul dintre obiectivele turistice forte ale Ceahlăului, după unii "cea mai frumoasă cascadă din Carpați"[1]. După ce pîrîul aleargă grăbit printre abrupturile Piciorului Şchiop şi ale Pietrei Ciobanului, realizează un spectaculos dublu salt de 25 m al apei în cascadă, parcă în duruit de tobe.

S-au scris numeroase pagini despre această frumoasă creație a naturii, care de care mai frumoase, printre ele numărîndu-se şi cele scrise de Alexandru Vlahuță. Am reținut trei descoperiri sugestive complete şi frumoase:

(1) spre dreapta, din creştetul peretelui de stîncă, un şuvoi bogat se prăvale de la înălțimea celor 20 m, lovindu-se într-un prim prag; aici apele se adună cu aceeaşi învolburare şi se reped din nou în jos, răsfirîndu-se într-un fuior de argint peste o stîncă de vreo 5 m. Scăpat din acest

[1] C. Mătasă, *Prin Moldova de sub munte,* p. 75

joc periculos, firul de argint viu se dezmeticeşte parca din primejdia prin care a trecut şi fuge speriat la vale"[1],

(2) "Şuvoaiele scînteietoare ale Pîrîului Rupturi se frîng undeva sus, cad pe o coastă înclinată, izbesc un găvan şi se revarsă din nou pe verticală pînă la poalele brîului de abrupturi"[2],

(3) , "Cascada, care, după ce se dă prinsă în jocu-i de-a v-aţi ascunselea, după ultimul fald de conglomerat al Piciorului Şchiop, îşi schimbă foşnetul într-un duruit ca de tobă tribală, datorită uriaşului uluc de piatră prin care cade şi care înăbuşă ecoul. Ulucul are o treaptă superioară de circa 20 m, care se termină într-un potir înspumat, ce-şi varsă prea-plinul după un vechi ritual, peste cel de-al doilea prag de 4 m, căzînd apoi cu obidă peste calabalîcul de bolovani, sfărîmături şi pari albiţi de atîtea puhoaie, împroşcînd cu picături şi spumă de munte pereţii din preajmă"[3].

Cîndva o scară din lemn era aşezată pe peretele abrupt din dreapta cascadei, pînă la pragul inferior unde se putea ajunge uşor. Acum vom găsi doar un loc de popas cu masă şi bănci, pe un tăpşan ce asigură vizibilitate spre cascadă, confecţionate de cei care au grijă de soarta pădurii. Traseul continuă prin stînga cascadei, în sensul în care privim, urcînd o pantă dură pe o potecă deteriorată. Amenajările făcute mereu în decursul timpului (consolidări, balustrade, cabluri) n-au dat rezultate decît pentru perioade scurte, aşa că trebuie să te aştepţi mereu la un urcuş dificil pe vreme uscată, foarte dificil pe ploaie şi

[1] S. Nicolau ş.a., *op. cit.,* p. 106.
[2] N. Popescu, *Valea Rupturii.*
[3] P. Palade, *Mai sus de "Duruitoare".*

imposibil iarna în timpul înghețului. *Atenție! Iarna accesul pe porțiunea de traseu dintre Cascada Duruitoarea şi Curmătura Piciorului Şchiop este interzis.*

Urcăm în serpentine scurte sau pieptis porțiunea de traseu mai dificilă, menționată şi poteca devine din nou foarte bună, urmărind malul drept al văii aceluiaşi Pîrîu Rupturi. Traversăm apa pe cîțiva buşteni şi ținem malul drept al unei văi seci ce confluează cu precedenta. După ce urcăm panta destul de înclinată a piciorului de munte dintre alte doua văi seci, care se desfac spre dreapta, printre molizii bătrîni putem zări, spre stînga, țancuri din zona abruptă a Ceahlăului (Piatra Ciobanului). Pădurea se răreşte, poteca îşi schimbă, pentru puțin timp, direcția spre stînga (est) şi curînd ieşim într-o mică poiană. Sîntem în Poiana Scăiuşului. De la baza unui țanc stîncos pe care îl depăşim prin dreapta, ieşim aproape deasupra lui. De aici avem vizibilitate limitată: spre dreapta - marginea platoului Piciorului Şchiop, spre stînga - o porțiune din abruptul Pietrei Ciobanului.

Continuăm să urcăm, la început pe piciorul de munte pe care se găseşte stînca amintită, apoi prin dreapta lui şi ieşim la baza unui perete de stîncă de unde, de laceastă dată, avem cîmp deschis privirii noastre către valea Pîrîului Schit, Obcina-Boiştea şi Munții Bistriței în depărtare. Continuînd a ne deplasa pe poteca ce urmăreşte baza peretelui menționat, urcuşul devine mai dur, dar rădăcinile molizilor au format trepte. *Atenție! Această porțiune şi următoarea sînt foarte greu de abordat pe ploaie sau iarna.* Traversăm în continuare un vîlcel sec şi ajungem la obîrşia unei văi stîncoase (Jgheabul Arinişului), umezită de puțina apă a unui mic izvor, trecerea fiind mult îngreunată. Cîteva urme rămase ne arată că a existat cîndva un cablu,

care facilita traversarea. De aici putem vedea bine staţiunea Durău şi partea din amonte a localităţii Ceahlău.

Am intrat în interiorul perimetrului rezervaţiei ştiinţifice Ceahlău. Pădurea se răreşte, oferindu-ne posibilitatea să vedem Vîrful Toaca şi Piatra Ciobanului în toată splendoarea lor. Ieşim la Poliţa cu Ariniş, cum ne vom da seama privind stîlpul indicator, din acel loc, pe care vom ,citi" şi altitudinea exactă la care ne găsim: 1555 m.

Pentru a pătrunde în golul alpin, printre tufe de ienupăr, sub platoul Piciorului Şchiop, ne mai sînt necesare aproximativ 10 minute şi pentru aceasta continuăm deplasarea pe poteca din pădure, traversăm un mic grohotiş ce continuă într-un jgheab şi urcăm în lungul coastei. La marginea golului alpin trecem pe lîngă o stînă şi tot în urcuş uşor pe platou, întîlnim poteca traseelor turistice venind dinspre Curmătura Stănile şi partea superioară a Jgheabului lui Vodă, marcată cu bandă albastră. Sîntem în Curmătura Piciorului Şchiop (1765 m) şi indicatorul turistic ne informează că pînă la Bicazul Ardelean am avea de parcurs un traseu de 4 ore şi jumătate. Pînă la cabană mai avem de mers pe potecă 1 km. Poteca turistică, marcată în continuare cu cruce roşie şi bandă albastră, ia direcţia generală nord-est. Trecem pe lîngă stînca izolată numită Piatra Lăcrămată, urcînd uşor, lăsînd în dreapta Bîtca Ghedeon (1845 m) din centru platoului Ceahlăului. *Atenţie! O potecă largă, bine conturată, ocoleşte cabana Dochia spre care ne îndreptăm, făcînd legătura directă cu traseul 1 sub Vîrful Lespezi.* Poteca marcată a traseului nostru urcă uşor şi apoi coboară la cabană. Vîrful Toaca se vede excelent. De la Piatra Lăcrămată la cabana Dochia drumul va fi parcurs în 15-20 minute.

La cabana Dochia vom întîlni trasee turistice urcînd

de pe toate laturile Munţilor Ceahlău. De aici, în 30-40 minute putem urca pe Vîrful Toaca (1900 m) sau pe Vîrful Ocolaşul Mare (907 m), cele doua vîrfuri dominante situate la extremitătile platoului. Oabana Dochia a fost construită la jumătatea distanţei, în linie dreaptă, dintre Vîrful Toaca şi Vîrful Ocolaşul Mare, aproape pe aliniament.

Timp de parcurs pe etape: staţiunea Durău (780 m), 0 h - Poiana Vesuri (1195 m), 0 h 45' - 1h – Cascada Duruitoarea (1250 m, 1h 30' - 2h - Poiana Scăiuşului, 2h 30' - 3h - Polița cu Ariniş. (1555 m), 3h 30' – 4h - Curmătura Piciorului Şchiop (1765 m), 4h - 4h 30' - cabana Dochia (1750 m), 4h 30' - 5h.

15. Staţiunea Durău - Pîrîul Rupturi - Cascada Duruitoarea - Poiana Scăiuşului - Polița cu Ariniş - Curmătura Piciorului Şchiop - cabana Dochia

Marcaj: staţiunea Durău - Cascada Duruitoarea, cruce albastră; Cascada Duruitoarea - cabana Dochia, cruce roşie. *Lungime:* 6,5 km *Diferenţă de nivel:* 1040 m. *Timp de parcurs:* 4h 30'. *Obiective turistice:* Cascada Duruitoarea, Polița cu Ariniş, Piatra *Lăcrămată. Caracteristici:* traseu de acces la Cascada Duruitoarea, accesibil tot timpul anului; prin combinare cu traseul 1 se ajunge la cabana Dochia (interzis iarna).

Din staţiunea Durău marcajul turistic începe din faţa Dispensarului medical. Urmăm spre Izvorul Muntelui şoseaua asfaltată (DJ 155F), ieşim lîngă Pîrîul Durău şi trecem prin faţa bufetului Brînduşa, amenajat la parterul unui bloc cu mai multe niveluri. Sîntem pe limita de sud-vest a staţiunii. De o parte şi de alta a bufetului, în lungul şoselei, sînt amplasate 16 căsuţe cochete din lemn, pentru

cazarea drumeților. Continuăm a ne deplasa pe şosea pînă la curba unei serpentine. În acest loc, alături de clădirea din lemn a întreprinderii pentru Exploatarea Lemnului din Durău, este amplasată tabla indicatoare rutieră privind limita stațiunii. Ne abatem din drum spre stînga (sud-est), pe piciorul dintre două mici văi cu lucrări de corectare a torenților în vederea apărării şoselei, angajîndu-ne pe un drum prin pădure, mergînd pe lîngă o fîneață împrejmuită ce continuă în amonte de clădirea amintită, şi ieşim la acelaşi drum. Pe şosea *(Atenție!)* coborîm cca 200 m, trecem de o nouă lucrare de apărare de torenți şi printre alte două, părăsim şoseaua începînd urcuşul pronunțat prin pădurea de conifere în amestec cu foioase. După ce am suit pe coama Piciorului Poienii, în şaua de la sud-est de cota 1023 m, panta se mai domoleşte. Poteca ne scoate într-o curbă a drumului forestier ce urcă pe Pîrîul Rupturi de la confluența acestuia cu Pîrîul lui Martin (de la DC 138, dintre Ceahlău şi Telec). Sîntem la aproximativ jumătatea distanței dintre Durău şi Cascada Duruitoarea pe traseul nostru, dar am cheltuit trei sferturi din timpul necesar deplasării, din cauza pantei înclinate. Ne deplasăm în amonte pe drumul forestier, care urmăreşte acum numai malul drept al văii Pîrîului Rupturi, avînd vizibilitatea spre zona înaltă a masivului montan. Din capătul drumului, poteca urcă pe acelaşi versant al văii timp de aproximativ 10 minute şi se întîlneşte cu poteca traseului turistic 14, ce vine din stațiune prin Poiana Vesuri, marcată cu cruce roşie. Ambele marcaje ne însoțesc pînă la Cascada Duruitoarea, care îşi face simțită prezența încă de departe. În continuarea drumului nostru, de la cascadă urmăm traseul turistic 14, mergînd prin Poiana Scăiuşului, apoi sub abrupturi pe Polița cu Ariniş (1555 m), pînă ieşim din

pădure. Trecem pe lîngă o stînă, şi poteca ne scoate în Curmătura Piciorului Şchiop la traseul 5, marcat cu bandă albăstră.

In curmătură, întîlnim poteca ce aduce toate traseele turistice venind de pe rama de sud-vest a munţilor, prin curmăturile La Scaune şi Stănile. Poteca marcată acum cu cele două semne (cruce roşie şi bandă albastră) ne mai poartă aproximativ 20 de minute pînă la cabana Dochia, situată la altitudinea de 1 750 m * 128). Am trecut pe lîngă Piatra Lăcrămată.

Timp de parcurs pe etape: staţiunea Durău (780 m), 0 h drumul forestier Rupturi, 1h - Cascada Duruitoarea, 1h 30' Poiana Scăiuşului, 2h 30' - Poliţa cu Ariniş (1555 m), 3h 30' - Curmătura Piciorului Şchiop (1765 m), 4h - cabana Dochia (1750 m), 4h 30'.

16. Staţiunea Durău - Pîrîul Slatina - Pîrîul lui Martin - Curmătura la Scaune - Curmătura Stănile - Curmătura Piciorului Şchiop - cabana Dochia

Marcaj: staţiunea Durău - Pîrîul Schit, pe şosea; confluenţa pîraielor Durău şi Slatina - Curmătura Stănile, punct roşu; Curmătura La Scaune - cabana Dochia, bandă albastră. *Lungime:* 13 km. *Diferenţă de nivel:* 1100 m. *Timp de parcurs:* 5h '- 5h 30'. *Obiective turistice:* Brîna Ocolaşului Mare, Jgheabul lui Vodă, Gardul Stănilelor, Piatra Lăcrămată. *Caracteristici:* traseu mai uşor de acces la cabana Dochia prin Curmătura La Scaune şi pe la Jgheabul lui Vodă. Poate fi folosit tot timpul anului.

Traseul începe din centrul staţiunii Durău, de lîngă mănăstirea Durău din localitate şi urmăreşte şoseaua asfaltată (DJ 155F) pe o lungime de 2 km pînă la

intersecția cu DC 138 dintre localitățile Telec şi Ceahlău. Aici, la confluența pîraielor Durău cu Slatina, ia naştere, în continuare, Pîrîul Schit. Ne găsim la extremitatea din amonte cu satului Ceahlău, reşedință de comună, care se întinde de la malul Lacului Izvorul Muntelui pe ambele maluri alc văii Pîrîului Schit şi la limita dintre sat şi stațiunea Durău.

La această intersecție de drumuri se întîlneşte traseul turistic 11, marcat cu cruce roşie, care se desfăşoară între localitățile Grințieş şi Durău peste Obcina Boiştea; traseul 17, marcat cu cruce albastră, mergînd prin Valea Slatina şi Obcina Lacurilor, este comun cu al nostru o bucată de drum.

Acesta este cel mai vechi drum de acces spre zona înaltă a Munților Ceahlău, numit Drumul Schitenilor, pe care locuitorii fostului sat Schit (în prezent Ceahlău) urcau la stîna lor aşezată într-o poiană (prin care trece traseul nostru) mai sus de Curmătura Stănile. Poteca a fost amenajată în anul 1835 pentru călătoria domnitorului Mihail Sturdza şi refăcută în 1844. Marcajele turistice au fost efectuate în anul 1975 de elevii şcolilor din Roman.

Pe o distanță de peste 5 km ne deplasăm pe drumul comunal menționat, nemodernizat dar în stare bună:

(1) Spre amonte, în lungul Pîrîului Slatina, pe malul, drept, între pantele inferioare ale Piciorului Poienii, pe stînga, şi Obcinei Boiştea, pe dreapta. Traversăm pîrîul pe malul stîng, apoi depăşim un firipel de apă ce coboară dinspre Vîrful Rotunda (1112 m) şi sosim la confluența Pîrîului lui Martin cu Pîrîul Slatina. Am parcurs 1,7 km şi traseul turistic 17 (marcat cu cruce albastră) se desparte, urmînd drumul forestier de pe malurile Pîrîului Slatina încă aproximativ 4 km;

(2) Traversăm Pîrîul Slatina şi Pîrîul lui Martin (debitul său este dublu faţă de celălalt) la borna kilometrică 2 (730 m) şi ne deplasăm pe drumul ce însoţeşte spre amonte malul drept al celui de al doilea pîrîu. Pe stînga, sub Piciorul Poienii, sînt fînețe, pe dreapta, sub Piciorul Calului, pădure compactă, valea se îngustează, fînețele dispar şi pe pîrîu întîlnim din loc în loc praguri din beton pentru corectarea caracterului său torenţial din perioade ploioase. Intrăm într-o poiană, traversăm pîrîul şi pe dreapta, întîlnim o pepinieră silvică. Aici a existat cîndva o păstrăvărie. Sosim la confluența Pîrîului Rupturi (pe care urcă un drum forestier de cca 3 km pînă aproape de Cascada Duruitoarea) cu Pîrîul lui Martin de la intersecţia anterioară. Am parcurs încă 1,7 km. Intre cele două pîraie se desfăşoară Piciorul Şchiop pornit din platou, de sub Bîtca Ghedeon, care poartă o potecă nemarcată.

(3) Drumul nostru continuă numai pe malul drept al Pîrîului lui Martin, străjuit, pe stînga, de Piciorul Şchiop şi pe dreapta de Piciorul Calului, în sensul de mers, încă 1,9 km. In poiana din locul numit La Învîrtitoare, la km 5 + 300 m, drumul traversează pîrîul şi se angajează în serpentinele care-l vor scoate, domolit, pe pantele Piciorului Calului şi ale Obcinei Lacurilor, în Curmătura La Scaune, la altitudinea sa maximă. În continuare, drumul va coborî pe Valea Bistrei. O dată cu drumul, traversăm Pîrîul lui Martin pe malul stîng, îl părăsim apoii şi urcăm direct în pădure. După cca 200 m, trecem peste firul văii şi începem un urcuş mai pronunţat pe un picior de munte, traversăm o serpentină a şoselei şi intrăm într-o mică poiană.

Traversăm un mic picior de munte şi obîrşia Pîrîului lui Martin, care se formează în Jgheabul lui Vodă şi iese în

poiana de la curmătura La Scaune. Ne aflăm la altitudinea de 1247 m (pe stîlpul indicator scrie altă cotă) şi sîntem informaţi că pînă la cabana Dochia drumul poate fi parcurs în 2h 30' - 3h (!), iar pînă la Bicazul Ardelean în 4h 30' - 5h. În Curmătura La Scaune se întîlnesc mai multe trasee turistice: traseul 5 (bandă albastră) - de la Bicazul Ardelean la cabana Dochia; traseul 10 (triunghi roşu, bandă albastră) - de la Pintic, pe Valea Bistricioarei, peste Obcina Tablei şi Obcina Lacurilor; traseui 17 (cruce albastră) - de la Durău pe Valea Slatina şi peste Obcina Lacurilor, în ultima porţiune nemarcat, şi traseul pe care am sosit noi. Tot de aici, pe traseul 10, dar mergînd în sens invers, din Curmătura Pinticului se poate ajunge în Munţii Hăşmaş. Din curmătură; spre nord-est, la cca 400-500 m pe curbă de nivel, vom găsi partea inferioară a Jgheabului lui Vodă (extremitatea superioară o vom traversa în continuarea traseului nostru). Spre Vîrful Strungile, în poiană, este amenajat un loc de popas cu o masă şi bănci.

Continuăm deplasarea pe poteca traseului ce urmăm, însoţiţi de marcajul traseului, punct roşu, şi de banda albastră a traseului 5. Din şosea, traversăm poiana, intrăm în pădure şi urcăm o scurtă (dar dură) pantă, apoi poteca urmăreşte versantul drept al uneia dintre obîrşiile Bistrei Mari, în această porţiune seacă. Sîntem înconjuraţi de pădure de conifere. Traversăm valea, urcuşul se accentuează şi ieşim în poiana ce găzduieşte Curmătura Stănile (1405 m). Din Curmătura Stanile ia naştere o potecă (traseele 20 şi 7), pe care continuă marcajul turistic cu punct roşu pînă în Poianu Maicilor, în partea de est a masivului montan, potecă ce trece pe rînd prin Poiana Stănile, Poiana Bîtca Neagră şi Curmătura Văratec (drumul pînă în Poiana Maicilor durează aproximativ 2 ore). Se

deschide privelişte spre Abruptul Ocolaşului Mare şi brîna sa, precum şi asupra crestei care coboară spre Turnul lui Budu.

In continuare, traseul este comun cu traseul turistic 5 şi vom urmări descrierea pentru acesta. Vom urca prin poiana cu stîna Schitenilor, peste Piciorul Stănilelor şi partea superioară a Jgheabului lui Vodă şi vom ieşi pe platoul Ceahlăului, la Curmătura Piciorului Şchiop, unde vom întîlni poteca traseujui 14 (cruce roşie). Pe platou, pe lîngă Piatra Lăcrămată, mai avem de mers cca 20 minute pînă la cabana Dochia.

Timp de parcurs pe etape: staţiunea Durău (780 m), 0 h - confluenţa Pîrîului Durău, 0h 30' - confluenţa Pîrîului lui Martin (737 m), 1h - confluenţa Pîrîului Rupturi, 1h 30' - La Invîrtitoare, 2h - Curmătura La Scaune (1247 m), 2h 45' - 3h - Curmătura Stănile (1405 m), 3h 15' - 3h 30' - Curmătura Piciorului Şchiop (1 765 m), 4h 30' - 5h - cabana Dochia (1750 m), 5h - 5h 30'.

17. Staţiunea Durău - Pîrîul Slatina - Obcina Lacurilor - Curmătura La Scaune - Curmătura Stănile - Curmătura Piciorului Şchiop - cabana Dochia

Marcaj: staţiunea Durău - Pîrîul Schit, pe şosea; confluenţa pîraielor Durău şi Slatina - Obcina Lacurilor - Curmătura La Scaune, cruce albastră; Curmătura La Scaune - cabana Dochia, bandă albastră. *Lungime:* 15 km. *Diferenţă de nivel:* 1100 m. *Timp de parcurs:* 5h 30' - 6h 30' *Obiective turistice:* Jgheabul lui Vodă, Brîna Ocolaşului Mare, Gardul Stănilelor, Piatra Lăcrămată. *Caracteristici:* traseu puţin circulat, care trece peste Obcina Lacurilor, spre zona înaltă a masivului montan.

Din staţiunea turistică Durău, de unde începe traseul, drumul de parcurs este comun cu cel al traseului 16 pînă la confluenţa Pîrîului lui Martin cu Pîrîul Slatina; 2 km pe şoseaua asfaltată spre localitatea Ceahlău (DJ 155F) şi 1,7 km pe drumul comunal dintre localităţile Ceahlău şi Telec (DC 138). Acest traseu turistic, ca şi precedentul, a fost marcat de elevii şcolilor din Roman, în anul 1975.

De la gura Pîrîului lui Martin ne deplasăm pe drumul forestier ce se desfăşoară aproape în totalitate pe malul stîng al Pîrîului Slatina, la început printr-o zonă cu fînețe, apoi prin pădurea ce îmbracă, spre firul văii, pantele Piciorului Calului, pe stînga, şi pantele Obcinei Tîrşoasa, pe dreapta, în sensul de mers. La început, valea este largă, apoi se îngustează. Multe fire de apă coboară de pe Obcina Tîrşoasa, parte dintre ele fiind sărate, de unde şi numele de Pîrîul Slatina. Urcăm panta lină a drumului pe o lungime de aproximativ 7 km, cînd un alt drum forestier se desparte, traversează apa şi urmează malul stîng al unui afluent pe dreapta al Pîrîului Slatina. Drumul forestier de pe valea principală continuă încă aproximativ o jumătate de kilometru. Îl urmăm, apoi vom merge tot pe malul stîng al văii încă cca 1 km pe un drum de pădure.

Sîntem la confluenţa a două văi de la obîrşia Pîrîului Slatina. Începem un urcuş dur, pieptiş, pe piciorul de munte format între cele două văi, pe o defrişare în pădure (a existat cîndva un funicular pentru scos lemnul), înierbată, în care au crescut molizii plantaţi după încetarea exploatării. Semnele marcajului turistic sînt aplicate numai pe copacii groşi de pe limita din dreapta defrişării. Traseul urcă direct pe pantă o diferenţă de nivel de 300 m. Am ajuns pe Obcina Lacurilor într-o poiană prelungă situată pe creastă. Sîntem în mijlocul pădurii şi nu avem vizibilitate

în jur. Defrişarea traversează creasta şi coboară la drumul forestier de pe Pîrîul Largu, afluent al Bistrei Mari.

Ne găsim pe cumpăna apelor dintre bazinul hidrografic al Bistricioarei şi cel al Bicazului. Intîlnim poteca venind de pe Obcina Tablei (bandă albastră) şi care poartă traseul turistic 10 dintre Pintic şi Curmătura La Scaune. De aici, direcţia noastră de deplasare se modifică cu 90°, îndreptîndu-se dinspre sud-est înspre nord-est. Pînă în Curmătura La Scaune vom urmări o potecă de creastă foarte clară, trecînd prin vîrful dominant al Obcinei Lacurilor (1311 m), pe la o stînă aşezată pe creastă, chiar în potecă, şi prin Vîrful Strungile (1318 m), drumul fiind acelaşi cu cel al traseului turiistic 10. *Atenţie! Pe această porţiune nu este definitivat marcajul cu cruce albastră.* Se păstrează un marcaj vechi cu bandă albastră, incomplet, o continuare a unui sfîrşit de traseu ce provine din Munţii Hăşmaş.

În Curmătura La Scaune (1247 m) se intersectează mai multe trasee turistice: traseul 5 (bandă albastră) - de la Bicazul Ardelean, prin Telec şi Valea Bistrei la cabana Dochia; traseul 16 (punct ; roşu) - de la Durău pe Pîrîul lui Martin, marcaj ce va continua pînă în Curmătura Stănile, şi traseul ce-l străbatem, pe o anumită porţiune comun cu traseul 10. Extremitatea inferioară a Jgheabului lui Vodă se găseşte foarte aproape (400-500 m pe curbă de nivel).

Ghidaţi de marcajele turistice cu bandă albastră şi punct roşu ale traseelor 5 şi 16, traversăm poiana din Curmătura La Scaune, urcăm o pantă mai accentuată, scurtă, prin pădure, apoi, pe versantul drept al uneia dintre obîrşiile seci ale Bistrei Mari, o traversăm şi în urcuş din nou mai pronunţat, ieşim în poiana Curmăturii Stănile (1405 m). Poteca marcată cu punct roşu, ce poartă traseele

20 şi 7 ne părăseşte, ea coborînd în Poiana Stănile continuînd prin Poiana Bîtca Negră, Curmătura Vărtec (făcînd legătura cu traseul turistic 6) şi prin Poiana Maicilor (cu legătură la traseul turistic 19). Din Curmătura Stănile avem vizibilitate spre abruptul şi brîna Ocolaşului Mare, precum şi către creasta ce coboară spre Turnul lui Budu.

Traseul este comun, în continuare, cu traseul turistic 5 (bandă albastra). Pe scurt, urcăm în poiana ce adăposteşte stîna Schitenilor, apoi vom traversa Piciorul Crestăturii şi partea superioară a Jgheabului lui Vodă şi vom ieşi în gol alpin, în Curmătura Piciorului Şchiop (1765 m), pe platoul Ceahlăului. În continuare, trecînd pe lîngă Piatra Lăcrămată, vom ajunge, în 15-20 minute, la cabana Dochia, urmînd poteca de platou.

Timp de parcurs pe etape: staţiunea Durău (780 m), 0 h - confluenţa Pîrîului Durău, 0h 30' - confluenţa Pîrîului lui Martin (737 m), 1h - cap DF Slatina, 2h - Obcina Lacurilor (1311 m), 2h45' - 3h - Curmătura La Scaune (1247 m), 3h 30' - 4h - Curmătura Stănile (1405 m), 4h - 4h 30' - Curmătura Piciorului Şchiop (1765 m), 5h - 6h - cabana Dochia (1750 m), 5h 30' - 6h 30'.

18. Staţiunea Durău - Pîrîul Schit - Obcina Boiştea - Grinţieş

Marcaj: cruce rosie. *Lungime: 1* km. *Diferenţă de nivel:* 440 m. *Timp de parcurs:* 2h 30', *Caracteristici:* traseu de ieşire din Masivul Ceahlău, pe Valea Bistriţei spre Tulgheş, Borsec şi Transilvania.

Din Durău urmărim, în coborîre prin pădure, şoseaua judeţeană asfaltată care ne scoate, după aproximativ 2 km,

la confluența pîraielor Durău cu Schit. Urcăm pantele înclinate şi despădurite, din sud-est, ale Obcinei Boiştea, urmînd firul unei văi mărginite de molizi înalți şi ajungem la un mic izvor amenajat de localnici, apoi într-un drum de exploatare ce trece pe lîngă un saivan. Ieşim într-o zonă în care pădurea a fost tăiată, dar rămînînd, printre tinerii molizi plantați, rădăcinile copacilor tăiați, şi poposim într-o şa de pe culmea Obcinei Boiştea, la aproximativ 1 000 de metri altitudine. Sîntem în punctul de altitudine maximă al traseului. În continuare, coborîm pe piciorul de munte ce se formează între Valea Morarului, spre stînga, şi Valea Ungurenilor, spre dreapta (la început este mai îngust şi în continuare devine mai plat). Poteca ne scoate printre fînețele împrejmuite cu garduri din răzlogi, ale locuitorilor comunci Grințieş. Ieşim pe Țarina Ungurenilor şi coborîm în Valea Bistricioarei, nu înainte de a privi spre deosebita imagine a Văii Bistricioarei, în care confluează pîraiele Grințieşul Mare şi Grințieşul Mic. Acolo sînt împrăştiate gospodăriile locuitorilor din satele componente ale comunei Grințieş.

Urmăm drumeagul de pe malul drept al Rîului Bistricioara, traversăm apa pe un pod şi prindem o uliță ce ne scoate la grădinița localității şi la colecția şcolară, de etnografie din Grințies. Sîntem pe şoseaua națională 15 şi pînă în centrul localității mai avem cca 250 m. Biserica din Grințieş este declarată monument de arhitectură. Şoseaua națională ne poate purta spre Borsec, Vatra Dornei, Tîrgul Neamț şi Piatra Neamț, ocolind lacul de acumulare Izvorul Muntelui şi trecînd peste barajul lacului şi prin oraşul Bicaz.

Timp de parcurs pe etape: stațiunea Durău (780 m), 0 h - Pîrîul Schit (c. 690 m), 0h30' - Obcina Boiştea (985

m), 1h 30' - Grinţieş (550 m), 2h 30'.

8.5. TRASEE PORNIND DE LA CABANA IZVORUL MUNTELUI

19. Cabana Izvorul Muntelui - Poiana Maicilor - Ocolaşul Mic - Hornul Ghedeonului - cabana Dochia

Marcaj: bandă roşie. *Lungime:* 6 km. *Diferenţă de nivel:* 950 m. *Timp de parcurs:* 4h - 4h 30'. *Obiective turistice:* Jgheabul Armenilor, Abruptul Ocolaşului Mic, Claia lui Miron, Turnul lui Budu, platoul Ocolaşului Mic, Coloana Dorică şi Abruptul Ocolaşului Mare, Hornul Ghedeonului. *Caracteristici:* principalul traseu de acces de pe Valea Izvorul Muntelui, ce trece pe la numeroase obiective turistice şi puncte de belvedere, folosit tot timpul anului.

Pînă la cabana Izvorul Muntelui ne putem deplasa pe şoseaua modernizată DJ 155F, din Bicaz pînă aici fiind doar 12 km. În perioadele cînd fluxul de turişti este mare cursele regulate de autobuze nu mai încheie traseul lor în punctul La Furcituri (la 2,5 km aval de cabană pe Valea IzvoruL Muntelui), ci merg pînă la cabană. De la cabana Izvorul Muntelui, aşezată la marginea pădurii şi în zona de confluenţă a Pîrîului Maicilor cu Pîrîul Izvorul Muntelui, există trei poteci turistice marcate spre zona înaltă a masivului montan, la cabana Dochia, precum şi alte poteci fără marcaj, mai greu de identificat şi evident, de parcurs. Le menţionăm: în afară de traseul nostru, potecile turistice marcate pe la Piatra cu Apă şi Detunate (traseul 21) şi pe la Stînca Dochia şi Jgheabul cu Hotaru (traseul 22), ca şi potecile nemarcate prin Poliţa cu Crini, Fundul Ghedeonului, Brîna Ocolaşului Mic sau Jgheabul

Armenilor.

Pe traseu, marcat cu bandă roşie, de la cabană traversăm pe şosea Pîrîul Izvorul Muntelui şi prin pădurea de fag şi molid, tăiem serpentinele şoselei urmînd un drum de pădure ce se desfăşoară pe malul stîng al Pîrîului Maicilor. Impreună cu drumul, însoţim pîrîul, spre amonte, printre Piciorul Scurt, la dreapta, şi Piciorul Maicilor, la stînga. Urcăm uşor aproximativ 30-45 minute şi, într-un mic luminiş, traversăm firul apei pe malul opus.

Prin Jgheabul Armenilor. Dacă vom urma în amonte firul văii, în continuare îngust (5-6 m), stîncos şi fără vegetaţie arborescentă (parcurgerea sa nu crează probleme dificile), vom putea intra în Jgheabul Armenilor). Prin acest jgheab, cei iniţiaţi pot ieşi, după urcarea unei pante mai abrupte, prin Abruptul Ocolaşului Mic, în platoul dintre Ocolaşul Mare şi Turnul lui Budu, la poteca turistică marcată a traseului nostru, care a ocolit Ocolaşul Mic. *Atenţie! Nu recomandăm parcurgerea acestei variante decît pe vreme bună şi însoţiţi de o persoană care cunoaşte bine ieşirea din jgheab în zona platoului.* O încercare hazardată ne poate scoate, eventual, în Polița lui Cocală (frumoasă, e drept), sau sub un perete vertical şi un horn inaccesibil din Ocolaşul Mic.

Poteca traaeului urcă în lungul coastei pe Piciorul Maicilor, prin pădure, apoi direct în susul pantei şi, din nou, pe coasta versantului nordic al piciorului de munte, spre dreapta. Un ultim urcuş direct ne scoate în partea inferioară a Poienii Maicilor, o poiană largă şi înierbată, orientată de la nord-est spre sud-vest şi în cîteva minute, sosim la adăpostul pentru turişti construit în anul 1987 la

liziera sa de nord-vest, unde se întîlnesc trei marcaje turistice: bandă roşie, cruce albastră (traseul 6, dintre satul Neagra şi cabana Dochia) şi punct roşu (traseul 20, spre Curmătura Văratec, Poiana Stănile şi Curmătura Stănile).

Sîntem pe Piciorul Maicilor, la altitudinea de 1326 m, acesta continuîndu-se spre est cu Bîtca Popii (1113 m). Din poiană, prin Bîtca Popii pînă La Furcituri, a existat cîndva un marcaj turistic cu punct roşu, acum se mai pot găsi din cînd în cînd semnele acestuia prin desişul pădurii, pe creastă, dar poteca a dispărut. De fapt, intenţia de realizare a unui marcaj turistic pe Bîtca Popii şi Piciorul Maicilor exista din anul 1936. Peste şa, pe celălalt versant (de sud) al piciorului, tot în Poiana Maicilor, vom putea observa foarte aproape o stînă (stîna Ţuţuienilor), la obîrşia unei văi ce confluează cu partea superioară a Pîrîului Furcituri. Stîna este folosită în fiecare an.

Din Poiana Maicilor avem vizibilitate spre zona înaltă - Turnul lui Budu. Claia lui Miron, stîncăriile şi spectaculosul abrupt al Ocolaşului Mic, continuat spre partea superioară a Piciorului Scurt. Pe acesta din urmă, în partea sa inferioară, vom distinge un brîu (arboret) de zadă sau larice (crin, cum îi spun moldovenii din zonă). Abruptul Ocolaşului Mic presărat cu brîne, jgheaburi turnuri şi vegetaţie, ne oferă o privelişte impresionantă. N-ai crede, dar din partea superioară a Jgheabului Armenilor, care se vede, poţi trece pînă sub Turnul lui Budu, dacă cunoşti bine locurile şi în special, Poliţa lui Cocală, în aproximativ o jumătate de oră. De la stînă, urcă o potecă ciobănească prin şaua din Poiana Maicilor, continuă peste Pîrîul Maicilor şi Jgheabul Armenilor şi iese pe coama Piciorului Scurt.

Părăsind Poiana Maicilor poteca traseului nostru suie

aproape de coama Piciorului Maicilor, cînd pe coastă, cînd pe serpentine. Ne va întovărăşi în restul druinului pînă la cabana Dochia şi marcajul cruce albastră. Pe Piciorul Maicilor poteca se strecoară pe pantele abrupte din pădure, printre doborîturi de vînt, ieşind prin luminişuri în zone stîncoase şi, în final, cînd am ajuns sub masivul stîncos numit Turnul lui Budu, situat pe stînga în sensul de mers, ne apare printre molizi silueta caracteristică a Clăii lui Miron. Am sosit pe o potecă în lungul coastei, de fapt pe o brînă numită "La Strungă", apoi pătrundem într-un jgheab din care se ridică stînca monolit din conglomerat, situat la una dintre obîrşiile Văii Pîrîului Maicilor. Urcăm în serpentine scurte pe poteca recent amenajată (1987) şi ieşim printre jnepeni. Am intrat în interiorul perimetrului rezervației ştiințifice Ceahlău.

Claia lui Miron. De fapt, există două țancuri din conglomerat specific Masivului Ceahlău, foarte apropiate, şi unii le numesc Clăile lui Miron deoarece sînt asemănătoare cu două căpițe de fîn cam înalte şi ascuțite. In realitate, cea mai mare este Claia lui Miron. De la locuitorii împrejurimilor se ştie că un cioban bătrîn, numit Miron, venea aici de pe Valea Bistriței cu oile sale şi deseori, seara, se aşeza la baza stîncii izolate şi doinea frumos din fluier. Cînd, în iulie 1973, trei alpinişti au urcat la coardă pînă în vîrful monoiitului de aproape 100 m, într-o escaladă ce şi-o doreau în premieră, au găsit în conglomerat o "klippă" de calcar ca cea de pe Ocolaşul Mic, flori de colți şi. **. .** un piton al altor alpinişti[1]. Escalada a fost efectuată în trei lungimi de coardă.

[1] E. Cristea, *Claia lui Miron. O metaforă a Ceahlăului.*

După ce admirăm siluetele celor două blocuri stîncoase, printre jnepeni, ieşim în golul alpin al terasei Ocolaşului Mic, dintre Ocolaşul Mare şi Turnul lui Budu, masiv stîncos rămas spre stînga noastră.

Turnul lui Budu (1715 m). În peretele vestic al masivului stîncos, s-a deschis în anul 1954, un traseu alpin de gradul 4 A. In legătură cu Turnul lui Budu, printre localnici circulă o legendă: Budu, oştean viteaz din vremea lui Alexandru cel Bun, s-a îndrăgostit de domnița Ana, una dintre fetele domnitorului. Dragostea fiind reciprocă şi dorind să se căsătorească, şi-au jurat iubire şi credință. În timpul unei bătălii cu duşmanii, care intraseră în Moldova, viteazul Budu a căzut pe cîmpul de luptă, iar domnița a rămas foarte îndurerată. Deşi ea nu dorea să ia pe altcineva de bărbat, contrar voinței sale, tatăl său a hotărît s-o mărite. Deznădăjduită, s-a rugat de o vrăjitoare să o scape de necaz. Vrăjitoarea a adus chipul lui Budu şi împreună cu Ana, au zburat călare pe o nălucă spre crestele Ceahlăului. În zori, cînd cocoşii au început a cînta, s-a produs o detunătură puternică; cei doi fugari au fost prefăcuți în stînca ce poartă azi numele de Turnul lui Budu (după unii, Turnul lui Budu şi Ana).

Lăsăm în urmă Turnul lui Budu, cu aspectul lui de cetate ruinată, conglomeratul slab cimentat fiind ros de vînturi, ploi şi diferențele de temperatură, şi traversăm a treia terasă, cea inferioară a platoului Masivului Ceahlău. În față, se descoperă o parte din Abruptul Ocolaşului Mare (dar nu cea mai reprezentativă, cea mai spectaculoasă), în care identificăm uşor Coloana Dorică. Poteca se continuă

lin printre blocuri de stîncă (geologii le numesc “klippe de calcar") împrăştiate în calea noastră. La aproximativ 50 m, în stînga potecii, vom putea găsi un izvor şi un loc de popas cu masă şi bănci.

Pe poteci nemarcate putem intra pe brîna Ocolaşului Mare, sub abrupt, ieşind la Jgheabul lui Vodă, Gardul Stănilelor şi Curmătura Piciorului Şchiop, putem urca La Pavilion şi pe Vîrful Ocolaşul Mare, cel mai înalt din Ceahlău (1907 m), prin Jgheabul Lupilor, putem să ne strecurăm pe sub abruptul estic sau putem să ne deplasăm pe Ocolaşul Mic. Undeva la nord de Ocolaşul Mic, iese potecuța, din Jgheabul Armenilor, amintită anterior şi de la stîna de pe Piciorul Scurt. Poteca traseului pe care-l urmăm intră în pădure, coborînd uşor în linie dreaptă. Trecem pe lîngă un grup de stînci (în stînga), coborîm o pantă domoală, apoi în serpentine şi întîlnim, De dreapta, o potecă pastorală ce face legătura cu stîna din Ocolaşul Mic. Sîntem tot în pădure şi la început, mergem aproape pe curbă de nivel, apoi întîlnim un perete stîncos pe stînga, trecem pe la baza lui. În față, printre copaci, se profilează Piatra Lată din Ghedeon şi Culmea Răchitiş. Am depăşit o zonă de grohotiş în mare parte fixat de vegetație. Ne găsim deasupra abruptului din Fundul Ghedeonului, unde se află obîrşia Izvorului Muntelui ce trece pe la cabana eponimă. Traversăm Jgheabul Ghedeonului, ce se formează din Hornul Ghedeonului şi coboară prin zona de abrupt de la Fundul Ghedeonului, urcăm pe lîngă horn pe poteca reamenajată în anul 1987. În 10 minute ieşim pe Piatra Lată din Ghedeon, de unde avem o privelişte cuprinzătoare spre Detunate şi spre Piatra cu Apă de sub Turnul Răchitiş, spre Obcina Chica Baicului şi Lacul Izvorul Muntelui. Am intrat într-un jnepeniş des în amestec cu molid, dar poteca

bună ne ajută să ne strecurăm mai departe. O cruce de fier marchează un accident petrecut în anul 1983.

Pînă la cabana Dochia, care se profilează pe pantele inferioare ale Vîrfului Toaca (1900 m) şi Vîrfului Lespezi (1805 m), poteca se desfăşoară la marginea platoului, lăsînd spre dreapta Piatra Lată din Ghedeon. Am trecut printr-o şa în care se amplasează, deseori, corturile turiştilor sosiţi în zona înaltă a Munţilor Ceahlău. Este singura potecă turistică din care se vede cabana Dochia, capătul traseului, cu mult înainte de a ajunge lîngă ea. La cabană se întîlnesc potecile turistice marcate ce urcă în zona înaltă a Munţilor Ceahlău.

Timp de parcurs pe etape: cabana Izvorul Muntelui (797 m), 0 h - Poiana Maicilor (1326 m), 1h 30' - Claia lui Miron, 2h 30' -Hornul Ghedeonului, 3h 30' - 4h - cabana Dochia (1 750 m), 4h - 4h 30'.

20. Cabana Izvorul Muntelui - Poiana Maicilor - Curmătura Văratec - Poiana Stănile - Curmătura Stănile - Curmătura Piciorului Şchiop - cabana Dochia

Marcaj: cabana Izvorul Muntelui - Poiana Maicilor, bandă roşie; Poiana Maicilor - Curmătura Stănile, punct roşu; Curmătura Stănile - cabana Dochia, bandă albastră. *Lungime:* 11,5 km. *Diferenţă de nivel:* 1000 m. *Timp de parcurs:* 5h - 5h 30'. *Obiective turistice:* Jgheabul Armenilor, Abruptul Ocolaşului Mic, cheile şi cascadele Pîrîului Stănile, Piatra Sură, Poiana Stănile, cheile şi cascadele Bistrei Mari, Abruptul Stănilelor, Abruptul Ocolaşului Mare, Jghea-bul lui Vodă, Gardul Stănilelor, Piatra Lăcrămată. *Caracteristici:* traseu mai lung, dar foarte pitoresc, de pătrundere în zona mai înaltă a masivului montan, accesibil în tot timpul anului.

De la cabana Izvorul Muntelui, amplasată la confluența Pîrîului Maicilor cu Pîrîul Izvorul Muntelui, pînă în Poiana Maicilor se urmăreşte prima parte a descrierii traseului turistic 19 marcat cu bandă roşie. Se însoțeşte drumul de pădure de pe malul stîng al Pîrîului Maicilor, se traversează şi se urcă pantele de nord ale Piciorului Maicilor. Din Poiana Maicilor se deschide o privelişte spectaculoasă asupra abrupturilor care se formează din Turnul lui Budu, Ocolaşul Mic şi Piciorul Scurt. In poiană la 1326 m altitudine, a fost ridicat un adăpost menit să-i ferească de ploaie pe turişti.

Din Poiana Maicilor, poteca turistică, purtînd două marcaje, punct roşu şi cruce albastră, continuă aproape de curbă de nivel, la început pe liziera pădurii, apoi prin pădure, traversînd principalele obîrşii ale Pîrîului Furcituri. Am lăsat spre vale, în Poiana Maicilor, o stînă (stîna Țuțuienilor) şi ceva mai sus un izvor. Ieşim într-o nouă poiană mai întinsă decît cea pe care tocmai am pără-sit-o - Poiana Văratec - care îmbracă atît Curmătura Văratec (1335 m), cît şi vîrful cu acelaşi nume (1362 m), situat la cca 300 m de curmătură. În Curmătura Văratec se formează două poteci: una coboară prin Vîrful Neagra şi pe Pîrîul Neagra la satul cu acelaşi nume, marcajul turistic fiind cruce albastră (traseul 6 în sens invers) şi cealaltă, a traseului ce-l străbatem, marcată cu punct roşu. O potecă nemarcată, puțin circulată şi mai greu de urmărit, urcă pe piciorul de munte pînă la Turnul lui Budu (timp de parcurs aproximativ o oră), un grup stîncos ce se vede foarte bine. Continuînd a urmări marcajul traseului nostru coborîm spre marginea poienii şi intrăm în pădure. Vom traversa obîrşiile Pîrîului lui Budu, care adună apele de pe versanții de sud ai Turnului lui Budu şi le duce în Pîrîul Neagra

Mare. Se coboară uşor, aproape pe curbă de nivel, prin pădurea de molizi bătrîni şi tineri, nu de mult plantaţi. Spre dreapta, către zona înaltă, am depăşit un ţanc stîncos de formă piramidală, desprins din Turnul lui Budu. Am traversat un mic pîrîu şi o rarişte de pădure. Poteca ne scoate în larga Poiana-Bîtca Neagră, ce se va continua spre nord cu Poiana Stănile.

Poiana Bîtca Neagră îmbracă şaua străjuită spre sud-vest de Bîtca Neagră (1398 m) acoperită de pădure. Sub vîrf, în poiană şi aproape în şa, se ridică frumoasa construcţie cu două niveluri a unei noi cabane forestiere. Spre vest, privirea ne este oprită de spectaculosul grup stîncos crenelat şi greu accesibil, numit Piatra Sură, cu altitudinea maximă de 1525 m în extremitatea sa de nord. De la cabană se deschide o perspectivă cuprinzătoare a Abruptului Stănilelor de sub platoul Ocblaşului Mic şi a extremităţii de sud-vest a Turnului lui Budu. De fapt, această zonă reprezintă punctul cel mai atractiv al traseului, cu poienile Bîtca Neagră şi Stănile şi cu priveliştile ce ni se oferă pe întreg cuprinsul lor. Este una dintre cele mai frumoase zone a Munţilor Ceahlău. În această "depresiune" dintre stîncile cenuşii ale Pietrei Sure şi abrupturile ce coboară din platoul masivului montan vom întîlni imagini mirifice şi. . . multă linişte. Toato apele din preajmă sînt tributare Bistrei Mici prin intermediul Pîrîului Stănile ce-şi sapă o albie adînca şi inacccsibilă, cu chei şi cascade, între Piatra Sură şi Bîtca Neagră.

Poteca ne poartă spre Poiana Stănile, pe curbă de nivel, trecînd pe lîngă un izvor şi traversînd un drum. Acest drum porneşte din drumul forestier de pe Pîrîul Bistra Mică, urcă în valea Pîrîului Chiliei, trece prin Poiana Bîtca Neagră şi continuă, prin pădure, paralel cu liziera de est a

Poienii Stănilc, încheindu-se (1988) în poiana cu stîna Schitenilor. După ce am trecut drumul, traversăm o vale în care este amplasată, în aval, o stînă. Poteca se transformă într-un drumeag ce urmăreşte limita de est a Poienii Stănile, în care am intrat îndată ce am depăşit valea menţionată. Poteca părăseşte poiana în extremitatea sa nordică şi intră în pădure, iniţial tot pe curbă de nivel, apoi coboară şi traversează partea superioară a Pîrîului Bistra Mare. În aval, Cheile Bistrei Mari sînt la aproximativ 300 metri. Inainte de a traversa firul văii, în stînga potecii, există un izvor amenajat, cu două jgheaburi.

Din vale, poteca urcă prin pădure, în lungul coastei, trecînd prin mici luminişuri, şi iese în poiana ce găzduieşte Curmătura Stănile (1405 m). Aici vom părăsi marcajul cu punct roşu, care continuă, prin Curmătura La Scaune şi pe Pîrîul lui Martin (traseul 16 în sens invers), spre staţiunea turistică Durău (aprox. 3 ore). Se urmăreşte în continuare marcajul cu bandă albastră al traseului turistic 5, trecînd prin poian cu stîna Schitenilor, peste Piciorul Crestături, prin Şaua La Pălărie şi extremitatea superioară a Jgheabului lui Vodă, prin Curmătura Piciorului Şchiop, la cabana Dochia. Am, putut privi Abruptul şi Brîna Ocolaşului Mare, Gardul Stănilelor şi Piatra Lăcrămată. Din Curmătura Stanile se mai poate ajunge în aproximativ 4 ore la Bicazul Ardelean pe traseul turistic 5 (în sens invers) şi în 3 ore la Pintic, pe traseul turistic 10 (în sens invers).

Timp de parcurs pe etape: cabana Izvorul Muntelui (797 m), 0 h - Poiana Maicilor (1326 m), 1h 30' - Curmătura Văratec (1335 m), 2h - Poiana Stănile - Curmătura Stănile (1405 m), 3h 30' - 4h - Curmătura Piciorului Şchiop (1765 m), 4h 30' - 5h - cabana Dochia

(1750 m), 5h - 5h 30'.

21. Cabana Izvorul Muntelui - Curmătura Lutul Roşu - Piatra cu Apă - Detunatele - cabana Dochia

Marcaj: cabana Izvorul Muntelui - Curmătura Lutul Roşu, punct albastru; Curmătura Lutul Roşu – cabana Dochia, bandă albastră. *Lungime:* 4,5 km. *Diferenţă de nivel:* 950 m. *Timp de parcurs:* 3h - 3h 30'. *Obiective turistice:* Polițele cu Crini, Piatra cu Apă, Detunatele. *Caracteristici:* traseu de acces spre zona înaltă, de platou, a munților, cel mai scurt de la cabana Izvorul Muntelui, utilizabil în tot timpul anului.

Sosiți la cabana Izvorul Muntelui pe şoseaua modernizată ce trece prin localitate şi în lungul pîrîului cu acelaşi nume, vom constata că spre cabana Dochia şi zona platoului înalt al Munților Ceahlău se pot folosi trei poteci turistice. Pe fiecare dintre aceste trasee (19, 21 şi 22) vom întîlni multe obiective turistice.

Poteca de la Curmătura Lutul Roşu, prin Piatra cu Apă şi Detunate la cabana Dochia, a fost marcată, cu cerc roşu, din anul 1931. De fapt, marcajul a fost unul dintre primele efectuate în Munții Ceahlău, şi începea din satul Buhalnița, situat pe Valea Bistriței, şi continua pe Obcina Chica Baicului (actualul traseu marcat cu bandă albastră). *Atenție! Pe întreg traseul nu vom găsi apă.*

Pornind de la cabană, ne deplasăm, pe o mică porțiune, pe un drumeag în amonte, pe malul stîng al Pîrîului Izvorul Muntelui, prin pădure. În stînga, în albia pîrîului, se ridică o frumoasă lucrare de corectare a torenților. Urmăm poteca ce se desprinde din drumul de pădure şi urcă, traversînd pe rînd o viroagă, două

luminişuri şi un, fir de vale sec. Păstrăm direcţia generală de mers nord-vest. Traversăm şoseaua amintită (DJ 155F), în această porţiune asfaltată, şi continuăm urcuşul uşor prin pădure.

Poteca marcată cu punct albastru se sfîrşeşte în poteca turistică (marcată cu bandă albastră) ce vine de la Izvorul Alb pe Obcina Chica Baicului şi continuă, pe la Piatra cu Apă, la cabana Dochia. Aici am intrat într-o mică poiană, în care iubitorii drumeţiei au instalat o masă şi o bancă din metal, să nu mai poată fi distrusă de cei certaţi cu etica turistică. Locul se numeste La Arsuri şi este situat la aproximativ 200 m de Curmătura Lutul Roşu (1015 m altitudine), prin care se continuă drumul judeţean pe care l-am traversat cu puţin timp în urmă. Din curmătură pînă la satul Izvorul Alb (la debarcaderul de pe malul Lacului Izvorul Muntelui), pe poteca marcată cu bandă albastră, se fac aproximativ 3 ore.

Urmăm poteca spre stînga, schimbînd direcţia de deplasare cu 90° şi începem a urca pe Culmea Răchitiş, prin pădurea în amestec de conifere cu foioase. Poteca, presărată cu fragmente de lespezi, se desfăşoară în urcuş, la început direct, apoi în lungul coastei pe versantul de sud al piciorului. Ea urmează cîteva serpentine scurte şi continuă din nou în lungul coastei, dar pe acelaşi versant. Intrînd printre molizi, poteca preia aspectul unui culoar în pădure, iar pe panta înclinată rădăcinile copacilor apar sub formă de trepte. Sosim la marginea unei rarişti de pădure şi descoperim o bancă pentru odihna drumeţilor obosiţi.

Printre copacii rari de pe panta înclinată pe care o urcăm în continuare putem identifica: Valea Izvorul Muntelui şi o porţiune din Piatra Lată din Ghedeon de la obîrşia ei, mai departe - ţancuri abrupte de pe Piciorul

Scurt şi Poiana Maicilor, prin care trec traseele turistice 19, 20 şi 6. Traversăm coama piciorului de munte pe celălalt versant, poteca continuînd la început aproape pe curbă de nivel. Avem vizibilitate spre Vîrful Toaca (1900 m) şi Stînca Panaghia, în legătură cu care există o frumoasă legendă, către Valea Izvorului Alb şi Piciorul Sihastrului. Prin Valea Izvorului Alb urcă poteca traselor turistice 2 şi 22.

Urcăm pe poteca în serpentine o pantă dură, prin pădurea rară cu copaci doborîți de vînt şi bătrîneţe, pînă pe coama piciorului. Au fost amenajate trepte pe potecă. Pentru scurt timp, am ieşit pe versantul sudic al Culmii Răchitiş, apoi trecem din nou pe cel nordic, deplasîndu-ne aproape pe curbă de nivel. Revenim definitiv pe versantul de sud al piciorului, cînd acesta se lăţeşte spre partea superioară. Ne deplasăm în urcuş în lungul coastei printre molizi şi zade. Acest conifer cu frunze căzătoare, este ocrotit atît pe Culmea Răchitiş, cît şi pe Piciorul Scurt, îl întîlnim frecvent în amestec cu alte conifere (molid, brad) şi în arborete ceva mai compacte, în aşa-numitele Polițe cu Crini.

Cîteva minute de urcuş uşor şi în potecă, ne întîmpină panoul ce ne avertizează că am ajuns la "Rezervația ştiințifică integrală Polița cu Crini" din Ceahlău.

Polițele cu Crini. În zona obîrşiei Izvorului Muntelui, deasupra abrupturilor din Fundul Ghedeonului, la vest de cabana Izvorul Muntelui, pe mai multe terase mici, aşezate în trepte, vegetează laricele sau zada *(Larix decidua)* în amestec cu molidul sau bradul. Localnicii îl numesc *crin,* iar teraselor le spun polițe. Aici vom putea

vedea cele mai frumoase exemplare de zadă din ţară, exemplare mature sau vîrstnice (am indentificat un exemplar cu diametrul de aproape 80 cm) şi exemplare tinere. Toamna, cînd acele au căzut (sfîrşitul lunii octombrie, începutul lui noiembrie), păşim pe un covor galben auriu. În zona de la Obîrşia Izvorului Muntelui există 12 polițe cu crini, şapte în apropierea traseului descris acum, pe versantul stîng al văii, şi cinci pe versantul opus. Le menționăm pe primele şapte ... În afara "poliței" de la Piatra cu Apă, pe unde trece poteca marcată, spre vale (de la est la vest) pot fi întîlnite: Polița La Zăvoare, Polița Răchitiş, Polița lui Cozma, Polița lui Pîrhan şi cele mai frumoase, Polița lui Prună şi Polița din Cremeniş[1]. Într-una din polițele cu crini, mai jos de Turnul Răchitiş, într-o poiană din care se poate vedea bine cabana Dochia, am numărat peste 50 de exemplare de zadă mature (cu diametrul de 40-70 cm).

Cu cca 50 m înainte de a ajunge la panoul menționat, care indică prezența Poliței cu Crini, se formează o potecă ce coboară uşor prin pădure. Este o potecă nemarcată ce ocoleşte Fundul Ghedeonului, pe deasupra abrupturilor, iese la stîna de pe Piciorul Scurt şi se încheie pe platoul Ocolaşului Mic la traseele turistice 19 şi 6. De la Polița cu Crini, poteca coboară uşor, se desfăşoară pe curbă de nivel şi apoi urcă printre cîteva blocuri de stîncă nu prea mari. Mergînd pe ea, în aproximativ zece minute vom ieşi în poiana de la baza Turnului Răchitiş, la stînca din calcar numită Piatra cu Apă, formațiune izolată printre conglomeratele masivului.

[1] P. Iacomi, *"Polițele cu Crini" din Ceahlău.*

Piatra cu Apă. Acest obiectiv turistic este constituit dintr-un bloc masiv de calcar fragmentat de procesele de dezagregare, în care există o grotă adîncă de cca 10 m şi înaltă de cca 6 m. Uneori e şi apă Pe masivul stîncos creşte zadă în amestec cu molid, iar în faţa sa la aproximativ 20 m, se ridică o stîncă monolit înaltă de cca 8 m numită Moşul. În mica poiană din faţa grotei şi a “Moşului" a fost amenajat un loc de popas cu o masă şi o bancă din metal. Altitudinea la vîrf este de 1532 m.

De la Piatra cu Apă avem vizibilitate spre grupul stîncos numit Detunate, pe la care trece poteca traseului nostru, spre Vîrful Ocolaşul Mare (1907 m) şi cabana Dochia. Ne deplasăm prin pădure pe poteca turistică şi după aproximativ un sfert de oră de mers, întîlnim în dreapta, un perete abrupt din conglomerat, ce face parte din grupul stîncos Detunatele, apoi urcuşul devine mai dur şi apar serpentinele potecii. După prima serpentină, ieşim deasupra stîncii abrupte pe la baza căreia am trecut (la cca 10 m spre dreapta potecii, la extremitatea unui mic platou). De aici ni se oferă o privelişte spre Valea Izvorul Muntelui, Turnul Răchitiş şi abruptul estic al Ocolaşului Mare.

Urcăm pe piciorul de munte şi în scurt timp ajungem la baza Detunatelor.

Detunatele. Grup stîncos cu pereţi abrupţi, stînci prăbuşite sub blocurile masive crăpate, pereţi verticali ce se ridică ameninţători. O prăbuşire impresionantă de mari blocuri de stîncă şi ţancurile de unde s-au rupt, deasupra potecii urcînd în lungul coastei. Altitudinea în vîrful stîncilor este de 1737 m. Legenda spune că Detunatele au apărut ca urmare a unui trăsnet, care a lovit stînca şi a

despicat-o, luînd forma actuală, de unde şi numele ei. Mai recent, unii turişti au “identificat" un grup de opt ţancuri ce ar reprezenta pe Vrîncioaia şi pe cei şapte feciori. Ştiinţific, formaţiunile de stînci crăpate de la Detunate se explică prin mari variaţii climatice (temperatură, îngheţ şi dezgheţ ş.a.).

Urmăm pe cele cîteva serpentine pe care le face în urcuş, apoi continuăm să înaintăm printre molizi, jnepeni şi tufe de ienupăr. *Atenţie! Este contraindicat să urmărim varianta potecii ce traversează jgheabul cabanei, deoarece aceasta ne scoate sub cabană.* Vom înainta pe serpentine prin pădure pînă vom ieşi în gol alpin, la altitudinea cabanei, apoi ne vom deplasa pe curbă de nivel pînă la cabana Dochia. De la cabană se deschide o privelişte cuprinzătoare pe un sfert de cerc, limitat de Culmea Răchitiş cu Detunatele şi Turnul Răchitiş la stînga, şi abruptul estic al Ocolaşului Mare şi Turnul lui Budu, la dreapta. La cabana Dochia se întîlnesc toate potecile turistice care au urcat în zona înaltă a masivului montan.

Timp de parcurs pe etape: cabana Izvorul Muntelui (797 m), 0 h - Curmătura Lutul Roşu (La Arsuri - 1035 m), 0 h 45' -Piatra cu Apă, 2h - 2h 30" - Detunate, 2h 30' - 3h - cabana Dochia (1750 m), 3h - 3h 30'.

22. Cabana Izvorul Muntelui - Curmătura Lutul Roşu - Pîrîul Izvorul Alb - Stînca Dochia - Jgheabul cu Hotaru - cabana Dochia

Marcaj: cabana Izvorul Muntelui - Curmătura Lutul Roşu, punct albastru; Curmătura Lutul Roşu – Pîrîul Izvorul Alb, punct galben; Pîrîul Izvorul Alb – cabana Dochia, triunghi albastru. *Lungime:* 6 km. *Diferenţă de nivel:* 980 m. *Timp de parcurs:* 3h 30' - 3h. *Obiective turistice:* Stînca Dochia,

Vulturul lui Traian, Santinela, Jgheabul cu Hotaru, Cetatea de Piatră, Stînca lui Cobal, Faraonul. *Caracteristici:* traseu de acces rapid la cabana Dochia, ceva mai lung decît trascul 21, dar care trece pe la numeroase obiective turistice; ultima porţiune este mai dificilă iarna.

Acest traseu de acces spre zona de platou a Ceahlăului foloseşte potecile din partea iniţială a traseului 21 şi din partea finală a traseului 2, folosită în trecut, însă marcată abia în anul 1975.

Plecînd de la cabana Izvorul Muntelui, situată la confluenţa Pîrîului Maicilor cu Pîrîul Izvorul Muntelui, folosim pentru început un drum de pădure, pe care-l părăsim urmînd poteca ce se desprinde spre dreapta (nord-vest). Traversăm în urcuş continuu o viroagă, două luminişuri, un fir de vale sec şi ajungem la şoseaua modernizată DJ 155F, de la care am plecat, care a făcut cîteva serpentine. O traversăm, urcînd pe poteca ce pătrunde în pădure. După aproximativ 45 minute de mers de la cabană, vom poposi în punctul numit La Arsuri, într-o mică poiană dotată cu o masă şi o bancă din metal pentru popas. Am întîlnit poteca turistică marcată cu bandă albastră a traseelor 3 şi 21, dintre Obcina Chica Baicului (în dreapta) şi Culmea Răchitiş (în stînga).

Urmînd poteca spre dreapta (est) cca 200 m, vom ieşi, prin pădure, în Curmătura Lutul Roşu (1015 m), prin care trece şoseaua menţionată anterior. Din curmătură ne vom deplasa pe acest drum, pînă ce se intersectează Pîrîul Izvorul Alb (spre nord-vest). Sînt aproximativ 700 m de şosea aproape în totalitate asfaltată. Există, pe copacii de la marginea pădurii, un marcaj cu punct galben.

Inainte de Izvorul Alb se desprinde spre dreapta un

drum forestier care coboară spre satele Izvorul Alb şi Secu (drumul se bifurcă la distanța de peste 1 km), iar pe Valea Izvorului Alb se formează spre amonte un alt drum forestier. Poiana şi cabana lui Falon, cabană forestieră, este situată la 300 m în aval pe pîrîu. La podul din beton peste Pîrîul Izvorul Alb întîlnim traseul turistic 2 ce face legătura între localitatea cu acelaşi nume şi cabana Dochia. Sîntem la altitudihea de 980 m, în apropierea bornei kilometrice 28. Vom urma în continuare traseul 2 marcat cu triunghi albastru şi trecînd de-a lungul pîrîului spre amonte, pe la Stînca Dochia, pînă la confluența Jgheabului cu Hotaru cu Jgheabul Mare, apoi, pe piciorul dintre ele, prin primul jgheab, pe lîngă stînca numită Santinela, vom ieşi în frumoasa căldare de deasupra jgheahului, numită Cetatea de Piatră. În final, vom urca din greu pantele de nord-est ale Vîrfului Lespezi (1805 m) şi vom coborî la cabana Dochia, unde se întîlnesc cinci poteci turistice marcate pornite din toate direcțiile către platoul Ceahlăului.

Timp de parcurs pe etape: cabana Izvorul Muntelui (797 m), 0 h - Curmătura Lutul Roşu (1015 m), 0 h 45' - Pîrîul Izvorul Alb, 1h - Stînca Dochia, 1h 15' - Jgheabul cu Hotaru, 2h 15' - 2h 30', cabana Dochia (1750 m), 3h 30' - 4h.

23. Cabana Izvorul Muntelui - La Furcituri - Şaua Hamzoaia - Taşca

Marcaj: punct albastru. *Lungime: 1* km. *Diferență de nivel:* 520 m. *Timp de parcurs:* 3h 30'. *Caracteristici:* traseu de retragere din masiv, de la cabana Izvorul Muntelui direct pe Valea Bicazului; fiind traseul turistic 8 parcurs în sens invers se va urmări descrierea detaliată de la acesta.

De la cabana Izvorul Muntelui, situată la altitudinea de 797 m, unde am coborît din zona înaltă a masivului montan pe unul din traseele turistice 32 a,. b sau c, vom urma şoseaua modernizată pînă în locul numit La Furcituri (gura pîrîului cu acelaşi nume). După ce am parcurs 2,5 km pe asfalt, continuăm încă aproximativ 0,5 km în amonte pe drumul forestier din Valea Furcituri şi înainte de cabana forestieră de pe celălalt mal, traversăm pîrîul şi urcăm o pantă pronunțată la limita dintre pădurea bătrînă, la stînga, şi cea tînără, în dreapta. Traversăm un loc în care pădurea a fost tăiată şi prindem poteca marcată ce ne scoate pe culmea dintre Vîrful Secuiesc şi Muntele Sima, în Şaua Hamzoaia. Sîntem la peste 1000 m altitudine.

Urmărim pentru scurt timp culmea spre dreapta, o părăsim ocolind obîrşia Văii Hamzoaia, acoperită de fînețe, copaci şi tufe răzlețe, şi prindem drumul de pe piciorul de munte ce separă această vale de Valea Taşca. Urmînd creasta piciorului, cumpăna apelor, prin locuri lipsite de vegetație arborescentă, vom coborî fără probleme în satul Taşca, nu înainte de a traversa o pădure de pin. Am avut posibilitatea de a privi Valea Bicazului, Fabrica de ciment din Taşca şi peste Bicaz, culmile împădurite ale Munților Tarcău.

In final, traseul ne scoate peste apa Bicazului şi calea ferată tehnologică normală dintre carierele de calcar de la Țepeşeni şi Bicaz, în şoseaua națională 12C, la 6 km de oraşul Bicaz şi 24 km de Lacu floşu (cu trecere prin Cheile Bicazului). Sîntem în centrul satului Taşca, localitatea de reşedință a comunei cu acelaşi nume.

Timp de parcurs pe etape: cabana Izvorul Muntelui (797 m), 0 h - La Furcituri, 0 h 30' - Şaua Hamzoaia (1015 m), 2h - satul Taşca (500 m), 3h 30'.

24. Cabana Izvorul Muntelui - Curmătura Lutul Roşu - pe DJ 155F - staţiunea turistică Durău

Marcaj: cabana Izvorul Muntelui - Curmătura Lutul Roşu, punct albastru; Curmătura Lutul Roşu - Piciorul Fîntînele, pe şoseaua judeţeană; Piciorul Fîntînele - staţiunea Durău, bandă rosie. *Lungime:* 16 km. *Diferenţă de nivel:* 250 m. *Timp de parcurs:* 5h - 6h. *Caracteristici:* traseu de legătură între cele două principale baze de cazare, pe şoseaua parţial modernizată ce ocoleşte zona înaltă la altitudinea de 800-1050 m; serpentinele de la cele două extremităţi se scurtcircuitează pe poteci turistice.

De la cabana Izvorul Muntelui urmăm prin pădure prima parte a traseului 21, evitînd serpentinele şoselei care urcă o diferenţă de nivel de 220 m pînă în Curmătura Lutul Roşu (1015 m). Din locul numit La Arsuri, unde s-a sfîrşit marcajul cu punct albastru, ne abatem cca 200 m pe potecă spre dreapta, pe marcaj bandă albastră, pînă în curmătură. Am intersectat traseul turistic 3.

Ne vom deplasa în continuare pe drumul judeţean în coborîre spre albia Pîrîului Izvorul Alb, unde întîlnim drumul forestier ce vine de la satele Izvorul Alb şi Secu, situate pe malul Lacului Izvorul Muntelui, şi intersectăm traseul turistic 2. Şoseaua se desfăşoară aproape pe curbă de nivel, aproximativ la altitudinea de 1000 m, traversînd două văi afluente ale Izvorului Alb (Piatra Lupilor şi Cerebuc) şi trecînd prin şaua care desparte Bîtca Cerebuc (1159 m) de culmea care coboară spre nord-est din Piatra Lată. Drumul este în curs de asfaltare în unele porţiuni. In şaua amintită, şoseaua atinge altitudinea sa maximă (1050 m), apoi aceasta începe să coboare treptat traversînd văiile de la obîrşia Pîrîului Sîrbeni, afluent al următorului pîrîu pe

care-l traversează, Pîrîul Țiflic. Pe piciorul dintre aceste văi se întîlneşte drumul forestier ce vine de la satul Pîrîul Mare, de pe malul lacului de acumulare.

Tot printr-o şa, în poiană, traversăm Obcina Țiflicului. În dreapta, vom zări un mic mamelon chiar în mijlocul poienii. De aici şoseaua începe să coboare şi traversează spre obîrşie valea ce poartă Pîrîul Sasca. După ce întîlnim, pe dreapta, un drum forestier ce coboară 2,5 km în valea amintită, traversăm Piciorul Ponorului, dintre pîraiele Sasca şi Răpciunița. Trecem peste Valea Răpciunița şi intrăm în Poiana Coacăzului, întinsă, prin care trece poteca traseului turistic 1, marcată cu triunghi albastru. Şoseaua face o mare serpentină la traversarea Piciorului Humăriei, ce coboară din Padina Fîntînele. De la acest picior de munte şi pînă la capătul ei (în Bistricioara, la DN 15), şoseaua este asfaltată şi se desfăşoară în coborîre continuă pînă în satul Ceahlău. Vom intersecta două văi mai importante, Ursu şi Durăuaş, ambele obîrşii ale pîraielor cu acelaşi nume, ce confluează cu Pîrîul Schit în localitatea Ceahlău. La traversarea şoselei peste Piciorul Fîntînele, ce coboară de la cabana Fîntînele, vom întîlni şi poteca traseului turistic 13, dintre Durău şi cabană, marcată cu bandă roşie. Vom coborî în staţiune pe acest traseu.

Timp de parcurs pe etape: Cabana Izvorul Muntelui (797 m), 0 h - Curmătura Lutul Roşu (1015 m), 1h - Pîrîul Izvorul Alb (traseul 2), 1h l5' - Poiana Coacăzului (traseul 1), 4h - 5h - Piciorul Fîntînele (traseul 13), 4h45' - 5h 30' - staţiunea Durău (780 m), 5h-6h.

8.6. TRASEE PORNIND DE LA CABANA FÎNTÎNELE

25. Cabana Fîntînele - Poiana Nicanului - Poiana Vesuri - Cascada Duruitoarea

Marcaj: cabana Fîntînele - Poiana Vesuri, triunghi galben; Poiana Vesuri - Cascada Duruitoarea, cruce roşie. *Lungime: 4* km. *Diferenţă de nivel:* 50 m. *Timp de parcurs:* 1h45' - 2h. *Obiective turistice:* Cascada Duruitoarea. *Caracteristici:* drum uşor, de legătură, între traseele turistice 1 şi 14 pentru vizitarea cascadei.

De la cabană, traseul coboară la puternicele izvoare de la marginea Poienii Fîntînele, numite în trecutul mai îndepărtat "Fîntîna lui Măcărescu", în prezent parţial captate, atît pentru cabană, cît şi pentru staţiunea turistică Durău. Sîntem la obîrşia Pîrîului Fîntînii, care îşi poartă prin staţiune puţinele ape rămase şi le întregeşte pe cele ale Pîrîului Durău. Poteca largă (la început drum de pădure) coboară o pantă lină în lungul coastei de sub Padina Fîntînele prin pădurea de molid, peste terenul umezit de numeroase izvoare. În mai puţin de jumătate de oră ajungem la Pîrîul Nican, pe care-l travcrsăm uşor, deoarece are foarte puţină apă şi intrăm în Poiana Nicanului, de dimensiuni reduse. Sîntem la altitudinea de 1023 m, la partea inferioară a Jgheabului Nicanului, care porneşte dintre Vîrful Toaca şi Stînca Panaghia cu direcţia nord, nord-vest. Din poiană avem vizibilitate doar spre aceste două formaţiuni de relief, priveliştea fiind deosebit de frumoasă. Jgheabul este accesibil numai turiştilor antrenaţi, care trebuie să depăşească mai multe săritori.

Din poiană, poteca ne poartă pînă la Poiana Vesuri

printr-o zona foarte frumoasă, în care pădurea bătrînă este presărată cu stînci prăbuşite din munte, acoperite superficial cu strat vegetal pe care s-au dezvoltat muşchii şi vegetaţia ierboasă de stîncă. Cunoscuta poiană este îmbrăţisată de pădurea cu molizi falnici, aşa că nu ne oferă vizibilitate în jur. Sîntem la altitudinea de 1195 m.

In Poiana Vesuri sîntem întîmpinaţi de marcajul cu cruce roşie al traseului 14 dintre staţiunea Durău, Cascada Duruitoarea şi cabana Dochia şi de un stîlp indicator de direcţii, marcaje şi timpi de parcurs. Pentru a ajunge în staţiunea Durău folosim poteca ce coboară direct pe un picior de munte, spre nord-vest, timp de aproximativ o oră. In continuare, urmăm traseul turistic 14, traversînd defrişarea din pădure pentru pîrtia de schi, trecem peste cîteva mici văi seci, întîlnim traseul 15 marcat cu cruce albastră ce vine de la Durău şi împreună cu acesta, urcăm uşor în amonte pe malul drept al Pîrîului Rupturi pînă la Cascada Duruitoarea. Descrierea completă a acestei porţiuni de potecă se face la traseul turistic 14. Cascada Duruitoarea este deosebit de spectaculoasă, unii afirmînd că "ar fi cea mai frumoasă din ţară".

Timp de parcurs pe etape: cabana Fîntînele (1220 m), 0 h - Poiana Nicanului (1 023 m), Oh30' - Poiana Vesuri (1195 m), 0h45' - Cascada Duruitoarea (1250 m), 1h45' - 2h.

Unii numesc acest traseu "Poteca Nicanului". Acest traseu ar putea face parte dintr-un traseu în circuit foarte frumos prin combinarea traseelor turistice 1,25 şi 14, astfel: cabana Dochia (1750 m), 0 h - Stînca Panaghia - Piatra Lată, 1h - cabana Fîntînele (1220 m), 2h - Poiana Vesuri (1195 m), 2h45' - Cascada Duruitoarea (1250 m), 4h - Poliţa cu Ariniş (1555 m), 5h 30' - cabana Dochia, 6h - 6h

30'. Începutul traseului ar putea fi şi la cabana Fîntînele.

26. Cabana Fîntînele - Stînca Panaghia - sub Vîrful Toaca - cabana Dochia

Marcaj: bandă roşie. *Lungime:* 4,5 km. *Diferenţă de nivel:* 630 m. *Timp de parcurs:* 2h. *Obiective turistice:* Căciula Dorobanţului, Stînca Panaghia, Vîrful Toaca. *Caracteristici:* traseu de legătură între cele două cabane de altitudine din masiv, accesibil tot timpul anului.

Din spatele cabanei, traseul urcă pantele de vest ale Padinei Fîntînele, fără a atinge Bîtca Fîntînele (1511 m), iese în Curmătura Piatra Lată, trece pe rînd pe lîngă Căciula Dorobanţului, pe la baza stîncii Panaghia şi pe sub Vîrful Toaca (1900 m), spre stînga şi dreapta formîndu-se cîteva din cunoscutele jgheaburi (jigăuri) ale Ceahlăului. Poteca, urcată pe platou, depăşeşte cabana care adăposteşte complexul social al meteorologilor - ce activează la staţia meteo Ceahlău-Toaca, situată pe vîrf, apoi Vîrful Lespezi (1805 m) care şi-a luat numele de la plăcile de gresie (încastrate în conglomerat) din care este format, coborînd în spatele cabanei Dochia.

Pe întreaga porţiune dintre cele două cabane de înălţime ale masivului montan, traseul turistic este prezentat pe larg la traseul 1. Sîntem la marginea de est a platoului Ceahlăului, la altitutudinea de 1750 m, la cea mai veche cabană din masiv, unde putem constata că, aşa cum în timpul Imperiului Roman se spunea “toate drumurile duc la Roma", prin similitudine, putem afirma că “toate drumurile duc la Dochia".

Timp de parcurs pe etape: cabana Fîntînele (1220 m), 0 h - Piatra Lată, 1h - cabana Dochia (1750 m), 2h.

27. **Cabana Fîntînele - staţiunea Durău**

Marcaj: bandă roşie. *Lungime: 2* km. *Diferenţă de nivel:* 440 m. *Timp parcurs:* 45' - 1h. *Obiective turistice:* staţiunea turistică Durău, mănăstirea Durău. *Caracteristici:* traseu uşor în coborîş, de retragere de la cabana Fîntînele prin staţiunea Durău.

Traseul turistic urmăreşte, în sens invers, prima parte a traseului 13, unde se poate găsi şi descrierea completă. De la cabana Fîntînele, părăsim poiana şi ne angajăm într-o coborîre pronunţată pe un picior de munte, la început poteca fiind în serpentine. Curînd panta se domoleşte şi traversăm şoseaua de legătură dintre Izvorul Muntelui şi Durău, urmăm poteca largă dintre Pîrîul Fîntînii şi Pîrîul Nican, intrînd în staţiunea turistică Durău pe lîngă hotelul cu acelaşi nume.

Din staţiune există curse ITA de călători spre Piatra Neamţ, şi Borsec, toate trecînd prin localităţile Ceahlău şi Bistricioara.

28. **Cabana Fîntînele - Piciorul Humăriei - satul Ceahlău**

Marcaj: triunghi albastru. *Lungime:* 5,5 km. *Diferenţă de nivel:* 700 m. *Timp de parcurs:* 2h. *Obiective turistice:* Lacul Izvorul Muntelui. *Caracteristici:* traseu uşor în coborîş, de retragere de la cabana Fîntînele prin localitatea Ceahlău la şosea sau debarcader.

Traseul turistic urmăreşte, în sens invers, prima parte a traseului 1.

Din spatele cabanei Fîntînele coborîm pe Padina

Fîntînele şi, după ce am ieşit pe coama piciorului de munte care se formează şi am întîlnit un drum de exploatare, panta se accentuează. Străbatem fînețele de pe Piciorul Humăriei, pătrundem în Poiana Coacăzului părăsind spre dreapta piciorul de munte şi coborîm la şoseaua, nemodernizată înca în această porțiune, dintre Durău (Ceahlău) şi Izvorul Muntelui. Se deschide o privelişte largă spre zona de nord-est a Munților Ceahlău, cu Valea Bistriței şi Lacul Izvorul Muntelui.

Ne angajăm în coborîre prin pădure, traversînd cîteva poieni cu fînețe împrejmuite cu gard, urmînd pantele de est ale Piciorului Humariei, spre dreapta conturîndu-se din ce în ce mai bine valea Pîrîului Răpciunița. Poteca pe care ne deplasam se transformă în drum de pădure, copacii se răresc şi printre fînețe, ieşim din nou pe piciorul de munte, coborînd o pantă mai accentuată pînă în satul Ceahlău. Sîntem la cîteva sute de metri de centrul localității sau de debarcaderul Ceahlău de pe malul lacului de acumulare.

Timp de parcurs pe etape: cabana Fîntînele (1220 m), 0 h - Poiana Coacăzului (DJ 155F), 0 h 45' - satul Ceahlău (520 m), - 2h.

8.7. TRASEE CU PUNCT DE PLECARE CABANA DOCHIA

29. Cabana Dochia - stațiunea turistică Durău

Pentru a ajunge în stațiunea Durău se pot folosi cinci variante (a) pe la Cascada Duruitoarea şi Poiana Vesuri; (b) pe la Cascada Duruitoarea şi pe Pîrîul Rupturi; (c) pe la Curmătura La Scaune şi pe Pîrîul lui Martin; (d) pe la

Curmătura La Scaune şi pe Pîrîul Slatina şi (e) pe la cabana Fîntînele.

29a. Cabana Dochia - Curmătura Piciorului Şchiop - Poliţa cu Ariniş - Poiana Scăiuşului - Cascada Duruitoarea - Poiana Vesuri - staţiunea Durău

Marcaj: cruce roşie. *Lungime:* 6,5 km. *Diferenţă de nivel:* 1020 m. *Timp de parcurs:* 3h 30'. *Obiective turistice:* Piatra Lăcrămată, Poliţa cu Ariniş, Cascada Duruitoarea, staţiunea turistică Durău. *Caracteristici:* traseul turistic 1 în sens invers. Între Poliţa cu Ariniş şi Cascada Duruitoarea este interzis iarna.

De la cabana Dochia, unde se adună principalele poteci turistice de acces de pe Ceahlău, traversăm lateral Bîtca lui Ghedeon, pe lîngă Piatra Lăcrămată, pînă în Curmătura Piciorului Şchiop (1765 m). De aici poteca marcată cu bandă albastră trece, spre stînga, în Valea Bistrei, iar noi vom coborî pe poteca marcată cu cruce roşie, spre dreapta. Trecem pe lîngă o stînă de altitudine, părăsind platoul şi intrăm în pădurea rară. Sîntem pe Poliţa cu Ariniş pe care o vom urma coborînd pe un mic picior de munte pînă în Poiana Scăiuşului. Am traversat şi Jgheabul Scăiuşului.

Poteca coboară pe un alt picior, traversăm Pîrîul Rupturi pe malul său drept şi după aproximativ 200-300 m ieşim deasupra rupturii de albie care a produs cascada începînd a coborî o pantă abruptă în serpentinele potecii amenajate cu balustrade. La Cascada Duruitoarea găsim un loc de popas şi un chioşc alimentar, cu cîteva mese şi bănci, care funcţionează în sezonul estival ca anexă a cabanei Fîntînele. De la cascadă se despart două marcaje

turistice: cu cruce roşie (traseul nostru) şi cu cruce albastră (traseul 29b).

Poteca traseului părăseşte perpendicular firul Văii Rupturi, desfăşurîndu-se aproape pe curbă de nivel, strecurîndu-se uneori printre blocuri de piatră îmbrăcate în muşchi şi vegetaţie ierboasă şi traversînd cîteva mici fire de vale. Depăşim pîrtia de schi la limita ei superioară şi coborîm în Poiana Vesuri. O potecă se desprinde din poiană spre cabana Fîntînele (marcaj triunghi galben). Pe ultima porţiune a traseului coborîm prin pădure pe un picior de munte, traversăm şoseaua asfaltată dintre Izvorul Muntelui şi Durău, intrăm în Poiana Cailor şi imediat, în staţiunea turistica Durău.

29b. Cabana Dochia - Curmătura Piciorului Şchiop - Poliţa cu Ariniş - Poiana Scăiuşului - Cascada Duruitoarea - Pîrîul Rupturi - staţiunea Durău

Marcaj: cabana Dochia - Cascada Duruitoarea, cruce roşie; Cascada Duruitoarea - staţiunea Durău, cruce albastă. *Lungime:* 6,5 km *Diferenţă de nivel:* 1040 m. *Timp de parcurs:* 3h 30'. *Obiective turistice:* Piatra Lăcrămată, Poliţa cu Ariniş, Cascada Duruitoarea, staţiunea turistică Durău. *Caracteristici:* traseul turistic 15 în sens invers; între Poliţa cu Ariniş şi Cascada Duruitoarea este interzis iarna. Între cabana Dochia şi Cascada Duruitoarea traseul este comun cu 29a (vezi descrierea anterioară).

Coborîm pe poteca ce urmăreşte malul drept al Pîrîului Rupturi şi continuăm pe drumul forestier de pe acelaşi mal pînă la o mare serpentină a acestuia. Părăsind drumul vom continua deplasarea în coborîre pe poteca de pe Piciorul Poienii pînă în şoseaua judeţeană modernizată,

apoi cca 200 m pe aceasta, spre dreapta, şi coborîm din nou în şosea intrînd în staţiunea turistică Durău prin faţa bufetului Brînduşa şi a celor 16 căsuţe folosite pentru cazarea drumeţilor.

29c. Cabana Dochia - Curmătura Piciorului Şchiop - Şaua La Pălărie - Curmătura Stănile - Curmătura La Scaune - Pîrîul lui Martin - Pîrîul Slatina - staţiunea Durău

Marcaj: cabana Dochia - Curmătura La Scaune, bandă albastră; Curmătura La Scaune - Pîrîul lui Martin - confluenţa pîraielor Durău şi Slatina, punct roşu; Pîrîul Schit - staţiunea Durău, pe şosea. *Lnngime:* 13 km. *Diferenţă de nivel:* 1100m. *Timp de parcurs:* 4h 30'. *Obiective turistice:* Piatra Lăcrămată, Jgheabul lui Vodă, Gardul Stănilelor, Abruptul Ocolaşului Mare, staţiunea turistică şi mănăstirea Durău. *Caracteristici:* traseul turistic 16 în sens invers.

De la cabana Dochia urmăm poteca de pe platou, marcată cu bandă albastră şi cruce roşie, care traversează lateral prin dreapta Bîtca lui Ghedeon, trece pe lîngă Piatra Lăcrămată şi iese în Curmătura Piciorului Şchiop (1765 m), unde cele două marcaje se despart. Coborîm în Jgheabul lui Vodă, traversîndu-l în partea lui superioară şi ieşim în Şaua La Pălărie pe Crestătura Pălăriei. De aici se deschide o privelişte deosebit de frumoasă spre zonele de vest şi sud ale Munţilor Ceahlău, iar în depărtare spre munţii Bistriţei, Căliman, Giurgeului, Hăşmaş şi Tarcău. Demne de reţinut sînt, din Ceahlău, Gardul Stănilelor şi Abruptul Ocolaşului Mare.

Coborîm prin pădurea presărată cu stînci în poiana

cu stîna Schitenilor, apoi în Curmătura Stănile (1405 m) şi apoi, în Curmătura La Scaune (1247 m). În poiana din curmătură întîlnim drumul comunal nemodernizat ce face legătura între localităţile Telec, pe Pîrîul Biştra şi Ceahlău, pe Piciorul Schit. Acest drum îl vom folosi, după ce urmăm poteca ce evită serpentinele sale, în lungul Pîrîului lui Martin şi al Pîrîului Slatina pînă la extremitatea de sud (amonte) a satului Ceahlău. In final, vom urca 2 km pe şoseaua judeţeană asfaltată pînă în frumoasa staţiune turistică Durău.

29d. Cabana Dochia - Curmătura Piciorului Şchiop - Şaua La Pălărie -Curmătura Stănile - Curmătura La Scaune - Obcina Lacurilor - Pîrîul Slatina - staţiunea Durău.

Marcaj: cabana Dochia - Curmătura La Scaune, bandă albastră; Curmătura La Scaune - Pîrîul Slatina - confluenţa pîraielor Durău şi Slatina, cruce albastră; Pîrîul Schit - staţiunea Durău, pe şosea. *Lungime:* 15 km. *Diferenţă de nivel:* 1100 m. *Timp de parcurs:* 5h - 5h 30'. *Obiective turistice:* Piatra Lăcrămată, Jgheabul lui Vodă, Gardul Stănilelor, Abruptul Ocolaşului Mare, staţiunea turistică şi mănăstirea Durău. *Caracteristici:* traseul turistic 17 în sens invers; este mai puţin circulat. Între cabana Dochia şi Curmătura La Scaune traseul este comun cu 29c, descris mai sus.

Din Curmătura La Scaune (1247 m) urcăm Vîrful Strungile (1318 m), poteca nefiind încă marcată, urmînd în continuare pe culmea Obcinei Lacurilor. Trecem pe la o stînă, chiar în potecă şi pe creastă, intrînd în poiana de pe vîrful dominant cu cota 1311 m. Dupa cca 300 m întîlnim o

defrişare (un funicular pentru transportul buştenilor tăiaţi în padure) care traversează perpendicular creasta. Traseul continuă spre dreapta fiind, marcat cu cruce albastră. In continuare, pe culmea Obcinei Tablei, poteca marcată cu bandă albastră ne poate purta spre Munţii Hăsmas sau, prin abatere spre dreapta (marcaj triunghi roşu), la satul Pintic. Vom coborî în Valea Slatina la capătul drumului forestier care ne va purta pînă la şoseaua judeţeană asfaltată dintre Durău şi Ceahlău. Urcăm 2 km pe această şosea şi intrăm în staţiunea turistică Durău, capătul traseului nostru.

30. Cabana Dochia - Panaghia - Piatra Lată - cabana Fîntînele - staţiunea Durău (la DJ 155F)
Marcaj: bandă roşie. *Lungime: 7* km. *Diferenţă de nivel:* 1070 m. *Timp de parcurs:* 2h 30' - 3h. *Obiective turistice:* Vîrful Toaca, Stînca Panaghia, Castelul, Căciula Dorobanţului, staţiunea turistică şi mănăstirea Durău. *Caracteristici:* traseele turistice 1 (pînă la cabana Fîntînele) şi 13 în continuare, în sens invers.

De la cabana Dochia urcăm pe lîngă Vîrful Lespezi (1805 m), coborîm în şaua dintre acesta şi piramida Vîrfului Toaca (1900 m), pe la cabana îmbrăcată în draniţă a meteorologilor, intrăm în pădure şi trecem pe la obîrşia Jgheabului Mare şi pe la baza Stîncii Panaghia, despre care circulă o frumoasă legendă. Intrăm pe creastă, şi ajungem pe Piatra Lată, lîngă Căciula Dorobanţului. Coborîm prin pădure o pantă lină pe versantul de vest al Padinei Fîntînele ieşind în poiana de pe piciorul pe care este edificată cabana Fîntînele. De aici avem o frumoasă priveliste spre staţiunea Durău, Valea Schit şi zona înaltă cu Toaca şi Panaghia, iar în depărtare munţii Bistriţei, Giurgeului şi Hăşmaş.

Coborîrea diferenţei de nivel de peste 400 m pînă în staţiunea turistică Durău se face pe Piciorul Fîntînele, traversînd şoseaua judeţeană modernizată dintre Izvorul Muntelui şi Durău, printre Pîrîul Fîntînii şi Pîrîul Nicanului. Intrăm în frumoasa staţiune pe lînga cea mai mare bază de cazare din staţiune, hotelul Durău.

31. **Cabana Dochia - satul Izvorul Alb**

In localitatea Izvorul Alb, de pe malul Lacului Izvorul Muntelui, putem ajunge pe două trasee turistice diferite: (a) pe la Stînca Dochia şi pe Valea Izvorului Alb şi (b) pe la Curmătura Lutul Roşu şi pe Obcina Chica Baicului.

31a. Cabana Dochia - Jgheabul cu Hotaru - Stînca Dochia - cabana lui Falon - Pîrîul Izvorul Alb - satul Izvorul Alb (debarcader).

Marcaj: triunghi albastru. *Lungime:* 13 km. *Diferenţă de nivel:* 1290 m. *Timp de parcurs:* 4h 30' - 5h. *Obiective turistice:* Stînca lui Cobal, Faraonul, Polițele cu Hotaru, Cetatea de Piatră, Jgheabul cu Hotaru, Santinela, Vulturul lui Traian, Stînca Dochia, Lacul Izvorul Muntelui. *Caracteristici:* traseul turistic 2 în sens invers.

De la cabană Dochia urcăm uşor traversînd platoul Detunatelor şi coborîm în serpentine scurte, printre jnepeni, spre Poarta de Piatră la extremitatea superioară a Jgheabului cu Hotaru. În afară de Vîrful Toaca (1900 m), din care coboară un impresionant perete stîncos, Distingem spre stînga monoliţii Stînca lui Cobal, în legăturu cu care circulă o legendă, Faraonul şi Polițele cu Hotaru.

Intrăm în frumosul Jgheab cu Hotaru şi indentificăm pe dreapta Santinela, apoi la coborîrea din partea sa superioară, Vulturul lui Traian, pe peretele din stînga potecii. Coborîm o pantă mai pronunţată prin pădure, ieşim la confluenţa Jgheabului cu Hotaru cu Jgheabul Mare, traversăm poiana La Izvoare şi poposim la baza Stîncii Dochia, despre care circulă cîteva legende. Incă cca 20 minute ne deplasăm pe malul Pîrîului Izvorul Alb şi traversăm DJ 155F (modernizat în această zonă). Coborîm pe lîngă cabana lui Falon pe un drum de pădure, pe dreapta pîrîului, îl traversăm şi urmăm un drum forestier pînă în satul Izvorul Alb. Continuăm a ne deplasa prin localitate încă cca 5 km şi ajungem pe malul Lacului Izvorul Muntelui, la debarcader.

31b. Cabana Doehia - Detunatele - Piatra cu Apă - Curmătura Lutul Roşu - Obcina Chica Baicului - satele Izvorul Alb sau Secu (la debarcader).
Marcaj: bandă albastră. *Lungime:* 12 km *Diferenţă de nivel:* 1 240 m. *Timp de parcurs:* 4h 30' - 5h. *Obiective turistice:* Detunatele, Piatra cu Apă, Moşul, Polițele cu Crini, Lacul Izvorul Muntelui. *Caracteristici:* traseul turistic 3 în sens invers.

De la cabana Dochia poteca intră în pădure, trece pe la baza grupului stîncos numit Detunate, pătrunde în poiana de la Piatra cu Apă şi trece pe la Polițele cu Crini (rezervaţie naturală). Coborîrea devine mai dură pe Culmea Răchitiş şi ieşim în mica poiană a locului numit La Arsuri, de unde se desprinde, la dreapta, poteca spre cabana Izvorul Muntelui, marcată cu punct albastru. După încă aproximativ 200 m traversăm şoseaua judeţeană, în

Curmatura Lutul Roşu şi urcăm pe versantul de vest al Bîtcii Chica Baicului. După ce traversăm drumul spre satul Secu, poteca urmăreşte culmea Obcinei Chica Baicului, la început prin gol de munte apoi prin pădure şi coboară direct la debarcaderul Izvorul Alb pe malul Lacului Izvorul Muntelui, traversînd drumul de legătură dintre localităţile Izvorul Alb şi Secu. *Atenţie! O variantă a potecii ne poate scoate direct în satul Secu***.**

32. Cabana Dochia - cabana Izvorul Muntelui

Coborîrea de la cabana Dochia la cabana Izvorul Muntelui, pe DJ 155F, se poate face pe trei poteci turistice marcate: (a) pe la Stînca Dochia; (b) pe la Piatra cu Apă şi (c) pe la Poiana Maicilor.

32a. Cabana Dochia - Jgheabul cu Hotaru - Stînca Dochia - Curmătura Lutul Roşu –cabana Izvorul Muntelui.

Marcaj: cabana Dochia - DJ 155F, triunghi albastru; pe şosea pînă în Curmătura Lutul Roşu, punct galben; Curmătura Lutul Roşu - La Arsuri (200 m), bandă albastră; La Arsuri - cabana Izvorul Muntelui, punct albastru. *Lungime:* 6 km. *Diferenţă de nivel:* 980 m. *Timp de parcurs:* 3h - 3h 30'. *Obiective turistice:* Stînca lui Cobal, Faraonul, Polițele cu Hotaru, Cetatea de Piatră, Jgheabul cu Hotaru, Santinela, Vulturul lui Traian, Stînca Dochia. *Caracteristici:* traseul turistic 22 în sens invers.

Între cabana Dochia şi şoseaua judeţeană 155F, dintre Izvorul Muntelui şi Ceahlău, mai jos de Stînca Dochia traseul este comun cu 31 a, prezentat anterior. In

continuare, vom urma şoseaua spre dreapta (Izvorul Muntelui) pînă în Curmătura Lutul Roşu, apoi cca 200 m pe potecă pînă în poiana La Arsuri şi vom coborî spre cabana Izvorul Muntelui, aşezată pe aceeasi şosea. Am traversat mai jos şoseaua amintită, care face cîteva serpentine între curmătură şi cabană.

32b. Cabana Dochia - Detunatele - Piatra cu Apă - Curmătura Lutul Roşu - cabana Izvorul Muntelui
Marcaj: cabana Dochia - Curmătura Lutul Roşu, bandă albastră; Curmătura Lutul Roşu - cabana Izvorul Muntelui, punct albastru. *Lungime:* 4,5 km. *Diferență de nivel:* 950 m. *Timp de parcurs:* 2h 30' - 3h. *Obiective turistice:* Detunatele, Piatra cu Apă, Polițele cu Crini. *Caracteristici:* traseul turistic 21 în sens invers.

Între cabana Dochia şi locul numit La Arsuri, cu 200 m înainte de Curmătura Lutul Roşu - traseul este comun cu 31b descris anterior. În continuare, coborîm prin pădure, traversăm DJ 155F şi poposim la cabana Izvorul Muntelui, aşezată pe aceaişi şosea.

32c. Cabana Dochia - Hornul Ghedeonului - Ocolaşul Mic - Poiana Maicilor - cabana Izvorul Muntelui.
Marcaj: bandă roşie. *Lungime:* 6 km. *Diferență de nivel:* 950 m. *Timp de parcurs:* 3h 30" - 4h. *Obiective turistice:* Hornul Ghedeonului, abruptul de est al Ocolaşului Mare, Coloana Dorică, platoul Ocolaşului Mic, Turnul lui Budu, Claia lui Miron, Abruptul Ocolaşului Mic, Jgheabul Armenilor. *Caracteristici:* traseul turistic 19 în sens invers.

De la cabana Dochia ne deplasăm spre sud, trecem

pe la Piatra Lată din Ghedeon, coborîm în pădure şi traversăm Jgheabul Ghedeonului, urmînd poteca ce se desfăşoară în urcuş uşor pînă în platoul Ocolaşului Mic. Traversăm platoul şi coborîm printre Vîrful Ocolaşul Mic şi grupul stîncos numit Turnul lui Budu, pe lîngă Claia lui Miron. În legătură cu Turnul lui Budu circulă o legendă.

Coborîm în continuare pe Piciorul Maicilor, prin pădure, pînă în Poiana Maicilor (1326 m). De aici vom coborî pînă pe malul stîng al Pîrîului Maicilor, la intrarea spre Jgheabul Armenilor, şi un drum de pădure ne va scoate la confluenţa pîrîului cu Pîrîul Izvorul Muntelui, la şoseaua modernizată 155F, unde este situată cabana Izvorul Muntelui.

33. Cabana Dochia - Hornul Ghedeonului - Ocolaşul Mic - Poiana Maicilor - Curmătura Văratec - Vîrful Neagra - Pîrîul Neagra Mare - satul Neagra (la DN 12C pe Valea Bicazului)

Marcaj: cruce albastră. *Lungime:* 13 km. *Diferenţă de nivel: 1250 m. Timp de parcurs:* 5h - 5h 30'. *Obiective turistice:* Hornul Ghedeonului, abruptul de est al Ocolaşului Mare, Coloana Dorică, platoul Ocolaşului Mic, Turnul lui Budu, Claia lui Miron, Abruptul Ocolaşului Mic, Abruptul de sud al Turnului lui Budu. *Caracteristici:* traseul turistic 6 în sens invers.

Între cabana Dochia şi Poiana Muidlor (1326 m) traseul este comun cu traseul 32 c, descris anterior. Din Poiana Maicilor poteca continuă aproape pe curbă de nivel în Curmătura Văratec (1335 m), apoi vom coborî pe lîngă vîrful cu acelaşi nume, intrînd în pădure şi urmînd culmea ce ne poartă, prin vîrful Neagra (1138 m), pînă în drumul

forestier de pe Valea Neagra Mare, şi în continuare pe Pîrîul Neagra, pînă în satul Neagra în Valea Bicazului.

34. Cabana Dochia - Curmătura Piciorului Şchiop - Şaua La Pălărie - Curmătura Stănile - Curmătura La Scaune -Pîrîul Bistra - satul Telec - satul Bicazul Ardelean (la DN 12C pe Valea Bicazului)

Marcaj: bandă albastră. *Lungime:* 19,5 km. *Diferenţă de nivel:* 1225 m. *Timp de parcurs:* 5h - 5h 30'. *Obiective turistice:* Piatra Lăcrămată, Jgheabul lui Vodă, Gardul Stănilelor, Abruptul Ocblaşului Mare, cheile şi cascadele Bistrei Mari, colecţia etnografică din Pîrîul Caprei. *Caracteristici:* traseul turistic 5 în sens invers.

Între cabana Dochia şi Curmătura La Scaune traseul este comun cu 29c. Din Curmătura La Scaune (1247 m) coborîm spre firul Văii Bistra Mare, evitînd serpentinele pe care le face drumul pe Piciorul cu Strungile şi ieşim în locul unde drumul traversează pîrîul şi începe drumul forestier pe care am putea să ne abatem spre cheile şi cascadele Bistrei Mari. In continuare, vom coborî pe drumul amintit care urmăreşte Pîrîul Bistra Mare, după confluenţa cu Bistra Mică, numit Pîrîul Bistra pînă în satul Telec. De aici, pe şosea nemodernizată mai avem aproximativ 4,5 km pînă în Bicazul Ardelean la DN 12C. Am mers pe limita de vest a Munţilor Ceahlău.

35. Cabana Dochia - Curmătura Piciorului Şchiop - Şaua La Pălărie - Curmătura Stănile - Curmătura La Scaune - Bîtca Savului - satul Pintic (la DN 15 pe valea Bistricioarei)

Marcaj: cabana Dochia - Curmătura La Scaune, bandă

albastră; Curmătura La Scaune - pe Obcina Lacurilor, cruce albastră; pe Obcina Tablei, bandă albastră; Obcina Tablei - satul Pintic, triunghi roşu. *Lungime:* 13,5 km. *Diferenţă de nivel:* 1120 m. *Timp parcurs:* 5h - 5h 30'. *Obiective turistice:* Piatra Lăcrămată, Jgheabul lui Vodă, Gardul Stănilelor, Abruptul Ocolaşului Mare. *Caracteristici* traseul turistic 10 în sens invers.

Între cabana Dochia şi Obcina Lacurilor (1311m) traseul este comun cu 29 d. Vom continua deplasarea pe poteca ce urmăreşte culmea Obcinei Tablei, depăşim Bîtca Savului (1 246 m) şi pe un vechi drum forestier, coborîm prin văile Paltin şi Tîrşoasa în satul Pintic.

36. Cabana Dochia - Vîrful Toaca

Marcaj: pînă la cabana complexului social al staţiei meteorologice, bandă roşie; în continuare nemarcat. *Lungime:* 1,7 km. *Diferenţă de nivel:* 150 m. *Timp de parcurs:* 45'. *Caracteristici:* traseu de acces pe Vîrful Toaca, folosit numai vara, pe vreme bună.

De la cabana Dochia urcăm pe lîngă Vîrful Lespezi (1805 m), pe poteca traseului 1 în sens invers, coborîm într-o şa în care se despart cîteva poteci spre platoul Piciorului Şchiop şi ajungem la cabana cu două niveluri, îmbrăcată în draniţă, a complexului social al staţiei meteorologice. Sîntem la altitudinea de 1834 m şi la aproximativ 150 m vom găsi scara masivă din lemn folosită de meteorologi pentru a urca la staţia mteorologică de pe Vîrful Toaca.

Pentru a ajunge pe cel de al doilea vîrf ca înălţime din cadrul Munţilor Ceahlău, putem folosi poteca ce urcă, mai mult pieptiş decît în serpentine, pe lîngă Scăldătoarea

Vulturilor sau, mai bine, scara din lemn a meteorologilor. Aproape toți turiștii sînt tentați de a număra treptele, dar ajung la rezultate diferite. Noi am numărat 402 de trepte. La capătul superior al scării poposim pe o platformă lîngă stînca de dimensiuni apreciabile ce marchează Vîrful Toaca (1900 m). Pentru a urca diferența de nivel de aproximativ 60 m sînt necesare 20 minute. La baza masivului stîncos este construită clădirea mică a stației meteorologice, una dintre cele mai importante din țară, iar alături se ridică antena de radio emisie-recepție. Dacă escaladăm stînca, ceea ce nu este prea greu vom descoperi un pilastru din beton (construit în 1965) care materializează un punct al rețelei geodezice de stat.

De pe Vîrful Toaca avem o privelişte completă în tur de orizont (fig. 10): spre nord, coada lacului de acumulare Izvorul Muntelui şi viaductui peste ei de la Poiana Largului; spre nord-est golful pe care îl face lacul la vărsarea Pîrîului Hangu, cu localitățile Chirițeni, Hangu şi Grozăveşti care îl mărginesc şi în plan mai apropiat, Turnul Sihastrului şi Panaghia; spre-est, satele Buhalnița şi Rugineşti de pe malul stîng al lacului, iar în plan mai apropiat satele Izvorul Alb şi Secu, de pe văile cu acelaşi nume, şi între ele, prelunga obcină a Baicului; între nord şi est, peste lac se întind Munții Stînişoarei; spre sud-est, Culmea Răchitiş, Obcina Horştei, satul Izvorul Muntelui ce se întinde în lungul pîrîului cu acelaşi nume şi Muntele Sima; spre sud, întreaga zonă de platou şi Vîrful Ocolaşul Mare mai înalt decît Toaca cu doar 6,7 m; spre sud-vest, Piatra Ciobanului; între sud-est şi sud-vest sînt cuprinşi Munții Tarcău; între sud-vest şi vest, Munții Hăşmaş; spre nord-vest, stațiunea turistică Durău, valea Pîrîului Schit şi satul Ceahlău, Obcina Boiştea; între vest şi nord, în afara

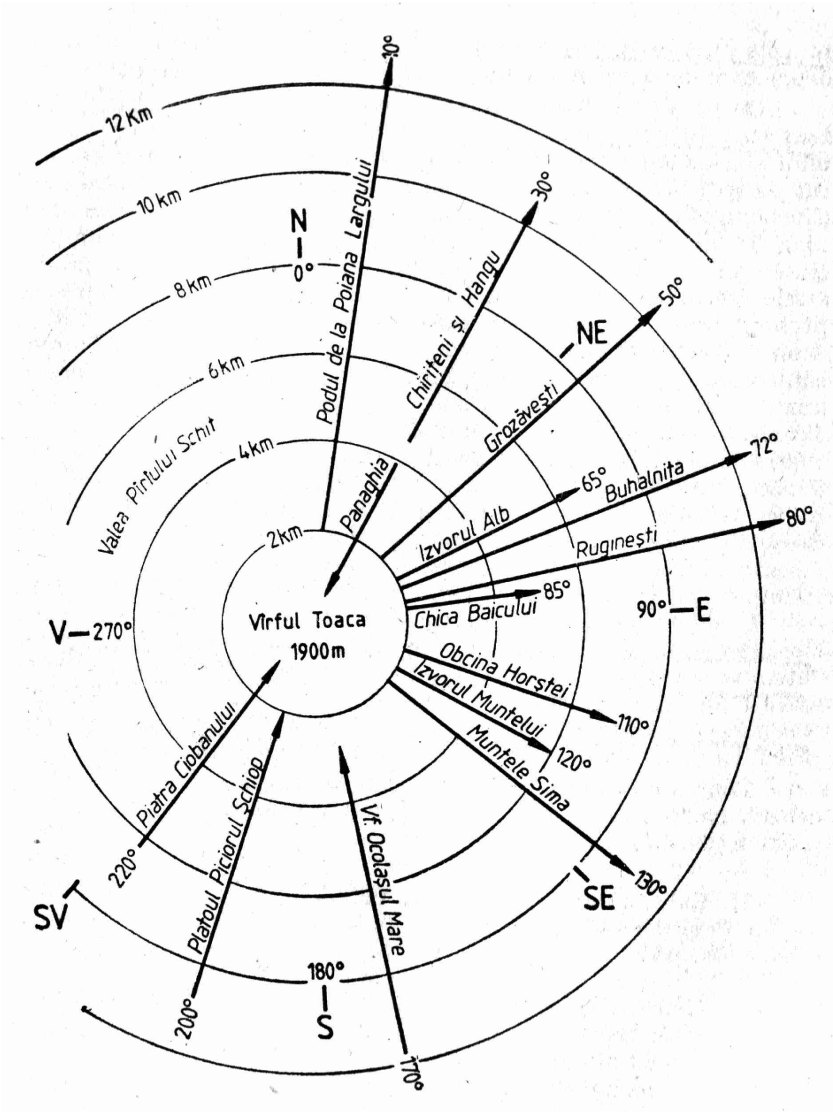

Fig. 10- Privire în tur de orizont din Vîrful Toaca.

limitei Munților Ceahlău, se desfăşoară Munții Bistriței. Şi acestea sînt doar cîteva dintre locurile văzute de pe vîrful

considerat multă vreme cel mai înalt din masiv.

Ceahlăul domină împrejurimile şi deseori, cînd atmosfera este clară, eventual după ploaie, privirea poate pătrunde foarte departe. Putem vedea oraşul Iaşi, Munţii Căliman cu Vîrful Pietrosul (2100 m), Munţii Rarău. Afirmaţia ca uneori avem vizibilitate pînă la Marea Neagră este hazardantă, sînt aproape 350 km. Dar cele mai frumoase privelişti de pe Toaca le avem la răsăritul sau apusul soarelui.

Timp de parcurs pe etape: cabana Dochia (1750 m), 0 h - cabana complexului social meteo (1834 m), 0 h 25' - Vîrful Toaca (1900m) 0h 45'.

37. Cabana Dochia - Şaua La Pălărie - Brîna Ocolaşului Mare - La Pavilion - Jgheabul Lupilor - Vîrful Ocolaşul Mare - cabana Dochia

Marcaj: cabana Dochia - Şaua La Pălărie, bandă albastră; Şaua La Pălărie - La Pavilion - cabana Dochia, punct albastru. *Lungime:* 4,5 km. *Diferenţă de nivel:* 160 m. *Timp de parcurs:* 2h 30'. *Obiective turistice:* Piatra Lăcrămată, Gardul Stănilelor, Jgheabul lui Vodă, brîna şi abruptul de sud-vest al Ocolaşului Mare, Jgheabul Oilor, La Pavilion, abruptul de est al Ocolaşului Mare, Jgheabul Lupilor, Vîrful Ocolaşul Mare. *Caracteristici:* traseu în circuit de la cabana Dochia cu urcare pe cel mai înalt vîrf al Munţilor Ceahlău, accesibil uşor în sezonul estival, interzis pe brîna Ocolaşului Mare şi prin Jgheabul Lupilor pe vreme cu ceaţă, ploaie sau iarna.

Traseul poate fi parcurs integral de turiştii cantonaţi la cabana Dochia, sau, pe anumite sectoare, ca variante ale altor trasee turistice din zona înaltă a Masivului Ceahlău

(19, 6, 32c, 33). Marcajul cu punct albastru nu este în evidența oficială a Federației Române de Turism.

De la cabana Dochia trecem lateral peste Bîtca lui Ghedeon, pe lîngă Piatra Lăcrămată, urmînd poteca turistică marcată cu bandă albastră şi cruce roşie. În Curmătura Piciorului Şchiop (1765 m) se desprinde, spre dreapta, către Cascada Duruitoarea şi staţiunea Durău, poteca marcată cu cruce roşie. Sîntem pe platoul Ceahlăului, în gol alpin.

Coborîm în Jgheabul lui Vodă, traversîndu-l. În partea sa superioară şi ieşim pe Crestătura Pălăriei, în Şaua La Pălărie. De aici avem o spectaculoasă priveliste spre abruptul Gardul Stănilelor care mărgineşte la nord Jgheabul lui Vodă (numit cîndva Jgheabul Gardului), spre munţii Bistriţei, Giurgeului, Căliman, Hăşmaş şi Tarcău, spre abruptul de sud-vest al Ocolaşului Mare şi brîna pe care se găseşte poteca ce o vom urma.

Din Şaua La Pălărie părăsim spre stînga poteca traseului 5, marcată cu bandă albastră, urmînd o potecă firavă ce se continuă aproape pe curbă de nivel, la limita dintre pădure şi peretele de stîncă. Poteca de brînă este perfect accesibilă pe vreme bună. Trecem, peste un prim jgheab, ce poate fi doar coborît spre Bistra Mare, apoi traversăm Jgheabul Oilor, care este accesibil în sus spre platou pe două variante şi în jos se continuă spre albia Bistrei Mari, fiind una dintre obîrşiile sale. De fapt toate văile care se formează din abruptul Ocolaşului Mare culeg apele spre Bistra Mare, iar cele care iau naştere din abruptul Stănilelor colectează apele spre Bistra Mică prin Pîrîul Stănile şi Pîrîul Chiliei. De aici avem vizibilitate excelentă spre Poiana Bîtca Neagră, noua cabană forestieră şi Bîtca Neagră (1398 m), precum şi spre Piatra Sură (1525

m).

Marcajul cu punct albastru este rar. Continuam a ne deplasa pe poteca de brînă de la baza impresionanților pereți verticali ai abruptului de sud-vest al Ocolaşului Mare, urcînd uşor, în care au fost deschise mai multe trasee alpine. Se pot zări primele pitoane ale fiecărui traseu. În ordine în sensul de mers vom descoperi inscripțiile care marchează patru trasee, unele au denumiri şi toate sînt grupate spre sfîrşitul brînei, înainte de stînca izolată numită La Pavilion. La mai puțin de 200 m este traseul numit Hornul de Argint, apoi după cca 100 m un grup de alte trei trasee alpine, cel din mijloc fiind numit Fisura Impietrită, încadrat la 8 m spre stînga şi la 15 m spre dreapta de alte două trasee care nu au denumirea menționată pe perete. După ce am depăşit aceste trasee alpine, la mai puțin de 100 m, se termină brîna şi poteca urcă printre peretele vertical ce coboară chiar de la Vîrful Ocolaşul Mare şi monolitul La Pavilion.

Urcăm pe creasta ce marchează cumpăna apelor dintre bazinele de recepție ale pîraielor Bistra şi Izvorul Muntelui. Dacă ne abatem cca 200 m din potecă spre dreapta, pe un mic platou, vom descoperi sub noi partea superioară a Coloanei Dorice. Din creastă coborîm printr-un fel de strungă, abruptul de est al Ocolaşului Mare fiind fragmentat, la început, în mai multe blocuri stîncoase printre care ne strecurăm cu grijă. În această zonă se găsesc trei grote, dintre care două - Peştera din Ocolaş şi Avenul din Ocolaş - sînt inventariate. Pot fi vizitate doar de turiştii pregătiți în acest scop, dotați şi cu materialele tehnice necesare.

Intrarea în Jgheabul Lupilor este marcată de un semn (punct albastru). Urcuşul nu este foarte uşpr şi avem de

depăşit o diferenţă de nivel de peste 150 m pentru a ieşi în platoul superior, la aproximativ 100 m de Vîrful Ocolaşul Mare (1906,7 m), cel mai înalt din acest masiv montan. Este mai înalt cu 6,7 m decît Vîrful Toaca. In apropiere, printr-un mic horn, se coboară la Grota lui Savu (are două intrări), cea mai mare din Munţii Ceahlău.

Grotele şi avenele din Ocolaşul Mare sînt accesibile turiştilor pregătiţi şi echipaţi pentru o acţiune speologică. Acestea nu sînt foarte mari şi sînt lipsite de formaţiuni specifice de peşteră. Cea mai lungă grotă are 430 m, iar avenul are o denivelare de 62 m.

La Vîrful Ocolaşul Mare. În vîrf se găseşte piramida punctului geodezic. Se deschide o privelişte largă şi pitorească în toate direcţiile, iar în jos, spre Poiana Stănile, avem o imagine deosebită asupra pădurii de conifere. În tur de orizont (fig. 11), putem identifica cu uşurinţă: spre nord, cabana Dochia, Vîrful Lespezi (1805 m) şi Vîrful Toaca (1900 m); spre nord-est, Valea Izvorul Alb, Lacul Izvorul Muntelui şi Munţii Stînişoara; spre est, valea şi satul Izvorul Muntelui; spre sud-est, capul Coloanei Dorice, poteca traseelor 19 şi 6 de la Poiana Maicilor şi Munţii Tarcău; spre sud, sud-est, grupul stîncos al Turnului lui Budu; spre sud-vest, grupul stîncos Piatra Sură şi Munţii Hăşmaş; spre vest Obcina Lacurilor, Obcina Tablei şi Munţii Giurgeului.

Din Vîrful Ocolaşul Mare pînă la cabana Dochia vom cobori pe poteca de platou, la est de altitudinea maximă a Bîtcii lui Ghedeon, printre micile tufe din golul alpin. În perioadele favorabile, cînd fructele s-au copt, se

găsesc din belşug afine şi merişoare. Poteca tnaseului nostru trece pe lîngă cîteva stînci şi face joncţiunea cu poteca traseelor 19 şi 6 (marcaj bandă roşie şi cruce albastră) la cca 200 m de cabană.

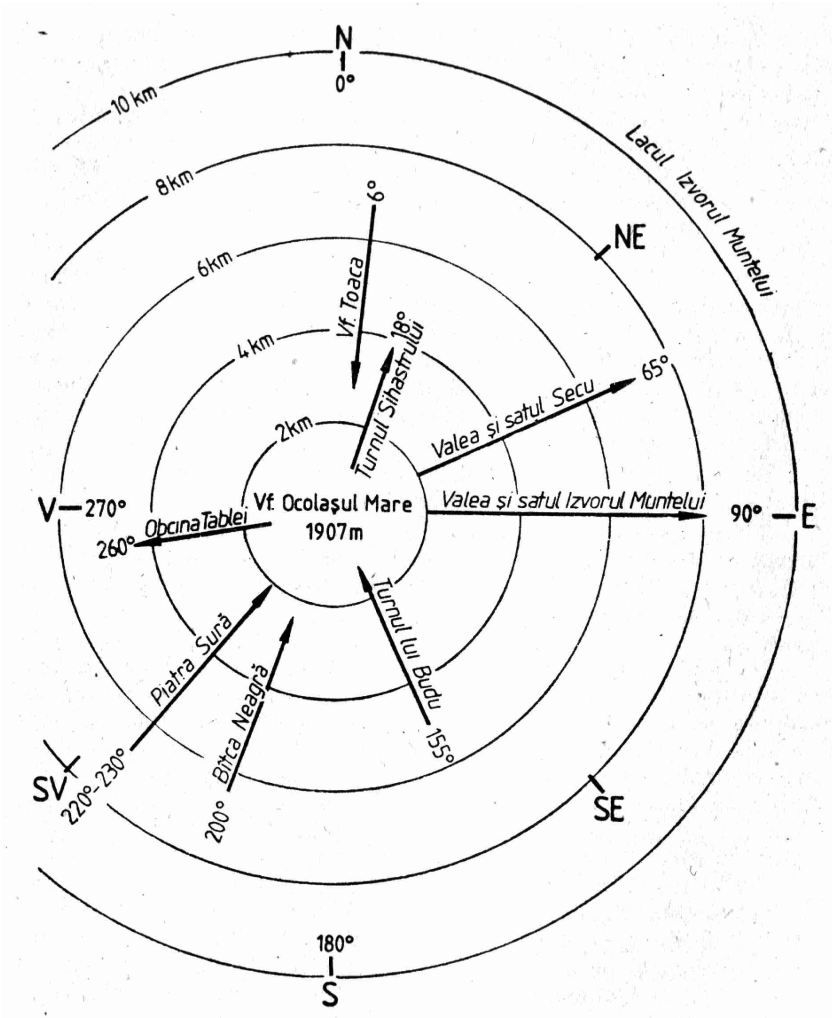

Fig. 11 - Privire în tur de orizont din Vîrful Ocolaşul Mare.

Pe traseul descris, în sens invers, în cca o jumătate de oră, putem ajunge direct la Vîrful Ocolaşul Mare.

Timp de parcurs pe etape: cabana Dochia (1750 m), 0 h - Curmătura Piciorului Şchiop (1765 m), 0 h 30' - Şaua La Pălărie, 0h 45' - La Pavilion," 1h 30' - Vîrful Ocolaşul Mare (1907 m), 2h - cabana Dochia, 2h 30'.

Nu sîntem adepţii amenajării turistice a cît mai multor poteci din cuprinsul Munţilor Ceahlău, traseele turistice marcate existente în prezent fiind, după părera noastră, suficiente pentru practicarea turismului. In plus, calitatea de rezervaţie naturală a zonei centrale, cu potenţialul turistic cel mai ridicat, ca şi obligaţiile ce ne revin pentru protejarea mediului ambiant de "poluarea turistică", ne îndeamnă să fim foarte reţinuţi în prezentarea altor trasee turistice. Totuşi, pentru informarea drumeţilor mai pretenţioşi, dar şi mai bine pregătiţi (evident şi echipaţi), precum şi a iubitorilor şi protectorilor constanţi ai naturii, se amintesc cîteva escapade posibile pe trasee nemarcate:

(1) de la Stînca Dochiei prin Jgheabul Mare şi pe sub Castelul la Stînca Panaghia (între traseele 2 şi 1);

(2) de pe Culmea Răchitiş pe deasupra Fundului Ghedeonului, Polițele cu Crini şi pe la stîna de pe Piciorul Scurt la platoul Ocolaşului Mic (între traseele 3 şi 19);

(3) de la cabana Izvorul Muntelui în amonte de pîrîul cu acelaşi nume spre Fundul Ghedeonului;

(4) de pe Piciorul Maicilor prin Jgheabul Armenilor în platoul Ocolaşului Mic (o scurtcircuitare a traseului 19);

(5) din Poiana Maicilor pe Bîtca Popii în locul La Furcituri;

(6) din Poiana Bîtca Neagră prin Valea Chiliei şi Poiana Piatra Sură în Cheile şi cascadele Stănilelor, cu

ieşire (dificilă) înapoi în poiana de plecare (din traseul 20);

(7) de pe Valca Bistrei prin Cheile Bistrei Mari (şi cascadă) la Curmătura Stănilelor (între traseele 6 şi 20);

(8) din Curmătura La Scaune prin Jgheabul lui Vodă şi pe sub abruptul Gardul Stănilelor în platou, la Curmătuna Piciorului Şchiop.

9. TRASEE ALPINE. PEŞTERI

Atragem atenţia de la început că practicarea alpinismului şi speologiei sportive este recomandată numai după o pregătire tehnică şi sportivă corespunzătoare. Menţionarea traseelor alpine existente, a zonelor cu potenţial alpin şi a peşterilor nu include de la sine şi recomandarea de a le folosi. Am considerat util ca într-o monografie montană să nu lipsească enumerarea şi prezentarea sumară a acestora.

Existenţa în cadrul masivului montan Ceahlău a unor mari abrupturi, a unor spectaculoşi preţi verticali, a unor stînci izolate cu pereţii „inaccesibili" i-au determinat pe alpinişti să le cucerească, unele printr-o „simplă" cătărare, altele cu mijloacele tehnice necesare şi avînd la bază un antrenament corespunzător. Aceşti pereţi verticali tentanţi se găsesc în următaarele locuri: Abruptul Ocolaşului Mare, pereţii Ocolaşului Mic, Fundul Ghedeonului, Piatra Sură, Detunate, Piatra Ciobanului, Turnul lui Budu, Panaghia, Claia lui Miron, Turnul Sihastrului ş.a, Unii au fost cuceriţi de cei îndrăzneţi, alţii, încă nu.

Deşi, ca aspect morfologic, Masivul Ceahlău are toate calităţile necesare pentru practicarea alpinismului, materialul din care este constituită stînca, conglomeratul

specific al acestor munţi, format din elemente cu durităţi diferite, cu diverse grade de alterare la suprafaţă, îmbinate cu un ciment argilo-calcaros, deseori friabil şi detasabil, creează mari dificultati alpiniştilor. Intr-un perete cu consistenţa eterogenă, pitonarea se efectuează cu dificultate, fiind necesară o cercetare şi curăţire prealabilă a locului.

Numărul total al traselor alpine existente în munţii României a crescut spectaculos în ultimii cincizeci de ani, ajungînd de la 34 trasee în 1937, la 129 în 1955, 365 în 1961 şi 625 în 1970[1]. In lucrarea menţionată, apărută în anul 1976, sînt amintite 820 trasee, dintre acestea numai munţii Bucegi şi Piatra Craiului împreună purtînd 57% din trasee, iar Munţii Ceahlău doar l,5%.

Prima escaladă tehnică reuşită în Munţii Ceahlău a avut loc abia în anul 1950, pe Panaghia. Vom prezenta în continuare traseele alpine, omologate sau neomologate, deschise în cinci zone diferite ale munţilor, fără a avea pretenţia că nu mai există şi altele, care, probabil, au scăpat informării noastre (tabelul 4).

[1] W. Kargel, *Trasee alpine în Carpaţi,* p. 6

TABELUL 4

TRASEE ALPINE DIN ZONELE DE ABRUPT ALE MUNȚILOR CEAHLĂU

Zona	Denumirea traseului	Diferență de nivel (m)	Grad de dificultate	Premiera
Panaghia	Peretele sudic (tr. 1)	80	2 A	21 august 1950
	Homul nordic (tr. 2)	100	3 A	iulie 1953
	Peretele estic (tr. 3)	80	3 A	
	Fața sud-vestică (tr. 4)		2 A	aprilie 1954
Turnul lui Budu	Peretele sudic (Andrei Grințescu)	100	4 A	1954
Ocolaşul Mare	Hornul Clopoțeilor		5 A	1956
	Traseul frontal		5 A	1956
Claia lui Miron	Peretele vestic	90-l00	3 A	24 august 1958
	Armata		4	21 iulie 1973
Ocolaşul Mic	3 trasee			

Puținele peşteri care au fost descoperite în Munții Ceahlău sînt situate la altitudini, în general, de peste 1400 m şi nu au lungimi identificate mai mari de 430 m. In anul 1981 erau inventariate nouă peşteri[1]. În continuare,

[1] G. Goran, *Catalogul sistematic al peşterilor din România.*

prezentăm cîteva date în legătură cu acestea (tabelul 5).

TABELUL 5

PEŞTERI IDENTIFICATE ÎN MUNȚII CEAHLĂU

Zona	Denumirea peşterii	Altitudine absolută	Aliltudine relativă	Lungime	Denivelare
Ocolaşul Mare	Grota lui Savu	1 820	41	430	-32
	Peştera din Ocolaş	1 750	46	400	-12; + 6
	Avenul din Ocolaş	1 750	56	400	-34
Detunate	Avenul de Sus	1 460		160	+ 62
	Avenul de Jos	1 450			-18
	Peştera cu Terasă	1 445		58	+ 30
	Peştera Diaclaza cu Lumină	1 450		57	-19
Valea P. Schit	Peştera cu Gheață	1 620	115	44	-4
Piciorul Şchiop	Peşterea Groapa cu Var	1 250	40	110	-12

Peşterile din zonele Ocolaşul Mare şi Detunate se găsesc în bazinul hidrografic al Izvorului Muntelui, iar celelalte două - în bazinul de recepție al Pîrîului Schit. În apropierea limitei de sud-vest a Munților Ceahlău, dar în

perimetrul Munţilor Hăşmaş, la aproximativ 4 km de centrul satului Telec în direcţia Tulgheş, este situată Peştera Toşorog sau, cum mai este numită, Jgheabul cu Gaură. Are lungimea de 100 m, o denivelare de 30 m şi are numeroase formaţiuni de peşteră.

GLOSAR

Abrupt - Porțiune de teren, perete stîncos, foarte înclinat sau vertical (Abruptul Ocolaşului Mare).
Amonte - Spre originea unui curs de apă sau a unei văi; invcrs sensului de curgere; în susul apei.
Antropic - Datorat acțiunii omului, cu urmări asupra reliefului, climei şi vcgetației (lacul de acumulare Izvorul Muntelui estc antropic)
Arboret - Porțiunea de pădure caracterizată printr-o vegetație omogenă în ceea ce priveşte specia, vîrsta şi condițiilc de vegetație; deosebită de pădurea din jur (arboretul de larice de la Poliția cu Crini).
Arşiță - Parte a muntelui, de regulă cu păşune sau fîneață, orientată către soare (Vîrful Arşița).
Aval - Spre vărsarea unui curs de apă; în sensul de curgere; în josul apei.
Bazin hidrografic / de recepție - Suprafața de teren de pe care îsi colectează apele un curs de apă şi afluenții săi (bazinul hidrografic al Izvorului Alb).
Bîtcă - Vîrf rotunjit, de dimensiuni reduse, situat pe o culme de deal sau de munte (Bîtca Neagră, Bîtca Fîntînele).
Bouărie - Locul unde se vărsau, de obicei, pe munte, vitele cornute sterpe (junci, viței, vaci sterpe, boi), deoarece acolo se îngrăşau şi puteau fi vîndute cu preț. mare; de regulă, se vărsau în grupuri de 120 - 150 boi (La Bouărie).
Brînă - Pridvor, platformă sau terasă de-a lungul unui perete stîncos, în genere înierbat, care încinge ca un brîu versantul abrupt (Brîna Ocolaşului Mare).
Cascadă - Cădere verticală de apă ce se produce în punctul în care albia unui curs de apă prczintă o denivelare bruscă

(Cascada Duruitoarea, Cascada Bistrei Mari).

Chei - Sector îngust dintr-o vale cu versanți stîncoşi, înalți şi abrupți. Se formează de obicei în roci calcaroase (Cheile Bistrei Mari, Cheile Stănilelor).

Coamă - vezi creastă.

Coastă - Versant, pantă a unui deal sau munte.

Conglomerat - Rocă sedimentară, asemănătoare cu un bcton rău omogenizat în care fracțiuni mai mari de rocă sînt legate printr-un "ciment" constituit dintr-o gresie, argilă sau marnă (Conglomeratul de Ceahlău).

Creastă - Limita superioară a unui masiv muntos materializată de versanți relativ abrupți.

Crin - denumire locală pcntru larice sau zadă *(Larix decidiia),* conifer cu frunza căzătoare.

Culme - vezi creastă.

Cumpăna apelor - Linie de separație a două bazine hidrografice vecine; coincide cu o creastă sau o coamă şi dirijează apele de suprafață în sensuri opuse.

Curbă de nivel - Linie curbă închisă, rezultată din secționarca unei forme de relief cu planuri orizontale echidistante. A merge pe curbă de nivel - a merge pe versantul unui munte, pe o pantă, fără a urca sau cobori.

Curmătură - Zonă mai coborîtă a unei culmi muntoase (care separă, de obicei, două văi) prin care, de regulă, trece un drum (Curmătura La Scaune, Curmătura Lutul Roşu).

Debit - Cantitatea de apă (de obicei în m^3/secundă) care se scurge la un moment dat printr-o secțiune din albia unui curs de apă.

Durău - Pîrîu de munte care curge repede şi zgomotos.

Endemic - Despre o plantă sau un animal care trăieştc într-un areal restrîns, limitat (endemism al Carpaților Romaniei sau ăl Ceahlăului).

Falie - Dislocație în masa rocilor însoțită de o deplasare pe verticală a celor două blocuri formate ce produce o denivelare.
Gol alpin - Zonă caracterizată prin pășuni și vegetație de talie foarte mică sau lipsită de vegetație, aflată deasupra limitei superioare a pădurilor.
Grohotiș - Acumulare de roci și fragmente de roci de diferite mărimi provenite prin dezagregarea din munte.
Horn - Spațiu îngust și cu înclinație pronunțată între doi pereți stîncoși ai unui abrupt muntos (Hornul Ghedeonului).
Izvor - Locul de ieșire a apei din pînza de apă subterană (Fîntîna Rece).
Jgheab - Făgaș adînc produs pe versantul stîncos al unui munte de acțiunca apelor de ploaic (Jgheabul lui Vodă, Jgheabul cu Hotaru).
Lac de acumulare - Lac artificial, obținut prin bararea albiei unui curs de apă pentru a forma o rezervă importantă de apă utilizată în diferite scopuri (Lacul Izvorul Muntelui).
Obcină - Culme muntoasă prelungă și rotunjită, cu altitudini cnprinse între 900 și 1600 m, pe care se ridică, din loc în loc, vîrfuri nu prea înalte, unele numite bîtci (Obcina Lacurilor, Obcina Piatra Arsă).
Padină - Poiană cu aspect aproape plan sau ușor scobit, mică depresiune, pe culmea unui munte.
Picior de munte - Partea inferioară a unei culmi secundarc ce se desprinde dintr-o creastă sau dintr-un vîrf, spre fundul unei văi sau depresiuni (Piciorul Șchiop, Piciorul Hurnăriei).
Piramidă geodezică - Piramidă din lemn, metal sau alt material, cu patru sau trei picioare, care semnalizează un

punct geodezic din rețeaua națională de triangulație.
Pîrleaz - Trecere peste gard în mediul rural, făcută din scînduri ce se sprijină la capete pe țăruşi bătuți în pămînt, cu aspect de trepte.
Plai - Picior de munte acoperit cu vegetație ierboasă, puțin înclinat, străbătut sau nu de o potecă.
Plantă endemică - vezi endemic.
Platou - Formă pozitivă de relief plană (sau puțin înclinată sau vălurită) mărginită de versanți înclinați sau abrupți.
Poliță - Echivalent local pentru brînă; vezi brînă (Polița cu Crini, Polița cu Ariniş).
Răzlogi - Despicături lungi din trunchiul unui copac carc se folosesc la construcția gardurilor (înprejmuirilor) în mediul rural.
Relict - Specie de plantă sau animal rămasă dintr-o floră sau faună a unei ere geologice anterioare, cunoscută în prezent într-o formă identică sau puțin schimbată.
Salmonide - Familie de peşti răpitori, din care fac parte păstrăvul, lipanul, ş.a. care trăiesc în apele de munte (în România lostrița este ocrotită prin lcge).
Săritoare - Bloc de stîncă înclinat, vertical sau surplombat, care întrerupe firul unei văi.
Surlă - Adăpost sau colibă de formă conică, construit din pari de lemn (răzlogi), spijiniți inițial pe patru furci cu crăcane fixate la vîrf; o deschizătură laterală, astupată tot cu pari, ține loc de uşă.
Şa - Porțiune mai coborîtă a unei culmi sau creste muntoase, marcînd punctul de minimă altitudine dintre două vîrfuri. Sinonim cu curmătură, dacă este stîncoasă.
Versant - Malurile unei văi de munte (versantul drept şi versantul stîng, în funcție de sensul de curgere a unui curs de apă, din amonte spre aval); fețele unei culmi sau creste

muntoase.

Viitură - Creştere substanțială şi bruscă a debitului unui curs de apă datorită averselor de ploaie.